

Imants Bleidelis

ORCID 0009-0007-0179-9220

Inovatīvs Latvijas jaunatnes
zēnu čempionātu spēļu formāts
futbolā U13 vecuma grupai

Promocijas darbs – disertācija – zinātnes doktora grāda
“zinātnes doktors (*Ph. D.*)” iegūšanai

Nozaru grupa – medicīnas un veselības zinātnes

Nozare – veselības un sporta zinātnes

Apakšnozare – sporta pedagogija

Promocijas darba vadītāja:

Dr. paed. asociētā profesore **Signe Luika**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Zinātniskie konsultanti:

Dr. paed. profesore **Andra Fernāte**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Dr. paed. asociētā profesore **Irēna Upeniece**,
Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

Dr. psych. docents **Aleksandrs Koļesovs**,
Latvijas Universitāte

Dr. paed. vadošais pētnieks **Behnam Boobani**,
Latvijas Universitāte

Rīga, 2026

Pētījums tiek realizēts Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna un valsts budžeta finansēta projekta “RSU iekšējā un RSU ar LSPA ārējā konsolidācija”
Nr. 5.2.1.1.i.0/2/24/I/CFLA/005 ietvaros īstenotā Doktorantūras grantā

Anotācija

Sacensības visos sporta veidos tiek uzskatītas par efektīvu līdzekli sportistu prasmju uzlabošanai, īpaši tas attiecas uz futbolu, kurā aizvadīto spēļu skaits vienā sezonā var sasniegt 50–70. Saskaņā ar izvirzītajām fundamentālajām idejām par sportista ilgtermiņa attīstību, talantīgam sportistam ir nepieciešami astoņi līdz divpadsmit gadi treniņu, lai sasniegtu elites līmeni. Tomēr lielākā daļa treneru Latvijas futbolā pielieto treniņu metodes, kuru mērķis ir sagatavoties tikai kārtējām sacensībām un spēlēm – *“peaking by Friday approach”* pieeja, neņemot vērā to, ka panākumi nāk no treniņiem un laba snieguma ilgtermiņā, nevis no uzvaras īstermiņā.

Latvijas futbola lēmumu pieņēmējiem – vadītājiem, treneriem un vecākiem – ir nepieciešams pārskatīt pašreizējo pieeju jaunatnes attīstībai. Starptautiskā pieredze liecina, ka viens no attīstības sistēmas stūrakmeņiem ir spēļu formāts, kura primārais mērķis ir spēlētāju vispusīga un pakāpeniska attīstība, nevis rezultāts par katru cenu.

Šī pētījuma ietvaros veiktajā literatūras apskatā tiek sniegts plašs ieskats futbola sacensību sistēmās, analizējot to uzdevumus un mērķus. Īpaša uzmanība tiek pievērsta spēļu formātiem, kas tiek izmantoti lielākajā daļā Eiropas valstu un Latvijā U13 vecuma grupā. Apskatā detalizēti aplūkoti ne tikai spēļu formātu varianti, bet arī tādas nianse kā laukuma un vārtu izmēri, kā arī specifisku sacensību noteikumu piemērošana (piemēram, spēles prakses nodrošināšana visiem spēlētājiem vai īpašu spēles situāciju modelēšana).

Pētījuma metodoloģija balstās uz iepriekšējiem zinātniskajiem darbiem šajā jomā, kā arī integrē jaunākās tehnoloģiskās iespējas – novatoriskas ierakstīšanas un analīzes programmas, kas ļauj efektīvāk reģistrēt un analizēt spēles gaitu. Šī metodoloģija ļauj novērtēt spēļu formātu atbilstību noteiktiem mācību mērķiem un to piemērotību konkrētai vecuma grupai. Lai iegūtu sākotnējo novērtējumu par plānotajām izmaiņām Latvijas jaunatnes čempionātā, tika veiktas intervijas ar treneriem. Intervijās speciālisti puda viedokli par galvenajiem attīstības uzdevumiem šajā vecuma grupā un identificēja iespējamās šķēršļus jauna spēļu formāta ieviešanai.

Pētījuma rezultāti rāda, ka spēļu epizodes sākumā un nobeigumā zonas absolūtie biežumi spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11 apliecina spēles epizožu nevienmērīgu sadalījumu pēc sākuma un nobeiguma zonām, kā arī konstatēta spēļu formāta 9 pret 9 biežumu sadalījuma būtiska nobīde no sagaidāmajiem biežumiem. Tika noskaidrots, ka pastāv būtiska saistība starp noslēgšanas zonas sasniegšanu un spēles formātu, kā arī starp spēļu formātiem pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības, kurā no spēles zonām noslēgsies spēles epizode.

Spēļu formātā 9 pret 9, salīdzinājumā ar spēļu formātu 11 pret 11, komandas biežāk sasniedz noslēgšanas zonas un centrālo noslēgšanas zonu, spēles laikā retāk mainās bumbas

kontrole starp komandām, spēlētāji ātrāk un sekmīgāk pārvar veidošanas zonu, izdara vairāk sitienu pa pretinieku komandas vārtiem, mazāk izmanto garas piespēles; spēles epizodes laikā tiek iesaistīti vairāki spēlētāji, kā arī biežāk mainās uzbrukuma virzieni.

Eksperimenta rezultātus apstiprina treneru empīriskie novērojumi, kuri atzīmē, ka spēļu formāts 11 pret 11 mazāk atbilst vairākuma U13 vecuma grupas audzēkņu fiziskajām iespējām, tādējādi spiežot spēles laikā dot priekšroku spēlētājiem ar labāk attīstītām fiziskajām, nevis tehniskajām un futbola īpašībām. Tas arī liek priekšlaicīgu uzsvāru uz taktiskām komandas darbībām, kā rezultātā var tikt sagatavoti spēlētāji, kuri ir labi pielāgoti kolektīvam taktiskajam rāmim, taču nespēj parādīt spilgtu individualitāti un spēju patstāvīgi izšķirt spēles epizodes iznākumu.

Veiksmīgas apmācības programmas stūrakmens ir uz sportistu vērsta pieeja, kas, izmantojot spēlēs balstītus treniņus, attīsta audzēkņu spēles izpratni un spēju pieņemt optimālus lēmumus. Pētījumu rezultāti liecina, ka spēļu formāts 9 pret 9 ir labāk piemērots U13 vecuma futbolistu apmācības vajadzībām nekā tradicionālais spēļu formāts 11 pret 11. Līdz ar to inovatīvā spēļu formāta 9 pret 9 ieviešana Latvijas Jaunatnes čempionātā U13 vecuma grupai ir nozīmīgs solis tālākai Latvijas jaunatnes sacensību sistēmas pilnveidošanai.

Atslēgvārdi: futbols, spēļu formāts, jaunieši, spēlētāju efektivitāte, futbola laukuma zonas.

Abstract

An Innovative Game Format for the U13 Age Group in the Latvian Boys' Youth Football Championship

Competitions in all sports are considered an effective tool to improve athlete skills, and this is especially true for football, where the number of matches in a single season can reach 50–70. According to the fundamental principles of long-term athlete development, a talented athlete requires eight to twelve years of dedicated training to reach an elite level. However, most coaches in Latvian football employ training methods aimed solely at preparing for upcoming competitions and matches, the “peaking by Friday approach” ignoring the fact that success comes from consistent training and strong long-term performance, rather than short-term victories.

Latvian football decision-makers, managers, coaches, and parents, need to reconsider the current approach to youth development. International experience suggests that one of the cornerstones of a development system is a game format whose primary objective is the comprehensive and gradual development of players, rather than results at any cost.

The literature review conducted for this study provides a broad overview of football competition systems, analysing their objectives and goals. Particular attention is given to the match formats used in most European countries and in Latvia for the U13 age group. The review examines in detail not only the variations in formats, but also nuances such as pitch and goal dimensions and the application of specific competition rules (for example, ensuring playing time for all players or modelling specific game situations).

The study methodology is based on prior research in this field and integrates modern technological tools and innovative recording and analysis software that allow for more effective recording and analysis of gameplay. This methodology allows one to evaluate the alignment of match formats with specific learning objectives and their appropriateness for a particular age group. To obtain an initial assessment of the planned changes to the Latvian Youth Championship, coaches were interviewed. They offered their perspectives on the key developmental objectives for this age group and identified potential obstacles to the implementation of a new format.

The results indicate that the absolute frequencies of the initiation and conclusion zones for game episodes in the 9 against 9 and 11 against 11 formats confirm an uneven distribution of these episodes by their start and end zones. Furthermore, a significant deviation of the frequency distribution was identified in the 9 against 9 formats from the expected

frequencies. It was determined that there is a significant relationship between reaching the finishing zone and the match format, and that there are significant differences between the formats regarding the specific play zone in which a game episode concludes.

In the 9 against 9 formats, compared to the 11 against 11 formats, teams reach the finishing zones more frequently and the central finishing zone. Additionally, there are fewer changes in possession, players progress through the build-up zone more quickly and successfully, more shots are taken on the opponent's goal, fewer long passes are used, more players are involved in each phase of play, and the direction of attack changes more often.

The results of the experiment are confirmed by the empirical observations of coaches, who note that the 11 against 11 match format is less suited to the physical capabilities of the majority of U13 players. This forces coaches to select players based on more developed physical attributes rather than footballing skills. It also places premature emphasis on tactical team actions, which can later produce players who are more adapted to general team play and exhibit less individual flair and the ability to resolve a game situation independently.

The cornerstone of a successful training program is an athlete-centered approach that, through game-based training, develops players' game intelligence and their ability to make optimal decisions. The results of this study indicate that the 9 against 9 formats are better suited for the training needs of U13 footballers than the traditional 11 against 11 formats. Therefore, implementing the innovative 9 against 9 formats in the Latvian Youth Championship for the U13 age group would be a significant step towards the further enhancement of Latvia's youth competition system.

Keywords: football, game format, youth, player effectiveness, football pitch zones

Satura rādītājs

Anotācija	2
Abstract	5
Darbā izmantotie saīsinājumi	10
Ievads	11
Darba mērķis.....	13
Darba uzdevumi.....	14
Pētījuma metodes.....	14
Darba hipotēze.....	14
Darba novitāte.....	14
1. Futbola spēļu formātu teorētiskais pamatojums un normatīvais regulējums Latvijā un citās valstīs spēļu formātos zēniem	16
1.1. Futbola spēļu formātu teorētiskais pamatojums sacensību darbībā zēniem	16
1.1.1. Sporta sacensību teorētiskie aspekti	16
1.1.2. Futbola sacensību teorētiskie aspekti	22
1.1.3. Futbola noteikumu vēsturiskā attīstība	24
1.1.4. Futbola spēļu formāti zēniem	28
1.1.5. Spēļu formātu īstenošanas ietekme uz futbolistu attīstību.....	40
1.2. Normatīvais regulējums Latvijā un citās valstīs par futbola spēļu formātu zēniem U13 vecuma grupā	44
1.2.1. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Latvijā	44
1.2.2. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā citās valstīs	47
1.2.3. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Anglijas Futbola asociācijas jaunatnes sacensībās	49
1.2.4. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Vācijas Futbola asociācijas jaunatnes sacensībās.....	50
1.2.5. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Itālijas Futbola federācijas jaunatnes sacensībās	51
1.2.6. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Zviedrijas Futbola federācijas jaunatnes sacensībās.....	54
2. Darba uzdevumi, pētīšanas metodes un pētījuma organizēšana.....	56
2.1. Darba uzdevumi	56
2.2. Pētījuma metodes	57
2.2.1. Zinātniskās literatūras un avotu izpēte	57
2.2.2. Dokumentu kontentanalīze	57
2.2.3. Videonovērošana	58
2.2.4. Instrumentālā datu reģistrēšana	59
2.2.5. Treneru intervijas.....	59
2.2.6. Matemātiskā datu apstrāde	63
2.3. Pētījuma organizēšana.....	64
2.3.1. Metodoloģijas izvēle.....	66
2.3.2. Dalībnieki	66
2.3.3. Laukums un aprīkojums	67
2.3.4. Eksperimenta procedūra	67
2.3.5. Eksperimenta nosacījumi.....	68
2.3.6. Novērošanas vienības	69
2.3.7. Novērošanas vienību kodēšanas sistēma	70
2.3.8. Novērošanas vienību reģistrācija un kodēšana	78

3. Inovatīvā spēļu formāta izstrādes rezultāti Latvijas jaunatnes čempionātā zēniem futbolā U13 vecuma grupā	80
3.1. U13 vecuma grupas futbolistu mācīšanās vajadzību un ilgtermiņa mērķa sasniegšanas izpētes rezultāti spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11	80
3.1.1. Spēles epizožu sākuma zonu analīze	80
3.1.2. Spēles epizožu nobeiguma zonu analīze	84
3.1.3. Spēļu epizožu attīstības koridoru, iesaistīto spēlētāju skaita un attīstības koridoru maiņas analīze – spēļu epizožu laikā	91
3.1.4. Iesaistīto spēlētāju skaita analīze spēļu epizožu laikā	94
3.1.5. Attīstības koridoru maiņas analīze spēļu epizožu laikā	96
3.1.6. Individuālās un grupu tehnikas-taktikas elementu analīze spēļu epizožu laikā	98
3.1.7. Spēlētāju rādītāji, kas nomērīti ar PlayerMaker® ierīcēm	102
3.2. Treneru viedokļi par futbola spēļu formātu 9 pret 9 ieviešanas piemērotību U13 vecuma grupā	112
3.3. Inovatīvs Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formāts futbolā U13 vecuma grupā	122
4. Diskusija	127
4.1. Spēlētāju fiziskās darbības dažādos spēļu formātos	127
4.2. Spēlētāju tehniskās darbības dažādos spēļu formātos	128
4.3. Spēlētāju taktiskās darbības dažādos spēļu formātos	129
4.4. Spēlētāju uzbrūkošās darbības pretinieku vārtu tuvumā dažādos spēļu formātos	131
4.5. Relatīvo laukuma izmēru ietekme uz spēlētāju uzvedības modeļiem dažādos spēļu formātos	132
Secinājumi	136
Priekšlikumi	139
Publikāciju, ziņojumu un patentu saraksts par promocijas darba tēmu	141
Literatūras un avotu saraksts	142
Pateicības	159
Pielikumi	160
1. pielikums	161
2. pielikums	162
3. pielikums	163
4. pielikums	164
5. pielikums	166
6. pielikums	167
7. pielikums	171
8. pielikums	173
9. pielikums	182
10. pielikums	188
11. pielikums	191
12. pielikums	198
13. pielikums	199
14. pielikums	203
15. pielikums	205
16. pielikums	209
17. pielikums	212
18. pielikums	214

19. pielikums	216
20. pielikums	219
21. pielikums	222
22. pielikums	224
23. pielikums	229
24. pielikums	230
25. pielikums	232

Darbā izmantotie saīsinājumi

<i>DFB</i>	Vācijas Futbola asociācija; vācu valodā: <i>Deutscher Fußball-Bund</i>
<i>ECA</i>	Eiropas klubu asociācija; angļu valodā: <i>European Club Association</i>
<i>FA</i>	Anglijas Futbola asociācija; angļu valodā: <i>Football Association</i>
<i>FIFA</i>	Starptautiskā Futbola federāciju asociācija; franču valodā: <i>Fédération Internationale de Football Association</i>
<i>FIGC</i>	Itālijas Futbola federācija, itāļu valodā: <i>Federazione Italiana Giuoco Calcio</i>
<i>IFAB</i>	Starptautiskās Futbola asociācijas valde; angļu valodā: <i>International Football Association Board</i>
<i>LFF</i>	Latvijas Futbola federācija
<i>LJČ</i>	Latvijas Jaunatnes čempionāts futbolā
<i>LTAD</i>	Ilgtermiņa sportista attīstība; angļu valodā: <i>long-term athlete development</i>
<i>RFF</i>	Rīgas Futbola federācija
<i>RSU</i>	Rīgas Stradiņa universitāte
<i>SSRD</i>	Sporta sistēmas pārbūve; angļu valodā: <i>Sport System Re-Design</i>
<i>SvFF</i>	Zviedrijas Futbola asociācija; zviedru valodā: <i>Svenska Fotbollförbundet</i>
<i>JFČ</i>	Jaunatnes futbola čempionāts
<i>UEFA</i>	Eiropas Futbola asociāciju savienība; angļu valodā: <i>Union of European Football Associations</i>

Ievads

Futbols nereti tiek dēvēts par sporta karali – tā ir globāla spēle, kas nepazīst valstu robežas. Tā ir izplatīta visos pasaules kontinentos, kur regulāri notiek visdažādākā līmeņa sacensības: no draudzības spēlēm un reģionāliem turnīriem līdz pat pasaules čempionātiem un kausu izcīņām (Rubenis, 2006). Spēles unikalitātes un rezultātu neparedzamības dēļ futbols piesaista miljoniem skatītāju, laika gaitā pārtopot no vienkāršas sporta spēles par ietekmīgu sabiedrisku kustību.

Saskaņā ar Ulda Ulmaņa (2010) datiem, futbola pirmsākumi Latvijā ir meklējami 1907. gadā. Tolaik Rīgas fabriku, īpaši rūpnīcas “Salamandra”, angļu darbinieki nodibināja pirmo futbola komandu *British Football Club*. Sākotnēji komandai nebija citu spēļu partneru, izņemot Rīgā iebraukušo Anglijas kuģu jūrniekus. Šī iemesla dēļ tās dibinātāji nolēma popularizēt jauno sporta veidu vietējās sporta biedrībās.

Lai gan futbola pirmsākumi Latvijā tiek saistīti ar 1907. gadu, atsevišķas aktivitātes notika jau agrāk: 1906. gadā sporta apvienība “Ķeizarmežs” rīkoja sporta svētkus, kuru programmā bija iekļauts arī futbols, bet 1905. gadā tika organizēti kājbumbas paraugdemonstrējumi. Latvijas futbola vēsturi var iedalīt trīs galvenajos posmos: pirmais (1907–1940), otrais jeb padomju okupācijas periods (1945–1991) un trešais – posms pēc neatkarības atgūšanas, sākot ar 1992. gadu, kad valstsvienība atgriezās starptautiskajā aprītē (Rubenis et al., 2000).

Par izcilāko sasniegumu mūsdienu Latvijas futbola vēsturē tiek uzskatīta valstsvienības kvalificēšanās 2004. gada Eiropas čempionāta finālturnīram Portugālē. Šīs izlases, kuras spēlētāju vidējais vecums bija 25–27 gadi (Girvičs, 2020), panākumu pamatā bija augsta spēlētāju konkurētspēja. No 23 finālturnīram pieteiktajiem spēlētājiem 12 pārstāvēja spēcīgus ārvalstu klubus tādos čempionātos kā Anglijas Premjerlīga, Krievijas un Ukrainas virslīgas, kā arī Austrijas, Dānijas un Izraēlas līgas.

Salīdzinājumam – 2022. gada oktobrī tikai astoņi nacionālās izlases kandidāti spēlēja ārzemju klubos, turklāt, – salīdzinoši vājākos čempionātos. Šis spēlētāju meistarības kritums atspoguļojas arī rezultātos: diemžēl Latvijas izlase *FIFA* rangā atrodas tikai 129. vietā, kas liecina par zemu individuālās meistarības līmeni pašreizējā sastāvā.

Viens no būtiskākajiem iemesliem Latvijas futbola izlases ilgstošajai neveiksmju sērijai pēc 2004. gada ir jaunatnes treniņu sistēmas sabrukums pēc neatkarības atgūšanas. Šo situāciju trāpīgi raksturojis bijušais Rīgas Futbola skolas direktors Ilmārs Krastiņš: “Agrāk pieteicās simtiem spēlēt gribētāju, tagad – daži desmiti. Agrāk bija nepieciešami atlases testi. Tagad ņemam pretī katru, kurš vēlas spēlēt. Vairāki labi treneri aizgājuši prom, jo nevarējām viņiem sagādāt normālus darba apstākļus” (Ulmanis, 2010).

Jau vairākus gadus Eiropas Top 5 futbola līgās nav neviena Latvijas pārstāvja, kā arī Latvijas futbolistu skaits, kuri spēlē ārzemēs, ir krietni mazs, salīdzinot ar mūsu Baltijas kaimiņiem. Jautājuma aktualitāte par konkurētspējīgu sportistu sagatavošanu profesionālajam futbolam nekad nav raisījusi šaubas (Haugaasen et al., 2014). Par to liecina ievērojams skaits pētījumu, kas veltīti šim jautājumam (Grossmann et al., 2015, Schroepf et al., 2017, Roynesdal et al., 2018, Webb et al., 2020). Ir skaidrs, ka bez kvalitatīvas jauno futbolistu paaudzes sagatavošanas Latvijas futbolam nav nākotnes. Lai gan sporta zinātnē ir uzkrāts milzīgs teorētiskā un eksperimentālā materiāla apjoms par sportistu attīstību (Lundqvist et al., 2022), tā praktiska pielietošana Latvijas apstākļos joprojām ir izaicinājums.

Pēdējos gados ir pieaudzis publikāciju skaits, kurās tiek analizētas mūsdienu tendences jaunatnes futbolā (Nikolaienko et al., 2021), uzsverot nepieciešamību veidot efektīvas sacensību un treniņu sistēmas (Nikolaienko et al., 2023). Līdz ar to treniņu procesa un sacensību organizācijas pilnveidošana ir kļuvusi par vienu no centrālajām problēmām sporta veida tālākā attīstībā (García-Angulo et al., 2020).

Sacensības ir atzīts un efektīvs līdzeklis sportistu prasmju pilnveidošanai (Gulbin et al., 2013), taču futbolā to loma ir īpaši nozīmīga. To nosaka divi galvenie faktori: pirmkārt – lielais spēļu skaits, kas sezonā var sasniegt 50–100, un, otrkārt – augstā intensitāte, jo katras spēles slodze bieži pārsniedz treniņa slodzi. Šo faktoru dēļ sacensību ietekme uz spēlētāju attīstību ir ārkārtīgi liela (Teixeira et al., 2021). Tomēr jāsecina, ka pašreizējā Latvijas jaunatnes futbola sacensību sistēma un ar to saistītās pedagoģiskās pieejas negatīvi ietekmē konkurētspējīgu spēlētāju sagatavošanu. Lai gan Latvijai ir salīdzināms infrastruktūras līmenis, treneru kvalifikācija un klubu skaits, mēs atpaliekam no tādām valstīm kā Islande, Slovēnija un pat no Īgaunijas un Andoras.

Empīriskā Latvijas futbolistu apmācības sistēmas analīze atklāj, ka futbola klubu un Latvijas Futbola federācijas (LFF) akadēmiju zemās darbības efektivitātes pamatā ir vairāki savstarpēji saistīti iemesli, tostarp:

- pārmērīga visu iesaistīto pušu – klubu vadītāju, treneru un vecāku – orientācija uz tūlītēju sportisko rezultātu (iegūtie punkti, godalgotas vietas), nevis uz ilgtermiņa attīstību;
- nesabalansēta jaunatnes sacensību sistēma, kuras formāts un mērķi ir vērsti uz komandas rezultātu, nevis uz individuālu spēlētāju meistarības pilnveidošanu;
- nepietiekams treniņu procesa apjoms un intensitāte, ko vēl vairāk negatīvi ietekmē pārmērīga spēlētāju noslodze sacensībās, tādējādi kavējot mērķtiecīgu prasmju attīstību.

Saskaņā ar sportista ilgtermiņa attīstības pamatprincipiem, kas izklāstīti fundamentālos pētījumos (Bloom, 1985; Balyi, 2001; Norris et al., 2010), talantīgam sportistam ir nepieciešami astoņi līdz divpadsmit gadi mērķtiecīgu treniņu, lai sasniegtu elites līmeni. Tomēr Latvijas futbolā daudzi treneri galveno uzmanību pievērš īstermiņa rezultātiem, pielietojot metodes, kas vērstas tikai uz gatavošanos tuvākajām spēlēm – pieeja, kas pazīstama kā *“peaking by Friday”* (sasniegt maksimumu piektdienā) (Balyi et al., 1999). Šāda pieeja ignorē faktu, ka ilgtspējīgi panākumi balstās mērķtiecīgā treniņu procesā un stabilā sniegunā ilgtermiņā, nevis atsevišķās īstermiņa uzvarās.

Sacensību kalendārs ir noteicošais faktors, kas ietekmē treniņu slodžu plānošanu gada ciklā (Coutinho et al., 2015). Mērķtiecīga treniņu procesa kvalitāte būtiski pazeminās, ja jaunie futbolisti jau no agra vecuma tiek pārslogoti ar regulārām sacensībām (Torres et al., 2007). Šī uz rezultātu orientētā vide rada situāciju, kurā futbola klubu vadītāji prioritizē nevis radošus un uz attīstību vērstus trenerus, bet gan tādus speciālistus (funkcionārus), kuri spēj nodrošināt augstu vietu turnīra tabulā, bieži vien upurējot spēlētāju individuālās izaugsmes perspektīvas.

Saskaņā ar LFF Jaunatnes klubu akreditācijas nolikumu periodam no 2022. līdz 2025. gadam, A līmeņa akadēmijām vecuma grupās no U13 līdz U18 ir obligāti jāpiedalās Latvijas jaunatnes čempionāta Elites grupā vismaz četrās vecuma grupās. Šie noteikumi faktiski piespiež klubu vadību un trenerus prioritizēt īstermiņa rezultātu, koncentrējoties uz šauru vadošo spēlētāju loku. Lai sasniegtu noteiktos mērķus, šie spēlētāji tiek pārslogoti un spēlē ar minimālu rotāciju, kamēr pārējie komandas biedri, kuri atrodas rezervē, nesaņem pilnvērtīgai attīstībai nepieciešamo spēļu praksi. Tādējādi sistēma pati rada priekšnoteikumus nekonkurētspējīgu spēlētāju sagatavošanai, jo attīstības iespējas tiek nodrošinātas tikai nelielai daļai audzēkņu.

Lai gan sporta zinātnē ir uzkrāts ievērojams daudzums pētījumu par šo tēmu, pētnieku vidū ilgu laiku pastāvēja domstarpības par bērnu un jauniešu sacensību galvenajiem mērķiem (Kochanek et al., 2019). Latvijas futbola lēmumu pieņēmējiem, treneriem un vecākiem ir nepieciešams pārskatīt pašreizējo pieeju jaunatnes attīstībai. Starptautiskā pieredze rāda, ka veiksmīgas attīstības sistēmas pamatprincips ir spēļu formāts, kas ir orientēts nevis uz rezultātu par katru cenu, bet gan uz spēlētāju pakāpenisku un vispusīgu attīstību.

Darba mērķis

Inovatīva spēļu formāta izstrāde Latvijas jaunatnes zēnu čempionātam futbolā U13 vecuma grupā.

Darba uzdevumi

Promocijas darba mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi:

1. Teorētiski izpētīt futbola spēļu formātus sacensību darbībā zēniem;
2. Izpētīt normatīvo regulējumu Latvijā un citās valstīs futbola spēļu formātiem zēniem U13 vecuma grupā;
3. Izpētīt U13 vecuma grupas futbolista mācīšanās vajadzības un ilgtermiņa mērķu sasniegšanu futbola spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11;
4. Izpētīt treneru viedokļus par futbola spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanas piemērotību U13 vecuma grupai;
5. Izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes čempionātu spēļu formātu zēniem futbolā U13 vecuma grupai, balstoties uz pētījumā iegūtajiem rezultātiem.

Pētījuma metodes

1. Zinātniskās literatūras un avotu izpēte.
2. Dokumentu kontentanalīze.
3. Videonovērošana.
4. Instrumentālā datu reģistrēšana.
5. Intervija.
6. Atvērtā un aksiālā kodēšana.
7. Matemātiskās datu apstrādes metodes.

Darba hipotēze

Ja mainītu spēļu formātu zēniem futbolā U13 vecuma grupai, no 11 pret 11, ar laukumu izmēriem 106×68 m, uz 9 pret 9, ar laukumu izmēriem 74×52 m, tad pieaugtu spēlētāju tehnisko un taktisko darbību mainīgums un skaits, kā arī palielinātos komandu uzbrukuma skaits pie pretinieku komandas vārtiem.

Darba novitāte

Šī pētījuma mērķis ir izstrādāt inovatīvu un zinātniski pamatotu spēļu formātu Latvijas jaunatnes zēnu čempionātam U13 vecuma grupā. Spēļu formāta izstrādē tiks ņemta vērā gan citu valstu labākā prakse, gan Latvijas jaunatnes futbola specifika. Izstrādātais spēļu formāts kalpos par pamatu Latvijas Futbola federācijai (LFF), lai veiktu uz pierādījumiem balstītu jaunatnes sacensību sistēmas reorganizāciju. Papildus tam pētījuma metodoloģiju var izmantot, lai analizētu citus spēļu formātus un novērtētu to atbilstību spēlētāju attīstības vajadzībām.

Pētījuma praktiskā nozīme ir tā rezultātu un izstrādātā inovatīvā spēļu formāta nodošana Latvijas futbola sabiedrības rīcībā. Ilgtermiņa perspektīvā pētījuma rezultāti ir vērsti uz to, lai

veicinātu paradigmas maiņu iesaistīto pušu – klubu vadītāju, treneru un vecāku – domāšanā, mazinot pārmērīgu fokusu uz īstermiņa rezultātiem. Tādējādi tiks radīta labvēlīgāka vide jauno futbolistu talantu atklāšanai un viņu potenciāla pilnvērtīgai attīstībai.

1. Futbola spēļu formātu teorētiskais pamatojums un normatīvais regulējums Latvijā un citās valstīs spēļu formātos zēniem

1.1. Futbola spēļu formātu teorētiskais pamatojums sacensību darbībā zēniem

1.1.1. Sporta sacensību teorētiskie aspekti

Sporta sacensības ir sporta neatņemama un būtiskākā sastāvdaļa. Tās darbojas kā galvenais sistēmu veidojošais un integrējošais faktors, kas būtiski ietekmē visus pārējos sporta komponentus un prasa no sportista pilnīgu fizisko un psiholoģisko atdevi. Saskaņā ar Sporta likumu, sporta sacensības var definēt kā pasākumu labāko sportistu vai komandu noteikšanai, kurš noris atbilstoši sacensību organizatora apstiprinātam sacensību nolikumam (Sporta likums).

Jēdziens “sacensības” tiek plaši lietots ne tikai sporta teorijā un praksē, bet arī citās dzīves jomās un ikdienā (Clark, 1887). Sabiedrības evolūcijas gaitā šis jēdziens ir ieguvis dažādas vēsturiskas formas un specifiskas iezīmes, kļūstot par strukturālu elementu dažādās sociālajās sistēmās. Savukārt Fernāte (2002) sacensības definē kā reglamentētu metodi cilvēka spēju noteikšanai konkurences, cīņas vai salīdzinošas vērtēšanas apstākļos, kuras mērķis ir pārspēt citus un sasniegt augstāku rezultātu.

Mācību-treniņu process sportā pats par sevi nav pašmērķis; tas ir ilgstošs sagatavošanās posms, kura galvenais uzdevums ir nodrošināt sekmīgu sniegumu sacensībās (Camire, 2015). Sacensības ir sporta centrālais elements, bez kura tas zaudē savu specifiku un jēgu. Tām ir nepieciešami vismaz divi dalībnieki, jo to būtiska ārējā pazīme ir pretcīņa. Arī cilvēces kultūras attīstībā dažāda veida cīņas un sacensības ir bijušas primāras; tikai vēlāk radās un praksē nostiprinājās specializētas metodes un formas sagatavošanās procesam dalībai tajās (Daniels, 2007).

Sporta sacensības ir iemesls treniņiem, nevis otrādi (Capranica et al., 2011). Vienlaikus tās ir arī sportista sagatavošanas sastāvdaļa, kurā viņa sniegums objektīvi atspoguļo uzkrātās spējas un prasmes. Sacensības ir jebkura sporta veida būtiskākais elements, bez kura tas zaudētu gan savu jēgu, gan skatītāju interesi (Weinberg et al., 1993). Pēc būtības sacensību mērķim jābūt vērstam uz to, lai sportists spētu pilnībā īstenot savu potenciālu, sasniedzot iespējamo augstāko rezultātu – uzvaru vai personisko rekordu. Tieši tādēļ sāncensī un viņu sasniegumi ir sacensību centrālais elements (Adie et al., 2008).

Sacensības var definēt kā procesu, kurā tiek salīdzinātas divu vai vairāku konkurējošu pušu (piemēram, sportistu vai komandu) spējas. Šī procesa pamatā ir cīņa par pārkāpumu – katra sāncensība vēlmē būt labākajam, pārspēt un uzveikt pretinieku (Hayek, 2016). Atšķirībā no citiem sāncensības veidiem, sporta sacensības ir humāns un godīgs process, kura mērķis nav fiziski kaitēt pretiniekam vai pazemot viņa cieņu. Visi dalībnieki darbojas identiskos apstākļos

un vadās no vienotiem noteikumiem, kas ir izstrādāti, lai nodrošinātu objektīvu spēju novērtējumu un veicinātu sportistu personības attīstību (Wohl, 1970).

Būtībā sporta sacensības ir rotaļīga sāncensība, kuras mērķis ir noteikt pārākumu fiziskajā sagatavotībā un pilnveidot noteiktas personības iezīmes. Sacensību organizēšana veicina tādu sociālo institūciju veidošanos, kas nodrošina sporta dzīves norisi, kā arī specifisku sociālo attiecību attīstību šajā jomā (Birch, 1957). Tādējādi sporta sacensības kalpo par savdabīgu cilvēcisko attiecību prototipu, kas modelē reālajā pasaulē pastāvošos procesus: cīņu, uzvaras un zaudējumus, tieksmi pēc pilnības un mērķu sasniegšanu (Arnold, 1989).

Ar sacensību palīdzību sportists var pilnvērtīgāk īstenot savu potenciālu, novērtēt savu sagatavotības līmeni un sasniegt izvirzītos mērķus. Sacensību pamatā ir vēlme pārspēt konkurentu (Siedentop, 1998), un tās ir visefektīvākās, ja visos dalībniekos ir izteikta tieksšanās uz uzvaru. Vienlaikus sacensības risina arī nozīmīgus pedagoģiskos uzdevumus, veicinot sportista fizisko, garīgo un tehnisko gatavību, kas ir priekšnoteikums augstvērtīgam sniegunam. Lai gan šos uzdevumus daļēji var risināt arī treniņu nodarbībās, sacensību apstākļos organisma mobilizācija un piedzīvotās pārmaiņas būtiski pārsniedz treniņiem raksturīgo līmeni (Sadler, 1973).

Sporta sacensībām sabiedrībā ir noteiktas sociāli kulturālas funkcijas (Snyder et al., 1974). To primārā (specifiskā) funkcija ir uzvarētāja noteikšana, kas ļauj izveidot dalībnieku hierarhisko rangū. Papildus tam pastāv arī sekundārās (nespecifiskās) funkcijas, piemēram, sagatavošanās funkcija, kurā sacensības tiek izmantotas kā treniņu līdzeklis sportistu meistarības pilnveidošanai (Wallhead, 2006). Vispārinot – sacensības ir daudzpusīga sociāla parādība ar sarežģītu struktūru, un mūsdienu sportistu sagatavošanas sistēmās ir novērojama tendence tās izmantot arvien plašāk (Siedentop et al., 2020).

Sacensības ir reglamentēta metode cilvēka spēju noteikšanai sāncensības, cīņas vai salīdzinošas vērtēšanas apstākļos. Fiziskajā audzināšanā tiek izmantotas gan vienkāršas, gan stingri reglamentētas sacensības. To laikā radītās ekstremālās slodzes izraisa tādu fizioloģisko stāvokli, kas var radīt krasas izmaiņas dažādās organisma sistēmās. Šī spēja mobilizēt organisma resursus līdz robežai ir viena no sporta sacensību raksturīgākajām iezīmēm. Sporta sacensībām raksturīga (Kīsis, 2002):

- 1) vingrinājumu unifikācija;
- 2) augsta emocionālā iedarbība;
- 3) visa organisma liels sasprindzinājums;
- 4) cīņa panākumu sasniegšanai;
- 5) sasniegto rezultātu vērtēšanas sistēma.

Papildus iepriekš minētajām iezīmēm daži autori (Heinemann et al., 1990) sporta sacensību raksturošanai izmanto arī tādus jēdzienus kā “neproduktīvais raksturs” un pakļaušanās “augstāko sasniegumu principam”. Neapšaubāmi, sporta sacensībām ir pozitīva loma indivīda dzīvē. Tās sniedz iespēju noteiktos apstākļos salīdzināt savas spējas ar citu cilvēku sniegumu, lai apzinātos savas stiprās un vājās puses. Tādējādi sacensības motivē sportistus būt aktīviem, mērķtiecīgi attīstīties un pilnveidot savas spējas (Hartmann et al., 2011).

Sacensības klasificē pēc vairākiem kritērijiem, piemēram, pēc to mērķa, uzdevumiem, organizācijas formas un dalībnieku sastāva. Pēc mēroga sacensības iedalās šādos līmeņos: pasaules, kontinentālās, reģionālās, nacionālās, teritoriālās un institūciju (piemēram, klubu vai skolu) (Bob et al., 2010). Pēc dalības veida tās iedala individuālajās, komandu un komandu-individuālajās sacensībās (Skille et al., 2011).

Sportista sagatavošanas sistēmā izceļ sagatavojošās, kontroles, ievirzošās, atlases un galvenās sacensības (Fernāte, 2002). Sportistu sagatavošanas sistēmā sacensībām ir daudzpusīgas un svarīgas funkcijas (Jukić et al., 2018), kuras izmanto dažādu pedagoģisko problēmu risināšanai: fizisko un morālo īpašību audzināšana, prasmju un iemaņu pilnveidošana, veidojot spēju tās racionāli izmantot sarežģītos apstākļos.

Sacensību metode, salīdzinot ar citām fiziskās audzināšanas pieejām, visintensīvāk mobilizē organisma funkcionālās spējas, kalpojot par spēcīgu stimulu to būtiskai pilnveidei (Tattersfield, 1971). Tās nav tikai instruments sportista pašreizējā sagatavotības līmeņa pārbaudei, bet arī obligāts priekšnoteikums sportiskās meistarības izaugsmei (Choi et al., 2014). Sacensību metodei ir īpaši liela nozīme morālo un gribasspēka īpašību veidošanā, piemēram, attīstot mērķtiecību, iniciatīvu, apņēmību un neatlaidību (Felfe et al., 2016). Tomēr jāņem vērā, ka sāncensības faktors var veicināt ne tikai pozitīvu, bet arī negatīvu rakstura iezīmju (egoisma, pārmērīgas godkāres, iedomības) veidošanos (Passer, 1981).

Jebkuras sacensības ir daudzdimensionāla parādība, ko var analizēt no dalībnieku, tiesnešu, organizatoru un skatītāju perspektīvas (Shilbury, 2012). To norise prasa kompleksu organizatorisko un tehnisko nodrošinājumu, tostarp – atbilstošu infrastruktūru, inventāru un personālu. Lai nodrošinātu sacensību objektivitāti un dalībnieku vienlīdzību, tiek veidotas specifiskas institūcijas un sistēmas: sporta arbitražas, tehniskās komisijas, antidopinga un drošības dienesti. Šo sistēmu darbībai ir nepieciešami rūpīgi izstrādāti noteikumi un objektīvas metodes uzvarētāju noteikšanai (Vamplew, 2007). Papildus tam, lielu skatītāju masu piesaiste rada nepieciešamību pēc īpašām struktūrām, kas atbild par drošību un kārtību pasākuma laikā (Kaludjerovic, 2011).

Kāpēc daži sportisti sasniedz augstu meistarības līmeni, kamēr citi, kuri treniņiem velta tikpat daudz laika, to nespēj? Šis jautājums bieži tiek skaidrots ar iedzimta talanta esamību

(Howe et al., 1998; Tesch-Römer, 1998; Baker, 2018), tomēr zinātnisko pierādījumu analīze atklāj daudz sarežģītāku ainu. Neatkarīgi no iespējamām iedzimtām bioloģiskām priekšrocībām, ikvienam sportistam ir jāiegulda ievērojams darbs tā dēvētajā apzinātajā praksē (*deliberate practice*). Tā ir mērķtiecīga prakse, kas ar specifisku apakšmērķu palīdzību ir vērsta uz snieguma uzlabošanu, un tā ir priekšnoteikums elites līmeņa sasniegšanai un uzturēšanai (Ericsson et al., 2003; Ward et al., 2004; Dai et al., 2004).

Sportistus, kuri sasniedz augstāko līmeni, var iedalīt divās kategorijās: ģenētiski apdāvinātie un tie, kuriem ir izcila darba ētika un treniņu sistēma (Smith, 2003). Tomēr mūsdienu sports pierāda, ka pat neticami apdāvināti sportisti var sasniegt pasaules sporta virsotnes tikai ar vienu būtisku nosacījumu – ilgstoši un mērķtiecīgi iesaistoties pilnveidošanās procesā (Issurin, 2017). Tieši tādēļ mūsdienu pētījumi arvien vairāk koncentrējas uz sportistu daudzu gadu attīstības procesu dažādos sporta veidos, tostarp – komandu spēlēs.

Lai sasniegtu elites līmeni, talantīgam sportistam nepieciešami vidēji astoņi līdz divpadsmit gadi mērķtiecīgu treniņu. Šis princips ir pazīstams kā “desmit gadu” jeb “10 000 stundu” likums, kas atbilst aptuveni trim stundām prakses katru dienu desmit gadu garumā (Ericsson, 2001). Diemžēl treniņu un sacensību procesā bieži dominē īstermiņa pieeja, kurā uzsvars tiek likts uz tūlītēju rezultātu, nevis uz ilgtermiņa attīstību. Optimālu attīstību sportista karjeras garumā var nodrošināt tikai ar specializētu un labi plānotu treniņu, sacensību un atjaunošanās režīmu (Balyi et al., 2004).

Konkurētspējīgiem jaunatnes futbolistiem, lai gūtu panākumus, ir nepieciešams attīstīt vairākas snieguma komponentes: fiziskās spējas, tehniskās, taktiskās un psiholoģiskās prasmes. Profesionāla futbolista karjeras izveide prasa daudzu gadu garumā ieguldītu ievērojamu treniņu stundu skaitu, kas palielina sportista panākumu gūšanas varbūtību (Jonker et al., 2019). Mūsdienās futbolistu sagatavotība ir sasniegusi tādu līmeni, ka tās tālāka pilnveidošana ir sarežģīta bez zinātnisko atziņu un progresīvu koncepciju integrēšanas no saistītām zinātnes nozarēm.

Futbols ir komplekss sporta veids, kura pētniecība un praksē sastopamās problēmas cieši savijas ar tādām nozarēm kā sporta fizioloģija, biomehānika, socioloģija un medicīna. Reaģējot uz mūsdienu sporta izaicinājumiem, treneru praksē gan individuālajos, gan komandu sporta veidos arvien vairāk tiek likts uzsvars uz ilgtermiņa attīstības modeļiem. Viens no atzītākajiem ir sporta zinātnieka Istvāna Balji (Istvan Balyi) 1990. gadu sākumā izstrādātais *LTAD* (*long-term athlete development*) modelis (Balyi et al., 2013).

Sporta teorijā un praksē viens no būtiskiem aspektiem sacensību sistēmas un ilgtermiņa attīstības kontekstā ir sporta veidu klasifikācija agrīnās un vēlīnās specializācijas kategorijās (Callender, 2010). Sporta specializācija tiek definēta kā intensīvs, visa gada garumā notiekošs

treniņu un sacensību process vienā konkrētā sporta veidā, izslēdzot vai būtiski ierobežojot dalību citās sportiskajās aktivitātēs. Bieži vien tieši esošā sacensību struktūra un apkārtējās vides orientācija uz tūlītējiem, agrīniem rezultātiem veicina priekšlaicīgu bērnu iesaisti šaurā specializācijā. Dalība augstas konkurences sacensībās jau agrīnā vecumā rada spiedienu gan uz jaunajiem sportistiem, gan treneriem, forsējot specifisko sagatavotību uz vispusīgas attīstības rēķina.

Šis aspekts aktualizē pētījumus par optimālo vecumu mērķtiecīgu sporta gaitu un sacensību darbības uzsākšanai (Moesch et al., 2011). Agrīna specializācija un iesaiste intensīvā sacensību režīmā pirms desmit gadu vecuma nav ieteicama, jo tā var veicināt fizisku pārslodzi, priekšlaicīgu psiholoģisku izdegšanu un sporta pamešanu (Malina, 2010). Vēlīnās specializācijas sporta veidos padziļinātā specializācija – posms, kad treniņu process kļūst izteikti specifisks, orientēts uz taktisko nianšu apguvi un augstu sasniegumu realizāciju sacensībās – ir rekomendējama tikai pusaudžu vecumā (sākot no 13–15 gadiem). Šāda pieeja ļauj bērna organismam daudzpusīgi attīstīties un izveidot stabilu funkcionālo bāzi pirms maksimālu sacensību slodžu sasniegšanas.

Pētījumos par motorisko prasmju apguvi (Williams et al., 2004; Raiola, 2013; Oppici et al., 2022) ir izcelts nozīmīgākais bērnu motorikas attīstības periods – vecums no deviņiem līdz divpadsmit gadiem. Šajā posmā bērni ir visuzņēmīgākie pret fundamentālo kustību prasmju apguvi, kas ir visas tālākās sportiskās attīstības stūrakmens.

Sporta snieguma faktoru hierarhijas analīze augstākās meistarības līmenī liecina, ka futbolā dominējošā loma ir tehniski-taktiskajai sagatavotībai (Yun, 2005). Šis secinājums ir radījis nepieciešamību meklēt racionālas treniņu stratēģijas, kas atbilstu mūsdienu prasībām pēc treniņu procesa diferenciacijas un individualizācijas (Gregory, 2003; Gregory et al., 2012). Mērķis ir izveidot tādu sistēmu, kas, ņemot vērā reālās iespējas, ļautu katram futbolistam pilnībā īstenot savu potenciālu. Turklāt tieši sekmīgas pieredzes pakāpeniska uzkrāšana sacensībās un treniņos nodrošina spēlētāju snieguma izaugsmi ilgtermiņā (Berry et al., 2008).

Mūsdienās starptautiskajā un nacionālajā futbola arēnā valda sīva konkurence, kas aktualizē nepieciešamību pēc strukturēta treniņu procesa. Tā mērķim jābūt vērstam gan uz spēlētāju individuālo spēju, gan komandas taktiskās izpratnes vispusīgu attīstību (O'Connor et al., 2018). Tādi faktori kā futbola milzīgā popularitāte, intensīvā komercializācija un profesionalizācija rada aizvien lielāku spiedienu uz spēlētājiem un treneriem. Tas savukārt liek meklēt arvien jaunus un efektīvākus līdzekļus, kas palīdzētu katram spēlētājam sasniegt augstāku meistarības līmeni (Nikolaienko et al., 2021).

Tieši ilgtermiņa treniņu programma, kas pēc definīcijas ietver integrālos treniņus, kuros ir iekļautas spēles, ir galvenais virziens kvalificētu sportistu sagatavošanā mūsdienu apstākļos,

kura var balstīties gan uz tradicionāli vadītiem apmācības līdzekļiem, gan uz jauniem, kuros spēlēm un mācību situācijas izpratnei ir atvēlēta galvenā loma (Firmana et al., 2023). Integrētās apmācības galvenais uzdevums ir nodrošināt visu sniegumu veidojošo komponentu (tehnisko, taktisko, fizisko u. c.) saskaņotu un efektīvu darbību, kas kopumā nosaka panākumus sacensībās (Agustiani et al., 2024).

Priekšlaicīga sportiskā specializācija un forsēta slodžu intensifikācija, kas izpaužas kā orientācija uz tūlītēju sportisko rezultātu, nevis uz optimāli veidotu daudzu gadu attīstības procesu, noved pie "jauno čempionu" fenomena. Šādi sportisti, sasnieguši panākumus agrā vecumā, vēlāk pārstāj progresēt un atpaliek no vienaudžiem, kuriem bijusi pakāpeniskāka attīstība (Torres et al., 2023). Efektīvu treniņu un sacensību programmu izstrādes māksla slēpjas trenera spējā noteikt, kāda veida slodzei un uzdevumiem sportists ir gatavs katrā savas fiziskās un psiholoģiskās attīstības posmā. Sportisti prasmes apgūst ātri un pamatīgi tikai tad, ja treniņu un sacensību prasības atbilst viņu intelektuālajām, psiholoģiskajām un motoriskajām spējām (Malina, 2016).

Bērnu un jauniešu treniņu programmām un sacensībām jābūt kā apaviem: tām ir perfekti jāder un jābūt ērtām (Wein, 2000). Jaunatnes sportā sacensību noteikumi un spēļu formāts ir jāpielāgo bērnu vajadzībām, lai radītu atbilstošu vidi viņu attīstībai gan kā spēlētājiem, gan kā personībām (McCalpin et al., 2017). Līdz ar to jaunatnes sporta stratēģiskajam mērķim ir jābūt nevis tūlītēju sasniegumu maksimizēšanai agrīnā vecumā, bet gan funkcionāla pamata izveidei, kas ļautu sasniegt augstus rezultātus pieaugušo sportā (Lauder et al., 2013).

Vēsturiski sporta treniņu metodiku, tostarp – futbolā, ir ietekmējušas konkrētajā laikmetā dominējošās pedagoģiskās paradigmas (Chandler et al., 2007). Pēdējos gados zinātniskajā literatūrā nostiprinās atziņa, ka cilvēka mācīšanās ir individuāls, nelineārs un komplekss process. Nelineārā pedagoģija, kas balstās uz šo atziņu, veicina katra indivīda mācīšanos, mērķtiecīgi mainot uzdevuma nosacījumus jeb ierobežojumus (*constraints*). Šī uz audzēkni centrētā pieeja stimulē jaunas rīcības rašanos, spēlētājiem piedaloties modificētās spēlēs ar dažādiem mākslīgiem noteikumiem (Gonzalez-Artetxe et al., 2022).

Teorētiski, mainot spēles noteikumus, sacensību inventāru un sacensību vidi, ir iespējams pozitīvi ietekmēt spēlētāju tehnisko un taktisko prasmju attīstību. Viena no šādām pieejām ir "sacensību inženierija" (*Competitive Engineering*). Tā ir strukturēta metode, kuras efektivitāte ir empīriski pierādīta un kuras mērķis ir pārveidot jaunatnes sporta sacensību vidi, lai nodrošinātu sportistiem labāku attīstības pieredzi (Burton et al., 2011). Šī pieeja atšķiras no tradicionālajām metodēm. Kamēr treneru izglītība koncentrējas uz trenera spēju ietekmēt spēlētāju, bet treniņu programmas – uz mācību procesa saturu, tikmēr "sporta sistēmas pārveidošana" (*Sport*

System Re-Design (SSRD)) maina pašus spēles pamatprincipus – noteikumus un sacensību struktūru, lai tieši ietekmētu sportistu sniegumu (McCarthy et al., 2016).

Kopsavilkums. Sporta sacensības ir integrējošs sporta sistēmas pamatelements, kas nodrošina maksimālu organisma resursu mobilizāciju un kalpo gan spēju objektīvai novērtēšanai, gan meistarības pilnveidei, taču bērnu un jauniešu sportā tām nepieciešama specifiska pieeja. Analizējot ilgtermiņa attīstības (*LTAD*) un specializācijas aspektus, secināms, ka orientācija uz tūlītēju rezultātu un agrīna specializācija bieži noved pie jauno sportistu fiziskas pārslodzes un psiholoģiskas izdegšanas. Lai to novērstu un nodrošinātu sekmīgu pāreju uz augstu sasniegumu sportu, tādā kompleksā sporta veidā kā futbols ir kritiski svarīgi pielāgot spēļu formātu un noteikumus bērnu vecumposma bioloģiskajām un kognitīvajām vajadzībām. Integrējot tādas inovatīvas pieejas kā nelineārā pedagogija un sacensību vides pārveidošana (sacensību inženierija), iespējams radīt optimālus, uz audzēkni centrētus apstākļus, kas dabiski un mērķtiecīgi stimulē jauno spēlētāju izaugsmi.

1.1.2. Futbola sacensību teorētiskie aspekti

Futbola sacensības – spilgta, emocionāli bagāta izrāde, kas ir lieliska izklaide daudziem miljoniem fanu, kurus vilina futbolistu drosmīgā un apņēmīgā rīcība, skaistums, augstā intensitāte un sporta cīņas neprognozējamība (Alabarces et al., 2013). Daļība sacensībās attiecas uz specifiskām fiziskās audzināšanas metodēm, kas rada īpašu emocionālo un fizioloģisko fonu, pastiprinot fizisko vingrinājumu ietekmi un veicinot ķermeņa funkcionālo spēju maksimālu izpausmi (Kīsis, 2002).

Ar futbola sacensībām tiek stimulēts sistemātisks treniņu darbs, kurš kalpo kā līdzeklis mācību-treniņu kvalitātes pārbaudei, kas ļauj atklāt futbolistu fiziskās, tehniski-taktiskās, morālo-gribas sagatavotības līmeni un kopumā veicina viņu sportiskās meistarības izaugsmi (Straume et al., 2016). Sacensību nozīmīgumu nosaka arī tas, ka tās pieradina futbolistus pie sportiskas cīņas, gribasspēka izpausmes stresa situācijās (Pain et al., 2007). Treniņā ne vienmēr izdodas radīt vidi, kas pietuvināta sāncensībām, bet sacensībās taču futbolista organisms tiek pakļauts lielai fiziskai, psiholoģiskai iedarbībai, tāpēc šeit biežāk rodas īpaši efektīvi stimuli pielāgoties augstām un maksimālām slodzēm (Varley et al., 2017).

Sacensības ir loģisks turpinājums mācību-treniņu un audzināšanas procesam. To plāno, vadoties no izstrādātās futbola sacensību sistēmas; katrā valstī var būt sava specifika, kas aptver visu nodarbību veicēju kopumu – no bērnu komandām līdz augstāko profesionālo līgu komandām (Ramadhan et al., 2024). Tas nodrošina konsekvenci, nepārtrauktību un atbilstību optimālam kalendāra spēļu skaitam katrai vecuma grupai, tāpat ļauj izvairīties no sacensību dublēšanās, pārmērīgas komandu aizņemtības, biežiem braucieniem (Durán et al., 2021).

Futbolā izceļ trīs galvenos sacensību veidus – turnīrs, čempionāts, regulārais čempionāts (Volpi et al., 2003), kuros tiek spēlēts saskaņā ar šādām sistēmām: apla sistēma, izslēgšanas sistēma (tā sauktā olimpiskā jeb kausa izcīņa) un jauktā, kas ir pirmo divu sistēmu kombinācija. Daži autori, piemēram, Vaziri et al., 2018, šim skaitam pievieno arī Šveices spēļu sistēmu. Izvēloties sacensību norises sistēmu, vadās no uzdevumiem, kas izvirzīti pirms sacensībām, to norises termiņiem, tajās iesaistīto komandu skaita, sporta bāzes esamības, kā arī no dalībnieku sportiskās meistarības līmeņa. Visām šīm turnīru sistēmām ir savas pozitīvās un negatīvās puses un katrai sacensību sistēmai atbilst noteikti veidi, kā sastādīt spēļu kalendāru (Eidsdottir, 2021).

Pēc “Šveices” sistēmas sacensības notiek bez dalībnieku izslēgšanas. Sākotnēji pretinieki tiek noteikti izlozē, bet pēc tam – pēc pirmo tikšanos iznākuma. Zaudētāji spēlē ar zaudētājiem, un uzvarētāji spēlē ar uzvarētājiem. Katrs dalībnieks izspēlē vienādu spēļu skaitu. Uzvar tas, kurš ieguvīs vairāk punktu (Bashir, 2023). Šī sistēma tiek piemērota *UEFA Čempionu līgā*, sākot no 2024./2025. gada sezonas.

Izmantojot “apļa” sacensību sistēmu, katra komanda tiek ar visām komandām, kas piedalās sacensībās, noteiktā secībā (vienreiz – ja sacensības notiek vienā aplī, un divas reizes – ja sacensības notiek divos apļos). Šāda sacensību sistēma ļauj visobjektīvāk noteikt komandu spēku samērus un atklāj ne tikai sacensību uzvarētāju, bet arī visu pārējo dalībnieku vietas (Duran et al., 2021). Tajā pašā laikā nejaušības elements sacensību kopējā rezultātā lielā mērā tiek izslēgts. Aplā sistēmas trūkums ir tas, ka daudzu komandu sacensību rīkošanai ir vajadzīgs ilgs laiks (Moody et al., 2010).

Sacensību rīkošana pēc izslēgšanas sistēmas ir tāda, ka komanda pēc zaudējuma (pirmā, otrā vai trešā) tiek izslēgta no sacensībām. Futbolā 11 pret 11 visbiežāk gadās, ka no sacensībām izkrīt komanda, kura zaudē vienu vai divas spēles vienam pretiniekam, bet telpu futbolā ir līdz trim vai piecām neveiksmēm. Šī sistēma ļauj ar lielu dalībnieku (komandu) skaitu rīkot sacensības īsākā laikā nekā aplā sistēma (Gasparetto et al., 2018). Šīs sistēmas galvenais trūkums ir tas, ka tā nesniedz pilnīgu priekšstatu par komandu spēku, nevar noteikt vietas visām komandām, kas piedalās sacensībās, kā arī neizslēdz nejaušības elementu (Ribeiro, 2012).

Jauktā sacensību sistēma ir divu izložu sistēmu kombinācija – aplā un izslēgšanas sistēma. Ar šo metodi daļa sacensību (sākotnējā vai fināla) tiek veikta pēc izslēgšanas sistēmas, bet otra – apļveida (Csato et al., 2024). Dažkārt izlozes priekšsacīkšu daļā starp komandām, kas sadalītas apakšgrupās, tiek izmantota izslēgšanas spēļu sistēma, un atlikušās komandas veido vienu spēcīgāko komandu grupu, kas tiek ar aplā sacensību beigu daļā. Jauktās sistēmas priekšrocība ir tāda, ka tā ļauj ar pietiekami lielu dalībkomandu skaitu salīdzinoši īsā laikā aizvadīt sacensības un diezgan precīzi noteikt dalībnieku komandu spēku samērus (Dinitz et al., 2005).

Kopsavilkums. Futbola sacensības ir neatņemams un loģisks mācību-treniņu procesa turpinājums, kas maksimāli mobilizē spēlētāju, radot optimālus apstākļus meistarības izaugsmei un adaptācijai augstām stresa slodzēm. Lai nodrošinātu sistēmisku komandu attīstību un sabalansētu spēļu kalendāru dažādās vecuma grupās, sacensības tiek organizētas, izmantojot četras galvenās izspēles sistēmas: “apļa”, “izslēgšanas”, “jaukto” vai “Šveices” sistēmu. Katrai no šīm pieejām ir sava organizatoriskā specifika, un to mērķtiecīga izvēle ļauj veiksmīgi līdzsvarot turnīra norises ilgumu ar nepieciešamību objektīvi novērtēt visu iesaistīto komandu reālo spēku samēru un sportisko sniegumu.

1.1.3. Futbola noteikumu vēsturiskā attīstība

Lielākajā daļā mūsu planētas futbols ir ne tikai populāra spēle, bet arī dzīvesveids. Ir reģistrēti 200 miljoni profesionālu un amatieru spēlētāju, no kuriem 20 % ir sievietes (Dvorak et al., 2004). Apmēram divi miljardi cilvēku vecumā no četriem līdz deviņdesmit gadiem spēlē futbolu pa smiltīm, zāli un cietiem spēļu laukumiem. Futbols tiek arī rakstīts un izrunāts dažādās valodās kā Fute-ball, foosball, voetbol, kā arī futbol, un to nevar izsekot līdz precīzam sākumam, jo šķiet, ka tas ir attīstījies no dažādām spēlēm vairāk nekā 2000 gadu laikā. Piemēram, japāņu hronikas vēsta, ka jau pirms 1400 gadiem Japānas ķeizara Kemari galmā spēlēja “bumbu spēle”, kurā piedalījusies tikai viena komanda un spēlētāju uzdevums bijis ar kājas sitieniem nepārtraukti turēt bumbu gaisā (Orejan, 2011).

Daži vēsturnieki uzskata, ka futbols parādījās Anglijā normaņu iekarošanas laikā. Angļi un skoti spēlēja futbolu bez spēlētāju skaita ierobežojuma – pūlis pret pūli (Kitching, 2015). Futbola noteikumu vēl nebija, tāpēc spēles bieži beidzās ar smagiem savainojumiem spēlētājiem un līdzjutējiem, nereti nāvējoši. Šādi piemēri, iespējams, ir veicinājuši nerakstītu noteikumu un principu attīstību, taču tie visi galu galā pārvērtās par aizliegumiem (Harvey, 2013).

Lai varētu sekmīgi organizēt un vadīt futbola sacensības, futbola entuziastiem un turnīru rīkotājiem radās nepieciešamība izstrādāt un pieņemt vienotus spēles noteikumus visiem iesaistītajiem dalībniekiem. Oksfordas un Kembridžas privātskolu un universitāšu komandās tika noteikti pirmie vienotie futbola spēles noteikumi, kas tagad pazīstami kā “Kembridžas noteikumi”. Futbola spēles noteikumi, kuri ir ļoti līdzīgi mūsdienu futbola noteikumiem, tika izstrādāti 1850. gadu vidū (Braunwart et al., 1980). Pirms tam gandrīz katrai komandai un futbola klubam bija savi noteikumi. Tos apstiprināja lielākā daļa skolu un klubu, un vēlāk (ar nelielām izmaiņām) tie tika pieņemti par Anglijas Futbola asociācijas spēles noteikumu pamatu. Jaundibinātā asociācija ar savu darbību faktiski atdalīja regbija no futbola (Taylor, 2013).

Spēļu noteikumi, no vienas puses – ierobežo iespējamās individuālās, grupas un komandas taktiskās darbības, no otras puses – rada noteiktu telpu to radošai attīstībai un pilnveidošanai (Dunning, 1971). Būtiskas izmaiņas futbola noteikumos notika 1863. gadā, kad tajos ieviesa roku lietošanas ierobežojumu spēles laikā – bija aizliegts skriet pa laukumu ar bumbu rokās; to ar rokām drīkstēja tikai tvert un apturēt, kā arī tika aizliegti šādi paņēmieni: pretinieka aizturēšana un grūšana ar rokām, kājas aizlikšana priekšā, speršana ar kāju. Šie futbola spēles galvenie noteikumi godam izturējuši gandrīz 160 gadu ilgo laika pārbaudi. Protams, katram no mūsdienu futbola noteikumu 17 paragrāfiem ir sava ieviešanas, precizēšana un evolūcijas vēsture (Rubenis, 2000).

Līdz 1871. gadam tiesneši futbola spēlēs faktiski netika iesaistīti. To vietā abu komandu kapteiņiem tika uzdots uzdevums nodrošināt kārtību. Tas bija džentlmeņu sporta veids. Tomēr 1871. gadā, rīkojot *FA* (Football Association) kausa turnīru, tika nolemts, ka diviem tiesnešiem jāizlemj, ja katras komandas kapteiņi nevar vienoties (Taylor, 2016). Septiņus gadus vēlāk spēlētāji un publika pirmo reizi varēja dzirdēt arī ka tiesnesis izmanto svilpi, un tikai 1891. gadā laukumā parādījās vēl viens tiesnesis – galvenais, kurš atradās laukuma vidū, bet pārējie divi tiesneši atvirzījās uz laukuma sānu līnijām un pārvērtās par mūsdienu līnijas tiesnešiem (Kilpatrick, 2011).

Sākumā vārtsargam nebija īpašas pozīcijas. Tikai 1909. gadā komandas pēdējais spēlētājs sāka valkāt citas krāsas kreklu. Stūra sitienu tika ieviesti 1872. gadā. 1924. gadā tika nolemts, ka stūra sitiens drīkst iet tieši vārtos (Winner, 2013). Vārtu tīkls parādījās tikai 1891. gadā, tajā pašā laikā ieviesa 11 metru soda sitienu, pirms tam vistuvāk sodam bija netiešais brīvsitiens. 1970. gadā oficiāli tika izmantotas 11 metru sitienu sērijas, lai izšķirtu maču, kas pēc pamatlaika joprojām bija neizšķirts (Shearman, 1899). 20. gadsimtā ir pastāvējuši daudzi dažādi aizmugures noteikumu veidi. Pirms noteikumu standartizācijas nebija vienota regulējuma par papildlaiku. Papildlaiks netika formalizēts, un spēle varēja turpināties līdz brīdim, kad ar vārtu guvumu tiks izšķirts rezultāts (kā minēts iepriekš, soda sitienu tika pieņemti tikai 1970. gadā, un spēle varētu turpināties stundām ilgi līdz tumsa piespiedīs spēli pārtraukt (Stanic et al., 2021).

Noteikumi vienmēr tiks uzlaboti. Bet vēsturi nevar mainīt – Anglija pamatoti tiek uzskatīta par futbola dzimteni, un tā patiešām ir pelnījusi šo titulu. Pirmkārt, par gadsimtiem ilgo lojalitāti šim sporta veidam, neskatoties uz jebkādiem aizliegumiem. 19. gadsimta otrajā pusē futbols sāka izplatīties Eiropā, un drīz vien ar neparastu vieglumu iekaroja visu planētu (Walvin, 2015).

Lai gan futbola noteikumi lielā mērā tika standartizēti jau 1880. gadu sākumā, četras Lielbritānijas futbola asociācijas piemēroja nedaudz atšķirīgas noteikumu versijas. Tas radīja

problēmas starptautisko spēļu organizēšanā, jo spēlēs tika izmantota mājinieku noteikumu redakcija (Hall, 1926). Savā ziņā tas bija pieņemami, bet bieži vien negodīgi, tāpēc 1886. gadā tika dibināta *IFAB* (Starptautiskā futbola asociācijas padome; angļu valodā: *International Football Association Board*), kura regulē futbola noteikumus. Pēc modifikācijas un uzlabošanas futbola noteikumu skaits mainās no desmit uz septiņpadsmit (Nelson, 1994). Spēļu noteikumu pilnveidošana garantē godīgu un saprātīgu futbola spēli un veicina futbola attīstību.

Neraugoties uz to, ka dažādu futbola komandu taktika var ļoti atšķirties viena no otras, turpretī spēles noteikumiem un viņu traktēšanai ir jābūt vienādiem visās pilsētās un valstīs. Lai koordinētu futbola starptautisko attīstību (Beck, 2000), rīkotu sacensības un turnīrus, 1882. gadā tika nodibināta Starptautisko Futbola asociāciju pārvalde, bet 1904. gadā pēc Francijas ierosinājuma tika dibināta Starptautiskā Futbola savienība (*FIFA* – Starptautiskā Futbola federāciju asociācija; franču valodā: *Fédération Internationale de Football Association*). Tajā iekļuva septiņas valstis: Francija, Beļģija, Holande, Zviedrija, Šveice, Dānija un Spānija (Tomlinson, 2014). *FIFA* paspārnē tiek rīkoti visi pasaules līmeņa futbola turnīri, tostarp *FIFA* Pasaules kauss, līdzīgs turnīrs sievietēm, jauniešiem, jaunatnes turnīri un klubu pasaules čempionāts.

Futbola pieaugošā popularitāte starptautiskā mērogā noveda pie *FIFA* pārstāvju uzņemšanas *IFAB* 1913. gadā. Sākotnēji *FIFA* pārstāvjiem bija tikai divas balsis, un viņi nevarēja mainīt asociāciju pieņemtos lēmumus. Tomēr 1958. gadā *IFAB* padome pieņēma lēmumu par savu pašreizējo balsošanas sistēmu: četri *FIFA* locekļi un pa vienam loceklim no Anglijas Futbola asociācijas, Skotu futbola federācijas, Velsas futbola asociācijas un Īru futbola asociācijas (Dietschy, 2013). Lēmuma pieņemšanai par futbola noteikumu izmaiņām tagad ir vajadzīgas vismaz 6 balsis no jebkuriem 8 padomes locekļiem. Pamatojoties uz *IFAB* izpratnes noteikumu filozofiju un spēles “garu”, futbolam ir nepieciešami noteikumi, kuri spēli saglabā godīgu – tas ir izšķirošs “skaistas spēles” pamats un spēles “gara” būtiska iezīme (*IFAB* internet vietne, 2022).

IFAB spēles noteikumi ir relatīvi vienkārši salīdzinājumā ar lielāko daļu citu komandu sporta veidu, taču, tā kā daudzas situācijas ir subjektīvas un spēles oficiālās personas ir cilvēki, daži lēmumi neizbēgami būs nepareizi vai izraisīs debates un diskusijas (Rennie et al., 2024). Dažiem cilvēkiem šī diskusija ir daļa no spēles prieka un pievilcības, taču, neatkarīgi no tā, vai lēmumi ir pareizi vai nepareizi, spēles ‘gars’ prasa, lai tiesnešu lēmumi vienmēr tiktu respektēti (Colwell, 2013).

Visām pilnvarotajām personām, īpaši – treneriem un komandu kapteiņiem, ir viennozīmīga atbildība respektēt spēles oficiālās personas un viņu lēmumus (Cleland et al., 2015). Vislabākās ir tās spēles, kurās tiesnesis reti ir vajadzīgs, jo spēlētāji spēlē, cienot viens

otru, spēles oficiālās personas un noteikumus. Futbolam ir jābūt pievilcīgam un jārada prieks spēlētājiem, spēles oficiālajām personām, treneriem, kā arī skatītājiem, faniem un administratoriem – neatkarīgi no vecuma, rases, reliģijas, kultūras, etniskās piederības, dzimuma, seksuālās orientācijas vai īpašajām vajadzībām. Lai tiktu izmainīti futbola noteikumi, *IFAB* un visām tās struktūrām, kas ir iesaistītas lēmumu pieņemšanas procesā, ir jābūt pārliecinātām, ka izmaiņas nāks par labu spēlei; tas dažreiz nozīmē, ka iespējamās izmaiņas ir jātestē (*IFAB* Futbola spēles noteikumi 22/23. LFF tulkojums, LFF internet vietne, 2023).

Futbola attīstības process norit ciešā mijiedarbībā ar spēles noteikumu modifikāciju un pilnveidi. Futbola noteikumi veicina futbola attīstību un ietekmē futbolu, vienlaikus garantējot kārtību futbola laukumā (Verma et al., 2021). *FIFA* ir formulējusi daudzus noteikumus, lai nodrošinātu spēlētāju drošību spēļu laikā. Pasaules kausa finālturnīros Francijā (1998) un Japānā un Dienvidkorejā (2002) *FIFA* deva stingru norādījumu tiesnešiem nekavējoties sodīt ar sarkano kartīti spēlētājus, kuri spēlē rupji pret pretinieku.

Noteikumi nepārtraukti veicina zinātniskāku un saprātīgāku futbola progresu. Tādējādi, samazinot spēlētāju iespējas aizkavēt spēles laiku, jaunās noteikumu izmaiņas padara futbolu par ātrāku un aizraujošāku spēli. Dinamiskā futbola attīstība prasa nepārtrauktu un mērķtiecīgu spēles noteikumu pilnveidi, kas ļauj efektīvi kontrolēt spēles norisi un nodrošina sporta veida ilgtermiņa stabilitāti. Mūsdienu futbola noteikumu uzlabošana padarīs futbolu godīgāku, skanīgāku, sīvāku un estētiski patīkamu (You, 2017).

Taču ne tikai spēles noteikumi nodrošina futbola līgu un klubu stabilitāti. Lai garantētu ilgtermiņa finansiālo stabilitāti un atjaunotu konkurences līdzsvaru, *UEFA* izpildkomiteja, vienojoties ar Eiropas klubu asociāciju (*ECA*), vienbalsīgi apstiprināja noteikumu kopumu ar nosaukumu “Finanšu godīga spēle (angļu valodā: *Financial Fair Play*)”, kas stājās spēkā 2012. gadā un no 2013./14.gada sezonas visiem klubiem jāievēro šie noteikumi un prasības, lai iegūtu licenci dalībai *UEFA* Čempionu līgā (Vopel, 2011).

Kopsavilkums. Futbola noteikumu vēsturiskā attīstība atspoguļo spēles evolūciju no haotiskas, nereglamentētas nodarbes līdz stingri strukturētam un globāli pārvaldītam sporta veidam. Sākot ar pirmajiem vienotajiem noteikumiem 19. gadsimta vidū Anglijā, kas atdalīja futbolu no regbija un pakāpeniski ieviesa tiesnešu institūtu, noteikumu standartizācija kļuva par izšķirošu faktoru spēles drošības, godīguma un taktiskās daudzveidības nodrošināšanā. Lai starptautiski koordinētu un uzraudzītu šo procesu, tika izveidotas tādas vadošās organizācijas kā *IFAB* (1886) un *FIFA* (1904). Dinamiskā futbola izaugsme nepārtraukti prasa mērķtiecīgu noteikumu pilnveidi – sākot no spēlētāju veselības aizsardzības un spēles dinamikas veicināšanas laukumā līdz pat klubu finansiālās stabilitātes (piemēram, *UEFA* Finanšu godīgā spēle) regulēšanai ārpus tā, tādējādi garantējot sporta veida pievilcību un ilgtermiņa ilgtspēju.

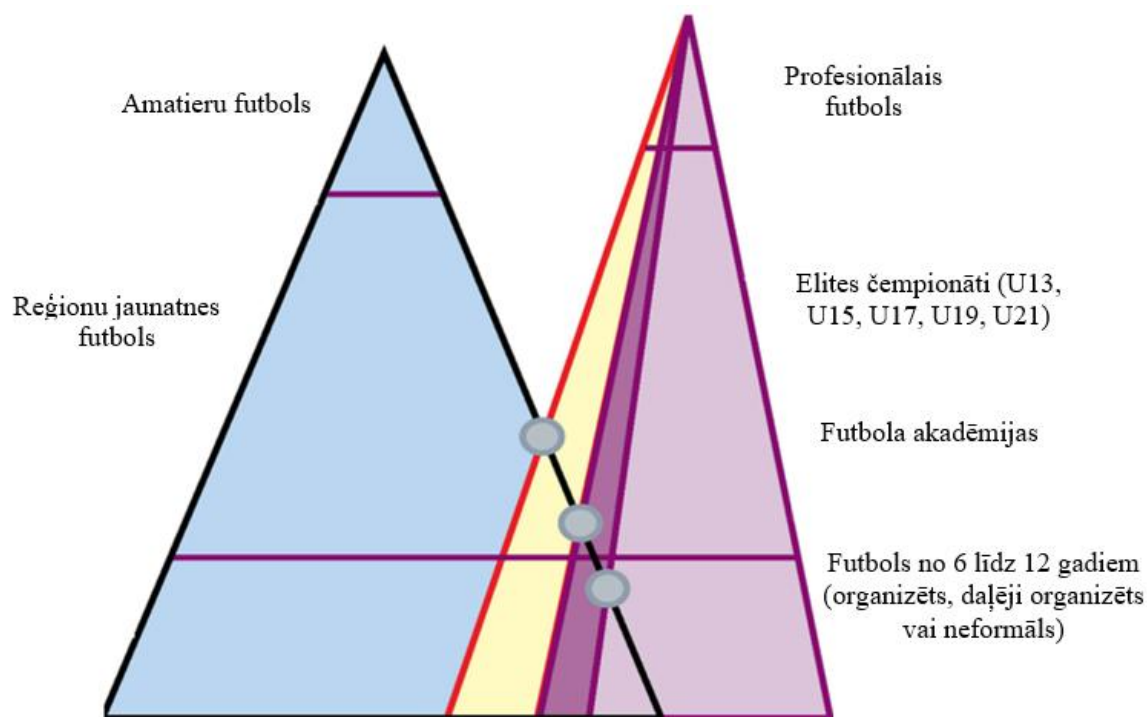
Futbola spēļu formāti zēniem

Izcilais treneris un spēlētājs Johaness Kruifs (Johan Cruyff) atzīst: “Pieredze noteikti ir vissvarīgākā lieta dzīvē. Neatkarīgi no tā, vai spēlējat finālā pusaudža vecumā, skolā vai augstākajā līmenī, jums ir jāspēj iegūt rītdienas panākumu būtība no šiem unikālajiem mirkļiem”. Brīvā spēle treniņā atšķiras no sacensību spēlēm, un sacensību spēle, kurā spēlētāji vēl tikai apgūst savu profesiju, atšķiras no spēlēm, ko spēlē profesionāļi vai pieaugušie amatieri (Sulistiyo et al., 2023). Bērnu un jauniešu futbola sacensības paredz tiešu futbolista spēju demonstrēšanu atbilstoši noteikumiem, atsevišķu sportistu un komandu sasniegumu vērtēšanu un salīdzināšanu. Sacensības ir arī līdzeklis sportistu atlasei un trenēšanai, iespēju izzināšanai. Futbolā sacensību aktivitāte ir atzīta par sportista sagatavotības neatņemamu sastāvdaļu (Sulistiyo et al., 2021).

Pārāk agra pāreja uz futbola spēļu pieaugušo formātiem var ievērojami palēnināt jaunā spēlētāju attīstību, jo jaunākajiem spēlētājiem tiek piešķirti otrās lomas pienākumi, bet fiziski nobriedušākie futbolisti tiek novietoti centrālajās pozīcijās, kur viņi var monopolizēt spēli un iegūt spēles attīstības priekšrocības salīdzinājumā ar spēlētājiem perifēriālās pozīcijās, kur spēlētājiem ir mazāka iespēja pieskarties bumbai un pilnveidot savas individuālas prasmes (Patel et al., 2019). Tāpēc jaunatnes sportā noteikumi veidojas tā, lai samazinātu spēlētāju skaitu komandā un ierobežotu laukuma lielumu – lai spēles formāts būtu vairāk pielāgots spēlētāju vairākuma fiziskajai un psiholoģiskajai attīstībai (Pill et al., 2015).

Ja profesionālajā futbolā ir skaidri noteikti spēles noteikumi, kuru mērķis ir galvenokārt izraisīt skatītāju interesi par spēli (Edensor, 2015), tad bērnu un jauniešu futbolā, kur ir cits spēļu mērķis – futbolista daudzu gadu pakāpeniska attīstība, šādu skaidru noteikumu nav, un katra futbola federācija, ņemot vērā vietējo specifiku, nosaka savus noteikumus šādu sacensību rīkošanai (Baker et al., 2019). Starptautiskā Futbola federāciju asociācija (*FIFA*) savā rokasgrāmatā – “Jaunatnes futbols” (Youth football) – ieteica vietējām federācijām veidojot spēles noteikumus bērnu un jauniešu futbolam, ņemot vērā visus futbola piramīdas līmeņus (skat. 1.1. attēlu).

Bez šīm vecumam atbilstošajām sacensībām treniņu process nav pilnīgs un galvenajam sacensību rīkošanas principam ir jābūt viena līmeņa komandu grupēšanai. Ideāls risinājums būtu organizēt reģionālās sacensības masu futbola kategorijās un valsts mēroga sacensības – elites pārstāvjiem (*FIFA*, 2013).

1.1. attēls. FIFA dubultā nacionālā futbola piramīda (*FIFA*, 2013)

Viena no otras atkarīgas divas piramīdas; no vienas puses tas ir elitārais jaunatnes futbols, kas paredzēts topošajiem profesionālajiem futbolistiem augsta līmeņa sagatavotības nodrošināšanai; no otras puses – futbols kā atpūtas un labs laika pavadīšanas veids, kas dod iespēju spēlēt futbolu visu vecumu un sagatavotības līmeņu cilvēkiem. Jauniešu līmenī pāreja no vienas piramīdas uz otru, no amatieru statusa uz elites statusu un otrādi var notikt dažādos vecumos, atkarībā no sacensību sistēmas organizācijas konkrētajā valstī, kā arī no iekšējiem normatīvajiem noteikumiem attiecībā uz spēlētāju pārejām (*FIFA*, 2013).

Spēlētājam regulāri jāspēj pielietot praksē nedēļu, mēnešu un gadu treniņos apgūto, sacenšoties ar citiem tāda paša līmeņa spēlētājiem un salīdzinot savus rezultātus (Haugaasen et al., 2012). Sistemātiski izvērtējot spēlētāja snieguma rezultātus sacensībās, ir iespējams novērtēt viņa treniņu rezultātus un gaitu (Palucci et al., 2019). Tāpēc to jauno spēlētāju attīstībai, kuri vēlas sasniegt profesionāla futbolista elites līmeni, ir ļoti svarīgi nodrošināt savam vecumam un attīstības līmenim atbilstošas sacensības (Samur, 2019). *FIFA* savos ieteikumos par iespējamajiem jaunatnes sacensību struktūras modeļiem, balstoties uz dubulto nacionālo futbola piramīdu, iesaka U12 un U13 vecuma grupām izmantot spēles formātu 9 pret 9.

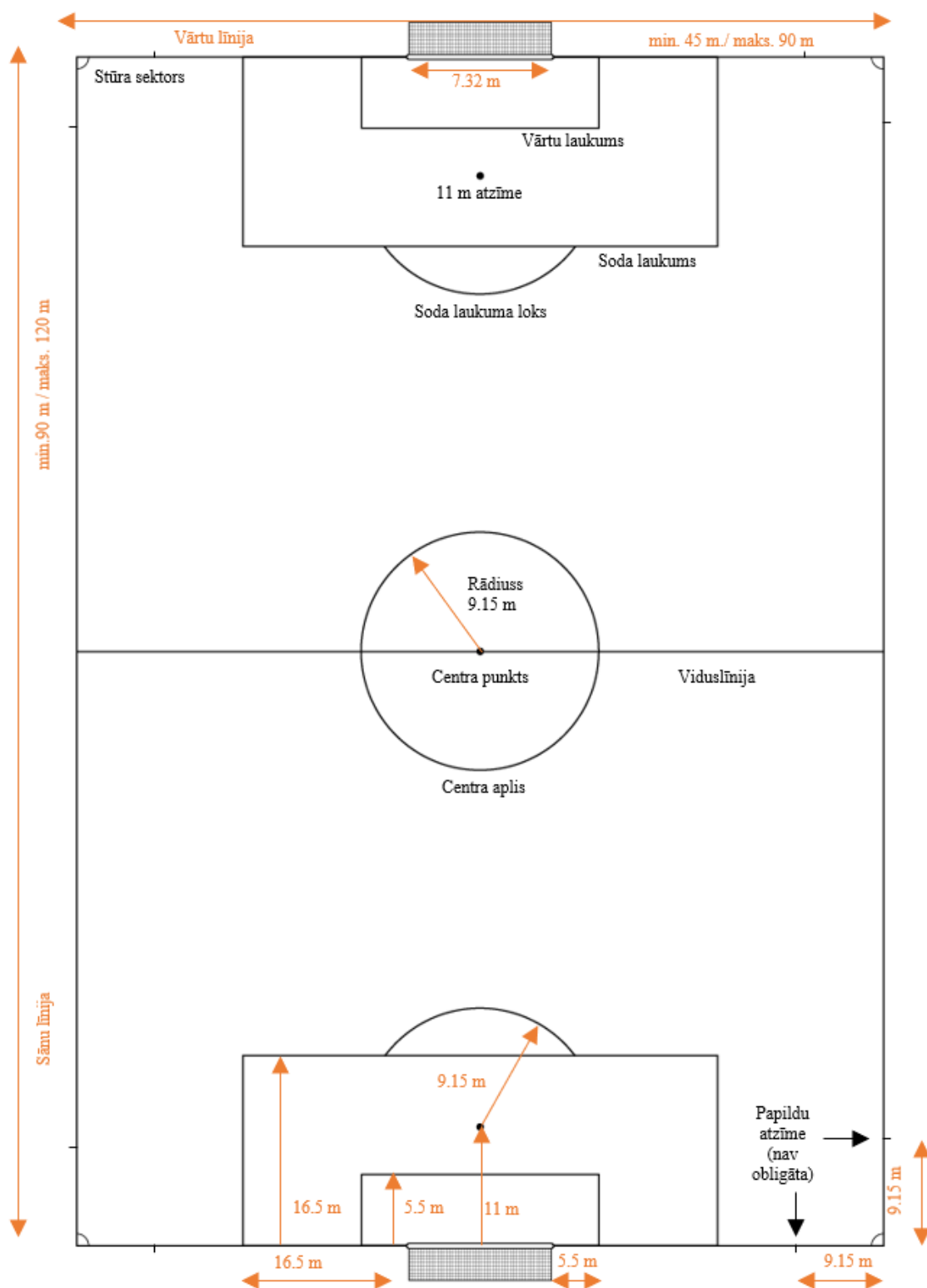
Reģionālajām futbola federācijām ir liela atbildība jaunatnes sacensību struktūras un spēļu formātu noteikšanā. Katra federācija, ņemot vērā savas reģionālās īpatnības (valsts teritorijas lielumu, iesaistīto sportistu skaitu, sadalījumu pa reģioniem u. c.) un stratēģiskos plānus futbola attīstībai valstī, patstāvīgi lemj par zēnu spēļu formātiem sacensībās, ņemot vērā sacensību iespējamās spēļu formāti no *FIFA* (1.1. tabula).

Iespējami spēļu formāti zēniem (FIFA, 2013)

Spēlētāja vecums	Spēlētāja kategorija			Līmenis
	Reģionālie čempionāti	Elite: nacionālie čempionāti	Izlase	
21	–	U-21		Paaugstināts
20	–	U-20	U-21	Paaugstināts
19	A	U-19	U-20	Paaugstināts
18	A	U-18	U-19	Vidējs
17	A	U-17	U-18	Vidējs
16	B	U-16	U-17	Vidējs
15	B	U-15	U-16	Pamats
14	C	U-14	U-15	Pamats
13	C: 11X11	U-13	U-14	Pamats
12	D: 9X9	–	U-13	Masu futbols
11	D: 9X9	–	–	Masu futbols
10	E: 7X7	–	–	Masu futbols
9	E: 7X7	–	–	Masu futbols
8	F: 5X5	–	–	Masu futbols
7	F: 5X5	–	–	Masu futbols
6	G: Klubu futbola akadēmijas	–	–	Masu futbols
5	G: Klubu futbola akadēmijas	–	–	Masu futbols

Ir tikai ierobežoti dati par dažādu spēļu formātu efektivitāti dažādās vecuma grupās, turklāt šie spēļu formāti var atšķirties dažādās valstīs un pat valsts dažādās reģionos (Amatria et al., 2016). Balstoties uz futbola ilgtermiņa attīstības principiem savā valstī, vietējā federācija izvēlas savus jaunatnes zēnu futbola spēļu formātus. Bet nav iespējams apsvērt spēļu formātus, nenorādot pieļaujamus laukuma izmērus (skat. 1.2. attēlu), jo pat ar spēli 11 pret 11 uz minimālā atļautā laukuma 90×45 m – jaunieši nespēs efektīvi attīstīt motoriskās prasmes, kas spēlētājam piemīt vai kas jāattīsta, sakarā ar to, ka šis laukums viņiem ir pārāk liels un spēlētāji pavada daudz laika, skrienot vai stāvēt nekustīgi (Small, 2006), pat nepieskaroties bumbai, ar ļoti ierobežotu piespēļu mijiedarbību, tāpēc ka nevarētu efektīvi tikt galā ar bumbas nodošanu

komandas biedram, jo partneris neatrodas viņa redzamības laukā un piespēles attālumā, kuru viņš var precīzi izpildīt (Gréhaigne et al., 1995).

1.2. attēls. Futbola spēļu laukuma 11 pret 11 izmēri, saskaņā ar IFAB noteikumiem 2023/2024 sezonai

Futbola laukumu spēlēšanai formātā 11 pret 11 (parasti apmēram 100×70 m) var sadalīt iedomātās zonās (pēc līnijām, pozīcijām, pēc spēļu zonām, trīsstūriem, spēles viens pret vienu zonām u.tml.); tas nozīmē, ka futbola laukumā vienlaikus notiek dažādu samazinātu formātu

spēles. Piemērojot šo koncepciju jauniešu futbola sistēmā un pamazām mainot spēļu formātus no 1 pret 1 līdz 9 pret 9, futbolists gatavojas pieaugušo spēļu formātam 11 pret 11 (Garcia et al., 2014).

Zinātnieku grupa (Aguiar, Botelho, Lago, Maças, Sampaio, 2012), kura pētīja spēļu formātus saīsinātā formā (skat. 1.2. tabulu) un to ietekmi uz sportistu, atklāja, ka izmaiņas spēļu formātos var veidot izmaiņas dažādas fizioloģiskas un uztveres reakcijas, kā arī pakāpenisku adaptāciju pie tām. Pamatojoties uz saviem datiem, viņi secināja, ka, mainot tādus faktorus kā spēlētāju skaits, laukuma lielums, vārtsargu un vārtu esamība/vai neesamība, treneri var manipulēt ar samazinātiem spēļu formātiem un ietekmēt uz spēlētāju attīstību.

1.2. tabula

Laukuma platības diapazoni, m² (Aguiar et al, 2012)

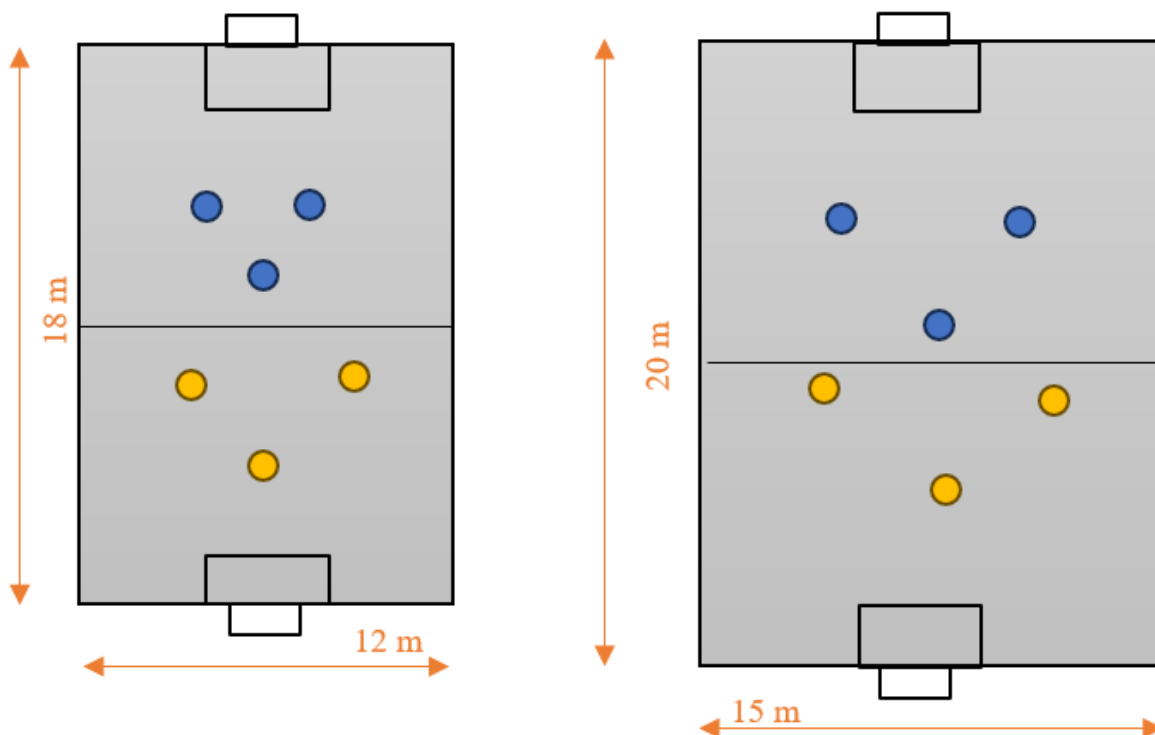
Spēlētāju skaits	Min. platība	Maks. platība
1 pret 1	100	100
2 pret 2	400	800
3 pret 3	240	2500
4 pret 4	240	2208
5 pret 5	240	2500
6 pret 6	240	2400
7 pret 7	875	2200
8 pret 8	2400	2700

Piekrītot, ka taktiskās zināšanas spēlētājam nav raksturīgas jau no paša sporta veida sākuma (González-Víllora et al., 2015), bet tiek attīstītas un apgūtas, mācību – treniņu posmos, tad taktisko iemaņu veidošana un konkrēta pieredze ir pamats ātrai pareizu lēmumu pieņemšanai un dažādu neziņas līmeņu situāciju veiksmīgai atrisināšanai. Galu galā tik vienkārša situācija kā viens pret vienu ir pavisam citādāka, ja tā notiek jūsu pašu vārtu tuvumā vai ja tā ir uzbrukuma darbība pie pretinieka vārtiem (González-Víllora et al., 2015).

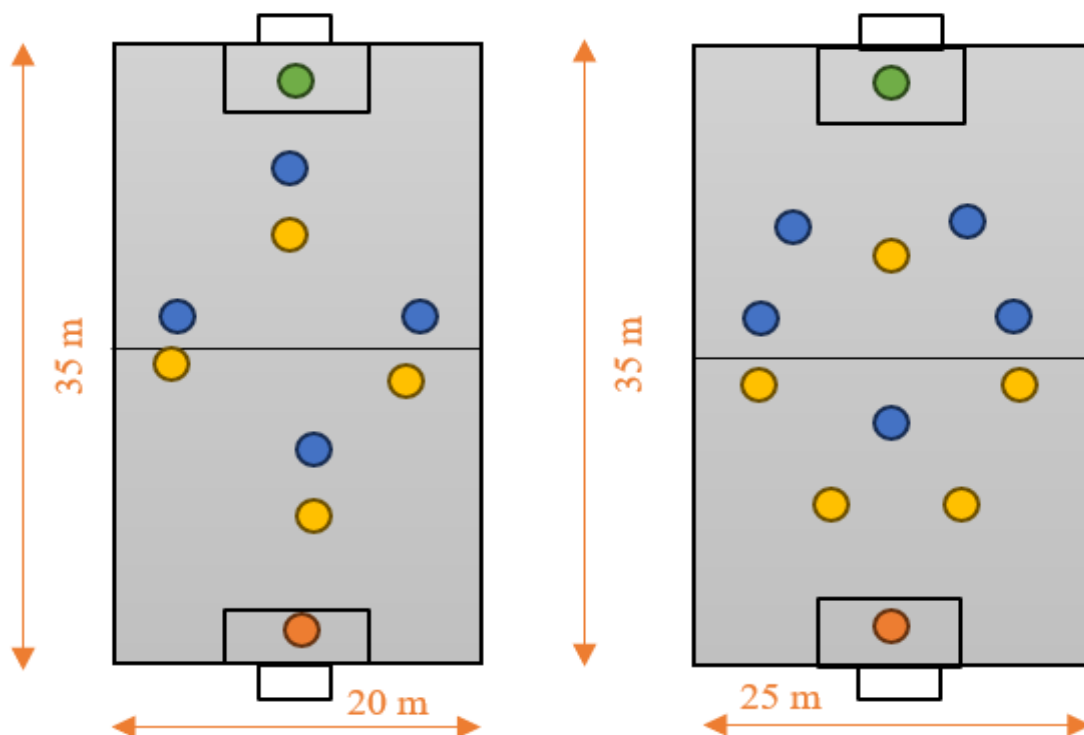
Šīs izpratnes apzināšanās rada nosacījumus pakāpeniskai spēļu formātu modelēšanai, ievērojot spēles pamatprincipus. Tātad līdz 7 gadu vecumam visbiežāk izmantotais spēļu formāts ir 3 pret 3 (skat. 1.3. attēlu). Šis spēļu formāts liek pamatus spēlētāju savstarpējai sadarbībai un sniedz pirmās idejas par tehnisko un taktisko iespēju izmantošanu (Evangelos et al., 2012), vienlaikus attīstot viņu izpratni par spēli un spēju atrast optimālus risinājumus īslaicīgās spēles situācijās (Jumareng et al., 2024).

Balstoties uz ekoloģiskās dinamikas teorētiskajiem principiem (Araujo, Davids, Chow, Passos, 2009), lēmumu pieņemšanas mācīšanās process jāveido, pamatojoties uz pašas spēles ierobežojošo faktoru maiņu, proti – palielinot laukuma platību un pretinieku skaitu. Tādējādi, sākot no 7 gadu vecuma, futbola komandas sāk piedalīties dažādos reģionālajos turnīros, kur galvenais spēļu formāts ir 5 pret 5 (laukuma izmērs – 20 × 35 m, vārti – 2 × 3 m). Tādās valstīs

kā Latvijā vecuma grupās no 7 līdz 9 gadiem ieteicamais spēļu formāts ir 6 pret 6 (laukuma izmērs – 25×35 m, vārti – 2×3 m, LFF). Pakāpeniska sarežģītāku taktisko shēmu ieviešana liek spēlētājiem vairāk pievērst uzmanību mijiedarbībai pāros un trijatā (skat. 1.4. attēlu).

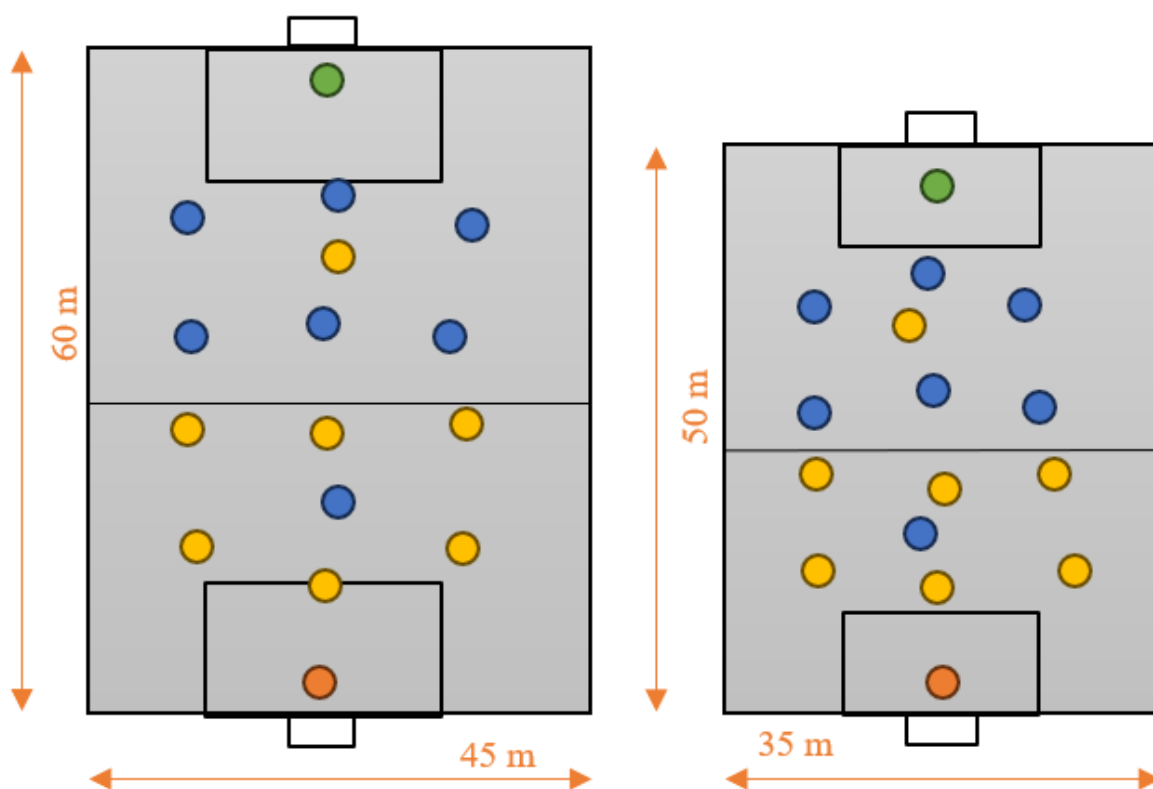
1.3. attēls. Futbola spēļu laukuma 3 pret 3 izmēri. Saskaņā ar LFF

1.4. attēls. Futbola spēļu laukuma 5 pret 5 un 6 pret 6 izmēri. Saskaņā ar LFF

Pētnieciskā darba gaitā (Marcos, 2007), analizējot spēlētāja evolūciju, identificēja saistību, kas rodas starp spēlētāja rīcības un prezentācijas plāniem. Bērības egocentrisma rezultātā 8–10 gadu vecumā interese par sadarbību futbola laukumā radās nevis kā spēles evolūcijas sekas, bet tikai kā veids, kā dalīties priekā ar draugiem. Tas nozīmē, ka spēlētājam ir pakāpeniski jāattīstās (Cooper et al., 2021), meklējot jaunas līdzsvara formas starp refleksiīviem procesiem un spēju mijiedarboties ar vidi. Ignorējot kādu no šiem diviem galvenajiem aspektiem, veidojot sacensību vides plānošanu mācību procesa laikā, spēlētājs nespēj adekvāti izprast taktiskās funkcionēšanas modeli spēles laikā (Dyson et al., 2004). Un kā sekas – samazinās veiksmīgas šādu taktisko modeļu nostiprināšanas iespējas (Werner et al., 1996).

Viens no spēļu pamatformātiem vecuma grupām 10–12 gadi ir spēļu formāts 8 pret 8 (10–11 gadiem laukums $30\text{--}35 \times 40\text{--}50$ m (skat. 1.5. attēlu), 12 gadu vecumam $40\text{--}45 \times 50\text{--}60$ m, vārti 2×5 m). Tajā pašā laikā Spānijā, Itālijā un Vācijā tiek spēlēts tā sauktais “FUNino” futbols līdz 10 gadu vecumam, kurā divas komandas ar 3 spēlētājiem katrā spēlē uz 4 vārtiem 32×25 m laukumā (Akdag et al., 2025).

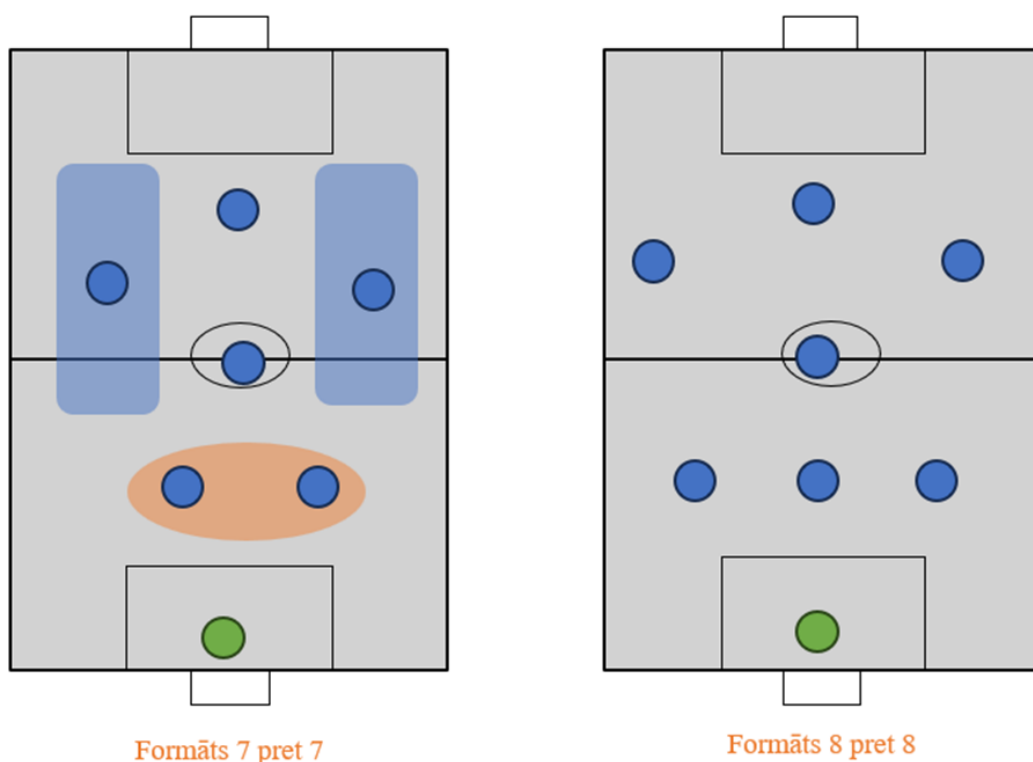
1.5. attēls. Futbola spēļu laukuma 8 pret 8 izmēri. Saskaņā ar LFF

Viena no galvenajām atšķirībām futbola spēļu formātos dažādās valstīs līdz spēļu formātam 11 pret 11 ir spēļu modeļu progresēšanas izvēle starp 6 pret 6 (7–9 gadi) kopā ar 8 pret 8 (10–12 gadi) un 7 pret 7 (7–9 gadi) kopā 9 pret 9 (10–12 vai līdz 13 gadiem).

Tādi autori kā Wein (2000), Reilly et al. (2004) un Spānijas Futbola federācijas sporta direktors Melendez (2001) apgalvo, ka spēļu formāts 8 pret 8 nodrošina līdzsvarotāku spēlētāju sadalījumu laukumā, veicina uzbrukuma spēli un lielāku līdzsvaru starp līnijām, lai gan palielinātais spēlētāju skaits laukumā var apgrūtināt veiksmīga uzbrukumu izveidi.

Spēļu formāts 8 pret 8 tika ieviests jaunatnes futbolam 2011.–2012. gada sezonā visiem 19 Spānijas reģioniem. Lai gan starp spēļu formātiem 7 pret 7 un 8 pret 8 nav atšķirību telpas izmantošanā vai dažos taktiskajos principos, piemēram, dziļums un platums, spēļu formāta 8 pret 8 izmantošana būtu piemērota, lai mācītu sarežģītāku taktisko darbību (Amatria et al., 2016). Vēlāki autoru pētījumi (Jimenez et al., 2017) ir mazāk pozitīvi par spēļu formāta 7 pret 7 aizstāšanu ar spēļu formātu 8 pret 8 Spānijā, apgalvojot, ka tie spēlētāju tehniskā snieguma uzlabošanas un pielāgošanas aspekti, kā arī komandas dziļuma un platuma izmantošana spēles sākumā, kas tiek piedāvāti kā pamatojums spēļu formāta 8 pret 8 aizstāšanai ar spēles formātu 7 pret 7 neatbilst realitātei.

Visbiežāk izmantotie taktiskie formējumi spēļu formātā 7 pret 7 (1-2-3-1) un spēļu formātā 8 pret 8 (1-3-3-1). Izkrāsotās zonas laukumā 7 pret 7 norāda apgabalus (Lapresa et al., 2015), kurus, visticamāk, izmantos pretinieks, ņemot vērā brīvās vietas uzbrukumu veidošanai* (skat. 1.6. attēlu).

1.6. attēls. Visbiežāk izmantotie taktiskie formējumi spēļu formātā 7 pret 7 (1-2-3-1) un 8 pret 8 (1-3-2-1)

*Krāsainās zonas uz laukuma spēles formātā 7 pret 7 norāda visnelīdzsvarotākās zonas, kurās pretinieku komanda veidos savus uzbrukumus

Spēļu formāts 7 pret 7 piedāvā vairāk brīvu vietu laukumā, kas veicina tehnisko iemaņu attīstību un pilnveido futbolistu spēli situācijās viens pret vienu. Šis spēļu formāts gan no tehniskā, gan no taktiskā viedokļa nodrošina potenciāli lielāku spēļu pozīciju klāstu un līdz ar to arī vairāk iespēju spēlētāju attīstībai (Bravo-Sánchez et al., 2017).

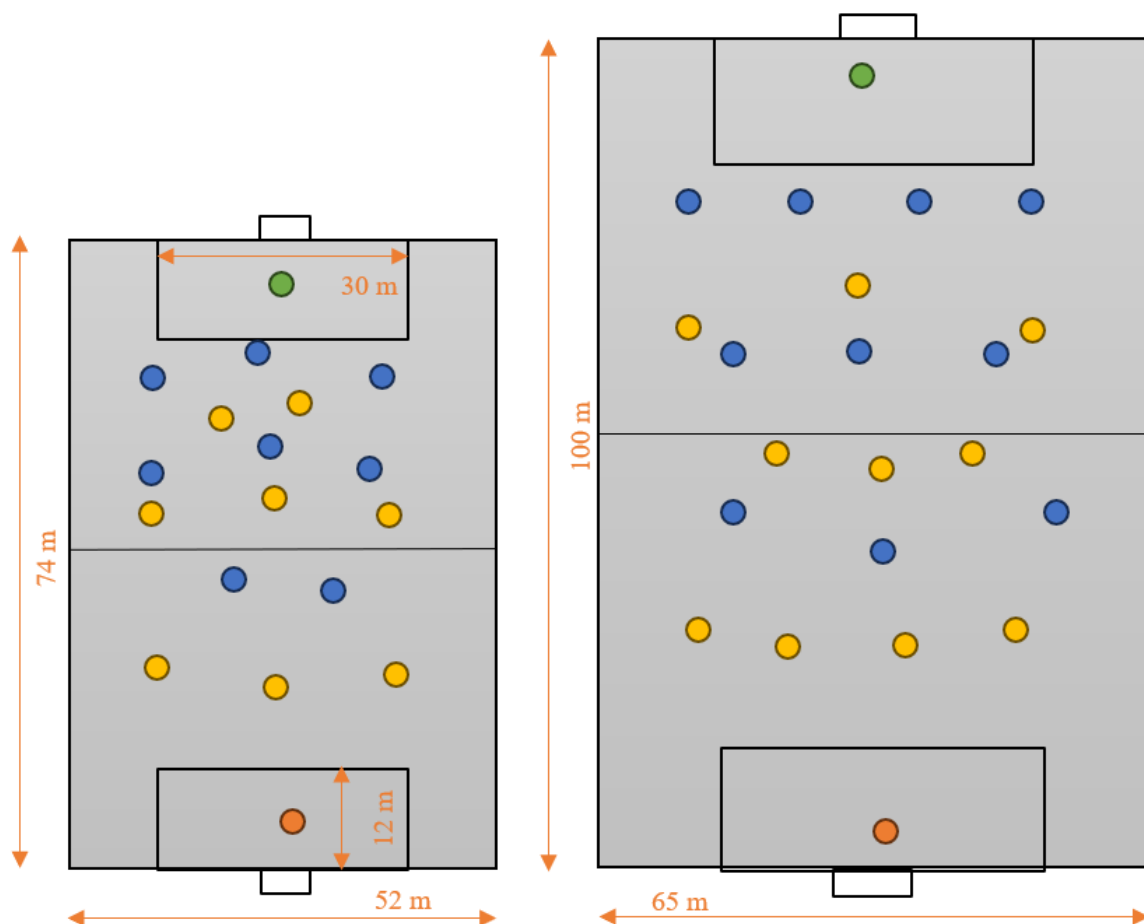
Serra-Olivareass, Lopess un Gonçalvess (2019) savā pētījumā par spēlētāju meistarības līmeņa un vecuma grupas ietekmi uz pozicionālo taktisko uzvedību 7 pret 7 un 8 pret 8 spēļu formātos secināja, ka prasmīgāki un vecāki spēlētāji abos spēļu formātos uzbrukuma fāzē efektīvāk nosedza pieejamo laukuma telpu, kas var liecināt par augstāku taktisko izpratni. Turpretim jaunāki un mazāk meistarīgi spēlētāji mēdz vairāk koncentrēties uz bumbu, radot lielu spēlētāju blīvumu ap to. Pārmērīga uzmanības koncentrēšana uz bumbu var ierobežot spēlētāju spēju identificēt un funkcionāli izmantot pieejamo brīvo telpu laukumā, tādējādi ietekmējot komandas izmantotās taktiskās shēmas (Winkelhorst, 2016). Rezumējot var secināt, ka 8 pret 8 spēļu formāts ir piemērotāks prasmīgākiem un vecākiem spēlētājiem, savukārt spēļu formāts 7 pret 7 – jaunākiem un mazāk meistarīgiem futbolistiem (Hintermann et al., 2021).

Spēlētājiem sasniedzot 12–13 gadu vecumu, rodas jautājums par pāreju uz spēles formātu 11 pret 11. Lapresa, Arana un Navajas (2001) savā pētījumā, kura mērķis bija noskaidrot piemērotāko spēļu formātu 12–13 gadus futbolistiem, izvēloties no spēļu formātiem 9 pret 9 vai 11 pret 11 (skat. 1.7. attēlu), sportistu fiziskajai, tehniskajai un taktiskajai attīstībai, secināja, ka futbolists, spēlējot formātā 9 pret 9, piedzīvo mazāku fizisko stresu un labāk pielāgojas šim futbola formātam, jūtas kompetentāks un motivētāks. Spēļu formāts 9 pret 9 palielina laiku, ko spēlētāji pavada ar bumbu, tādējādi palīdzot uzlabot tehniskās un taktiskās īpašības salīdzinājumā ar spēļu formātu 11 pret 11 (Ajamil et al., 2006). Futbolista pielāgošanās laukuma, bumbas, vārtu un spēlētāju skaita izmaiņām noritēs daudz ātrāk, ja tā tiks īstenota pakāpeniski, balstoties uz spēlētāja fizioloģisko attīstību, kas nāks par labu gan bērnam viņa vispārējā attīstībā, gan spēles kvalitātei, uzlabojot spēlētāja tehnisko paņēmienu un prasmju izpildījumu.

Apkopojot zinātniskos avotus par jaunatnes zēnu futbola spēļu formātiem futbolā, varam nonākt pie secinājuma, ka patlaban nav tāda “zelta” spēļu formāta, pie kura būtu jāturas nekļūdīgi. Saskaņā ar UEFA 2023. gadā veikto pētījumu – “Survey – All Nations: Future of Youth Football”, kurā piedalījās 41 Eiropas Futbola asociācijas pārstāvji, var identificēt šādus galvenos spēļu formātus, kurus izmanto lielākajā daļā valstu:

- Vecuma grupai U4 – 2 pret 2;
- Vecuma grupai U5 – 3 pret 3;
- Vecuma grupai U6 – 3 pret 3;
- Vecuma grupai U7 – 3 pret 3;

- Vecuma grupai U8 – 5 pret 5;
- Vecuma grupai U9 – 5 pret 5;
- Vecuma grupai U10 – 7 pret 7;
- Vecuma grupai U11 – 7 pret 7;
- Vecuma grupai U12 – 9 pret 9;
- Vecuma grupai U13 – 9 pret 9;
- Vecuma grupai U14 un vecākie – 11 pret 11.

1.7. attēls. Futbola 9 pret 9 un 11 pret 11 laukuma izmēri (LFF, 2024)

Spēlētāju skaits laukumā pastāvīgi palielinās līdz U14 vecumam, kad lielākajā daļā valstu pāriet uz pieaugušo spēles formātu 11 pret 11. Sākot no vecuma grupām U5 un līdz U8, visizplatītākais bumbas izmērs ir 3 numurs (58–61 cm aplis, 300–340 g), kas tiek nomainīts uz 4. (63–66 cm, 360–425 g) izmēru vecuma grupās U9–U13 un pēc tam – līdz 5. (68–70 cm, 410–450 g), izmēram grupās U14–U18. Vārtu un laukuma pamat izmērī futbolā ir ļoti dažādi katrā vietējā futbola federācijā, taču visbiežāk izmantotie ir:

- Vecuma grupai U4, laukums 27 m × 18 m, vārti – 1 m × 1,5 m;
- Vecuma grupai U5, laukums 27 m × 18 m, vārti – 1 m × 1,5 m;

- Vecuma grupai U6, laukums 27 m × 18 m, vārti – 1 m × 1,5 m;
- Vecuma grupai U7, laukums 27 m × 18 m, vārti – 1 m × 1,5 m;
- Vecuma grupai U8, laukums 36 m × 27 m, vārti – 2 m × 3 m;
- Vecuma grupai U9, laukums 36 m × 27 m, vārti – 2 m × 3 m;
- Vecuma grupai U10, laukums 55 m × 37 m, vārti – 2 m × 5 m;
- Vecuma grupai U11, laukums 55 m × 37 m, vārti – 2 m × 5 m;
- Vecuma grupai U12, laukums 74 m × 50 m, vārti – 2 m × 5 m;
- Vecuma grupai U13, laukums 74 m × 50 m, vārti – 2 m × 5 m;
- Vecuma grupai U14 un vecākiem, laukums 100 m × 65 m, vārti – 2,44 m × 7,32 m.

Ņemot vērā aktīvo diskusiju LFF futbola akadēmiju sporta direktoru vidū par nepieciešamību veikt korekcijas spēles formātos līdz spēļu formātam 11 pret 11, kas vairāk atbilstu spēlētāju attīstības līmenim, Latvijas Futbola federācija ar tās pārstāvi sporta direktoru – Andreju Gluščuku, 2023. gada oktobrī ir ierosinājusi šādas izmaiņas futbola spēļu formātos zēniem, sākot no 2024. gada sezonas (skat. 1.3. tabulu).

1.3. tabula

Futbola spēļu formāti zēniem (LFF, 2023)

Spēļu formāti līdz 2024. gada sezonai								
Vecuma grupas	U5	U6	U7	U8	U9	U10	U11	U12
Spēļu formāts	3 pret 3		6 pret 6			8 pret 8		
Spēļu formāti, sākot no 2024. gada sezonas								
Vecuma grupas	U5	U6	U7	U8	U9	U10	U11	U12
Spēļu formāts	3 pret 3		5 pret 5		5 pret 5 7 pret 7	7 pret 7		9 pret 9

Šādu izmaiņu nepieciešamību atbalsta arī treneri, kuru vidū 2022. gada decembrī autors veica pilotaptauju par spēļu formātiem zēniem Latvijas turnīros un čempionātos. Kopā atbildes sniedza 12 treneri no 3 futbola skolām – Rīgas Futbola skola, Rīga FC ACADEMY un Ventspils FA. Desmit no aptaujātajiem treneriem strādā jaunatnes futbola segmentā ilgāk nekā 7 gadus, viens – līdz 3 gadiem un viens 3–5 gadi. 83 % (jeb 10 treneri) piekrita, ka pašreizējam Latvijas jaunatnes čempionātam ir nepieciešamas izmaiņas; no viņiem 9 treneri pilnīgi un 2 daļēji (kopā 92 %) piekrita apgalvojumam, ka inovatīvai Latvijas jaunatnes turnīru un čempionātu sacensību sistēmai futbolā U7–U14 vecuma grupām pamatā jābūt jauno sportistu individuālo futbola prasmju pakāpeniskai attīstībai, kurā rezultāts ieņem otro vietu, bet sportista radošo spēju attīstība un viņa individualitāte ir pirmajā vietā.

Šādas izmaiņas spēļu formātos ir pamatotas ar pakāpenisku pāreju uz futbolu 11 pret 11, jo ik pēc 1–2 gadiem laukumā ienāk papildu 2 spēlētāji, kas atvieglo komandu taktisku veidošanu spēles laikā. U12 vecuma grupā spēļu formāts 9 pret 9 spēļu notiks ar noteikumiem,

kuri ir maksimāli pietuvināti futbolam 11 pret 11, kam nākotnē vajadzētu būtiski atvieglot pāreju uz futbolu 11 pret 11. Vecuma grupās U7, U8, U9, U10 tiks nodrošināti spēļu formāti ar mazāku spēlētāju skaitu laukumā un šīs izmaiņas var dot vairāk mijiedarbības ar bumbu katram spēlētājam.

Izmaiņas šajos spēļu formātos attiecas arī uz katra spēlētāja faktisko relatīvo telpu platību laukumā. Tādējādi jaunie spēļu formāti, kas tika ieviesti no 2024. gada sezonas, nodrošinās katram spēlētājam atvēlētās relatīvās telpu platības vienmērīgāku pieaugumu (skat. 1.4. tabulu).

1.4. tabula

Relatīvu telpu platība laukumā uz vienu spēlētāju dažādos spēļu formātos, m² (LFF, 2023)

Spēļu formāti līdz 2024. gada sezonai								
Vecuma grupas	U5	U6	U7	U8	U9	U10	U11	U12
Spēļu formāts	3 pret 3		6 pret 6			8 pret 8		
Laukuma izmērs, m	18×12	18×12	35×25	35×25	35×25	40×30	50×35	60×45
Telpu platība uz vienu spēlētāju, m ²	36	36	87	87	75	109	168	295
Spēļu formāti, sākot no 2024. gada sezonas								
Vecuma grupas	U5	U6	U7	U8	U9	U10	U11	U12
Spēļu formāts	3 pret 3		5 pret 5		5 pret 5 7 pret 7	7 pret 7		9 pret 9
Laukuma izmērs, m	18×12	20×15	35×25	40×25	45×25 60×40	60×40	65×45	74×52
Telpu platība uz vienu spēlētāju, m ²	36	50	87	100	112 171	171	208	214

Spēļu formātu atšķirību skaits līdz pat spēles formātam 11 pret 11 dažādās valstīs norāda uz pastāvīgu metodoloģisku pieeju meklējumiem, lai veidotu spēlētāju pakāpenisku iepazīšanos ar taktisko mijiedarbību mazās grupās. Kuras pieredze nākotnē noteiks pareizo izvēli konkurētspējīga spēlētāja sagatavošanā. Daudzās valstīs, tostarp – Īrijā, Anglijā, Nīderlandē, Francijā, Vācijā, Zviedrijā, Somijā, Igaunijā, Beļģijā, Dānijā, Spānijā, Itālijā izmanto šādus spēļu formātus:

- vecuma grupā U7–U8 spēļu formāts 5 pret 5;
- vecuma grupā U9–U10 spēļu formāts 7 pret 7;
- vecuma grupā U11–U12 spēļu formāts 9 pret 9;
- vecuma grupā U13 spēļu formāts 9 pret 9 vai 11 pret 11;
- vecuma grupā no U14 spēļu formāts 11 pret 11.

Citās valstīs, kurās ietilpst arī Latvija, izmanto šādus formātus:

- vecuma grupā U7–U9 spēļu formāts 6 pret 6;
- vecuma grupā U10–U12 spēļu formāts 8 pret 8;
- vecuma grupā no U13 spēļu formāts 11 pret 11.

Tāču, ņemot vērā faktu, ka tādas valstis kā Vācija, Itālija, Spānija, Beļģija ir ilgtermiņa Eiropas futbola flagmaņi un seko mūsdienu futbola tendencēm, mums būtu jāpievērš lielāka uzmanība jaunatnes zēnu futbola spēļu formātu uzlabošanai, lai sagatavotu Latvijas Nacionālajai izlasei individuāli spēcīgu un konkurētspējīgu spēlētāju.

Kopsavilkums. Jaunatnes futbola pamatuzdevums ir nevis tūlītēju rezultātu sasniegšana, bet gan spēlētāju pakāpeniska daudzgadu attīstība, ko nodrošina vecumposmam atbilstošu sacensību un spēļu formātu izvēle. Lai izvairītos no priekšlaicīgas pārejas uz pieaugušo spēļu formātu (11 pret 11) un optimizētu motorisko iemaņu un taktiskās izpratnes apguvi, starptautiskā un vietējā līmenī tiek izmantota samazinātu spēļu formātu (no 3 pret 3 līdz 9 pret 9) un laukuma izmēru pielāgošana. Pētījumi liecina, ka spēlētāju skaita un laukuma platības izmaiņas (piemēram, pāreja no 7 pret 7 uz 8 pret 8 vai no 9 pret 9 uz 11 pret 11) būtiski ietekmē tehniski-taktisko darbību intensitāti, lēmumu pieņemšanu un funkcionālo adaptāciju. Ņemot vērā Eiropas vadošo futbola valstu pieredzi, arī Latvijas Futbola federācija kopš 2024. gada ir ieviesusi pakāpeniskākus spēļu formātus (piemēram, 5 pret 5, 7 pret 7, 9 pret 9), kas nodrošina vienmērīgāku relatīvās telpas pieaugumu uz katru spēlētāju, tādējādi sekmējot efektīvāku individuālās meistarības un taktiskās sadarbības pilnveidi pirms pārejas uz “lielo” futbolu.

1.1.4. Spēļu formātu īstenošanas ietekme uz futbolistu attīstību

Par futbola spēļu formātu zēniem salīdzinošo pētījumu novatoru var pamatoti saukt zinātnieku komandu – Lapresa, Arana, Navajas, kura, izmantojot Anguera (1988) novērošanas metodoloģiju, 2001. gadā pirmo reizi futbolam veltītajā zināšanu jomā uzdrošinājās veikt pētījumu starp zēnu spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11, lai atbildētu uz šādiem jautājumiem:

- spēlējot kurā no spēļu formātiem: 9 pret 9 vai 11 pret 11, rada bērniem visvairāk prieka;
- kurš no spēļu formātiem: 9 pret 9 vai 11 pret 11, vislabāk atbilst 12–13 gadus veca bērna fizioloģiskajām vajadzībām;
- kurš no spēļu formātiem: 9 pret 9 vai 11 pret 11, visvairāk veicina tehnisko un taktisko spēļu attīstību.

Sekojoš 2000. gadu sākuma zinātnes tendencēm, zinātnieku grupa (Arana, Lapresa, Garzo, León, 2002) veica pētījumu, kurā arī, izmantojot Anguera (1988) novērošanas metodoloģiju, veica zēnu futbola spēļu formātu 7 pret 7, 9 pret 9 un 11 pret 11 salīdzinošo pētījumu, bet, ņemot vērā vietējo treneru vienprātību jaunatnes futbola jomā, ar kādām pamatproblēmām spēlētāji saskaras 12–13 gadu vecumā pirmajā gadā, pārejot uz spēļu formātu 11 pret 11, proti:

- bioloģiskā brieduma priekšrocības pār tehniku spēles attīstības un gala rezultāta ziņā;

- spēlētāji ar vēlāku somatisko attīstību izjūt ievērojamas adaptācijas grūtības un bieži tiek atstumti no spēles epizodēm, jo viņus izkonkurē fiziski spēcīgāki, agrīni nobrieduši vienaudži, kuri dominē, pateicoties fiziskajiem dotumiem, nevis tehniskajai meistarībai;
- spēlētāja tehnisko paņēmienu izpildījuma kvalitāte saglabājas tikai tajās spēles epizodēs, kas neprasa garo piespēļu vai tālu sitienu izmantošanu;
- stūra sitiena laikā spēlētājs nevar nogādāt bumbu soda laukumā, maksimāli līdz pirmajam vārtu stabam;
- uzbrukuma virziena izmaiņas notiek ārkārtīgi reti;
- zona, kurā sākas uzbrukuma darbības, parasti sakrīt ar zonu, kurā tās beidzas;
- reti sitieni pa vārtiem no zonas ārpus soda laukuma;
- sitot bumbu prom no vārtiem, bumbu parasti izsit nevis vārtsargs, bet gan spēcīgākais aizsargs;
- bērna antropometrisko rādītāju dabiskais ikgadējais pieaugums ir asimetrisks un ievērojami atpaliek no sporta infrastruktūras (futbola vārtu) standartu lēcienveidīgās palielināšanās.

Vēl viens spēļu formātiem veltīts zinātnisks pētījums (Lapresa, Arana, Carazón, Egüén, Amatria), kura ietvaros tika izmantota tāda pati metodoloģija, norisinājās 2010. gadā. Tajā zinātnieki, izmantojot aprakstošo statistiku kā vispārīgu pamatu un identificējot laika modeļus ar konkrētiem piemēriem, salīdzināja bērnu tehnisko un taktisko attīstību vecuma grupā līdz astoņiem gadiem divos spēļu formātos – 3 pret 3 un 5 pret 5.

2013. gadā zinātnieku grupa – Arana, Lapresa, Anguera, Garzón – veica pētījumu vecuma grupā U11–U12 starp spēļu formātiem 7 pret 7, 9 pret 9 un 11 pret 11, izmantojot novērošanas metodoloģiju (Bakeman et al., 1987) kopā ar regulāru struktūru noteikšanu (*T-patterns*), lai identificētu, kurš no spēļu formātiem ir labāk piemērots spēlētāja spējām šajā vecumā.

Par nākamo nozīmīgo darbu zinātnieku aprindās jauniešu spēļu formātu jautājumā var saukt zinātnieku grupas pētījumu (Lapresa et al., 2015), kura analizēja zēnu spēļu formātu atšķirības 7 pret 7 un 8 pret 8 U12 vecuma grupā, vairāk palaužoties uz spēles vietas izmantošanu spēles laikā, un pētījumu hipotēžu veidošanu, pamatojoties uz uzbrukuma sākuma zonām ar to veiksmīgas pabeigšanas zonu korelāciju.

Nākamais solis šāda veida pētījumu turpināšanā bija zinātnieku grupas (Amtria et al., 2016) pētījums U10 vecuma grupā zēnu spēļu formātos 7 pret 7 un 8 pret 8, kurā zinātnieki ieviesa jaunu koncepciju – izmantojot vairākus loģiskās regresijas modeļus, lai prognozētu uzbrukuma panākumus, pamatojoties uz spēles formātu un laukuma zonu, kurā spēle tika

uzsākta, kā arī izveidoja divus vienkāršus loģikas regresijas modeļus, lai novērtētu, kā spēles formāts ietekmēja tehnisko un taktisko prasmju apguvi. Kā panākums tika definēts sitiens pa pretinieka vārtiem.

Arī 2016. gadā tika veikts pētījums (Lapresa, Arana, Anguera, Perez-Castellanos, Amatria), kurā novērošanas eksperimentā tika izmantota vienkārša un daudzkārtēja loģiskā regresija, lai noskaidrotu, kurš no spēļu formātiem – 3 pret 3 vai 5 pret 5, ir piemērotāks bērnu vecuma grupai no 6 līdz 8 gadiem. Lai analizētu spēles laukuma (spēles dziļuma) izmantošanu, tika pielietots vairāku loģiskās regresijas modelis, un, pamatojoties uz trim vienkāršiem loģiskās regresijas modeļiem, tika noteikts, kurš no šiem spēļu formātiem visticamāk uzlabos tehnisko un taktisko rādītāju efektivitāti.

Izmantojot modernāku novērojumu metodoloģiju (Anguera & Hernández Mendo, 2015), 2017. gadā tika veikts salīdzinošs pētījums (Jimenez, Dios, Garcia, M. Garcia, Bosque) starp diviem spēļu formātiem – 7 pret 7 un 8 pret 8. Ierakstot un iekodējot datus, izmantojot datorprogrammu *Lince* 1.2.1. (Gabin et al., 2012), tika veikta statistiskā analīze, lai noteiktu, kurš spēļu formāts vislabāk atbilst U8 vecuma grupas spēlētāju vajadzībām, kā arī viņu taktiskajām un fiziskajām spējām.

Lai novērtētu spēļu formātu ietekmi U12 vecuma grupā, zinātnieku grupa (Garcia-Angulo, Palao, Gimenez-Egido, J. Garcia-Angulo, Ortega-Toro, 2020) veica kvaziekperimentu ar spēlētāju skaita, vārtu lieluma un laukuma izmaiņām. Manipulējot ar noteikumiem, kā arī mainot spēles formātu no 5 pret 5 uz 8 pret 8, zinātnieki analizēja spēlētāju skaita palielināšanas laukumā ietekmi un tās iespaidu uz futbolistu tehniskajām un taktiskajām darbībām.

Vēl viena pētījumu kategorija, kas nav tieši saistīta ar salīdzinājumu, kurš no spēļu formātiem ir piemērotāks konkrētajam vecumam, bet ir saistīta ar spēļu formātiem, kā, piemēram pētījumi par spēļu mijiedarbības modeļu meklēšanu futbolā, izmantojot *SOF-CODER* kodēšanas sistēmu (Anguera et al., 2006); pētījumi sacensību inženierzinātņu jomā kā strukturāla pieeja konkurences vides maiņai jaunatnes sportā, lai nodrošinātu labvēlīgāku sacensību pieredzi (Burton et al., 2011); spēlētāja līmeņa un vecuma kategorijas ietekme uz pozicionālo un taktisko uzvedību spēļu formātos 7 pret 7 un 8 pret 8 (Serra-Olivare et al., 2019); sacensību noteikumu izmaiņu ietekme uz kolektīvo efektivitāti un pašefektivitāti jaunatnes futbolā vecuma grupā U12 un spēļu formātos 5 pret 5 un 8 pret 8 (Garcia-Angulo et al., 2020).

Apkopojot zinātniskos pētījumus par zēnu spēļu formātiem, var secināt, ka lielākajā daļā pētījumu tika izmantota zinātniskā novērošanas metode, kuru 1988. gadā aprakstīja Anguera un kurā vēlāk tika veikti papildinājumi un korekcijas. Eksperimentu laikā iegūtie dati tika kodēti

un tiem tika piemērota statistiskā analīze. Jaunākajos pētījumos ir parādījušies loģiskās regresijas modeļi, kas novērtē izredzes gūt panākumus uzbrukuma fāzēs (pretinieka vārtu laukuma sasniegšana vai sitiens pa pretinieka vārtiem) atkarībā no laukuma zonas, kurā sākās uzbrukums.

Jauniešu futbolam ir svarīgi, lai treniņu un spēļu process tiktu veidots, ņemot vērā futbolista gatavības principu. Spēlētāja gatavību var definēt kā viņa spēju sekmīgi izpildīt uzdevumus, kas uzdoti kā daļa no plānotās ilgtermiņa attīstības programmas. Jaunajiem futbolistiem pakāpeniski jāpaaugstina prasības attiecībā uz treniņiem un sacensībām. Tas var nozīmēt pāreju uz augstāku veikspējas līmeni vai sekot ceļam uz zemāku dalības līmeni jaunatnes futbolā. Nav jēgas dot sportistiem mērķus, ja viņi nespēj tos saprast vai izpildīt (Reilly et al., 2004).

Pāreja uz pieaugušo futbola spēļu formātu 11 pret 11 viennozīmīgi ir viens no lielākajiem izaicinājumiem sportistu ilgtermiņa sagatavošanas procesā. Daudzi autori secina, ka spēļu formāts 11 pret 11 pat uz laukuma ar iespējami mazākiem izmēriem ir pārāk liels spēlētājiem U13 vecuma grupā (Lapresa et al. 2001, Lapresa et al. 2006, Small 2006, Nikolaenko et al., 2021), jo spēles gaitā viņi daudz laika pavada bez bumbas ar ierobežotām mijiedarbības iespējām, kā arī viņiem ir ļoti limitētas iespējas izpildīt sarežģītas tehniski-taktiskās darbības, piemēram, garās un diagonālās piespēles, kas būtiski samazina individuālo tehnisko prasmju pilnveidošanas iespēju (Gréhaigne & Godbout, 1995).

Par netiešu apstiprinājumu futbolistu negatavību spēļu formātam 11 pret 11 U13 vecuma grupā var uzskatīt Bleideļa un Luikas (2024) veikto pētījumu par piespēļu izmantošanas efektivitāti vecuma grupās U13 un U14 starp Latvijas čempionāta zēnu komandām, kurā atklājas iespējami draudi priekšlaicīgai pārejai uz spēļu formātu 11 pret 11. Autori iestājas par pakāpeniskāku pāreju no spēļu formāta 8 pret 8 uz spēļu formātu 11 pret 11, kas varētu notiks 14 gadu vecuma grupā.

Kopsavilkums. Zinātniskie pētījumi, kas aizsākās 2000. gadu sākumā (Lapresa, Arana u. c.), konsekventi pierāda, ka priekšlaicīga pāreja uz lielo spēles formātu (11 pret 11) 12–13 gadu vecumā negatīvi ietekmē jauno futbolistu tehniski-taktisko un psiholoģisko attīstību. Izmantojot novērošanas metodoloģiju un loģistikās regresijas modeļus, pētnieki ir identificējuši, ka pārāk liels laukums un spēlētāju blīvums bērniem liedz funkcionāli izmantot laukuma telpu, padara spēli atkarīgu no fiziskā brieduma (nevis tehnikas) un ierobežoja bumbas kontroles laiku. Tāpēc mūsdienu futbola zinātnē dominē atziņa par nepieciešamību stingri ievērot spēlētāju "gatavības principu", rosinot pakāpenisku spēļu formātu un laukuma izmēru palielināšanu (piemēram, no 8 pret 8 uz 9 pret 9) atbilstoši bērnu vecumposma fizioloģiskajām un kognitīvajām spējām.

1.2. Normatīvais regulējums Latvijā un citās valstīs par futbola spēļu formātu zēniem U13 vecuma grupā

1.2.1. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Latvijā

Saskaņā ar LFF rekomendācijas par spēles noteikumiem piemērošanu bērnu un jauniešu spēlēm futbolā (LFF spēlētāju sagatavošanas programma, 2018.) vecuma grupu U13 komandām, tāpat kā visām komandām, kas vecākas par 13 gadiem, jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11, izņemot tikai “Ādas bumbas” čempionātu (skat. 1.5. tabulu). Bumbas izmērs – Nr. 4., vārtu izmērs – $2,44 \times 7,32$ m, laukuma izmērs $90\text{--}120 \times 45\text{--}90$ m. Proti – pieaugušo futbolam atbilstošā laukumā jāspēlē jauniešiem, kuriem pašlaik var būt tikai 11–12 gadi.

Saskaņā ar LFF 2024. gada Latvijas futbola čempionāta reglamentiem, galvenās atšķirības spēļu formātā 11 pret 11 13 gadu un 18 gadu vecumā futbolistiem ir šādas:

- Bumbas izmērs Nr. 4. (no 14 gadiem izmanto futbola bumbu Nr. 5.);
- Spēļu laiks – 2 puslaiki pa 30 minūtēm (U14 vecumam 2 puslaiki pa 35 minūtēm; U15 vecumam – 2 puslaiki pa 40 minūtēm; sākot no U16 vecuma – 2 puslaiki pa 45 minūtēm);
- Vecuma grupas U13 spēles tiesā tikai viens tiesnesis;
- Atļauto maiņu skaits grupai U13 ir 7 maiņas. Vecuma grupās U14 un U15 ir atļautas atkārtotās maiņas (atpakaļ maiņas), taču kopējais maiņu skaits nepārsniedz 7. Maiņas, kas tiek veiktas pārtraukumā, netiek pieskaitītas pie kopējā maiņu skaita.
- Vecuma grupas U12 spēlētāji drīkst piedalīties U13 Latvijas Jaunatnes čempionātā ar vecāku atļauju;
- U11 grupas spēlētāji nedrīkst piedalīties U13 čempionātā.

Kas attiecas uz “Ādas bumbas” čempionātu, kuras katru gadu tiek sākts pavasarī un finišē rudenī, tad pirmajā posmā čempionāts tiek izspēlēts reģionos, kur tiek noskaidrota katra Latvijas futbola reģiona labākā komanda, kas izcīna tiesības to pārstāvēt finālturnīrā Rīgā. Čempionāts notiek divās grupās: U13 un U15. (LFF, 2024).

“Ādas bumbas” čempionātā galvenokārt spēlē futbolisti, kuri nav iekļauti komandās, kas piedalās Latvijas Jaunatnes čempionātos Elītes vai Meistarības grupās. U13 “Ādas bumbas” čempionātam ir šādas atšķirības (LFF nolikums 2024. gada “Ādas bumbas” sacensībām):

- Spēļu formāts 8 pret 8;
- Spēļu laiks 2 puslaiki pa 20 minūtēm;
- Laukuma izmērs 60×40 m;
- Vārtu izmērs 5×2 m.;
- Tiek atļauts veikt neierobežotas un atkārtotas spēlētāju maiņas;
- Komandas sastāvā atļauts pieteikt par vienu gadu vecākas kluba meitenes;

- Čempionāts tiek rīkots sabraukumu principa veidā. Labākas komandas kvalificējas LFF rīkotajam Latvijas “Ādas bumbas” čempionāta finālturnīram;
- Čempionātā ir tikai 4 spēļu dienas.

1.5. tabula

LFF spēļu formāts 11 pret 11 futbolam (LFF, 2018)

<i>Apbalvošana un turnīra tabula</i> Tiek izcelti labākie un aizpildītas turnīra tabulas	<i>Stūra sitiens</i> Tiek izpildīts
<i>Soda sitieni</i> Tiek izpildīti tieši un netieši soda sitieni	<i>Laukums</i> Pilna izmēra futbola laukums
<i>11 metru soda sitieni</i> Tiek piemēroti 11 metru soda sitieni	<i>Kartīte</i> Piemēro dzeltenās un/vai sarkanās kartīte
<i>Spēlētāju maiņas</i> U13/U14 – neierobežotas maiņas	<i>Aizmugures stāvoklis</i> Tiek fiksēts aizmugures stāvoklis

Statistiskie dati par dalībnieku sastāvu Latvijas Jaunatnes čempionātā (LJČ) ir pieejami tikai no 2014. gada sezonas. Zemāk ir parādīts komandu skaits U13 un U14 vecuma grupās, kuras piedalījās Latvijas jaunatnes čempionāta pēdējās 5 sezonās. Apkopotie dati pa sezonām U13–U14 grupām kopš 2014. gada ir apkopoti tabulā (skat. 1.6. tabulu).

2020. gada sezonā LJČ U13 Elites grupās piedalījās 18 komandas (A, B grupas), Attīstības grupās piedalījās 36 komandas (A, B, C, D, E, F grupas); kopā – 54 komandas. Čempionāts Meistarības grupas vecumam U13 netika organizēts. Tajā pašā sezonā U14 Elites grupās piedalījās 8 komandas; Meistarības grupā piedalījās 8 komandas; Attīstības grupās (A, B, C, D grupas) piedalījās 25; kopā – 41 komandas.

2021. gada sezonā LJČ U13 Elites grupās piedalījās 22 komandas (Austrumu, Rietumu grupas); Attīstības grupās piedalījās 41 komanda (A, B, C, D, E, F grupas); kopā – 63 komanda. Čempionāts Meistarības grupas vecumam U13 netika organizēts. Tajā pašā sezonā U14 Elites grupās piedalījās 8 komandas, Meistarības grupas piedalījās 18 (A un B grupas); Attīstības grupās (Austrumu, Rietumu, Centra grupas) piedalījās 25; kopā – 51 komanda.

2022. gada sezonā LJČ U13 Elites grupās piedalījās 21 komanda (Centra, Austrumu, Rietumu, Ziemeļu grupās); Attīstības grupas piedalījās 24 komandas (Centra, Austrumu, Rietumu, Ziemeļu grupas); kopā – 45 komandas. Čempionāts Meistarības grupas vecumam U13 netika organizēts. Tajā pašā sezonā U14 Elites grupās piedalījās 8 komandas; Meistarības grupās piedalījās 15 (A un B grupas); Attīstības grupās (Centra, Austrumu, Rietumu, Ziemeļu grupās) piedalījās 25, kopā – 48 komandas.

2023. gada sezonā LJČ U13 Elites grupās piedalījās 20 komandas (Centra, Austrumu, Rietumu, Ziemeļu grupās); Attīstības grupās piedalījās 37 komandas (Centra, Austrumu, Rietumu, Ziemeļu grupās); kopā – 57 komandas. Čempionāts Meistarības grupās vecumam

U13 netika organizēts. Tajā pašā sezonā U14 Elītes grupās piedalījās 8 komandas, Meistarības grupās piedalījās 15 (A un B grupas); Attīstības grupas piedalījās 14; kopā – 37 komandas.

Šajā statistikā par katru sezonu kritiskākais punkts ir U13 vecuma grupā startējušo komandu skaits un sekojošā komandu izstāšanās no LJČ U14 vecuma grupā. Un, ja komandu pāreja no vecuma grupas U13 uz U14 no 2020. gada sezonas uz 2021. gada sezonu, var teikt, notikusi tikai ar 3 (jeb 6 %) komandu zaudējumu, tad 2022. gada sezonas zaudējums gadā ir attiecīgi 15 (24 %), 2023. gadā – 8 (18 %) komandas un 2024. gada – 9 (jeb 16 %) komandas.

Ja ņem vērā, ka katrā komandā, kas piedalās čempionātā 11 pret 11 ir vidēji 18 spēlētāji, tas nozīmē, ka, pārejot no 13 uz 14 gadiem, gadā tiek zaudēti aptuveni 180–200 futbolisti, kuri sāka trenēties futbola sekcijās pirms 6–8 gadiem. Viens no galvenajiem faktoriem, kas ietekmē komandu un attiecīgi arī šo komandu spēlētāju zaudēšanu jaunatnes futbolā, ir pāreja uz pieaugušo spēles formātu 11 pret 11, kas paaugstina prasības sportistiem līdz ievērojamam līmenim un ne visi to var izpildīt, vienlaikus zūdot motivācijai turpināt spēlēt futbolu. Savukārt, zaudējot spēlētājus, attiecīgi izjūk arī komanda, jo, lai izveidotu pilnvērtīgu komandu, kura gatava startēt spēļu formātā 11 pret 11 čempionātā spēļu, nepieciešams piesaistīt vismaz 13–14 spēlētājus.

1.6. tabula

Komandu skaits LJČ vecuma grupās U13 un U14 2014.–2024. gadu sezonās (LFF)

Gads	U13 vecuma grupa			U14 vecuma grupa			
	Elītes	Attīstība	Kopā	Elītes	Meistarība	Attīstība	Kopā
2014.	23	–	23	10	–	15	25
2015.	32	–	32	10	–	12	22
2016.	17	25	42	10	–	16	26
2017.	18	29	47	10	8	14	32
2018.	19	28	47	8	8	24	40
2019.	18	37	55	8	8	27	43
2020.	18	36	54	8	8	25	41
2021.	22	41	63	8	18	25	51
2022.	21	24	45	8	15	25	48
2023.	20	37	57	8	15	14	37
2024.	13	45	58	8	16	24	48

Lai nezaudētu spēlētājus, pārejot no čempionātiem U13 un U14, 10 (no 13) LFF akreditētās akadēmijas sniedza vēstuli (Nr. 23/1 30.06.2023.) LFF Elītes futbola departamentam izglītības nodaļai, LFF attīstības un jauniešu futbola komitejai un LFF sacensību komitejai, lai pilnveidotu bērnu un jauniešu sacensību spēļu formātus. Akadēmijas piedāvā šādu LJČ U13 izspēles kārtību:

- 1. posmā no aprīļa līdz augustam komandu dalījums un izspēles kārtība notiek pēc reģionālā principa (Rīga, Vidzeme–Latgale–Ziemeļaustrumi; Kurzeme–Zemgale). Spēļu formāts 9 pret 9;
- 2. posmā 8 labākās komandas no septembra līdz novembrim izspēlē finālturnīru, šīs 8 komandas vienlaikus garantē vietu LJČ U14 Elites grupā nākamajā sezonā.

Diemžēl akadēmiju priekšlikums netika atbalstīts, pamatojot to ar nepieciešamību komandām laikus adaptēties lielajam futbolam, tādēļ LJČ U13 grupai čempionāts arī turpmāk norisināsies spēļu formātā 11 pret 11, noraidot ideju par spēļu formātu 9 pret 9. Bet tas nozīmē, ka vismaz LFF akreditēto akadēmiju vidū sporta direktoru vairākumam ir izveidojies viedoklis, ka jaunatnes čempionātiem ir nepieciešamas izmaiņas, kuru mērķis būs uzlabot futbolistiem sacensību vidi un nodrošināt viņiem pakāpenisku pāreju no spēlēm mazajos spēļu formātos uz pieaugušo spēļu formātu 11 pret 11.

Kopsavilkums. Latvijas jaunatnes futbola sistēmā U13 vecuma grupai šobrīd dominē pieaugušo spēles formāts 11 pret 11 (izņemot "Ādas bumbas" čempionātu, kas notiek spēļu formātā 8 pret 8), radot strauju pāreju no samazinātajiem laukumiem uz pilna izmēra laukumu. Statistiskie dati par dalību Latvijas Jaunatnes čempionātā (LJČ) kopš 2014. gada uzrāda satraucošu tendenci: pārejot no U13 uz U14 vecuma grupu, ik gadu tiek zaudēts ievērojams skaits komandu (no 6 % līdz pat 24 %). Lai mazinātu jauno futbolistu zudumu un nodrošinātu pakāpeniskāku adaptāciju lielajam futbolam, vairākums LFF akreditēto akadēmiju 2023. gadā rosināja U13 vecuma grupā ieviest pārejas uz spēļu formātu 9 pret 9, taču šis priekšlikums netika atbalstīts, saglabājot pastāvošo 11 pret 11 sistēmu un aktualizējot diskusiju par nepieciešamību turpināt meklēt optimālākos risinājumus jaunatnes sacensību vides pilnveidošanai.

1.2.2. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā citās valstīs

Balstoties uz *UEFA 2023. gada pētījumu (UEFA Survey – All Nations: Future of Youth Football; Prepared by Research & Insights, English FA)*, kurā piedalījās 41 Eiropas valsts pārstāvji, vecuma grupā U13 izmanto šādus spēļu formātus:

- Spēļu formātu 8 pret 8 izmanto 15 % valstu;
- Spēļu formātu 9 pret 9 izmanto 44 % valstu;
- Spēļu formātu 11 pret 11 izmanto 41 % valstu (skat. 1.7. tabulu).

Spēļu formāti zēniem *UEFA* dalībvalstīs U13 vecuma grupā (*UEFA*, 2023)

Futbola Federācijas nosaukums, angļu valodā	Spēļu formāts	Laukuma izmērs, m	Vārtu izmērs, m
<i>Football Association of Montenegro</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>The English Football Association</i>	11 pret 11	82 × 50	2,44 × 7,32
<i>French Football Federation</i>	8 pret 8	70 × 50	2,44 × 7,32
<i>German Football Association</i>	9 pret 9	70 × 50	2 × 5
<i>Royal Belgian Football Association</i>	8 pret 8	60 × 45	2 × 5
<i>Danish Football Association</i>	8 pret 8	70 × 50	2 × 5
<i>Football Association of Norway</i>	9 pret 9	70 × 50	2 × 5
<i>Swedish Football Association</i>	9 pret 9	72 × 55	2,44 × 7,32
<i>Czech Football Association</i>	8 pret 8	73 × 46	2 × 5
<i>Luxembourg Football Federation</i>	9 pret 9	64 × 37	2 × 5
<i>Cyprus Football Association</i>	11 pret 11	82 × 46	2,44 × 7,32
<i>Albanian Football Association</i>	11 pret 11	82 × 50	2 × 3
<i>Football Federation of Armenia</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Malta Football Association</i>	9 pret 9	70 × 50	2,44 × 7,32
<i>Liechtenstein Football Association</i>	9 pret 9	70 × 50	2 × 5
<i>Association of Football Federations of Azerbaijan</i>	9 pret 9	70 × 50	2 × 5
<i>Croatian Football Federation</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Football Association of Slovenia</i>	9 pret 9	70 × 50	2 × 5
<i>Football Federation of Kazakhstan</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Gibraltar Football Association</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Football Association of Moldova</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Football Association of Wales</i>	9 pret 9	60 × 45	2 × 5
<i>Scottish Football Association</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Irish Football Association</i>	11 pret 11	91 × 55	2,44 × 7,32
<i>Italian Football Federation</i>	9 pret 9	72 × 55	2,44 × 7,32
<i>Football Association of Finland</i>	8 pret 8	70 × 75	2 × 5
<i>Polish Football Association</i>	9 pret 9	70 × 75	2 × 5
<i>Hungarian Football Federation</i>	9 pret 9	78 × 65	2 × 5
<i>Latvian Football Federation</i>	11 pret 11	91 × 55	2,44 × 7,32
<i>Lithuanian Football Federation</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>Royal Dutch Football Association</i>	11 pret 11	101 × 64	2,44 × 7,32
<i>San Marino Football Federation</i>	9 pret 9	73 × 46	2,44 × 7,32

Tas nozīmē, ka vietējos čempionātos Eiropā vecuma grupai U13 izmanto tikai trīs spēļu formātus; attiecīgi – 8 pret 8, 9 pret 9 un 11 pret 11. Ņemot vērā, ka spēļu formātu 8 pret 8 izmanto tikai 15 % dalībvalstu, tad valstis, kas izmanto šo formātu, šajā darbā netiks pētītas. Analīze tiks veikta valstīm, kas vecuma grupai U13 izmanto divus galvenos spēļu formātus, proti – 9 pret 9 un 11 pret 11.

1.2.3. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Anglijas Futbola asociācijas jaunatnes sacensībās

Sākot no 2013./2014. gada sezonas Anglijas Futbola asociācija piedāvā futbola klubiem ilgtermiņa stratēģisko plānu jaunatnes futbola attīstībai (*Elite Player Performance Plan (EPPP)*). Šajā plānā bija iekļauti trīs posmi:

- pamatposms (*Foundation Phase*), 5–11 gadu vecumam;
- jaunatnes attīstības posms (*Youth Development Phase*), 12–16 gadu vecumam;
- profesionālās pilnveides posms (*Professional Development Phase*), 17–21 gadu vecumam.

Plāns tika vērsts uz bērnu piesaistīšanu futbola nodarbībām, labāko pašmāju spēlētāju atlasi un viņu kvalitatīvu apmācību. Plāna galvenie mērķi:

- attīstīt mūsdienīgu, uz bērniem vērstu pieeju jaunatnes futbolam Anglijā;
- izstrādāt tādus futbola spēļu formātus, kas ļauj bērniem spēlēt struktūrās, kas dod viņiem vislabāko iespēju īstenot savu potenciālu un palikt futbolā;
- izstrādāt vadlīnijas, pamatojoties uz to, kas ir vislabākais bērnam un viņa tehniskajai attīstībai, vienlaikus apzinoties tā īstenošanas reālās sekas;
- ieteikt dažādas pieejas, lai cīnītos pret “relatīvā vecuma efektu”, kas rodas, sacensībām izmantojot vecuma grupas (FA, 2014).

Pakāpeniski īstenojot šo plānu, tika veiktas izmaiņas ar mērķi mazināt sacensību rezultātu nozīmīgumu; tostarp līdz U12 vecuma grupai turnīri tiek organizēti bez kopvērtējuma tabulām un ar optimālu komandu skaitu. Svarīgi paskaidrot, ka vecuma grupas dažādu valstu Eiropā darbojas citādāk nekā Apvienotajā Karalistē. Anglijā vecuma grupas tiek aprēķinātas pēc skolas gadiem, piem. no 1. septembra līdz nākamā gada 31. augustam, savukārt dažādu valstu Eiropā tās tiek veiktas kalendārajā gadā, piem. 1. janvāra līdz 31. decembrim. Tas nozīmē, kā spēlētājam vecuma grupas U13 no dažādu valstu Eiropas, visticamāk, jāspēlē Anglijas vecuma grupā U12.

No 2016./2017. gada sezonas Anglijas Futbola asociācijas jaunatnes sacensības vecuma grupā U13 spēļu formāti tika nomainīti no spēļu formāta 11 pret 11 uz spēļu formātu 9 pret 9, izņemot regulārās spēles, starp Premjerlīgas akadēmijām komandām, kuras notiek spēļu formātā 11 pret 11 ar laukumu izmēru 88 m × 64,2 m; 25 min × 3 trešdaļas (FA, 2024).

Saskaņā ar Anglijas Futbola federācijas nolikumiem, *Premier league* (Augtākā futbola līga Anglijā) jaunatnes akadēmiju komandas piedalās festivālos un sacensībās vecuma grupās no U9 līdz U23. Vecuma grupai U12 (citu valstu Eiropā tas ir vecuma grupa U13) spēles notiek spēļu formātā 9 pret 9, ar 2 puslaikiem pa 30 min., uz laukuma 73 × 45 m., ar 4. izmēra bumbu un vārtu izmēru – 5 × 2 m (skat. 1.8. tabulu). Katram spēlētājam ir atļauts spēlēt ne ilgāk kā

80 minūtes dienā un ne ilgāk kā 120 minūtes turnīra laikā. Oficiālās sacensības notiek 6 nedēļas, trīs reizes sezonā (FA, 2024).

1.8. tabula

Anglijas Futbola federācijas rekomendācijas vecumiem U11–U14 (FA, 2024)

U11 vecums	U12 vecums	U13 vecums	U14 vecums
Spēļu formāts: 9 pret 9	Spēļu formāts: 9 pret 9	Spēļu formāts: 11 pret 11	Spēļu formāts: 11 pret 11
Spēles laiks: 60 min.	Spēles laiks: 60 min.	Spēles laiks: 70 min.	Spēles laiks: 70 min.
Laukums: 73 × 45 m	Laukums: 73 × 45 m	Laukums: 91 × 55 m	Laukums: 91 × 55 m
Bumba – Nr. 4	Bumba – Nr. 4	Bumba – Nr. 4	Bumba – Nr. 4
Vārti: 5 × 2 m	Vārti: 5 × 2 m	Vārti: 6,4 × 2 m	Vārti: 6,4 × 2 m
Sacensības: 6 nedēļas, 3 reizes sezonā	Sacensības: 6 nedēļas, 3 reizes sezonā	Sacensības: jebkuras variācijas, tostarp viens līgas turnīrs	Sacensības: jebkuras variācijas, tostarp viens līgas turnīrs

Kopsavilkums. Anglijas Futbola asociācijas ilgtermiņa jaunatnes attīstības stratēģija (EPPP) ir vērsta uz bērnu centrētu pieeju un sacensību rezultātu nozīmīguma mazināšanu, līdz U12 vecumam pilnībā atsakoties no kopvērtējuma tabulām. Analizējot šo sistēmu, būtiski ņemt vērā, ka Anglijā vecuma grupas rēķina pēc skolas gada (no 1. septembra), tādēļ Eiropas U13 vecuma spēlētāji bieži atbilst Anglijas U12 kategorijai. Šajā vecumposmā spēles tiek mērķtiecīgi organizētas spēļu formātā 9 pret 9 uz samazināta laukuma (73 × 45 m) ar 5 × 2 m vārtiem. Lai vēl vairāk veicinātu spēlētāju tehnisko attīstību, kopš 2016./2017. gada sezonas arī Anglijas U13 vecuma grupā masveidā notika pāreja no spēļu formāta 11 pret 11 uz 9 pret 9, saglabājot spēļu formātu 11 pret 11 tikai augstākā līmeņa Premjerlīgas akadēmiju savstarpējās spēlēs.

1.2.4. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Vācijas Futbola asociācijas jaunatnes sacensībās

Vācijas jaunatnes futbola čempionāti vecuma grupai U13 balstās uz Vācijas Futbola asociācijas (DFB) talantu attīstības programmu (Bund, 2009), kas tika uzsākta 2012./2013. gada sezonas sākumā un ir pirmais posms futbola talantu atlases un apmācības Vācijas futbolā. Pašlaik visā Vācijā ir 350 futbola reģionālās bāzes, kurās tiek īstenota programma, kas veido tiltu starp jaunatnes mācību procesu klubu bāzē un labāko talantu apmācību jaunatnes reģionālajos centros (Wachsmuth et al, 2022).

Vecuma grupu U13 Vācijā sauc par *D-Junioren*, un šajā grupā ieteicams izmantot 3 spēļu formātus – 7 pret 7, 8 pret 8 un 9 pret 9 (skat. 1.8. tabulu). Laukuma izmērs un vārtu izmērs visiem spēļu formātiem ir vienāds – laukums 50 × 70 m, vārti – 2 × 5 m. Divi puslaiki pa 30 minūtēm, bumbas izmērs – Nr. 4. Vācijas Futbola asociācijas oficiālajos jaunatnes sacensībās vecuma grupai U13 katram spēlētājam ir atļauts spēlēt ne vairāk kā 120 minūtes turnīra laikā un ne mazāk kā 15 minūtes spēles dienā. Komandām vienojoties, vārtu izmērs var

tikt mainīts no 2×5 m uz $2,44 \times 7,32$ m un laukuma izmērs spēļu formātam 7 pret 7 – no 50×70 m uz 50×65 m, un spēļu formātiem 8 pret 8 un 9 pret 9 – no 50×70 m uz 50×68 m.

1.9. tabula

Vācijas Futbola asociācijas rekomendācijas vecumam U13 (DFB, 2024)

U13 vecums	U13 vecums	U13 vecums
Spēļu formāts: 7 pret 7	Spēļu formāts: 8 pret 8	Spēļu formāts: 9 pret 9
Spēles laiks: 60 min.	Spēles laiks: 60 min.	Spēles laiks: 70 min.
Laukums: 70×50 m	Laukums: 70×50 m	Laukums: 70×50 m
Bumba – Nr. 4	Bumba – Nr. 4	Bumba – Nr. 4
Vārti: 5×2 m	Vārti: 5×2 m	Vārti: 5×2 m

Kopsavilkums. Vācijas Futbola asociācijas (DFB) jaunatnes sistēmā U13 vecuma grupas (saukta par D-Junioren) sacensības ir cieši integrētas nacionālajā talantu attīstības programmā, kas nodrošina pāreju no klubu līmeņa treniņiem uz reģionālajiem centriem. Šajā vecumposmā Vācijā tiek pielietota elastīga pieeja, sacensībām rekomendējot trīs dažādus samazinātos spēļu formātus: 7 pret 7, 8 pret 8 un 9 pret 9. Standarta situācijā visos šajos spēļu formātos izmanto vienādus parametrus – 70×50 m laukumu, 5×2 m vārtus un 4. izmēra bumbu –, taču komandām ir atļauts savstarpēji vienoties par laukuma un vārtu izmēru modifikācijām. Lai garantētu optimālu un drošu jauno futbolistu attīstību, DFB noteikumi stingri reglamentē slodzi, nosakot katram dalībniekam garantēto minimālo spēles laiku (15 minūtes dienā) un maksimālo pieļaujamo spēles laiku turnīra ietvaros (120 minūtes).

1.2.5. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā

Itālijas Futbola federācijas jaunatnes sacensībās

Lai uzlabotu profesionālo klubu līgu darbību, Itālijas federācijas Jaunatnes un skolu sektors organizē nacionālās sacensības (ar reģionāliem, starp reģionāliem un nacionāliem posmiem), kas ļauj futbola sezonas laikā klubiem nepārtraukti sacensties. Šo sacensību mērķis ir ne tikai uzlabot atsevišķu klubu mācību-spēļu procesu, bet arī salīdzināt komandu spēles līmeni starp valsts reģioniem (FIGC, 2024).

Itālijas Futbola federācijas jaunatnes sacensības vecuma grupai U13 ir sadalītas divos turnīros:

- Under 13 Elite
- Under 13 Pro

U13 Elite turnīrā piedalās vecuma grupas U13 komandas no profesionāliem klubiem no Itālijas A,B,C ligas čempionātiem, kā arī no amatieru klubiem, kuriem ir jauniešu kluba kvalitātes 3. līmenis (Itālijas Federācijas jauniešu klubu vērtējums). Sacensības notiek vairākos posmos – provinču, starp provinču, reģionālais, starp reģionu un nacionālais fināla posms. 2023./2024. gada sezonā piedalījās 852 komandas.

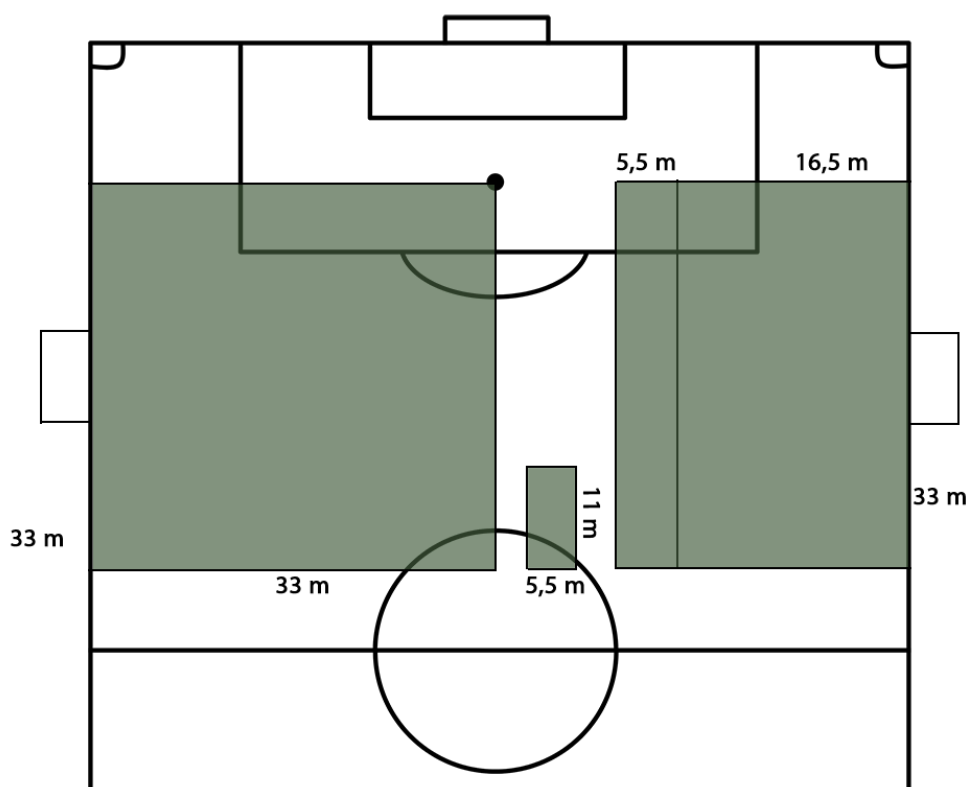
2024./2025. gada sezonā U13 Elite sacensības notiek spēļu formātā 9 pret 9 (*FIGC*, 2024); laukumu izmērs 40–50 × 60–75 m, vārtu izmērs – 2 × 5 m, 3 trešdaļas pa 20 minūtēm, bumbas izmērs Nr. 4. Atkarībā no dienā aizvadāmo spēļu skaita, spēļu ilgums var būt šāds:

- Trīs trešdaļas pa 20 minūtēm gadījumā, ja dienā notiek tikai viena spēle (piemēram, grupa spēlē vairākas dienas).
- Trīs trešdaļas pa 15 minūtēm gadījumā, ja dienā notiek divas spēles (piemēram, spēles grupā vienā dienā starp trim komandām).
- Divi puslaiki pa 20 minūtēm, gadījumā, ja dienā notiek 3 spēles (piemēram, spēles grupā vienā dienā starp 4 komandām).

U13 Pro turnīrā piedalās vecuma grupas U13 komandas tikai no profesionāliem klubiem no Itālijas A,B,C ligas čempionātiem (*FIGC*, 2023). Šis turnīrs paredzēts profesionālu elites futbola skolu dalībai, tāpēc tajā piedalās mazāk komandu nekā Under 13 Elite turnīrā; kopā 2023./2024. gada sezonā piedalījās 69 komandas. Turnīrs ir sadalīts uz trijos posmos:

- Reģionālais posms
- Starpreģionu posms
- Nacionālais fināls

Saskaņā ar turnīra reglamentu sacensības notiek spēļu formātā 9 pret 9; laukumu izmērs 40–50 × 60–75 m, vārtu izmērs – 2 × 5 m; bumbas izmērs Nr. 4., 3 trešdaļas pa 20 minūtēm, bet arī ar iekļautām spēles situācijām 5 pret 5 un 4 pret 4 (skat. 1.8. attēlu), kurās spēlētāji piedalās uzbrukumam vai aizsardzības fāzēs (šīs spēles situācijas spēļu formāts tiek izmantots tikai reģionālajā posmā). Spēļu situācijas tiek izspēlētas divus puslaikus pa 10 minūtēm, pirms spēles 9 pret 9, un tajās jāpiedalās visiem spēlētāju sarakstā reģistrētajiem spēlētājiem; arī komandām ir iespēja spēlēt savā starpā ar spēļu formātu 7 pret 7, lai nodrošinātu spēles praksi visiem spēlētājiem.

1.8. attēls. Spēles situācijas 4 pret 4 un 5 pret 5 vecuma grupai U13 (*FIGC, 2023*)

Papildus spēlei formātā 9 pret 9, šī turnīra ietvaros komandām tiek dota iespēja tiem spēlētājiem, kuri nepiedalās spēlē formātā 9 pret 9, vienlaikus organizēt spēles formātos 7 pret 7, 5 pret 5 vai 3 pret 3. Šīs spēles rezultāts neietekmē spēles gala iznākumu spēļu formātā 9 pret 9. Visiem spēlētājiem, kuri ir iekļauti spēles pieteikumā, jāspēlē vismaz puse no divām pirmajām trešdaļām. Trešajā trešdaļā ir atļauta brīvas maiņas – ar nosacījumu, ka spēle ir pārtraukta. Spēles rezultāts tiek aprēķināts saskaņā ar 1.10. tabulu.

1.10. tabula

Spēles rezultātu aprēķins spēļu formātā 9 pret 9 (*FIGC, 2023*)

Rezultātu apkopojums	Rezultāts
Neizšķirts visos trīs spēles trešdaļās	3–3
Divas trešdaļas nospēlēja neizšķirti un vienu trešdaļu uzvarēja viena no komandām	3–2
Vienu trešdaļu nospēlēja neizšķirti un divās trešdaļās uzvarēja viena no komandām	3–1
Viena komanda uzvarēja visās trijās trešdaļās	3–0
Pa vienai uzvarai un viens neizšķirts katrai komandai trijās trešdaļās	2–2
Trijās trešdaļās vienai komandai ir divas uzvaras, un otrai ir viena uzvara	2–1

Kopsavilkums. Itālijas Futbola federācijas (*FIGC*) jaunatnes sacensību sistēma U13 vecuma grupā tiek organizēta divos nacionāla līmeņa turnīros – masveidīgākajā “Under 13 Elite” un profesionālo klubu “Under 13 Pro”, abos par pamat spēļu formātu izmantojot 9 pret 9 uz samazināta laukuma ($60\text{--}75 \times 40\text{--}50$ m). Šīs sistēmas pamatā ir izteikts fokuss uz visu spēlētāju attīstību un iesaisti, ko nodrošina inovatīva spēles organizācija: mači tiek dalīti trīs

trešdaļās, un gala rezultāts tiek aprēķināts pēc uzvarēto trešdaļu skaita, nevis kopējā gūto vārtu daudzuma. Lai garantētu optimālu spēļu praksi pilnīgi visiem komandas dalībniekiem, “U13 Pro” sacensībās pamatturnīrs tiek mērķtiecīgi papildināts ar 4 pret 4 un 5 pret 5 spēles situāciju izspēli pirms mača, kā arī paralēlām mazāka spēļu formāta (piemēram, 7 pret 7) spēlēm tiem futbolistiem, kuri neierodas laukumā pamatsastāvā.

1.2.6. Futbola spēļu formāti zēniem U13 vecuma grupā Zviedrijas Futbola federācijas jaunatnes sacensībās

No 2019. gada sezonas Zviedrijas Futbola federācijas jaunatnes sacensības vecuma grupā U13 notiek spēļu formātā 9 pret 9 (skat. 1.11. tabulu). Spēles formāta mērķis ir dot spēlētājiem iespēju baudīt spēli, vienlaikus mācoties pēc iespējas vairāk. Visiem spēlētājiem ir jādod iespēja attīstīties un piedalīties sacensībās saskaņā ar spēles noteikumiem un sportista spējām (SvFF, 2021).

1.11. tabula

Zviedrijas Futbola federācijas noteikumi U13–U14 vecumiem

U13 vecums	U14 vecums
Laukums: 65 × 50 m	Laukums: 72 × 55 m
Soda laukums: 24 × 9 m	Soda laukums: 24 × 9 m
Vārtu izmērs: 5 × 2 m	Vārtu izmērs: 7,32 × 2,44 m
Bumba Nr. 4	Bumba Nr. 5
Spēles laiks: 3 × 25 min.	Spēles laiks: 3 × 25 min.

Saskaņā ar Zviedrijas Futbola federācijas noteikumiem, spēle formāta 9 pret 9 vecuma grupai U13 notiek laukumā 65–72 × 50–55 m izmērā; ar vārtu izmēriem – 5–7,32 × 2–2,44 m; bumba izmērs – Nr.4. Spēles ilgums 3 trešdaļas pa 25 minūtēm, un tiesnesis izlemj, vai laiks jāpieskaita kādai trešdaļai un, ja jā, tad – cik minūtes. Pārtraukumi starp trešdaļām ir ne ilgāk par deviņām minūtēm, un tas tiek darīts, lai trenerim būtu iespēja vairāk komunicēt ar spēlētājiem. Futbolistiem līdz 13 gadiem ir ieteicams mazāks laukuma un vārtu izmērs no 14 gadu vecuma ir ieteicams lielāks laukuma un vārtu izmērs.

Kopsavilkums. Zviedrijas Futbola federācijas (SvFF) jaunatnes sacensību sistēmā kopš 2019. gada U13 vecuma grupai tiek mērķtiecīgi piemērots spēļu formāts 9 pret 9, kura galvenais uzdevums ir harmoniski apvienot spēles prieku ar maksimālu katra spēlētāja individuālo attīstību. Šajā vecumposmā sacensības norisinās uz pielāgota izmēra laukuma (65 × 50 m) ar samazinātiem vārtiem (5 × 2 m) un 4. izmēra bumbu, nodrošinot bērnu bioloģiskajām spējām atbilstošu vidi pirms pārejas uz lielākiem standartiem U14 vecumā. Īpaši izceļams ir pedagoģiskais aspekts spēles organizācijā – mačs ir sadalīts trīs trešdaļās (3 × 25 minūtes) ar pagarinātiem pārtraukumiem (līdz deviņām minūtēm), kas treneriem sniedz plašākas iespējas

kvalitatīvai komunikācijai ar komandu, ļaujot efektīvāk skaidrot spēles uzdevumus un veicinot jauno futbolistu izpratni par laukumā notiekošo.

Nodaļas kopsavilkums. Sporta sacensības ir neatņemama jauno futbolistu attīstības sastāvdaļa, taču to spēļu formātam ir jāatbilst bērnu bioloģiskajai un kognitīvajai gatavībai. Zinātniskie pētījumi un ilgtermiņa sportistu attīstības (*LTAD*) modeļi pierāda, ka priekšlaicīga pāreja uz pieaugušo spēles formātu (11 pret 11) vecumposmā līdz 13 gadiem negatīvi ietekmē tehnisko un taktisko prasmi apguvi, liedzot funkcionāli izmantot laukuma telpu, kā arī var veicināt spēlētāju pārslodzi, izdegšanu un sporta pamešanu. Tā vietā mūsdienu futbola pedagogijā priekšroka tiek dota samazinātiem spēļu formātiem (piemēram, 7 pret 7, 8 pret 8 un 9 pret 9), kas nodrošina spēlētājiem biežāku kontaktu ar bumbu un piemērotu vidi optimālai attīstībai un lēmumu pieņemšanai.

Analizējot Eiropas vadošo futbola valstu (Anglijas, Vācijas, Itālijas un Zviedrijas) pieredzi, atklājas mērķtiecīga pieeja U13 vecuma grupā izmantot spēļu formātu 9 pret 9 ar pielāgotiem laukuma un vārtu izmēriem, kā arī inovatīvu spēles laika sadalījumu (piemēram, spēles trīs trešdaļās). Šī sistēma primāri fokusējas uz katra spēlētāja individuālo izaugsmi un spēles prieku, ievērojami mazinot rezultāta nozīmīgumu. Pretstatā tam, Latvijas jaunatnes futbola sistēmā U13 vecuma grupā joprojām dominē spēļu formāts 11 pret 11 (izņemot “Ādas bumbas” čempionātu). Pēdējo gadu statistika liecina, ka šī straujā un nepiemērotā pāreja uz pieaugušo spēļu formātu 11 pret 11 izraisa ievērojamu komandu un spēlētāju zudumu pārejot uz U14 vecuma grupu. Lai arī Latvijas futbola akadēmijas ir rosinājušas ieviest spēļu formātu 9 pret 9 U13 vecumam, šī iniciatīva pagaidām netika atbalstīta, aktualizējot nepieciešamību turpināt diskusijas par jaunatnes sacensību vides pilnveidošanu atbilstoši labākajai starptautiskajai praksei.

2. Darba uzdevumi, pētīšanas metodes un pētījuma organizēšana

2.1. Darba uzdevumi

Vajadzību pēc efektīvas un uz ilgtermiņa attīstību vērstas sacensību sistēmas nosaka mūsdienu futbola straujā izaugsme un pieaugošā starptautiskā konkurence. Analizējot zinātniskās publikācijas un teorētiskās atziņas par futbola spēļu formātiem zēniem, tiek uzsvērtā to kritiskā nozīme spēlētāju tehnisko, taktisko un fizisko prasību sekmīgā apguvē un pilnveidē. Sportā sacensību struktūrai, spēļu formātam un mērķiem ir precīzi jāatbilst konkrētās vecuma grupas bioloģiskajam briedumam un psiholoģiskajām īpatnībām, lai novērstu orientāciju uz īstermiņa rezultātiem.

Tā kā pašreizējā Latvijas futbola sistēmā U13 vecuma grupā dominē pieaugušo spēles formāts 11 pret 11, iezīmējas būtiskas problēmas jauno futbolistu pakāpeniskā un pilnvērtīgā attīstības procesā. Lai risinātu šo problemātiku, promocijas darba mērķis ir inovatīva un zinātniski pamatota zēnu futbola spēļu formāta izstrāde Latvijas U13 vecuma grupai, izpētot dažādu spēļu formātu atbilstību futbolistu mācīšanās vajadzībām, noskaidrojot treneru viedokļus un analizējot to ietekmi uz ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanu.

Balstoties uz zinātniskās literatūras un dokumentu kontentanalīzi, tika izvirzīta promocijas darba hipotēze: ja mainītu spēļu formātu zēniem futbolā U13 vecuma grupai, no 11 pret 11, ar laukuma izmēriem 106×68 m uz 9 pret 9, ar laukuma izmēriem 74×52 m, tad pieaugtu spēlētāju tehnisko un taktisko darbību mainīgums un skaits, kā arī palielinātos komandu uzbrukuma skaits pie pretinieku komandas vārtiem.

Pētījuma mērķa sasniegšanai un izvirzītās hipotēzes pārbaudei ir definēti šādi uzdevumi:

1. Teorētiski izpētīt futbola spēļu formātus sacensību darbībā zēniem.
2. Izpētīt normatīvo regulējumu Latvijā un citās valstīs futbola spēļu formātiem zēniem U13 vecuma grupā.
3. Izpētīt U13 vecuma grupas futbolista mācīšanās vajadzības un ilgtermiņa mērķu sasniegšanu futbola spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11.
4. Izpētīt treneri viedokļus par futbola spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanos piemērotību U13 vecuma grupai.
5. Izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes čempionātu spēļu formātu zēniem futbolā U13 vecuma grupai, balstoties uz pētījumā iegūtajiem rezultātiem.

2.2. Pētījuma metodes

Darba mērķa sasniegšanai un izvirzīto uzdevumu izpildei tika izmantotas šādas metodes:

- Teorētiskās pētījuma metodes: zinātniskās literatūras analīze; futbola reglamentu analīze, futbola federāciju programmu kontentanalīze.
- Empīriskās pētījuma metodes: treneru intervijas, kvalitatīvā un kvantitatīvā izpēte, videonovērošana.
- Datu apstrādes metodes: kvalitatīvo un kvantitatīvo datu interpretācija, aprakstošā datu analīze, matemātiskā statistika, aksiālā kodēšana, datu grupēšana un to grafiskā vizualizācija.

2.2.1. Zinātniskās literatūras un avotu izpēte

Šajā pētījuma posmā tika izvērtēta un precizēta darba tēma, izvirzīti uzdevumi, kā arī definēta hipotēze un pētījuma metodoloģija. Tēmas padziļinātai izpētei un saistības noteikšanai ar citiem pētniecības virzieniem visā promocijas darba izstrādes laikā tika veikta mērķtiecīga zinātniskās literatūras analīze, pastāvīgi apkopojot un sistematizējot iegūtās atziņas.

Kopumā darba teorētiskās bāzes izveidei izmantots: 184 zinātniskās literatūras avots, no kuriem 82 ir latviešu, 84 – angļu un 18 – spāņu valodā.

Lai gūtu vispusīgu izpratni par pētāmo problemātiku, papildus zinātniskajai literatūrai tika veikta padziļināta nozares dokumentu izpēte un analīze. Analizēti nacionālā un starptautiskā mēroga dokumenti, kuros integrēti ar pētāmo jautājumu saistīti nosacījumi un noteikumi. Šo dokumentu vidū ir: *IFAB*, *FIFA* un *UEFA* futbola spēles regulējumi un noteikumi.

2.2.2. Dokumentu kontentanalīze

Lielākā daļa kontentanalīzes (Krippendorff, 2004) tika veikta, balstoties uz reģionālo futbola federāciju sacensību reglamentējošajiem dokumentiem, kā arī to izstrādātajām spēlētāju attīstības programmām un teorētiskajiem pamatojumiem optimāla spēles formāta izvēlei tieši U13 vecuma grupai. Šādu primāro avotu izvēle nodrošināja iespēju objektīvi izvērtēt esošo normatīvo bāzi un stratēģiskos virzienus, ko vadošās futbola organizācijas izvirza jauno spēlētāju sagatavošanas posmā.

Šo dokumentu padziļināta izpēte (Mayring, 2014) un salīdzinošā analīze (Kropļijs & Rašcevska, 2004) ļāva identificēt starptautiskās labās prakses piemērus un mūsdienu tendences jaunatnes futbola organizēšanā. Iegūtie kontentanalīzes dati kalpoja par nozīmīgu pamatu, lai kritiski novērtētu pašreizējo Latvijas futbola sacensību sistēmu U13 vecuma grupā un zinātniski

pamatotu nepieciešamību pāriet uz inovatīvāku, spēlētāju fiziskajai, tehniskajai un kognitīvajai attīstībai atbilstošāku spēles formātu.

2.2.3. Videonovērošana

Videomateriālu izmantošana pētījumos sniedz iespēju analizēt norises to dabiskajā vidē (Knoblauch, 2004). Tā kā novērošanas mērķis ir padziļināti izprast pašu procesu, dokumentālo datu fiksēšana videoformātā ir īpaši būtiska (Kristapsone, 2008). Lai nodrošinātu pētījuma atbilstību ētikas standartiem, videonovērošana tika īstenota stingrā saskaņā ar Zinātnieka ētikas kodeksu un Eiropas pētnieka hartu. Tika iegūta visu dalībnieku piekrišana filmēšanas norisei, garantējot pilnīgu konfidencialitāti, anonimitāti un izslēdzot jebkādas personu identificēšanas vai kaitējuma riskus (Ethical guidelines for educational research, 2011).

Visi pētījuma dati tika savākti, pamatojoties uz spēļu ierakstīšanas analīzi. Spēles tika filmētas ar divām VEO Gen.2 kamerām, kuras bija izvietoti uz statīviem pie spēļu laukuma centra līnijas. Tika analizētas divas komandas katra spēlē. Kopumā tika analizēta 12 komandu darbība sešās spēlēs.

Pēc spēļu ierakstīšanas videomateriāls tika lejupielādēts Veo.com internēt tīmeklī un pēc tam lejupielādēts datorā. Video analīze un kodēšana tika veikta, izmantojot datorprogrammu LINC 2.1. Šī programma ļauj atskaņot videoattēlus ar vienlaicīgu iespēju apturēt videoattēlu un to kodēšanu (skat. 2.1.attēlu).

Action	T (sec)	Frame	BKON	SE	SES	SEN	SESF	SENF	Date
[Icon]	00:50:49	64036	BKP	BIS					21/04/24 07:26
[Icon]	00:51:21	64709	BK	BNS	SZ4a		SPA		19/04/24 11:22
[Icon]	00:51:28	64846	BKP	BNS		Z8		SSPA	21/04/24 07:28
[Icon]	00:51:59	65509	BK	BIS	SZ1		BAP		21/04/24 07:31
[Icon]	00:52:12	65782	BKP	BNS		Z6b		SSPA	21/04/24 07:29
[Icon]	00:52:21	65968	BK	BIS	SZ6b		BAP		21/04/24 07:31
[Icon]	00:52:48	66530	BKP	BIS		Z8		BZ	21/04/24 10:04
[Icon]	00:52:55	66681	BK	BIS	SZ2		BAP		19/04/24 11:23
[Icon]	00:53:02	66811	BKP	BNS		Z4a		BZ	19/04/24 10:04
[Icon]	00:53:18	67156	BK	BIS	SZ4a		BAP		19/04/24 11:23
[Icon]	00:53:21	67230	BKP	BIS		Z4b		BZ	19/04/24 10:06
[Icon]	00:53:38	67573	BK	BIS	SZ1		BAP		21/04/24 07:34
[Icon]	00:53:45	67721	BKP	BIS		Z5a		BZ	19/04/24 10:09
[Icon]	00:53:53	67895	BK	BIS	SZ6a		BAP		19/04/24 11:24

Criteria & categories

▼ Bumbas kontrole

BK **BKP** BKA

▼ Spēles epizode

BNS **BIS**

▼ Spēles epizodes sākuma zona

SZ1	SZ2	SZ3	SZ4a	SZ5a	SZ6a
SZ4b	SZ5b	SZ6b	SZ7	SZ8	SZ9

▼ Spēles epizodes nobeiguma zona

Z1	Z2	Z3	Z4a	Z5a	Z6a
Z4b	Z5b	Z6b	Z7	Z8	Z9

▼ Spēles epizodes sākuma forma

BAP	SPA
-----	-----

▼ Spēles epizodes nobeiguma forma

BZ	SSPA
----	------

2.1. attēls. Video analīze un kodēšana datorprogrammā LINC 2.1.

2.2.4. Instrumentālā datu reģistrēšana

Objektīvu kvantitatīvo datu iegūšanai pētījumā izmantota instrumentālā mērījumu metode, pielietojot uz sportistu apaviem fiksētus PlayerMaker™ sensorus (Waldron et al., 2021). Mūsdienu sporta zinātnē treniņu un sacensību slodzes, kā arī ārējās slodzes parametru (piemēram, skriešanas ātruma) noteikšanai plaši tiek izmantotas inerciālo mērījumu vienības (no angļu val. – *Inertial Measurement Units, IMU*). Lai gan sportā bieži tiek pielietotas uz globālās navigācijas satelītu sistēmas (GNSS) bāzētas tehnoloģijas, pētījumi liecina, ka tās nereti sniedz neprecīzus datus neatbilstošu sensoru novietojuma vai algoritmu dēļ (Lingenberg, et al., 2025). Tādēļ šajā pētījumā tika izvēlēta tieši uz pēdas stiprināma IMU sistēma (*foot-mounted IMU system*), kas ļauj izvairīties no šīm neprecizitātēm un nodrošina augstu uzticamību futbola specifisko kustību fiksēšanā.

Pētījuma empīriskās daļas ietvaros PlayerMaker™ IMU sensori tika ievietoti speciālās silikona siksnās un piestiprināti vienas komandas 13 spēlētāju apaviem. Lai nodrošinātu iegūto datu salīdzināmību un pārbaudītu pētījuma hipotēzi par spēļu formātu atšķirībām, datu reģistrācija tika veikta četru spēļu ciklā: divās spēlēs futbolisti sacentās spēļu formātā 9 pret 9, bet divās spēlēs – tradicionālajā spēļu formātā 11 pret 11. Šāds dizains ļāva analizēt vienas un tās pašas mērķgrupas (to pašu 13 spēlētāju) darbības izmaiņas, mainoties tikai spēles laukuma izmēriem un spēlētāju skaitam.

Instrumentālo mērījumu procesā uz pēdas stiprināmie sensori automātiski fiksēja gan spēlētāju ārējās slodzes parametrus, gan pētījumam kritiski svarīgos tehniski-taktisko darbību rādītājus. Pēc katras spēles sensori tika sinhronizēti ar specializētu programmatūru, kur dati tika apkopoti, strukturēti un eksportēti vienotā datubāzē. Iegūtā kvantitatīvā informācija kalpoja par pamatu turpmākai matemātiski statistiskajai datu apstrādei, lai izvērtētu spēļu formāta 9 pret 9 ietekmi uz U13 vecuma grupas spēlētāju darbību efektivitāti salīdzinājumā ar spēļu formātu 11 pret 11.

2.2.5. Treneru intervijas

Lai sporta programmas sasniegtu paredzētos rezultātus, ir nepieciešama ierosinātas iniciatīvas kritiska analīze, izmantojot kvalitatīvas metodes, piemēram, intervijas ar pieredzes bagātiem treneriem, kuri var sniegt padziļinātu ieskatu par to, kā iniciatīva darbosies praksē, kur var būt nepieciešami uzlabojumi, novērtēt to iespējamo lietderīgumu un, pamatojoties uz savāktajiem datiem, pieņemt apzinātu lēmumu (Sherry et al., 2016).

Kvalitatīvie pētījumi koncentrējas uz izpratni, nevis vispārināšanu, kas bieži vien ir kvantitatīvā novērtējuma mērķis (Creswell et al., 2007). Lai nodrošinātu, ka apkopotā informācija ir aktuāla, tiek izmantota mērķtiecīga dalībnieku izlase, kuri ir pietiekami zinoši

par tēmas jautājumiem, pārzina šī pētījuma primāros rezultātus un var piedāvāt vērtīgu informāciju.

Pakāpeniska atkāpšanās no treneru paradigmas – trenerim vienmēr ir taisnība, un saprotot, ka, lai uzlabotu sportistu apmācību un attīstību – ir jāturas pie uz sportistu vērsta filozofijas, arvien biežāk treneris ir spiests dalīties ar savu varu, ļaujot saviem audzēkņiem pieņemt efektīvus lēmumus un koncentrēties uz viņu motivāciju mācību procesā (Kidman, L., 2005). Jebkādas izmaiņas treniņu vai spēļu procesos, kas jāievieš praksē, prasa izpratni par to, kā treneri konceptualizē savu lomu tajā (Reid et al., 2014). Taču treneri sliecas ierobežot audzēkņu ieguldījumu mācības procesā, pozicionējot viņus tikai kā pasīvus mācību saņēmējus (Cushion et al., 2012).

Lai iesaistītu sportistus mācību procesā, treneriem ir jāpāriet no mācību uzvedības direktīvo līmeņu izmantošanas uz audzēkņu autonomijas attīstīšanu, pamatojoties uz viņu spējām un vajadzībām (Bowles et al., 2020). Proti, – citiem vārdiem sakot, uz sportistu vērsta apmācība ir noteikta kā veiksmīgas mācīšanas programmu galvenais aspekts (Martens et al., 2024), un treneriem ir skaidri jāsaprot sacensības procesa mācības mērķi vecumā, ar kuru viņš strādā, un aktīvi iesaistot sportistus, izmantojot uz spēlēm balstītu pieeju – *games-based approach (GBA)* (Polin, 2018), lai veicinātu audzēkņu spēles izpratni un optimālo lēmumu pieņemšanu – *Teaching Games for Understanding* (Griffin et al., 2023). Bet, vai tiešām Latvijas futbola treneru vidē tas tā ir?

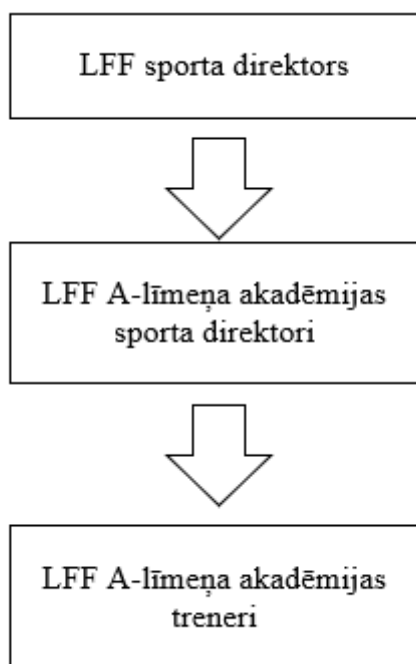
Lai noskaidrotu treneru viedokļus par spēļu formātā 9 pret 9 ieviešanos piemērotību Latvijas Jaunatnes čempionāta U13 vecuma grupā no 2026. gada sezonas, tika organizētas treneru intervijas. Pētījumā izvēlēta daļēji strukturētā intervija, kas ietver konkrētus jautājumus, kā arī vispārīgākus atvērtos jautājumus, kas ļauj izveidot vieglu abpusēju komunikāciju un sniegt plašāku ieskatu konkrētā problemātikā (RSU, 2025). Tika noformulēti četri jautājumi, kuri ir izveidoti ar atvērtu pieeju, lai atturētu respondentus sniegt noteiktas īsas atbildes. Un, ja nepieciešama sīkāka informācija, tad tika uzdoti papildu jautājumi.

Intervijām noformulētie jautājumi:

- Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupā?
- Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?
- Kāds spēles formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?
- Nosauciet priekšrocības un trūkumus spēļu formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

Lai respondenti varētu labāk sagatavot savas atbildes, viņiem iepriekš tika nosūtīti intervijas jautājumi, ar kuriem viņi varēja iepazīties. Kopumā pētījumā tika veiktas 12 intervijas ar treneriem. Visas intervijas notika kā individuālas sarunas privātā telpā un tika ierakstītas

audio ierakstīšanas ierīcē. Pēc tam intervijas tika pārveidotas teksta formātā apstrādei NVIVO 12 programmā (Dhakai, 2022). Intervijas tika organizētas saskaņā ar šādu raksturojumu (skat. 2.2. attēlu).

2.2. attēls. **Intervijas dalībnieku raksturojums**

Intervijas respondenti tika izvēlēti, pamatojoties uz šādiem iekļaušanas kritērijiem:

- Futbola treneru pieredze – vismaz 10 gadu.
- Treneris pašlaik strādā futbola vidē.
- Trenerim ir pieredze, darbojoties ar vecuma grupu U13.
- Trenerim ir vismaz B-UEFA un licence.
- Trenerim ir pazīstamas diskusijas par spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanu U13 vecuma grupā.

LFF sporta direktors – tas ir viens no augstākā līmeņa vadītāju amatiem LFF. LFF sporta direktoram jābūt plašām zināšanām par valsts futbolu; viņam jābūt bijušajam spēlētājam, ar pieredzi kā trenerim, jābūt augstākās kategorijas trenera diplomam, zināšanām futbola izglītībā un vairākām citām prasmēm. (FIFA, 2024). LFF sporta direktora galvenie pienākumi:

- Plānot Elites futbola departamenta personāla skaitu, funkcijas un noslogojumu, kā arī kontrolēt darba kvalitāti.
- Plānot un organizēt Elites futbola departamenta budžetu un nodrošināt tā izpildi.
- Rekomendēt LFF ģenerālsekretāram izmaiņas Elites futbola departamenta vadības jautājumos.
- Uzraudzīt un sniegt rekomendācijas sacensību, to reglamentu un izpēles principu uzlabošanai.

- Nodrošināt LFF reģionālo futbola centru darbības uzraudzību un koordinēšanu, kā arī uzraudzīt reģionālo futbola attīstības stratēģiju īstenošanu.
- Piedalīties jaunatnes futbola attīstības programmu izstrādē un īstenošanā.
- Nodrošināt komunikāciju ar Latvijas futbola klubiem un citām organizācijām akadēmiju darbības veicināšanas nolūkos.
- Vadīt un koordinēt LFF “atbrīvoto” reģionālo treneru darbu.
- Ikdienā veicināt Latvijas futbola filozofijas pilnveidošanu un ieviešanu praksē.
- Izpildīt citus LFF ģenerālsekretāra uzdotos uzdevumus, kuri ir saistīti ar veicamajiem amata pienākumiem, piedalīties citos ar profesionālo darbību saistītos projektos, sabiedriskajās un mārketinga aktivitātēs.

Savu pienākumu ietvaros viņš vada LFF Elites futbola departamentu un pārauga LFF Izglītības nodaļas, Sacensību nodaļas un Futbola attīstības departamenta nodaļas darbu.

Respondents ar kodu – “V18” – vadītājs ir LFF sporta direktors, ar visaugtāko – *UEFA-PRO* kategorijas trenera licenci. Pieredze trenera, instruktora un vadītāja jomā – 18 gadi. Strādājis Elites līmeņa akadēmijā jaunatnes sistēmā ar vecumiem U11–U18.

LFF A-līmeņa akadēmijas sporta direktori ir vidējā līmeņa vadītāji. Saskaņā ar LFF jaunatnes futbola klubu akreditācijas nolikumu 2022.–2025., kluba galvenais treneris (vai Kluba sporta direktors) – personas, kuras vada visus sportiskos procesus klubā (treniņu procesa organizācija, sacensību process, plānošana, treneru darba kvalitātes uzraudzība un citi jautājumi). Kluba sportiskajam vadītājam *FA* un *1LK* līmeņa klubos – kluba galvenajam trenerim (sporta direktoram) ir jābūt *UEFA-A* kvalifikācijas trenerim (LFF, 2024).

Respondents ar kodu – “D21” – direktors ir LFF A-līmeņa akadēmijas sporta direktors, ar visaugtāko – *UEFA-PRO* kategorijas trenera licenci. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 21 gads. Strādājis gan profesionālajā komandā trenera palīga un galvenā trenera amatā, gan kā treneris vecumiem U12–U18.

Respondents ar kodu – “D23” – direktors ir LFF A-līmeņa akadēmijas sporta direktors, ar trenera *UEFA-A* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 23 gadi. Strādājis gan profesionālajā komandā trenera palīgā un galvenā trenera amatā, gan kā treneris vecumiem U12–U18.

Respondents ar kodu – “D15” – direktors ir LFF talantu akadēmijas sporta direktors ar trenera *UEFA-A* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 15 gadi. Strādājis reģionālās federācijas trenera palīga un galvenā trenera amatā, gan kā klubu jaunatnes treneris vecumiem U12–U18.

Respondents ar kodu – “T14” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-PRO* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera, kā arī vadītāja

jomā – 14 gadi. Strādājis gan profesionālajā komandā trenera palīga un galvenā trenera amatā, gan ka treneris vecumiem U12–U18.

Respondents ar kodu – “T22” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 22 gadi. Strādājis gan profesionālajā komandā trenera palīga un galvenā trenera amatā, gan kā treneris vecumiem U12–U18.

Respondents ar kodu – “T12” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* kategoriju licenci. Pieredze trenera un trenera palīga amatā – 12 gadi. Strādājis klubu sistēmā kā treneris vecumiem U12–U16.

Respondents ar kodu – “T31” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-B* licenci. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 31 gads. Strādājis gan profesionālajā komandā trenera palīga amatā, gan kā treneris vecumiem U11–U18.

Respondents ar kodu – “T15” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 15 gadi. Strādājis 2 gadus kā jaunatnes klubu vadītājs un kā treneris vecumiem U11–U18.

Respondents ar kodu – “T15S” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* un *UEFA Youth Elite* kategorijas licencēm. Pieredze trenera jomā – 15 gadi. Strādājis, kā treneris vecumiem U11–U18.

Respondents ar kodu – “T17” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* kategorijas licenci. Pieredze trenera, kā arī vadītāja jomā – 17 gadi. Strādājis 3 gadus kā jaunatnes klubu vadītājs un kā treneris vecumiem U6–U14.

Respondents ar kodu – “T14V” – treneris ir LFF A-līmeņa akadēmijas treneris ar trenera *UEFA-A* kategorijas licenci. Pieredze trenera jomā – 14 gadi. Strādājis, kā treneris un trenera palīgs vecumiem U10–U18.

2.2.6. Matemātiskā datu apstrāde

Datu statistiskā apstrāde tika veikta, izmantojot programmatūru Microsoft Excel for Microsoft 365 (versija 2505, būvējums 18827.20150); apstrādes rezultāti tika aprēķināti, izsakot tos absolūtajos skaitļos un procentos.

Kvalitatīvo datu interpretācijai tika lietota programma QSR NVIVO 12. Analīzes sākumā dati tika apstrādāti ar atvērtās kodēšanas metodi. Pēc tam, izmantojot Jaccard's līdzības koeficientu (*Jaccard similarity coefficient*), tika veikta klasteru analīze, un izveidotas dendrogrammas, lai identificētu datu kopu līdzības. Analīzes noslēdzošajā posmā, balstoties uz teorētisko analīzi, tika veikta aksiālā kodēšana, datu grupēšana un to grafiskā vizualizācija.

Kvantitatīvo datu interpretācijai un datu grafiska attēlošanai, kā arī korelāciju analīzei izmantota SPSS programma (IBM SPSS Statistics, v. 29.0.).

Iegūto datu statistiskajai analīzei tika izmantotas šādas metodes:

- Aprakstošā datu analīze (lai raksturotu pētāmās problēmas vērtības un to reprezentativitāti – vidējo aritmētisko, mediānu, modu, minimālo un maksimālo vērtību).
- Vilksona rangu tests (Related-Samples Wilcoxon signed Rank) tika izmantots, lai novērtētu statistiski nozīmīgas atšķirības starp divām saistītām (atkarīgām) izlasēm.
- Lai noteiktu, vai spēles zonu izmantošanas biežums statistiski nozīmīgi atšķiras starp spēļu formātiem, tika lietots Hī kvadrāta (χ^2) tests. Aprēķiniem tika izmantots Preacher (2001) izstrādāts interaktīvs rīks. Efekta lielums tika novērtēts ar Cramer's V koeficientu.
- Lai novērtētu spēles epizožu sākuma un noslēgumu zonu sadalījuma simetriju, tika pielietots Bowker's tests, kas ir Maknemāra Hī kvadrāta testa vispārinājums $k \times k$ tabulām (Agresti, 2002). Efekta lielums tika noteikts, izmantojot asimetrijas novērtējumu. Aprēķini veikti statistikas pakotnē R (R Core Team, 2024).
- Relatīvā spēlētāju iesaistīšanās spēļu epizodēs tika salīdzināta, izmantojot neparametrisko Mann-Whitney U testu.
- Visiem testiem efekta lielumi tika interpretēti pēc vienotiem kritērijiem, kuros 0,10 norāda uz mazu, 0,30 – uz vidēju un 0,50 – uz lielu efektu (Gignac & Szodorai, 2016).

Statistikajā datu analīzē par kritisko nozīmīguma līmeni tika pieņemta vērtība $\alpha = 0,05$. Rezultāti tika uzskatīti par statistiski nozīmīgiem, ja p-vērtība (p) bija vienāda ar vai mazāka par $p \leq 0,05$.

2.3. Pētījuma organizēšana

Lai sasniegtu izvirzīto pētījuma mērķi un pārbaudītu pētījuma hipotēzi, darbs tika organizēts un īstenots četros secīgos un savstarpēji saistītos posmos:

1. posms: Zinātniskās literatūras un avotu izpēte – no 2022. gada oktobra līdz 2023. gada septembrim

Pirmajā posmā tika veikta padziļināta un sistemātiska teorētiskās bāzes izpēte. Tika apkopota un analizēta sporta zinātnes, pedagogijas un psiholoģijas zinātniskā literatūra, kā arī iepriekš veikto pētījumu rezultāti par bērnu un jauniešu ilgtermiņa attīstības (*LTAD*) modeļiem, motorisko, tehniski un taktisko prasmju apguvi, kā arī nelineārās pedagogijas principiem. Īpaša uzmanība tika pievērsta pētījumiem, kas analizē dažādu spēļu formātu (īpaši 9 pret 9 un

11 pret 11) ietekmi uz U13 vecuma grupas futbolistu fizisko slodzi un taktisko uzvedību laukumā. Šis posms kalpoja par pamatu pētījuma teorētiskā ietvara izveidei.

2. posms: Dokumentu kontentanalīze, metodoloģijas izstrāde un hipotēzes izvirzīšana – no 2023. gada septembra līdz 2024. gada martam

Otrajā posmā tika veikta starptautisko (*FIFA*, *UEFA*) un nacionālo futbola federāciju (*LFF*, *DFB*, *FA* u. c.) normatīvo dokumentu, vadlīniju un sacensību reglamentu kontentanalīze. Tas ļāva objektīvi novērtēt esošo situāciju un tendences jaunatnes futbola sacensību organizēšanā gan Latvijā, gan vadošajās Eiropas futbola valstīs. Balstoties uz teorētiskajām atziņām un dokumentu analīzi, tika precizēts pētījuma dizains, formulēta pētījuma hipotēze un atlasītas atbilstošākās empīriskās pētniecības metodes. Tāpat šajā posmā tika izstrādāta un adaptēta novērošanas vienību kodēšanas sistēma, kas nepieciešama spēļu epizožu un tehniski taktisko darbību reģistrēšanai.

3. posms: Empīriskais pētījums un datu iegūšana – no 2024. gada marta līdz 2025. gada martam

Trešajā posmā tika īstenota praktiskā datu ievākšana, izmantojot gan novērojuma, gan interviju metode. Pirmkārt, tika veikta futbola spēļu videoierakstu novērošana un analīze iepriekš noteiktajos spēļu formātos (9 pret 9 un 11 pret 11). Izmantojot izstrādāto kodēšanas sistēmu, tika sistemātiski reģistrētas galvenās pētāmās novērošanas vienības. Otrkārt, pētījuma ietvaros tika organizētas un veiktas intervijas ar futbola treneriem. Šīs intervijas sniedza iespēju iegūt padziļinātu izpratni par nozares speciālistu praktisko pieredzi, viņu redzējumu par dažādu spēļu formātu ietekmi uz jauno futbolistu tehniski un taktisko attīstību, kā arī apzināt reālos izaicinājumus, ar kuriem spēlētāji saskaras, pārejot uz lielo laukumu.

4. posms: Datu statistiskā apstrāde, rezultātu analīze un secinājumu formulēšana – no 2025. gada marta līdz 2026. gada februārim

Noslēdzošajā posmā iegūtie dati tika strukturēti un pakļauti matemātiskās statistikas apstrādei, lai identificētu likumsakarības un atšķirības starp analizētajiem spēļu formātiem. Iegūtie kvantitatīvie rezultāti tika interpretēti un plaši diskutēti, salīdzinot tos ar zinātniskajā literatūrā sastopamajām atziņām. Balstoties uz iegūtajiem rezultātiem un to analīzi, tika pārbaudīta izvirzītā pētījuma hipotēze, kā arī izdarīti galvenie secinājumi. Pētījuma noslēgumā tika izstrādāti praktiski un zinātniski pamatoti ieteikumi Latvijas Futbola federācijai futbola sacensību vides pilnveidošanai.

2.3.1. Metodoloģijas izvēle

Tā kā pāreja uz spēļu formātu 11 pret 11 ir viens no būtiskaākajiem momentiem futbolista sagatavošanas procesā, ir svarīgi analizēt konkrētus spēļu formātus konkrētās vecuma grupās, lai noteiktu to ietekmi uz mācīšanos. Tādējādi, balstoties uz Anguera (1988) novērošanas metodoloģiju ar korekcijām (Anguera et al., 2001), tika veikts salīdzinošs pētījums starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 vecuma grupā U13, lai noteiktu, kurš no diviem spēļu formātiem pilnīgāk atbilst U13 vecuma grupas futbolistu mācīšanās vajadzībām un ilgtermiņa attīstības mērķu sasniegšanai.

Šie spēļu formāti tika izvēlēti, pamatojoties uz *FIFA* ieteikumiem par iespējamajiem spēļu formātiem, kā arī ņemot vērā faktu, ka LFF rīkotais Latvijas Jaunatnes čempionāts zēnu futbola U13 Elites grupā norisinās spēļu formātā 11 pret 11. Spēļu formāts 8 pret 8 pētījumā netika iekļauts, jo to U13 vecuma grupā izmanto tikai 15 % jeb 5 no 41 *UEFA* dalībvalsts. Citi spēļu formāti šajā vecumposmā praktiski netiek pielietoti.

2.3.2. Dalībnieki

Par eksperimenta dalībniekiem tika izvēlētas komandas, kuras piedalījās U13 grupas Latvijas jaunatnes čempionāta Elites grupā 2024. gada sezonā un Rīgas pilsētas 2023. gada jaunatnes čempionātā. Dalībnieki tika atlasīti, pamatojoties uz izlases veidošanas pēc pētnieka sprieduma principu, kurā pētnieks izmanto savu izvēli, lai atlasītu dalībniekus, kurus iekļaut pētījumā. Saskaņā ar Anguera, Arnau, Ato, Martínez, Pascual, Vallejo (1995), šī atlase nav paredzēta vispārējās pārstāvēšanai, lai rezultātus varētu vispārināt, bet gan, lai iegūtu vairāk datu esošās informācijas paplašināšanai.

No vadošajām Rīgas futbola skolām tika atlasītas trīs komandas ar visaugstāko LFF A-līmeņa akadēmiju statusu, kurās saskaņā ar Rīgas Futbola federācijas datiem (RFF, 2024), pārstāv 50 % komandu (3 no 6), kuras Rīgas čempionātā 2023. gadā piedalījās vecuma grupā U12 un spēlēja formātā 9 pret 9, kā arī pārstāvēs 23 % komandu (3 no 13), kuras piedalīsies LJČ U13 Elites grupā 2024. gada sezonā (LFF, 2024) :

- FS METTA;
- RFS ACADEMY;
- RIGA FC ACADEMY.

Katrā komandā bija 15 spēlētāju (2 vārtsargi un 13 laukuma spēlētāji). Šie spēlētāji iepriekšējā sezonā piedalījās oficiālajās sacensībās 9 pret 9, bet vēl nav piedalījušies oficiālajās sacensībās 11 pret 11.

2.3.3. Laukums un aprīkojums

Eksperimenta laikā tika izmantota šāda infrastruktūra un aprīkojums:

- Infrastruktūra – mākslīgā zāliena laukums, kurā notiek oficiālās Rīgas futbola čempionāta un Latvijas jaunatnes čempionāta spēles, gan spēļu formātā 9 pret 9, gan 11 pret 11. Lai sadalītu laukumu 12 spēles zonās, tika izmantota līmlente, kas ir labi redzama video, bet netraucē spēles gaitai, kā arī lielie (augstums – 0,5 m) konusi uz laukuma sānu līnijām;
- Ekipējums – katra komanda spēlēja savā oficiālajā formā, kāju sargos un atbilstošos apavos;
- Bumba – atbilstoši LFF noteikumiem (2024. gada LJČ reglaments), tika izmantota 4. izmēra bumba (Nike ACADEMY Pro *FIFA* Size 4 ball, 367 gr.);
- Eksperimenta filmēšanas laikā tika izmantotas 2 otrās paaudzes VEO 2 kameras ar 5,2 un 7,4 metru statīviem, kas atradās laukuma vidus pretējās pusēs. Pēc filmēšanas video no kamerām tika augšupielādēts VEO tiešsaistes serverī, pēc tam tas tika apstrādāts un lejupielādēts datorā turpmākai kodēšanai;
- Dators – galvenā datu apstrādes iekārta bija dators ar procesoru AMD Ryzen 9 5900X 12-Core Processor (3.70 GHz), RAM 32 GB, Windows 11 PRO 64 bitu operētājsistēmai un Samsung SSD 980 PRO 1 TB NVMe disku;
- Datu kodēšanai tika izmantota datorprogramma Lince 2.1., kura tika instalēta uz galvenajā datorā;
- Lai iegūtu papildu informāciju, tika izmantoti speciāli sensori – PlayerMaker™, kuri bija piestiprināti uz sportista apaviem;

2.3.4. Eksperimenta procedūra

Eksperimentā tika izmantota novērošanas metodoloģija (Anguera, 1988), kas tiek definēta kā procedūra, kuras mērķis ir strukturēt manifestētās realitātes apzinātu uztveri, ar tās pareizu interpretāciju, tās nozīmes uztveršanu, objektīvi, sistemātiski un konkrēti ierakstot uzvedību, kas spontāni ģenerēta konkrētā kontekstā, un pēc tam, kad tas ir pakļauts atbilstošai kodifikācijai un analīzei, tas sniegtu derīgus rezultātus konkrētā zināšanu jomā.

Lai iegūtu precīzākus rezultātus, izmantojot novērošanas metodoloģiju, ir jāievēro papildu prasības (Anguera et al., 2000), proti:

- uzvedības spontanitāte; tas nozīmē instrukciju trūkumu un nepietiekamu sagatavošanos situācijai;
- eksperiments jāveic dabiskā kontekstā; tas ir – tajās vidēs, kur parasti notiek aktivitātes, sporta spēļu ietvaros – spēles laukumā;

- tam galvenokārt jābūt ideogrāfiskam pētījumam,
- tas ir, – aplūkots individuāli vai nelielās personu grupās, kurām ir saikne savā starpā, vai atbilst vienas komandas kritērijiem;
- speciālu pētniecībai pielāgotu instrumentu izmantošana vai izstrāde;
- laika secība, kas ļauj izpētīt cilvēka uzvedības mainīgumu, kas attiecas uz uzvedību, kas ir pētījuma objekts;
- uzvedības uztveramība, ko daži autori uzskata par nepieciešamu maksimāli lielā mērā – tieša novērošana vai atklātu darbību novērošana, savukārt citiem pētniekiem pietiek ar šīs prasības daļēju izpildi – netiešu vai slēptu darbību novērošanu.

Šajā pētījumā tika izmantots novērošanas nomotētisks metodoloģijas dizains, jo pētījuma objekts ir vairākas grupas vai komandas; subjektu uzvedība tiek pētīta nepārtraukti, visas novērošanas sesijās; novērotājs rīkojas nepārprotami neitrāli, neuzliekot nekādus ierobežojumus novērotajiem subjektiem. Eksperiments notika dabiskā vidē, jo novērojums notiek normālā kontekstā (futbola laukums, stadions), ko raksturo pētāmo subjektu uzvedības spontanitāte.

2.3.5. Eksperimenta nosacījumi

2024. gada aprīlī, vienu nedēļu pirms JFČ sākuma U13 Elites grupā, trim komandām tika organizēts “apļa” turnīrs, kura ietvaros katra komanda izspēlēja vienu spēli pret otru komandu vienā spēļu formātā starp 2.1. tabulā minētajām komandām.

2.1. tabula

Eksperimenta dalībnieku komandas

FS METTA	Komanda A
RFS ACADEMY	Komanda B
RIGA FC ACADEMY	Komanda C

Katra komanda piedalījās turnīrā, vispirms spēlējot spēles formātā 9 pret 9 un pēc tam – turnīrā, kurā spēles formāts tika mainīts uz spēļu formātu 11 pret 11. Pēc sacensību norises spēļu formātā 9 pret 9; pirms spēļu formāta 11 pret 11 spēļu turnīrā tika ieplānota atpūtas diena, lai izvairītos no iespējamā uzkrātā noguruma, kas traucētu eksperimentam. Pamatojoties uz to, spēles tika izspēlētas šādos datumos:

- 05.04.2024. – vienas dienas turnīrs ar spēļu formātu 9 pret 9;
- 07.04.2024. – vienas dienas turnīrs ar spēļu formātu 11 pret 11.

Kopējais aizvadīto spēļu skaits abos turnīros ir 6; 3 spēles tika aizvadītas spēļu formātā 9 pret 9, un 3 spēles spēļu formātā 11 pret 11. Spēļu secība, kurā komandas piedalījās turnīrā, tika saglabāta abu turnīru garumā, proti – C–B, C–A, B–A. Starp spēlēm spēlētājiem tika dots

15 minūšu atpūtas laiks, kurā viņi varēja daļēji atgūt spēkus pirms nākamās spēles. Lai saglabātu subjektu reakciju spontanitāti uz notiekošajiem notikumiem, treneriem bija aizliegts mainīt spēlētāju taktisko shēmu un pieprasīt konkrētu spēles rezultātu.

Tā kā pētījums koncentrējās uz spēles laukuma lieluma un tajā esošo spēlētāju skaita iespējamo ietekmi uz komandu uzbrukuma darbību attīstību, tika izpildītas šādas prasības:

- spēles tika aizvadītas vienā spēles laukumā – futbola laukumā ar mākslīgo segumu;
- katras spēles ilgums bija 30 minūtes (tikai viens puslaiks; bez vārtu maiņām);
- spēles sākums komandām spēļu dienās bija tajā pašā laikā;
- dalībnieku komandas spēlēja ar tiem pašiem spēlētājiem divu turnīru garumā;
- treneri netraucēja spēles gaitu, veicot maiņas tikai starp spēlēm vai gadījumos, kad spēlētājs nevarēja turpināt spēli sakarā ar traumu vai nogurumu;
- spēles tiesāja viens un tas pats tiesnesis;
- turnīros izmantoja vienu un to pašu futbola bumbu komplektu, izmērs Nr.4.;
- vārtu izmērs $2,44 \times 7,32$ m.

Pirms spēļu sākuma spēles laukums tika sadalīts atbilstoši spēles formātiem, izmantojot līmlenti un konusus, proti:

- futbola laukuma izmērs 74×52 m – spēļu formātam 9 pret 9 (214 m^2 relatīva laukuma platība uz vienu spēlētāju);
- futbola laukuma izmērs 106×68 m – spēļu formātam 11 pret 11 (328 m^2 relatīva laukuma platība uz vienu spēlētāju).

2.3.6. Novērošanas vienības

Šajā eksperimentā par galvenajām novērošanas vienībām kalpo spēles epizožu un futbola specifisko tehniski-taktisko darbību kombinācija. Pētījumā tika izmantotas šādas galvenās novērošanas vienības:

- 1) spēļu formāts;
- 2) bumbas kontrole;
- 3) spēles epizode;
- 4) spēles epizodes sākuma zona;
- 5) spēles epizodes nobeiguma zona;
- 6) spēles epizodes attīstības zona;
- 7) spēles epizodes sākuma forma;
- 8) spēles epizodes nobeiguma forma;
- 9) tehniskās darbības ar bumbu;
- 10) taktiskās darbības ar bumbu;

11) spēles epizodē iesaistīto spēlētāju skaits;

12) spēles ilgums.

2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. un 10. novērošanas vienības tika iekļautas kodēšanas sistēmā, jo tās atbilst izsmelamības un savstarpējās izslēgšanas nosacījumiem. Turpretim 1., 11. un 12. novērošanas vienības atspoguļo futbola laukuma un spēļu formāta struktūru, kam kodēšanas sistēma nav piemērojama.

2.3.7. Novērošanas vienību kodēšanas sistēma

Lai nodrošinātu objektīvu datu reģistrāciju, pētījumam tika izmantota specifiska vienumu kodēšanas veidne (Lapresa et al., 2002). Šī sistēma ietver spēļu epizožu un futbola kategoriju elementu kombināciju, kas ļauj detalizēti analizēt spēles gaitu. Tālāk ir sniegts pētījumā izmantoto kodēšanas elementu (kritēriju) detalizēts apraksts.

1. Spēļu formāts.

Eksperimenta ietvaros tika izskatīti divi spēļu formāti:

- 9 pret 9 – spēļu formāts 9 spēlētāji pret 9 spēlētājiem (8 laukuma spēlētāji un viens vārtsargs);
- 11 pret 11 – spēļu formāts 11 spēlētāji pret 11 spēlētājiem (10 laukuma spēlētāji un viens vārtsargs).

2. Bumbas kontrole.

Tika apskatītas bumbas kontroles trīs iespējas:

- BK: bumbas kontrole komandai, kuru novēro;
- BKP: bumbas kontroli īsteno pretinieku komanda. Bumbas kontrole tika fiksēta, bet spēļu epizodes netika reģistrētas;
- BKA: novērošanas neiespējamība. Situācijas, kad bumba izkrīt no kameras redzes lauka.

3. Spēle un spēles epizodes.

Spēli var iedalīt šādās spēles epizodēs – kad bumba:

- BNS: bumba nav spēlē, tā ir spēles situācija, kad ar tiesneša lēmumu spēle tika pārtraukta vai bumba atstāja laukumu;
- BIS: bumba ir spēlē, bumbu kontrolē viena no komandām. Spēles epizode tiek uzskatīta par komandas darbību kopumu, kamēr komanda kontrolē bumbu.

Par spēles epizodes sākumu var saukt brīdi, kad komanda pārņem bumbu kontrolē, kura bija pretinieku komandas kontrolē, līdz brīdim, kad komanda zaudē bumbu pretinieku komandai vai spēle tiek pārtraukta ar tiesneša lēmumu. Tikai tad, kad bumba ir spēlē, var runāt par darbību fiksēšanu par labu vienai vai otrai komandai. Lai izvairītos nebūtiskas bumbas kontroles pārejas no vienas komandas uz otru, komandas bumbas kontroles sākumu uzskata par

diviem bumbas pieskārieniem vienam spēlētājam vai precīzu spēlētāja piespēli savam partnerim.

4. Spēles epizodes sākuma zona.

Šī ir zona, kurā komanda iegūst bumbu, tādējādi uzsākot savas komandas spēles epizodi. Futbola laukums tiek sadalīts (Lapresa et al., 2002) šķērsvirzienā un gareniski trijās vienādās daļās. Tādējādi tiek izveidotas deviņas identiskas spēles zonas. Turklāt 4., 5. un 6. zona ir sadalīta divās apakšzonās, no kurām katra sākas no laukuma viduslīnijas (skat. 2.3. attēlu). Zonu izmēri mainās atkarībā no spēļu formātiem.

Kreisā uzticamības zona (Zona 1)	Kreisā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 4a)	Kreisā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 4b)	Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7)
Centrālā uzticamības zona (Zona 2)	Centrālā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 5a)	Centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 5b)	Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8)
Labējā uzticamības zona (Zona 3)	Labējā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 6a)	Labējā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 6b)	Labējā noslēgšanas zona (Zona 9)

Novērojamās komandas vārti

2.3. attēls. Futbola laukuma sadalījums (Lapresa et al., 2002)

Kreisā uzticamības zona (Zona 1): šī ir laukuma zona, kurā, pamatojoties uz riska/ieguvumu attiecību, novērojamās komandas bumbas zaudēšana rada vislielāko risku. Jo pretinieku komandai bumbas atņemšanas gadījumā ir vairāk iespēju gūt vārtus un šī zona atrodas pa kreisi no novērojamās komandas vārtiem.

Zonai ir šādi izmēri:

- 24,7 × 17,3 m – spēļu formātam 9 pret 9;
- 35,3 × 22,7 m – spēļu formātam 11 pret 11.

Centrālā uzticamības zona (Zona 2): balstoties uz riska/ieguvumu attiecību, šī zona ir visjūtīgākā bumbas kontroles zaudēšanas gadījumā, jo atrodas novērojamās komandas laukuma centrā, un, ja bumba tiek zaudēta, pretinieku komandai būs lieliska iespēja gūt vārtus, jo aizsargiem, visticamāk, nebūs laika palīdzēt saviem partneriem aizsargāt vārtus.

Zonai ir šādi izmēri:

- 24,7 × 17,3 m – spēļu formātam 9 pret 9;
- 35,3 × 22,7 m – spēļu formātam 11 pret 11.

Labajā uzticamības zona (Zona 3): šī ir laukuma zona, kurā, pamatojoties uz riska/ieguvumu attiecību, novērojamās komandas bumbas zaudēšana rada vislielāko risku. Taču tomēr šī zona, tāpat kā kreisā zona, neatrodas novērojamās komandas vārtu centrā un teorētiski atstāj iespēju aizsargiem bumbas zaudējuma gadījumā palīdzēt komandas biedriem neieļaut vārtus.

Zonai ir šādi izmēri:

- $24,7 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $35,3 \times 22,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Kreisā veidošanas zona (Zona 4): šī ir laukuma zona, kurā, pamatojoties uz riska/ieguvumu attiecību, novērojamās komandas bumbas zaudēšana rada mazāku risku, nekā bumbas zaudēšana kreisajā uzticamības zonā, un turklāt ir kreisās uzticamības zonas turpinājums. Šī zona ir sadalīta divās apakšzonās:

- *Kreisā veidošanas zona – sava laukuma puse (Zona 4a)* – šī apakšzona sākas no kreisās uzticamības zonas un turpinās līdz laukuma centra līnijai.
- *Kreisā veidošanas zona – pretinieka laukuma puse (Zona 4b)* – šī apakšzona sākas no laukuma centra līnijas un beidzas kreisajā noslēgšanas zonā.

Zonām ir šādi izmēri:

- $12,35 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $17,65 \times 22,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Centrālā veidošanas zona (Zona 5): šī ir laukuma zona, kurā, pamatojoties uz riska/ieguvumu attiecību, novērojamās komandas bumbas zaudēšana rada mazāku risku, nekā bumbas zaudēšana centrālajā uzticamības zonā, un turklāt ir centrālās uzticamības zonas turpinājums. Šī zona ir sadalīta divās apakšzonās:

- *Centrālā veidošanas zona – sava laukuma puse (Zona 5a)* – šī apakšzona sākas no centrālās uzticamības zonas un turpinās līdz laukuma centra līnijai.
- *Centrālā veidošanas zona – pretinieka laukuma puse (Zona 5b)* – šī apakšzona sākas no laukuma centra līnijas un beidzas centrālajā noslēgšanas zonā.

Zonām ir šādi izmēri:

- $12,35 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $17,65 \times 21,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Labējā veidošanas zona (Zona 6): šī ir laukuma zona, kurā, pamatojoties uz riska/ieguvumu attiecību, novērojamās komandas bumbas zaudēšana rada mazāku risku, nekā bumbas zaudēšana labējā uzticamības zonā, un turklāt ir labējās uzticamības zonas turpinājums. Šī zona ir sadalīta divās apakšzonās:

- *Labējā veidošanas zona – sava laukuma puse (Zona 6a)* – šī apakšzona sākas no labējās uzticamības zonas un turpinās līdz laukuma centra līnijai.
- *Labējā veidošanas zona – pretinieka laukuma puse (Zona 6b)* – šī apakšzona sākas no laukuma centra līnijas un beidzas labējā noslēgšanas zonā.

Zonām ir šādi izmēri:

- $12,35 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $17,65 \times 21,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7): pamatojoties uz riska/ieguvuma koeficientu, šī zona ir tāda, kurā bumbas zaudēšana novērojamajai komandai rada minimālu risku, jo pretinieku komandai ir vismazākā iespēja izveidot vārtu gūšanas iespēju, savukārt novērojamajai komandai ir lielāka iespējamība sasniegt pretinieku vārtus. Turklāt tā atrodas pa kreisi no novērojamās komandas vārtiem un ir kreisās veidošanas zonas – pretinieku laukumu – turpinājums.

Zonai ir šādi izmēri:

- $24,7 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $35,3 \times 22,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8): pamatojoties uz riska/ieguvuma attiecību, šī zona ir tāda, kurā bumbas zaudēšana novērojamajai komandai rada minimālu risku, jo pretinieku komandai ir vismazākā iespēja izveidot vārtu gūšanas iespēju, savukārt novērojamajai komandai ir vislielākā iespējamība sasniegt pretinieku komandas vārtus. Turklāt tā atrodas centrā no novērojamās komandas vārtiem un ir centrālās veidošanas zonas – pretinieku laukumu – turpinājums.

Zonai ir šādi izmēri:

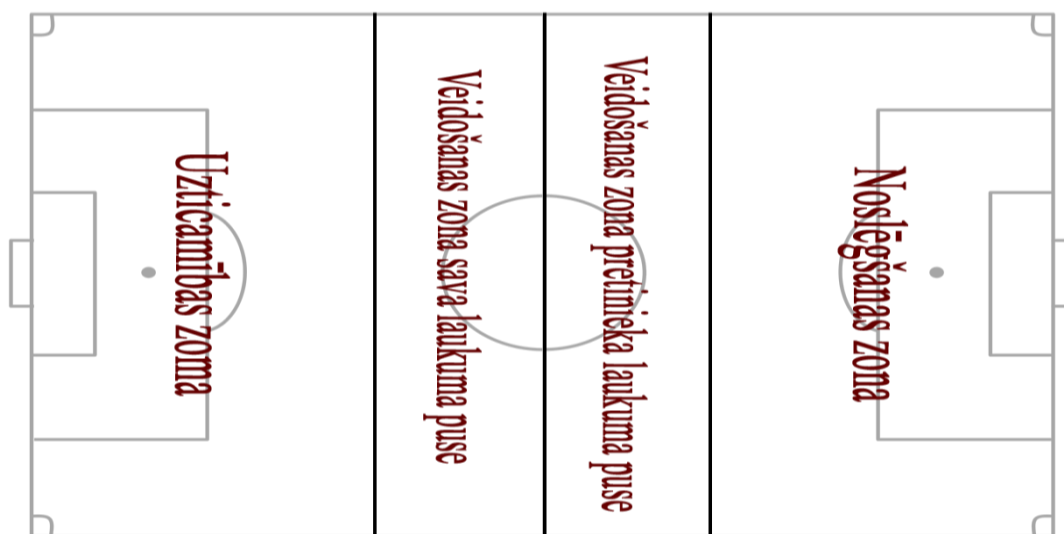
- $24,7 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $35,3 \times 22,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

Labējā noslēgšanas zona (Zona 9): pamatojoties uz riska/ieguvuma koeficientu, šī zona ir tāda, kurā bumbas zaudēšana novērojamajai komandai rada minimālu risku, jo pretinieku komandai ir vismazākā iespēja izveidot vārtu gūšanas iespēju, savukārt novērojamajai komandai ir lielāka iespējamība sasniegt pretinieku komandas vārtus. Turklāt tā atrodas pa labi no novērojamās komandas vārtiem un ir labējās veidošanas zonas – pretinieku laukumu – turpinājums.

Zonai ir šādi izmēri:

- $24,7 \times 17,3$ m – spēļu formātam 9 pret 9;
- $35,3 \times 22,7$ m – spēļu formātam 11 pret 11.

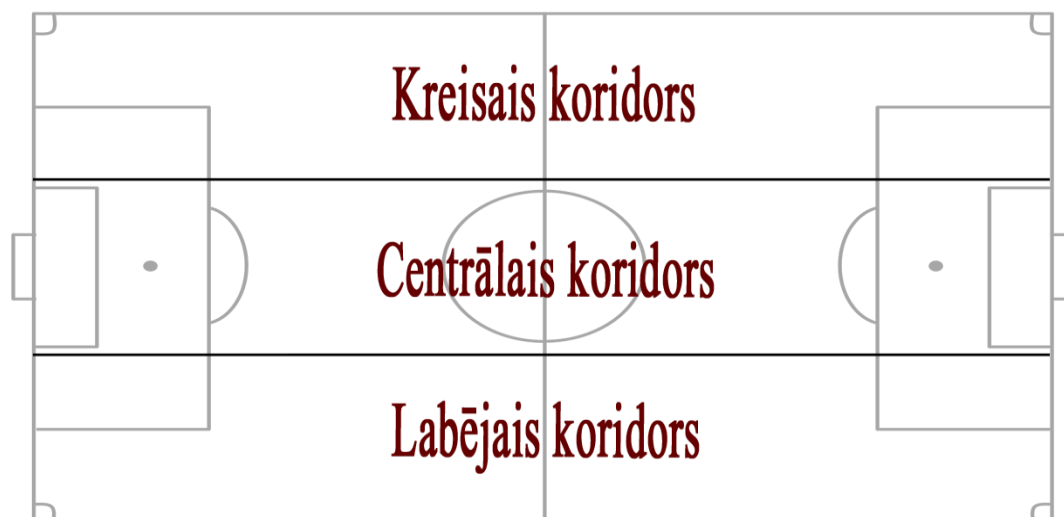
Lai analizētu arī spēles dziļumu, kas ir definēts kā attālums starp diviem attālākajiem vienas komandas spēlētājiem visā laukuma garumā (Castellano et al., 2013), ir nepieciešams spēles laukuma zonas sadalīt šķērsvirzienā, tādējādi iegūstot četrus sektorus (skat. 2.4. attēlu).

Novērojamās komandas vārti

2.4. attēls. Spēles laukuma sadalījums pa sektoriem (Lapresa et al., 2002)

No otras puses, lai analizētu spēles platumu, kas ir definēts kā attālums starp diviem spēlētājiem, kas atrodas vistālāk viens no otra visā laukuma platumā, ir nepieciešams sadalīt laukuma zonas garenvirzienā, tādējādi iegūstot trīs koridorus (skat. 2.5. attēlu).

Novērojamās komandas vārti

2.5. attēls. Spēles laukuma sadalījums pa koridoriem (Lapresa et al., 2002)

5. Spēles epizodes nobeiguma zona.

Ņemot vērā spēles laukuma zonālo sadalījumu, par spēles epizodes nobeigumu zonu tika uzskatīta zona, kurā spēles epizode beidzas, neatkarīgi no tā, vai bumba tika atņemta vai notika bumbas pāreja no novērojamās komandas pretinieku komandai, vai spēles epizode tika pārtraukta ar tiesneša lēmumu.

6. Spēles epizodes attīstības zona.

Saglabājot vienādu laukuma zonālo sadalījumu, tiek uzskatīts, ka spēles epizodes attīstības zona atbilst bumbas kustībai pa dažādām laukuma zonām.

7. Spēles epizodes sākuma forma.

Spēles epizodes sākas, kad novērojamās komandas loma mainās no komandas bez bumbas uz komandu ar bumbas kontroli. Komanda var sākt šādas darbības ar:

- BAP – bumbas atņemšana pretiniekam: situācijas, kurās novērojamā komanda atņem bumbu pretinieka komandai, atstājot bumbu spēlē. Tas prasa, lai novērojamās komandas spēlētājs atņem bumbu pretiniekam, nepārkāpjot noteikumus, un bumba neiziet ārpus laukuma.

Tas var notikt šādos gadījumos:

- spēlētājs no novērotās komandas veic vismaz divus pieskārienus bumbai. Šajā gadījumā viņa pirmais pieskāriens bumbai tiks uzskatīts par spēles epizodes sākumu;
- novērojamās komandas vārtsargs ņem bumbu, kontrolē to, un viņa nākamā darbība sāk savas komandas spēles epizodi;
- novērojamās komandas spēlētājs ar vienu pieskārienu pārtver bumbu no pretinieku komandas, un nākamo pieskārienu bumbai veic viņa partneris. Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka ar pirmo pieskārienu bumbai sākas novērojamās komandas spēles epizode.
- SPA – spēles apturēšana ar tiesneša lēmumu: situācijas, kad spēle tiek pārtraukta ar tiesneša lēmumu. Šajās situācijās par spēles epizode sākumu tiek uzskatīta bumbas atgriešana spēlē. Situācijas, kurās komanda var sākt spēles epizodi, ietver sevī:
 - bumbas ievadīšana spēlē no vārtiem;
 - auts – bumbas ievadīšana spēlē no sānu līnijas;
 - stūra sitiens;
 - soda sitiens (arī 11 m soda sitiens);
 - neitrālas bumbas ievadīšana spēlē;
 - bumbas ievadīšana spēlē sākot spēli no centra laukuma.

8. *Spēles epizodes nobeiguma forma.*

Novērojamās komandas spēles epizode beidzas brīdī, kad bumbas kontrole pāriet otrai komandai. Tas varētu būt:

- BZ – bumbas zaudēšana: tās ir situācijas, kurās novērojamā komanda bez spēles pārtraukuma zaudē bumbas kontroli. Bumbas kontroles zaudēšanas brīdis tiek uzskatīts par notikušu, kad:
 - Pretinieku komandas spēlētājs veic vismaz divus pieskārienus bumbai. Šajā gadījumā viņa pirmais pieskāriens bumbai tiek uzskatīts par novērojamās komandas spēles epizodes nobeigumu;
 - pretinieku komandas vārtsargs ķer bumbu, kontrolē to, un viņa nākamā darbība sāk savas komandas spēles epizodi;
 - kad pretinieku komandas spēlētājs ar vienu pieskārienu pārtver bumbu no novērojamas komandas un nākamo pieskārienu bumbai veic viņa partneris. Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka ar pirmo pieskārienu bumbai beidzas novērojamās komandas spēles epizode.
- SPA – spēles apturēšana ar tiesneša lēmumu: situācijas, kad spēle tiek pārtraukta ar tiesneša lēmumu. Šajās situācijās pēc tiesneša signāla novērojamās komandas spēles epizode beidzas.

9. *Tehniskās darbības ar bumbu.*

Šis kritērijs ir paredzēts, lai fiksētu spēlētāja darbību ar bumbu, kas var ietvert vai neietvert kustību spēles laukumā. Rezultātā tiek iegūtas šādas kategorijas:

- BP – bumbas pieņemšana: tās ir situācijas, kad spēlētājs saņem bumbu, kontrolē to, un atstāj to pozīcijā, kurā spēle var nekavējoties turpināties ar sekojošu darbību. Šīs darbības veikšanai var izmantot pēdas virsmas – zoli, pēdas iekšējo vai ārējo pusi, papēdi, pēdas priekšgalu, kā arī citas ķermeņa daļas – augšstilbu, vēderu, krūtis, plecu un galvu;
- BV – bumbas vadīšana: tā ir tehniska darbība, ko spēlētājs veic, kontrolējot bumbu, kad tā ripo pa spēles laukumu. Šī tehniskā darbība tiek veikta uz visām pēdas saskares virsmām: iekšējo, ārējo, pēdas priekšgalu, papēdi un zoli;
- BVM – bumbas vadīšana un māņkustības: tā ir tehniska darbība, kas ļauj spēlētājam virzīties uz priekšu ar bumbu, turot to un driblējot garām pretiniekam, nezaudējot bumbu;
- S – sitiens pa vārtiem: tā ir tehniska darbība, kas novirza bumbu uz pretinieka vārtiem ar mērķi gūt vārtus. Šīs tehniskās darbības veikšanai ir pieļaujams izmantot jebkuru

ķermeņa daļu, ja tā nepārkāpj spēles noteikumus. Var izšķirt šādus sitienus pa vārtiem:

- sitiens, kura rezultātā tiek gūti vārti;
 - sitiens, kuru bloķē pretinieka spēlētājs, kurš nav vārtsargs;
 - sitiens vārtu virzienā, bet bez vārtu guvuma (bumba iziet ārpus laukuma);
 - sitiens, kuru bloķē vai atsit pretinieku komandas vārtsargs.
- SP – sitiens sitot bumbu prom: tā ir tehniska darbība, kas ietver bumbas sitienu pēc iespējas tālāk no saviem vārtiem. Šīs tehniskās darbības veikšanai var izmantot jebkuru ķermeņa virsmu ar nosacījumu, ka tās izmantošana nepārkāpj spēles noteikumus. Visbiežāk izmantoto kājas vai galvu, lai gan šo tehnisko darbību var veikt jebkura ķermeņa daļa;
 - P – piespēle: šī ir tehniska darbība, kas ļauj izveidot saikni starp diviem vai vairākiem vienas komandas spēlētājiem, piespēlējot bumbu starp viņiem. Piespēles var sadalīt atkarībā no attāluma, kādā tiek veikta piespēle (Bush et al., 2015):
 - GP – garā piespēle (> 25 m);
 - VP – vidējā piespēle (11–24 m);
 - ĪP – īsā piespēle (< 10 m.).

un pēc mērķa sasniegšanas:

- PP – precīza piespēle (piespēle komandas biedram, atbilstošs garums un ātrums);
 - PN – neprecīza piespēle (piespēle tika pārtverta vai izgāja ārpus spēles laukuma).
- NPT – nejauša pārtveršana ar turpinājumu: tās ir situācijas, kad, turpinoties spēles epizodei, notiek nejauša pārtveršana, tas ir, – kad novērojamās komandas spēles epizodi pārtrauc pretinieks ar tūlītēju bumbas atgriešanu novērojamajai komandai, un pretiniekam nav iespējams sākt savu spēles epizodi.

10. *Taktiskās darbības ar bumbu.*

Šīs darbības ir vērstas uz šādu taktisko darbību reģistrēšanu:

- SE – spēles epizodes attīstības koridora maiņa: tā ir taktiska darbība, kas ļauj pārvietot bumbu no viena sānu koridora uz pretējo. Šajā pētījumā aplūkotas šādas divas iespējas, kā mainīt spēles epizodes attīstības koridoru:
 - SEG: attīstības koridoru maiņa, izmantojot garo piespēli; jebkura bumbas kustība no viena sānu koridora uz pretējo, nepiedaloties spēlētājiem, kuri atrodas centrālajā koridorā;
 - SEI: attīstības koridoru maiņa ar bumbas kontroli; jebkura bumbas kustība no viena sānu koridora uz pretējo, iesaistot spēlētājus, kuri atrodas centrālajā koridorā.

11. *Spēlētāju skaits.*

Tas ir novērojamās komandas spēlētāju, kuri piedalās vienā spēles epizodē skaits.

12. *Spēles ilgums.*

Reālais laiks, kas izteikts parastajās laika vienībās, kas paiet no brīža, kad spēlētājs sāk spēli, līdz:

- notiek bumbas pārtveršana (bumbas zaudēšana);
- notiek regulējuma pārtraukums (par vai pret).

2.3.8. Novērošanas vienību reģistrācija un kodēšana

Lai reģistrētu datus, tika izstrādāta vienumu kodēšanas veidne, kas ietvēra visus iepriekš aprakstītos nosacījumus. Reģistrācija tika veikta saskaņā ar šādu darbību secību:

- tika reģistrēti visi ievades dati, kas attiecas uz katru atsevišķo spēli. Tikai tad, kad bija ievadīti visi saņemtie dati no vienas konkrētas spēles, sākās darbs pie nākamās spēles aprakstīšanas;
- katru spēli kodēja šim pētījumam īpaši apmācīta novērotāju komanda ar trīs gadu pieredzes. Datu kvalitātes kontrole tika veikta, izmantojot konsensa metodi (Anguera et al., 2000). Šīs metodes mērķis ir panākt vienošanos starp novērotājiem pirms datu ierakstīšanas, nevis pēc tam;
- Katra spēle tika kodēta trīs posmos:
 1. Pirmajā kodēšanas posmā tika pārskatīta attiecīgā spēle un reģistrēti kodi šādām novērošanas vienībām:
 - spēļu formāts;
 - bumbas kontrole;
 - spēles epizode;
 - spēles epizodes sākuma zona;
 - spēles epizodes nobeiguma zona;
 - spēles epizodes sākuma forma;
 - spēles epizodes nobeiguma forma;
 - spēles ilgums.
 2. Otrajā kodēšanas posmā vēlreiz tika aplūkota tā pati spēle un reģistrēti kodi šādām novērošanas vienībām:
 - spēles epizodes attīstības koridors;
 - spēles epizodē iesaistīto spēlētāju skaits;
 - attīstības koridoru maiņa.

3. Trešajā un pēdējā kodēšanā spēle tika pārskatīta, un reģistrēti kodi šādām novērošanas vienībām:

- bumbas pieņemšana;
- bumbas vadīšana;
- bumbas vadīšana un māņkustības;
- sitiens pa pretinieku komandas vārtiem;
- sitiens, sitot bumbu prom;
- piespēle;
- nejauša pārtveršana ar turpinājumu.

3. Inovatīvā spēļu formāta izstrādes rezultāti Latvijas jaunatnes čempionātā zēniem futbolā U13 vecuma grupā

3.1. U13 vecuma grupas futbolistu mācīšanās vajadzību un ilgtermiņa mērķa sasniegšanas izpēti rezultāti spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

3.1.1. Spēles epizožu sākuma zonu analīze

Veicot analīzi, katras spēles epizodes sākuma zona attiecībā pret laukuma zonu, kurā tā sākās, tika iegūti šādi rezultāti (skat. tabulu 3.1.).

3.1. tabula

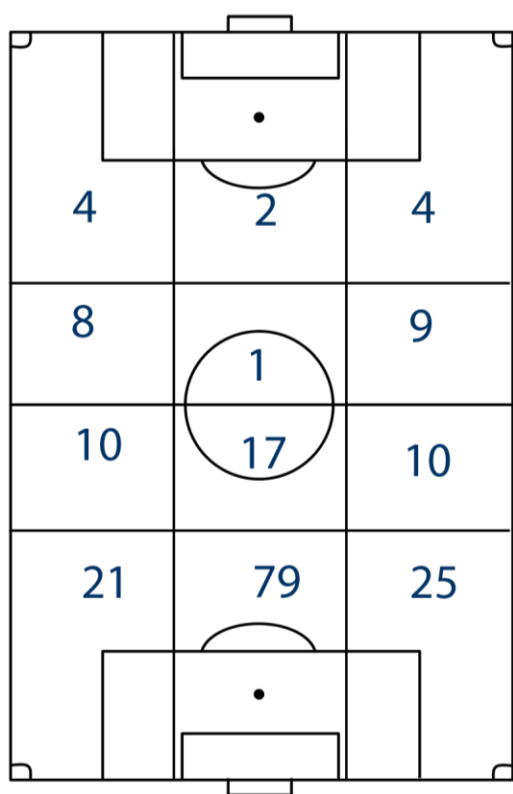
Spēles epizožu sākuma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Zonas	Sk.	Zonas	Sk.
Kreisā uzticamības zona (Zona 1)	21	Kreisā uzticamības zona (Zona 1)	23
Centrālā uzticamības zona (Zona 2)	79	Centrālā uzticamības zona (Zona 2)	57
Labējā uzticamības zona (Zona 3)	25	Labējā uzticamības zona (Zona 3)	26
Kreisā veidošanas zona savs laukums (Zona 4a)	10	Kreisā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 4a)	16
Centrālā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 5a)	17	Centrālā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 5a)	25
Labējā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 6a)	10	Labējā veidošanas zona sava laukuma puse (Zona 6a)	25
Kreisā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 4b)	8	Kreisā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 4b)	12
Centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 5b)	1	Centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 5b)	13
Labējā veidošanas zona pretinieka laukums (Zona 6b)	9	Labējā veidošanas zona pretinieka laukuma puse (Zona 6b)	10
Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7)	4	Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7)	13
Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8)	2	Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8)	3
Labējā noslēgšanas zona (Zona 9)	4	Labējā noslēgšanas zona (Zona 9)	11

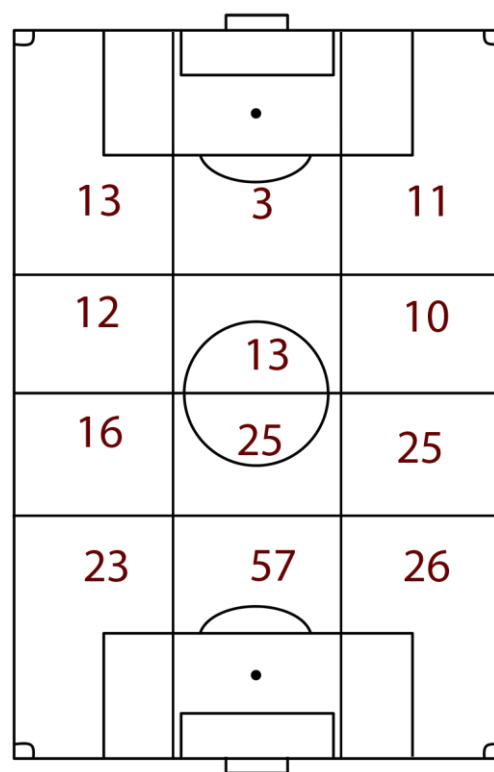
Kopā spēļu formātā 9 pret 9 bija 190 spēles epizodes (skat. 6. pielikumu), spēļu formātā 11 pret 11 – 234 spēles epizodes (skat. 9. pielikumu). Spēles epizožu atšķirība sastādīja 23,2 %, kas var liecināt par biežākām bumbas pārejām starp komandām spēles formātā 11 pret 11, salīdzinājumā ar spēļu formātu 9 pret 9. Visbiežāk spēles epizodes sākuma zona spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11 bija centrālā uzticamības zona (skat. 3.1. attēlu), attiecīgi spēļu formātā 9 pret 9 – 79 epizodes, spēļu formātā 11 pret 11 – 57 epizodes, un visretākā spēles epizodes sākuma zona spēļu formātā 9 pret 9 bija centrālā noslēgšanas zona – 2 epizodes, spēļu formātā 11 pret 11 arī bija centrālā noslēgšanas zona – 3 epizodes. Spēļu formātā 9 pret 9, – 162 (jeb 85,3 %) spēles epizodes sākums bija savā laukuma pusē, spēļu formātā 11 pret 11 – 172 (jeb 73,5 %) spēles epizodes sākās savā laukuma pusē.

Spēles epizožu sākums kreisās un labējās uzticamības zonās spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11 būtiski neatšķiras. Spēļu formātā 9 pret 9 46 spēles epizodes sākuma zonas bija kreisajās un labējās uzticamības zonās, attiecīgi spēļu formātā 11 pret 11 49 spēles epizodes

sākuma zonas bija kreisajās un labējās uzticamības zonās. 99 (jeb 52,1 %) spēles epizodes spēļu formāta 9 pret 9 sākuma zonas bija centrālās zonas (centrālā uzticamības zona, centrālā veidošanas zona sava laukuma puse, centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma puse, centrālā noslēgšanas zona), spēļu formāta 11 pret 11 – 98 (jeb 41,9 %) spēles epizodes sākuma zonas bija centrālās zonas. Tas nozīmē, ka spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes veidojas 52,1 % caur centrālajām zonām un 47,9 % – caur sānu zonām, spēļu formātā 11 pret 11 attiecīgi 41,9 % – caur centrālajām zonām un 58,1 % – caur sānu zonām. Tas var liecināt par tendenci izmantot vairāk laukuma zonas – kurās ir visvairāk vietas bez pretinieka komandas spēlētājiem; spēļu formātā 11 pret 11 šīs ir zonas spēles laukuma malās. Spēļu formātā 9 pret 9, sakarā ar mazāku laukumu izmēru, salīdzinot ar spēļu formātu 11 pret 11, nav tādu zonu, kurās spēlētājs var vadīt bumbu 10–15 garu metru distanci bez pretinieka pretestības.

9 pret 9

11 pret 11

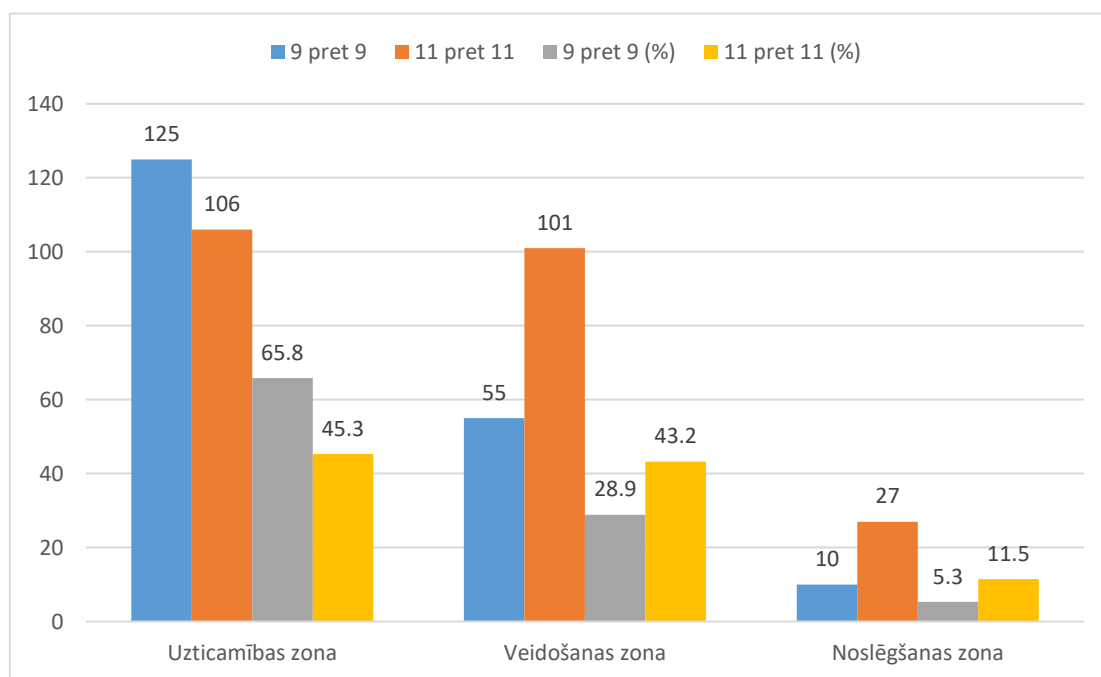
3.1. attēls. Spēles epizožu sākuma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

55 spēļu epizodēm spēļu formātā 9 pret 9 sākuma zona bija kreisā, centrālā, labējā veidošanas zona sava laukuma puse, kopā – 37 epizodes un 18 spēļu epizodēm sākuma zona bija kreisā, centrālā, labējā veidošanas zona pretinieka laukuma puse. Spēļu formātā 11 pret 11, 101 spēļu epizodēm sākuma zona bija kreisā, centrālā, labējā veidošanas zona sava laukuma puse, kopā 66 – epizodes, un 35 epizodēm bija kreisā, centrālā, labējā veidošanas zona

pretinieka laukuma pusē. Abos spēļu formātos epizodes sākuma veidošanas zonās vairumā gadījumu notiek veidošanas zonās sava laukuma pusē, kas var liecināt par tendenci komandām izvēlēties taktiku, aktīvi sākt bumbas atņemšanas no pretinieka komandas, kad tā atrodas veidošanas zonā pretinieka laukuma pusē, kas arī neliedz iespēju komandai, kura ir aizsardzībā, atņemt bumbu veidošanas zonā pretinieku laukuma pusē.

Spēļu formāta 11 pret 11 – 24 spēļu epizodēs sākuma zonas bija kreisajās un labējās noslēgšanas zonās, spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes sākuma zonas kreisajās un labējās noslēgšanas zonās bija tikai 8 spēļu epizodēs, tas ir 3 reizes mazāk nekā spēļu formātā 11 pret 11. Tas var liecināt par pretinieku komandas tendenci izvēlēties presinga taktiku spēļu formātā 11 pret 11, kad komanda, kurai ir bumba, sāka spēli no saviem vārtiem, un arī par to, ka spēļu formātā 9 pret 9 komandām, kuras sāk savu uzbrukumu no saviem vārtiem, biežāk izdevās pāriet uz veidošanas un noslēgšanas zonām, nekā spēļu formātā 11 pret 11.

116 (jeb 61,1 %) spēļu epizodes spēļu formātā 9 pret 9 sākās ar bumbas atņemšanu pretinieku komandai, 74 (38,9 %) spēļu epizodes sākās sakarā ar spēles apturēšanu ar tiesneša lēmumu. Spēļu formātā 11 pret 11 – 168 (jeb 71,8 %) spēļu epizodes sākās ar bumbas atņemšanu pretinieku komandai un 72 (30,8 %) spēļu epizodes sākās sakarā ar spēles apturēšanu ar tiesneša lēmumu. Tas liecina par tendenci, ka spēļu formātā 11 pret 11 biežāk nekā spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizode sākās ar bumbas atņemšanu pretinieka komandai, un spēles gaita netika pārtraukta. Tas var netieši norādīt uz aizsardzības komandas pārākumu pār uzbrucējas komandu, jo, ja spēles epizode beigtos ar sitienu pa pretinieku komandas vārtiem, tad pieaugtu spēļu epizožu skaits, kas sākas pēc spēles apturēšanas ar tiesneša lēmumu.

3.2. attēls. Spēles epizožu sākuma zonu skaits spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Summējot iegūtos rezultātus un sadalot tos trīs lielākās zonās, iegūti šādi dati (skat. 3.2. attēlu):

- spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes sākums ir uzticamības zonā – 65,8 % (125);
- spēļu formātā 11 pret 11 spēles epizodes sākums ir uzticamības zonā – 45,3 % (106);
- spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes sākums ir veidošanas zonā – 28,9 % (55);
- spēļu formātā 11 pret 11 spēles epizodes sākums ir veidošanas zonā – 43,2 % (101);
- spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes sākums ir noslēgšanas zonā – 5,3 % (10);
- spēļu formātā 11 pret 11 spēles epizodes sākums ir noslēgšanas zonā – 11,5 % (27).

Izmantojot Hī kvadrātā interaktīvo aprēķina rīku (Preacher, 2001), tika konstatēti šādi rezultāti – Hī kvadrāts = 18,5716, p vērtība = 0,000093, kas liecina par to, ka spēles epizodes sākuma zonu izvēlei ir būtiska atšķirība, kas nozīmē spēcīgu spēles formāta ietekmi uz spēlētāju spēles epizodes sākuma modeļu veidošanu.

Spēļu formātā 9 pret 9 vairumā gadījumu, proti, – 65,8 %, spēles epizodes sākuma zona ir uzticamības zonā, veidošanas zonā – 28,9 % un noslēgšanas zonā – 5,3 % (skat. tabulu 3.2.), tajā pašā laikā spēļu formātā 11 pret 11 spēles epizodes veidojas gandrīz vienādi uzticamības (45,3 %) un veidošanas zonās (43,2 %), un noslēgšanas zonā – 11,5 %. Tas norāda uz tendenci spēles epizodei veidoties spēles formātā 9 pret 9 no saviem vārtiem, kad spēles formātā 11 pret 11 spēles epizode var sākties gan no saviem vārtiem, gan pēc bumbas atņemšanas veidošanas zonās, kas spēļu formātā 9 pret 9 notiek tikai 1/3 gadījumu.

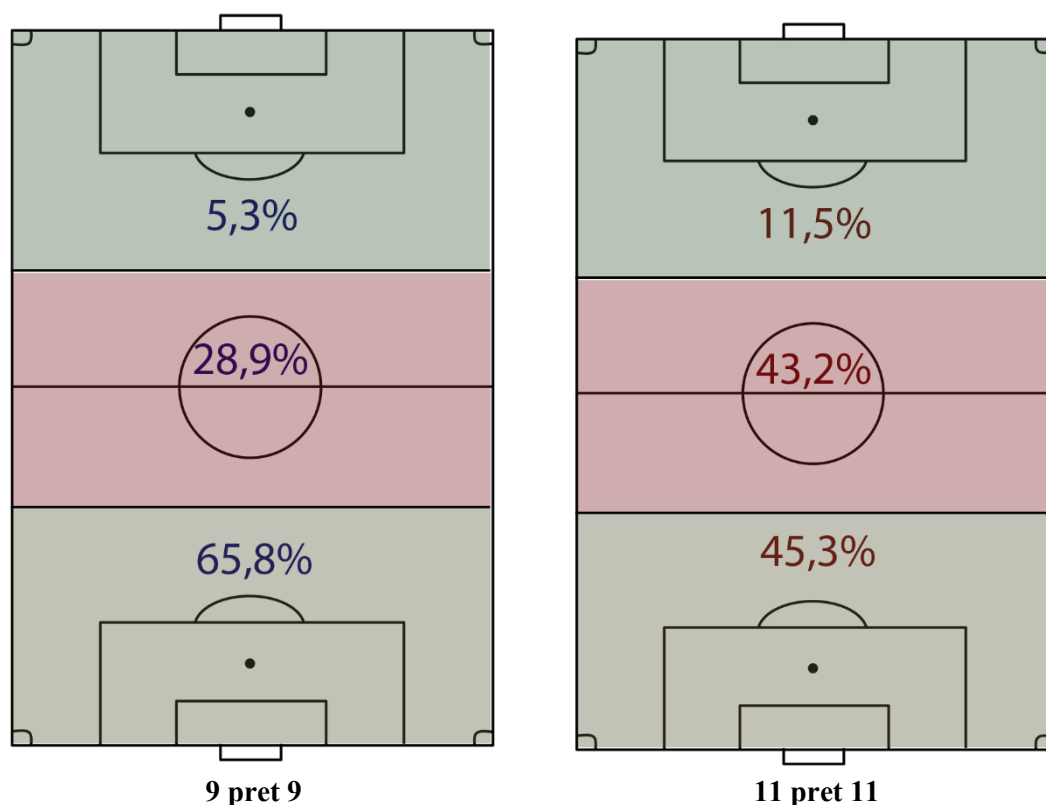
Secinājumi: starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 ir būtiskās atšķirības, kurā no spēles zonām (uzticamības, veidošanas, noslēgšanas zonas) sāksies spēles epizode, proti – mainot spēles formātu, mainās arī komandu izvēle, kurās zonās un cik aktīvi sāk atņemt bumbu pretinieku komandai. Spēļu formātā 9 pret 9, 125 (jeb 65,8 %) reizes spēles epizodes sākuma zona ir uzticamības zonā; tas nozīmē, kā uzbrukums komandai, kurai ir bumba, veidojas pārsvarā no saviem vārtiem, bet spēļu formātā 11 pret 11 – 128 (54,7 %) reizes spēles epizodes sākuma zonas ir veidošanas un noslēgšanas zonās, kas atklāj tendenci uz aizsargājošos komandu pārkāpumu pār komandām, kuras cenšas izveidot savu uzbrukumu, kas nākotnē var veicināt lielāku komandu koncentrēšanos uz bumbas atņemšanas procesu, nevis uz uzbrukumu veidošanu (skat. 3.3. attēlu).

3.2. tabula

Spēles epizožu sākuma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9, n (%)		Spēļu formāts 11 pret 11, n (%)	
Uzticamības zonā	125 (65,8)	Uzticamības zonā	106 (45,3)
Veidošanas zonā	55 (28,9)	Veidošanas zonā	101 (43,2)
Noslēgšanas zonā	10 (5,3)	Noslēgšanas zonā	27 (11,5)

Salīdzinot atšķirību starp spēļu epizožu sākuma zonas skaitu veidošanas zonā, spēļu formātam 9 pret 9 – 55 (28,9 %) reizes, spēļu formātam 11 pret 11 – 101 (43,2 %) reizes, var liecināt par tendenci spēļu formātā 9 pret 9 ātrāk pārvarēt veidošanas zonu, kas ļauj komandai pavadīt vairāk laika pie pretinieka vārtiem nekā formātā 11 pret 11, kas rada apstākļus uzbrukuma spēlētājiem vairāk atrasties noslēgšanas zonā un aktīvāk veidot vārtu gūšanas iespējas.

3.3. attēls. Spēles epizožu sākuma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodes sākuma zona bija noslēgšanas zonā tikai 10 (jeb 5,3 %) reizes, spēļu formātā 11 pret 11 – 27 (11,5 %) reizes tas var liecināt par to, ka spēļu formātā 9 pret 9, komandai, kurai ir bumba, iziešana no uzticamības zonas notiek daudz sekmīgāk, nekā spēļu formātā 11 pret 11, kas var radīt pārliecības trūkumu spēlētājiem, kuri piedalās uzbrukumu veidošanā no saviem vārtiem.

3.1.2. Spēles epizožu nobeiguma zonu analīze

Veicot analīzi, katras spēles epizodes nobeiguma zonu attiecībā pret laukuma zonu, kurās tā beigas, tika iegūti šādi rezultāti (skat. 3.3. tabulu).

Kopā spēļu formātā 9 pret 9 bija 190 spēles epizodes, spēļu formātā 11 pret 11 – 234 spēles epizodes. Visbiežāk spēles epizodes nobeiguma zona spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11 bija centrālā noslēgšanas zona (skat. 3.4. attēlu), attiecīgi formātā 9 pret 9 – 85 epizodes (44,7 % no visām spēļu epizodēm), spēļu formātā 11 pret 11 – 60 epizodes (25,6 %

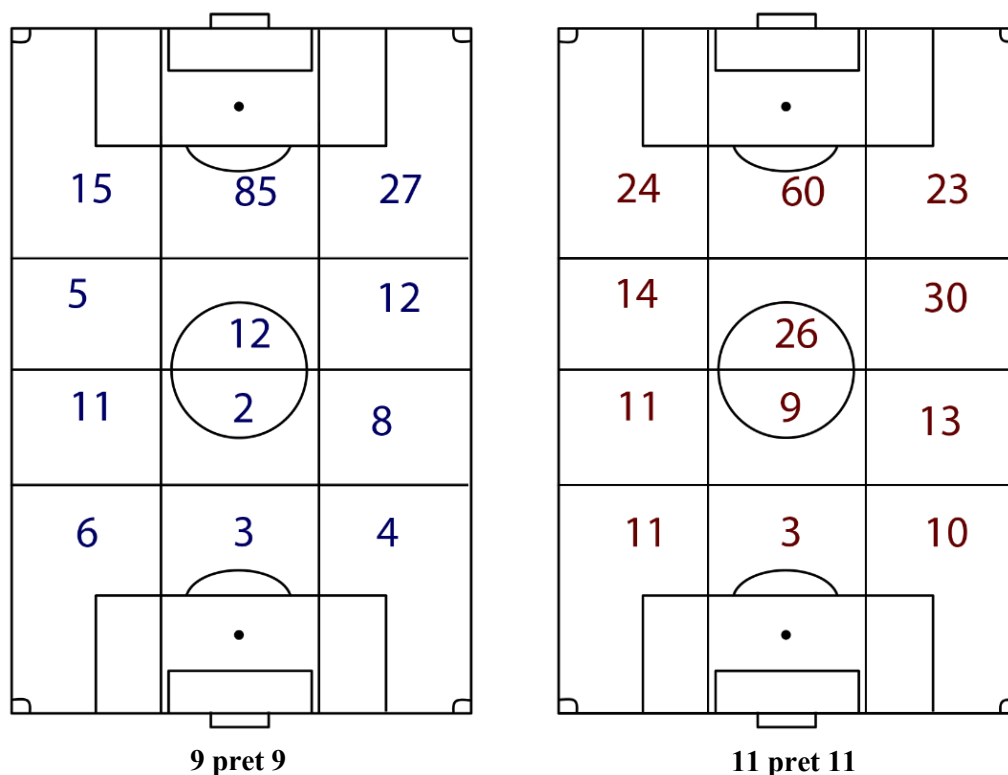
no visām spēļu epizodēm). Visretākā spēles epizodes nobeiguma zona spēļu formātā 9 pret 9 bija kreisā veidošanas zona sava laukuma pusē – 2 epizodes, spēļu formātā 11 pret 11 centrālā uzticamības zona – 3 epizodes. Spēļu formātā 9 pret 9, 156 (jeb 82,1 %) spēles epizodes nobeiguma zona atrodas pretinieka laukuma pusē, savukārt spēļu formātā 11 pret 11 – 177 (jeb 75,6 %) spēles epizodes nobeiguma zona atrodas pretinieku laukuma pusē.

3.3. tabula

Spēles epizožu nobeiguma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Zonas	Sk.	Zonas	Sk.
Kreisā uzticamības zona (Zona 1)	6	Kreisā uzticamības zona (Zona 1)	11
Centrālā uzticamības zona (Zona 2)	3	Centrālā uzticamības zona (Zona 2)	3
Labējā uzticamības zona (Zona 3)	4	Labējā uzticamības zona (Zona 3)	10
Kreisā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 4a)	11	Kreisā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 4a)	11
Centrālā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 5a)	2	Centrālā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 5a)	9
Labējā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 6a)	8	Labējā veidošanas zona sava laukuma pusē (Zona 6a)	13
Kreisā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 4b)	5	Kreisā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 4b)	14
Centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 5b)	12	Centrālā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 5b)	26
Labējā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 6b)	12	Labējā veidošanas zona pretinieka laukuma pusē (Zona 6b)	30
Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7)	15	Kreisā noslēgšanas zona (Zona 7)	24
Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8)	85	Centrālā noslēgšanas zona (Zona 8)	60
Labējā noslēgšanas zona (Zona 9)	27	Labējā noslēgšanas zona (Zona 9)	23

Spēļu formātā 9 pret 9, 10 (jeb 5,3 %) spēles epizodēm nobeiguma zona bija kreisās un labējās uzticamības zonas, spēļu formātā 11 pret 11 – 21 (jeb 9 %) spēles epizodēm nobeiguma zona bija kreisās un labējās uzticamības zonas, un tikai 3 spēļu epizodes abos spēļu formātos nobeiguma zona bija centrālā uzticamības zona.

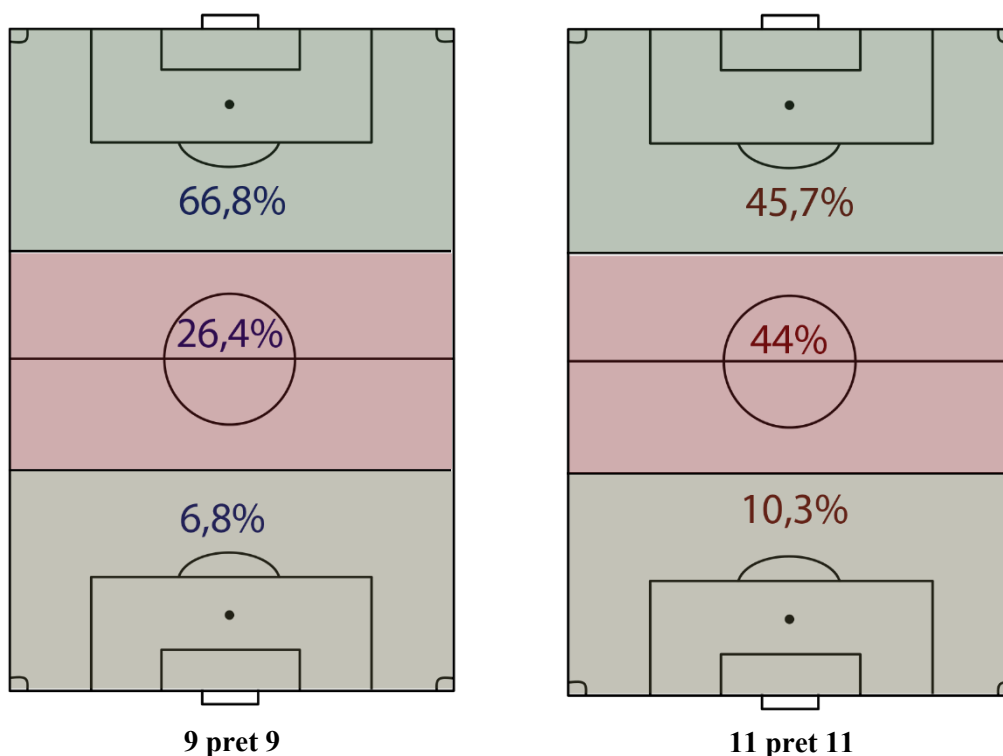

3.4. attēls. Spēles epizožu nobeiguma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Tas apstiprina tendenci, ka spēļu formātā 9 pret 9, komanda, kura sāk uzbrukumu no saviem vārtiem caur uzticamības zonām, ar gandrīz divkārtu varbūtības pieaugumu iziet no tās, salīdzinājumā ar spēļu formātu 11 pret 11. Sekojošās zonas, kas jāiziet komandām, kas sāk uzbrukumu no saviem vārtiem – tās ir veidošanas zonas sava laukuma pusē. Šeit nav vērojama būtiska atšķirība starp spēļu formātiem: spēļu formātā 9 pret 9 – 21 (jeb 11,1 %) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija veidošanas zona sava laukuma pusē, un spēļu formātā 11 pret 11 – 33 (jeb 14,1 %) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija veidošanas zona sava laukuma pusē. Tas nozīmē, ka komandai, kura kontrolē bumbu un sāk uzbrukumu no saviem vārtiem, galvenās grūtības ir iziešanas no uzticamības zonas, ar kuru spēļu formātā 9 pret 9 komandas tiek galā ievērojami labāk.

103 (jeb 44 %) spēļu epizodēm spēļu formātā 11 pret 11 nobeiguma zona bija viena no veidošanas zonām: 33 (jeb 32 % no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija veidošanas zona) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija sava laukuma pusē, un 70 (jeb 68 %, no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija veidošanas zonā) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija pretinieka laukuma pusē, un tikai 50 (jeb 26,3 %) spēļu epizodēm spēļu formātā 9 pret 9 nobeigumā zona bija viena no veidošanas zonām, attiecīgi: 21 (jeb 42 % no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija veidošanas zonā) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija savā laukuma pusē un 29 (jeb 59 %, no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija veidošanas zonā) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija pretinieka laukuma pusē. Tas liecina par tendenci,

ka spēļu formātā 11 pret 11 veidošanas zonas pārvarēšana; īpaši tās pretinieka daļas laukuma pusi ir daudz sarežģītāks uzdevums nekā spēļu formātā 9 pret 9 (skat. 3.5. attēlu).

3.5. attēls. Spēles epizodes nobeigumā zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formātā 9 pret 9, 127 (jeb 66,8 %) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija viena no noslēgšanas zonām, no kurām 85 (jeb 66,9 %, no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija noslēgšanas zonā) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija centrālā noslēgšanas zona. Spēļu formātā 11 pret 11 tikai 107 (jeb 45,7 %) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija viena no noslēgšanas zonām, no kurām 60 (jeb 56,1 %, no spēļu epizodēm, kurām nobeiguma zona bija noslēgšanas zonā) spēļu epizodēm nobeiguma zona bija centrālā noslēgšanas zona. Tas var liecināt par to, ka spēļu formātā 9 pret 9 komandas biežāk sasniedza noslēgšanas zonas nekā spēļu formātā 11 pret 11, un, pats galvenais, viņi daudz vairāk noslēdza spēļu epizožu centrālajā noslēgšanas zonā, no kuras ir daudz lielāka iespēja izpildīt mērķtiecīgu sitienu pa pretinieku komandas vārtiem un veiksmīgi noslēgt spēles epizodi. Summējot iegūtos rezultātus un sadalot tos trīs lielākās zonās, iegūti šādi dati (skat. 3.4. tabulu).

3.4. tabula

Spēles epizodes nobeiguma zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9, n (%)		Spēļu formāts 11 pret 11, n (%)	
Uzticamības zonā	13 (6,8)	Uzticamības zonā	24 (10,3)
Veidošanas zonā	50 (26,4)	Veidošanas zonā	103 (44)
Noslēgšanas zonā	127 (66,8)	Noslēgšanas zonā	107 (45,7)

Izmantojot Hī kvadrātā interaktīvo aprēķina rīku (Preacher, 2001), tika konstatēti šādi rezultāti – Hī kvadrāts = 18,9775, p vērtība = 0,000076, kas liecina par to, ka spēļu epizodēm nobeiguma zonām starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 ir būtiskas atšķirības, kas liecina par spēcīgu spēles formāta ietekmi uz komandu iespēju sasniegt noslēgšanas zonu pretinieku komandu laukuma pusē.

Spēļu formātā 9 pret 9 vairumā gadījumu, proti, – 66,8 %, spēles epizodes nobeiguma zona bija noslēgšanas zonā, veidošanas zonā – 26,4 % un uzticamības zonā – 6,8 %, tajā pašā laikā formātā 11 pret 11 spēles epizodes nobeiguma zona, gandrīz ar vienādiem procentiem bija noslēgšanas (45,7 %) un veidošanas zonās (44 %), un uzticamības zonā – 10,3 %. Tas norāda uz tendenci, ka spēļu formātā 11 pret 11, pat pēc tam, kad komanda veiksmīgi iziet no uzticamības zonas, ir tikai 51 % iespējamība, ka spēles epizode beigsies noslēgšanas zonā, tomēr spēļu formātā 9 pret 9 šī iespēja palielinās līdz 71,8 %.

Spēļu epizodes sākuma un nobeiguma zonas absolūtie biežumi ir atspoguļoti 3.5. tabulā. Absolūtie biežumi atspoguļo spēļu epizožu skaitu, ja to sākums un beigas bija vienā no spēles zonām. Kopējais epizožu sākuma un nobeiguma biežumu sadalījums apliecina spēles epizožu nevienmērīgu sadalījumu pēc sākuma un nobeiguma zonām. To apliecina Maknamaras (McNamara) hī kvadrātā kritērija vērtības saistītajiem mērījumiem (epizodes sākums un nobeigums) gan 11 pret 11, $\chi^2(3) = 129,97$, $p < 0,001$, gan spēļu formāta 9 pret 9, $\chi^2(3) = 149,44$, $p < 0,001$, ietvaros (Preacher, 2001).

3.5. tabula

**Spēles epizodes sākuma un nobeiguma zonas absolūtie biežumi
spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11**

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu epizodes sākuma zona		
		Uzticamības	Veidošanas	Noslēgšanas
Spēles epizodes nobeiguma zona	Uzticamības	12	1	0
	Veidošanas	39	9	2
	Noslēgšanas	74	45	8
Spēļu formāts 11 pret 11		Spēļu epizodes sākuma zona		
		Uzticamības	Veidošanas	Noslēgšanas
Spēles epizodes nobeiguma zona	Uzticamības	20	3	1
	Veidošanas	64	37	2
	Noslēgšanas	22	61	24

Hī kvadrātā kritērijs tika pielietots arī abu spēļu formātu salīdzinājumam, pieņemot, ka spēļu formāts 11 pret 11 veido sagaidāmos epizožu sadalījuma biežumus. Kritērija aprēķina rezultātā tika konstatēta būtiska spēļu formāta 9 pret 9 biežumu sadalījuma nobīde no sagaidāmajiem biežumiem, $\chi^2(4) = 173,24$, $p < 0,001$. Tomēr vairāk nekā 20 % gadījumu novēroto un sagaidāmo biežumu skaits bija mazāks par 5. Tas ierobežoja statistikas

secinājumus un lika izmantot atsevišķo epizožu kategoriju grupēšanu, apvienojot tās lielākās kategorijās.

Pirmā grupēšana tika veikta, lai novērtētu noslēgšanas zonas sasniegšanas biežumu no uzticamības zonas abos spēļu formātos. Grupējot novērojumus, tika apvienotas epizodes, kuras ir beigušās uzticamības vai veidošanas zonā (skat. 3.6. tabulu). Rezultātā tika noskaidrots, ka pastāv būtiska saistība starp noslēgšanas zonas sasniegšanu un spēles formātu, $\chi^2(1) = 35,60$, $p < 0,001$. Tas apliecināja, ka spēles epizodes, kuras ir sākušās uzticamības zonā, būtiski biežāk beidzās noslēgšanas zonā spēļu formātā 9 pret 9 (59,2 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (20,8 % no epizodēm).

3.6. tabula

**Noslēgšanas zonas sasniegšana no uzticamības zonas
spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11**

Spēļu formāts	Spēles epizode beigusies noslēgšanas zonā, skaits (%)	Spēles epizode beigusies citā zonā, skaits (%)	Kopā, skaits (%)
9 pret 9	74 (59,2)	51 (40,8)	125 (100)
11 pret 11	22 (20,8)	84 (79,2)	106 (100)

Otrā grupēšana tika veikta, lai novērtētu noslēgšanas zonas sasniegšanu vai nesasniegšanu no veidošanas zonas. Tika apvienotas epizodes, kuras ir beigušās veidošanas zonā, vai atkāpjoties uzticamības zonā (3.7. tabula). Tika noskaidrots, ka pastāv būtiska saistība starp noslēgšanas zonas sasniegšanu no veidošanas zonas un spēles formātu, $\chi^2(1) = 6,73$, $p = 0,010$. Spēles epizodes, kuras ir sākušās veidošanas zonā, būtiski biežāk beidzās noslēgšanas zonā spēļu formātā 9 pret 9 (81,8 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (60,4 % no epizodēm).

3.7. tabula

**Noslēgšanas zonas sasniegšana no veidošanas zonas
spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11**

Spēļu formāts	Spēles epizode beigusies noslēgšanas zonā, skaits (%)	Spēles epizode beigusies citā zonā, skaits (%)	Kopā, skaits (%)
9 pret 9	45 (81,8)	10 (18,2)	55 (100)
11 pret 11	61 (60,4)	40 (39,6)	101 (100)

Trešajā solī grupēšana tika veikta, lai salīdzinātu spēles epizožu beigu biežumus veidošanas un noslēgšanas zonās, ja epizodes sākums bija uzticamības vai veidošanas zonā (skat. 3.8. tabulu). Tādējādi tika apvienots veidošanas zonā pabeigto epizožu skaits, ja sākums bija uzticamības vai veidošanas zonā, kā arī noslēgšanas zonā pabeigto epizožu skaits, ja sākums bija uzticamības vai veidošanas zonā. Tika atklāta būtiska saistība starp spēles formātu un epizodes nobeigumam noslēgšanas vai veidošanas zonā, $\chi^2(1) = 23,51$, $p < 0,010$. Spēles

epizodes beigas veidošanas vai noslēgšanas zonā ir biežākas spēļu formātā 9 pret 9 (71,3 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (45,1 % no epizodēm).

3.8. tabula

**Spēles epizodes beigas noslēgšanas vai veidošanas zonā
spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11**

Spēļu formāts	Spēles epizode beigusies noslēgšanas zonā, skaits (%)	Spēles epizode beigusies veidošanas zonā, skaits (%)	Kopā, skaits (%)
9 pret 9	119 (71,3)	48 (28,7)	167 (100)
11 pret 11	83 (45,1)	101 (54,9)	184 (100)

Secinājumi: starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 ir būtiskas atšķirības, kurā no spēles zonām (uzticamības, veidošanas, noslēgšanas zonas) noslēgsies spēles epizode. Spēļu formātā 9 pret 9 salīdzinājumā ar spēļu formātu 11 pret 11, komanda, kura sāk spēles epizodi no saviem vārtiem caur uzticamības zonu, ar gandrīz divkāršu varbūtības pieaugumu iziet no tās, kas liecina par to, ka komandai, kura kontrolē bumbu un sāk spēles epizodi no saviem vārtiem, galvenās grūtības ir iziešanas no uzticamības zonas, ar ko formātā 9 pret 9 komandas tiek galā ievērojami labāk.

Spēļu formātā 11 pret 11 komandai, kura kontrolē bumbu, veidošanas zonas pārvarēšana, īpaši, – tās pretinieka daļas laukumā ir daudz sarežģītāks uzdevums nekā formātā 9 pret 9 (51 % pret 71,8 %). Spēļu formātā 9 pret 9 komandas biežāk sasniedza noslēgšanas zonas (66,8 % pret 45,7 %) nekā spēļu formātā 11 pret 11, un, pats galvenais, viņi daudz vairāk spēļu epizožu noslēdza centrālajā noslēgšanas zonā (spēļu formāts 9 pret 9 – 85 (jeb 44,7 %) reizes, spēļu formāts 11 pret 11 – 60 (jeb 25,6 %) reizes, no kuras ir daudz lielāka iespēja izpildīt mērķtiecīgu sitienu pa pretinieka vārtiem un veiksmīgi noslēgt spēles epizodi.

Spēļu epizodes sākuma un nobeiguma zonas absolūtie biežumi abos spēļu formātos apliecina spēles epizožu nevienmērīgu sadalījumu pēc sākuma un nobeiguma zonām, kā arī konstatēta būtiska spēļu formāta 9 pret 9 biežumu sadalījuma nobīde no sagaidāmajiem biežumiem. Tika noskaidrots, ka pastāv būtiska saistība starp noslēgšanas zonas sasniegšanu un spēles formātu – spēles epizodes, kuras ir sākušās uzticamības zonā, būtiski biežāk beidzās noslēgšanas zonā spēļu formātā 9 pret 9 – 9 (59,2 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (20,8 % no epizodēm); spēles epizodes, kuras ir sākušās veidošanas zonā, būtiski biežāk beidzās noslēgšanas zonā spēļu formātā 9 pret 9 (81,8 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (60,4 % no epizodēm); spēles epizodes beigas veidošanas vai noslēgšanas zonā ir biežākas spēļu formātā 9 pret 9 (71,3 % no epizodēm) nekā spēļu formātā 11 pret 11 (45,1 % no epizodēm).

3.1.3. Spēļu epizožu attīstības koridoru, iesaistīto spēlētāju skaita un attīstības koridoru maiņas analīze – spēļu epizožu laikā

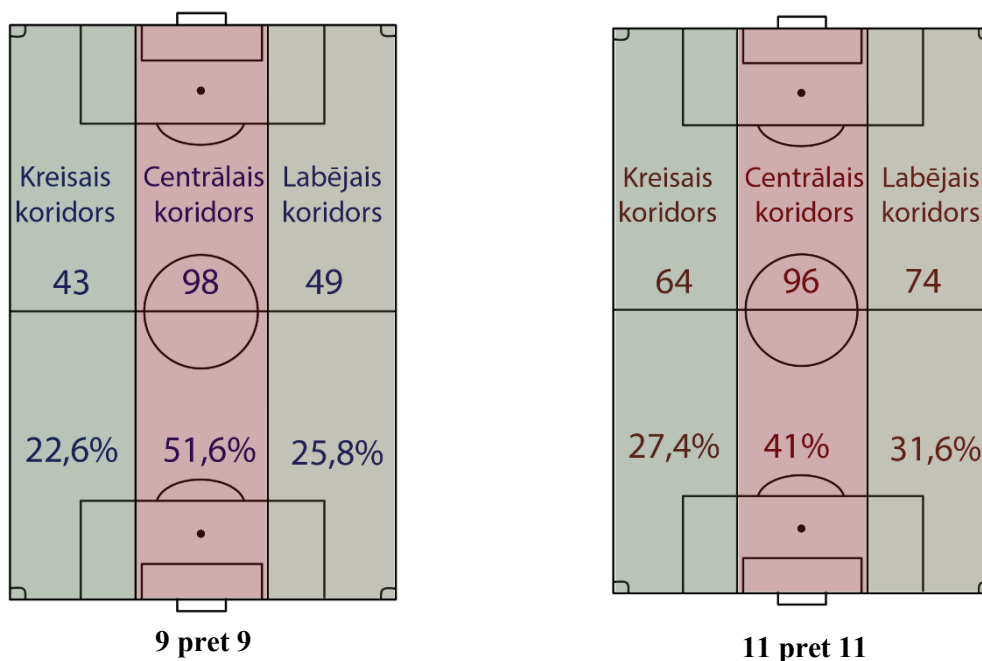
Spēļu epizožu attīstība laukumā notiek ne tikai zonās, bet arī koridoros (kreisais, centrālais un labējais). Tika noteikts katras spēles epizodes sākums attiecībā pret laukuma koridoru, kurā tā sākās (skat. 7. un 10. pielikumu); iegūtie rezultāti atspoguļoti 3.9. tabulā:

3.9. tabula

Spēles epizodes sākuma koridors spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Kreisais koridors	43	Kreisais koridors	64
Centrālais koridors	98	Centrālais koridors	96
Labējais koridors	49	Labējais koridors	74

Abos spēļu formātos vairāku gadījumu spēles epizode sākās centrālajā koridorā, spēļu formātā 9 pret 9 – 98 (jeb 51,6 %) gadījumu, spēļu formātā 11 pret 11 – 96 (41 %) gadījumu.

3.6. attēls. Spēles epizodes sākuma koridors spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Nākamais koridors, kas abos formātos tika izmantots biežāk, bija labējais koridors, attiecīgi spēļu formātā 9 pret 9 – 49 (25,8 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – 74 (31,6 %) gadījumos. Un kreisais koridors, abos formātos tika izmantots visretāk, spēļu formātā 9 pret 9 – 43 (22,6 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – 64 (27,4 %) gadījumos (skat. 3.6. attēlu).

Atšķirības starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11, kurā koridorā sākās spēles epizode, nav būtiskas ($\chi^2=4,7081$, p vērtība=0,094985), bet vērojama tendence, ka spēļu formātā 9 pret 9 vairāk nekā puse no visām spēļu epizodēm sākās centrālajā koridorā, savukārt spēļu formātā 11 pret 11 atšķirība, kurā koridorā sākās spēles epizode, nav tik būtiska.

Neliela atšķirība starp spēļu epizožu skaitu sānu koridoros, abos formātos, varētu liecināt par nelielu pārsvaru komandās ar spēlētājiem, kuri galvenokārt spēlē ar labo kāju.

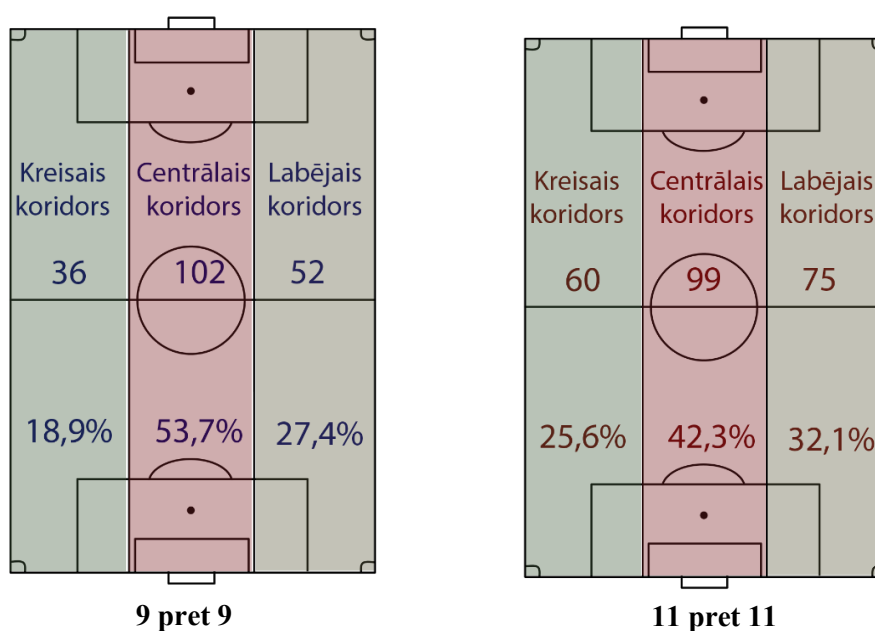
Lai noteiktu spēļu tendences starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11, tika apkopoti dati, kuros koridoros spēles epizode tika pabeigta. Iegūtie rezultāti atspoguļoti 3.10. tabulā:

3.10. tabula

Spēles epizodes nobeiguma koridors spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Kreisais koridors	36	Kreisais koridors	60
Centrālais koridors	102	Centrālais koridors	99
Labējais koridors	52	Labējais koridors	75

Abos spēļu formātos vairākumā gadījumu spēles epizodes nobeiguma koridors ir centrālais koridors, spēļu formātā 9 pret 9 – 102 (jeb 53,7 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – 99 (42,3 %) gadījumos. Nākamais koridors, kas abos formātos tika izmantots biežāk, bija labējais koridors, attiecīgi spēļu formātā 9 pret 9 – 52 (27,4 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – 75 (32,1 %) gadījumos. Un kreisais koridors tika abos formātos izmantots visretāk, formātā spēļu 9 pret 9 – 36 (18,9 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – 60 (25,6 %) gadījumos (skat. 3.7. attēlu).

3.7. attēls. **Spēles epizodes nobeiguma koridors spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11**

Atšķirības starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11, kurā koridorā spēles epizode tika pabeigta, nav būtiskas (χ^2 kvadrāts = 5,7055, p vērtība = 0,057684), bet vērojama tendence, ka spēļu formātā 9 pret 9 vairāk nekā puse no visām spēļu epizodēm nobeiguma koridors ir centrālais koridors, savukārt spēļu formātā 11 pret 11 – vairākām spēļu epizodēm, bet mazāk nekā pusei no tām, nobeiguma koridors ir centrālais koridors. Atšķirība starp spēļu epizožu

nobeigumu skaitu sānu koridoros abos spēļu formātos nedaudz palielinājās uz labējo koridoru (spēļu formātā 9 pret 9 palielinājās uz 1,6 %, spēļu formātā 11 pret 11 palielinājās uz 0,5 %).

Lai iegūtu pilnīgāku informāciju par spēļu koridoru izmantošanu spēles epizožu laikā, tika apkopoti dati, kuros koridoros sākās spēles epizode un kuros beidzās iegūtie dati atspoguļoti 3.11. tabulā.

3.11. tabula

Spēles epizodes sākuma un nobeiguma koridors spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9			
Spēļu epizodes sākum koridors		Spēļu epizodes nobeigumā koridors	
Kreissais koridors	43	Kreissais koridors	14
		Centrālais koridors	23
		Labējais koridors	6
Centrālais koridors	98	Kreissais koridors	18
		Centrālais koridors	48
		Labējais koridors	32
Labējais koridors	49	Kreissais koridors	4
		Centrālais koridors	31
		Labējais koridors	14
Spēļu formāts 11 pret 11			
Spēļu epizodes sākuma koridors		Spēļu epizodes nobeigumā koridors	
Kreissais koridors	64	Kreissais koridors	24
		Centrālais koridors	30
		Labējais koridors	10
Centrālais koridors	96	Kreissais koridors	27
		Centrālais koridors	44
		Labējais koridors	25
Labējais koridors	74	Kreissais koridors	9
		Centrālais koridors	25
		Labējais koridors	40

Spēļu formātā 9 pret 9 – 76 (jeb 40 %) gadījumos spēles epizodes sākuma un nobeiguma koridors ir viens un tas pats, spēļu formātā 11 pret 11 – 108 (46,2 %) gadījumos spēles epizodes sākuma un nobeiguma koridors ir viens un tas pats. 19 (13,8 %) gadījumos no 138 (spēles epizode sākas vienā no laukuma sānu koridoriem), spēļu formātā 11 pret 11, spēles epizodes nobeiguma koridors bija laukuma pretējā sākuma koridorā, 55 (39,9 %) gadījumos no 138 spēles epizodes nobeiguma koridors bija laukuma centrālais koridors. Spēļu formātā 9 pret 9 – 10 (10,9 %) gadījumos no 92 (spēles epizode sākās vienā no laukuma sānu koridoriem), spēles epizodes nobeiguma koridors bija laukuma pretējā sākuma koridorā, 54 (58,7 %) gadījumos no 92 spēles epizodes nobeiguma koridors bija laukuma centrālais koridors.

Un, lai gan starp spēļu formātiem nav būtisku atšķirību, kurā koridorā spēles epizode sākās un kurā tā beidzās, tomēr spēļu formātā 11 pret 11 ir izteiktāka tendence, nekā spēļu formātā 9 pret 9 spēles epizodei beigties koridorā, kurā tā sākās, kas var liecināt par retāku spēles epizodes virziena maiņu no komandas, kura kontrolē bumbu puses, kas var izraisīt

spēlētāju stabilu ieradumu vairāk koncentrēties uz koridoru, kurā sākas spēles epizode, un retāk izmantot uzbrukuma attīstības virziena maiņu.

Spēļu formātā 9 pret 9, komandai, kura kontrolē bumbu un sāk spēli kādā no laukuma sānu koridoriem, ir daudz lielāka iespēja pabeigt spēles epizodi centrālajā koridorā, proti, – 58,7 % pret 39,9 %, kas liecina par veiksmīgāku pretinieka bīstamākā koridora sasniegšanu. Visticamāk, tas ir saistīts ar laukuma platumu, jo spēļu formātā 9 pret 9 spēlētājiem ir daudz vieglāk un precīzāk nogādāt bumbu no sānu koridora uz centrālo, nekā spēļu formātā 11 pret 11, kas palīdzēs attīstīt pareizo prasmi malējiem spēlētājiem, jo viņi mēģinās izdarīt precīzu piespēli pretinieka soda laukumā, neizmantojot savu maksimālo sitiena spēku.

3.1.4. Iesaistīto spēlētāju skaita analīze spēļu epizožu laikā

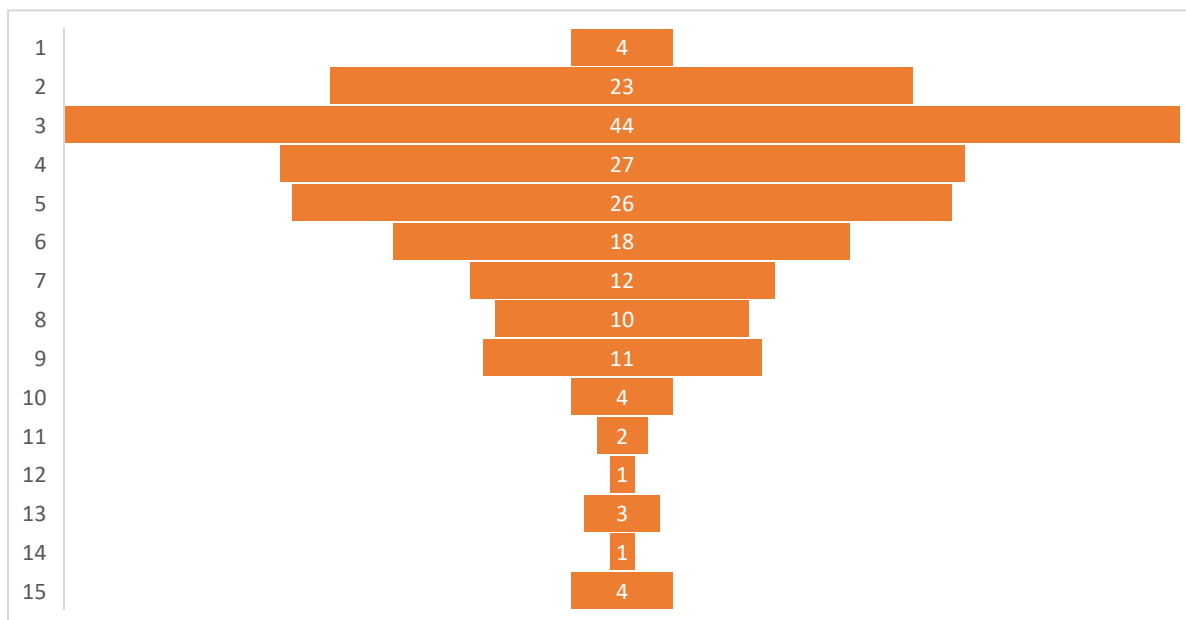
Viens no svarīgākajiem spēlētāju iesaistes spēlē rādītājiem ir spēles epizodē iesaistīto spēlētāju skaits; galu galā, – jo vairāk spēlētāju ir iesaistīti spēles epizodē, jo mazāk spēlētāju paliek ārpus spēles un nesaņem spēļu praksi. Iegūtie rezultāti atspoguļoti 3.12. tabulā.

3.12. tabula

Iesaistīto spēlētāju skaits spēļu epizodēs spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

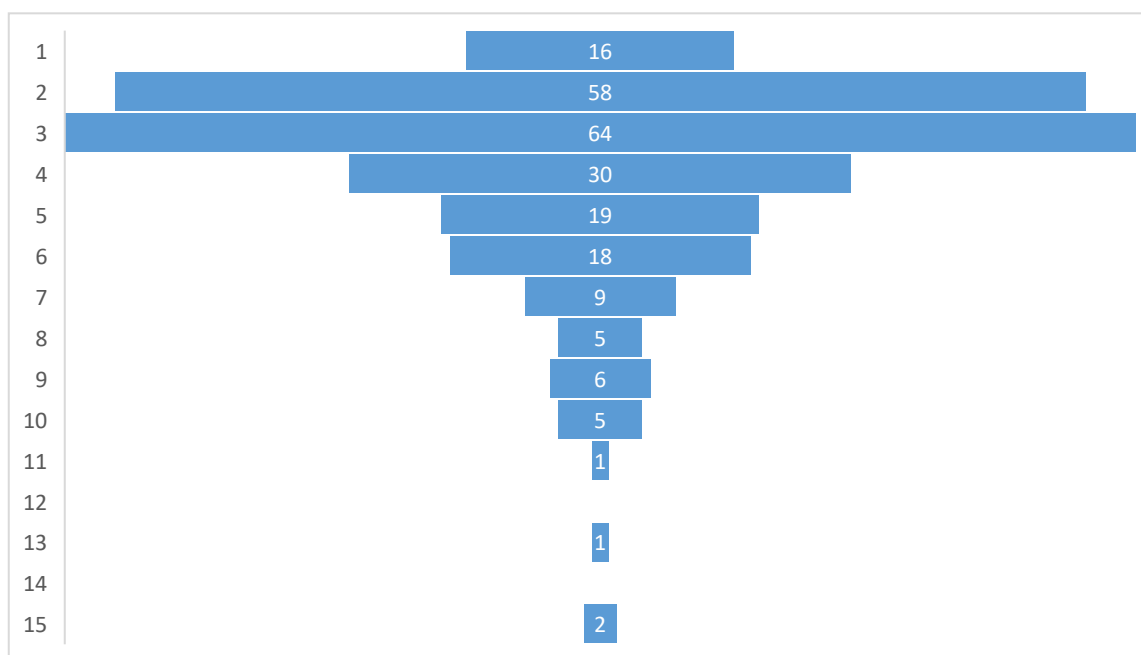
Spēļu formāts 9 pret 9			Spēļu formāts 11 pret 11		
Spēlētāju skaits spēļu epizodē	Spēļu epizožu skaits	Daļa no kopējā skaita, %	Spēlētāju skaits spēļu epizodē	Spēļu epizožu skaits	Daļa no kopējā skaita, %
1	4	2,1	1	16	6,8
2	23	12,1	2	58	24,8
3	44	23,2	3	64	27,4
4	27	14,2	4	30	12,8
5	26	13,7	5	19	8,1
6	18	9,5	6	18	7,7
7	12	6,3	7	9	3,8
8	10	5,3	8	5	2,1
9	11	5,8	9	6	2,6
10	4	2,1	10	5	2,1
11	2	1,1	11	1	0,4
12	1	0,5	12	0	0,0
13	3	1,6	13	1	0,4
14	1	0,5	14	0	0,0
15	4	2,1	15	2	0,9

Abos spēļu formātos vislielākā daļa no iesaistīto spēlētāju vienā spēles epizodē ir 3 spēlētāji, spēļu formātā 9 pret 9 tas ir 44 (jeb 23,2 %) gadījumos un spēļu formātā 11 pret 11 – 64 (27,4 %) gadījumos. 168 (71,8 %) spēļu epizodēs spēļu formātā 11 pret 11 bija iesaistīti 4 (jeb 36,7 % no visiem spēlētājiem laukumā) spēlētāji vai mazāk; tikai divi spēlētāji 58 (24,8 %) gadījumos un 4 (12,8 %) spēlētāji 30 gadījumos (skat. 3.8. attēlu).

3.8. attēls. Iesaistīto spēlētāju skaits spēļu formātā 9 pret 9

Turpretī spēļu formātā 9 pret 9 – 4 (44,4 % no visiem spēlētājiem laukumā) spēlētāji vai mazāk bija iesaistīti 98 (51,6 %) spēļu epizodēs, tikai divi spēlētāji 23 (12,1 %) gadījumos un 4 (14,2 %) spēlētāji 27 gadījumos (skat. 3.9. attēlu).

3.9. attēls. Iesaistīto spēlētāju skaits spēļu formātā 11 pret 11

Ja pieņemam, ka 3 spēlētāji formātā 9 pret 9 ir aptuveni 4 spēlētāji spēļu formātā 11 pret 11, procentuālā izteiksmē tas būs – 33,3 % pret 36,7 % no visiem spēlētājiem laukumā, tad šajā gadījumā spēļu formātā 9 pret 9 tikai 71 (37,4 %) gadījumos bija iesaistīti 3 spēlētāji vai mazāk un 119 (62,6 %) gadījumos spēļu epizodē bija iesaistīti 4 un vairāk spēlētāji. Tas viennozīmīgi norāda uz spēlētāju lielāku iesaistīšanās tendenci spēles epizodē spēļu formātā 9 pret 9.

Tā kā spēļu formātā 11 pret 11, 66 (28,2 %) reizēs spēles epizodē bija iesaistīti 5 (45,5 %) vai vairāk spēlētāju, tas norāda uz tendenci, ka šajā spēļu formātā spēlētāji biežāk nekā spēļu formātā 9 pret 9 paliek bez dalības spēļu epizodē. Spēļu formātā 9 pret 9 – trīs (33,3 %) līdz astoņiem (88,9 %) spēlētājiem vienā spēļu epizodē bija 137 (72,1 %) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 – četri (36,4 %) līdz desmit (90,9 %) spēlētājiem vienā epizodē bija 93 (39,3 %) gadījumos.

Spēļu formātā 9 pret 9 – 171 (90 % no visām spēļu epizodēm un spēlētāju skaita – ne mazāk kā 5 %) spēļu epizodēs bija iesaistīti divi (22,2 %) līdz 9 (100 %) spēlētājiem, spēļu formātā 11 pret 11 – 205 (87,6 % no visām spēļu epizodēm un spēlētāju skaita – ne mazāk kā 5 %) spēļu epizodēs bija iesaistīti viens (9,1 %) līdz sešiem (54,5 %) spēlētājiem.

3.1.5. Attīstības koridoru maiņas analīze spēļu epizožu laikā

Vēl viens tikpat nozīmīgs rādītājs, kas liecina par spēlētāju iesaistīšanos spēlē, ir attīstības koridoru maiņa spēļu epizožu laikā. Tika noteiktas spēles epizodes attīstību koridoru maiņas, un iegūtie rezultāti atspoguļoti 3.13. tabulā:

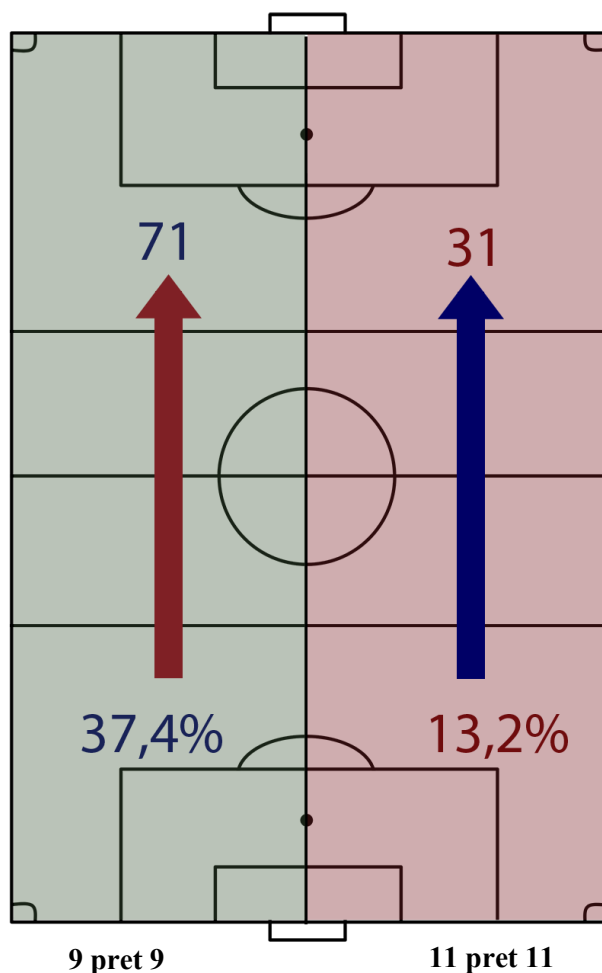
3.13. tabula

Attīstības koridoru maiņas spēļu epizodēs spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Attīstības koridora maiņa	50	Attīstības koridora maiņa	16
Koridoru maiņa, iesaistot spēlētājus, kuri atrodas centrālajā koridorā	50	Koridoru maiņa, iesaistot spēlētājus, kuri atrodas centrālajā koridorā	15
Koridoru maiņa, izmantojot garo piespēli	0	Koridoru maiņa, izmantojot garo piespēli	1
Vidējais spēlētāju skaits attīstības koridora maiņas spēļu epizodē	7,8 (392/50)	Vidējais spēlētāju skaits attīstības koridora maiņas spēļu epizodē	7,6 (122/16)

Spēļu formātā 9 pret 9 attīstības koridoru maiņa spēļu epizodē bija 50 (jeb 26,3 % no visām spēļu epizodēm) gadījumos, spēļu formātā 11 pret 11 attīstību koridoru maiņa spēļu epizodē notika 16 (6,8 % no visām spēļu epizodēm) gadījumos. Tas norāda uz izteiktu tendenci mainīt spēļu epizožu attīstības koridorus, izmantojot partnerus centrālajā koridorā tieši spēļu formātā 9 pret 9, tajā pašā laikā spēļu formātā 11 pret 11 attīstības koridora maiņa no vienas laukuma malas uz otru notiek daudz retāk, aprobežojas tikai ar blakus esošajiem koridoriem.

Attīstības koridora maiņa ir būtisks rādītājs spēlētāju iesaistei spēles procesā, jo attīstības koridora maiņā spēļu formātā 9 pret 9 tiek iesaistīti vidēji 7,8 spēlētāji, un spēļu formātā 11 pret 11 tiek iesaistīti vidēji 7,6 spēlētāji; tas nozīmē, – jo biežāk notiek attīstības koridoru maiņa spēles epizodes laikā, jo vairāk spēlētāju tiek iesaistīti spēles procesā.

3.10. attēls. Spēļu epizožu attīstība, iekļaujot visas zonas spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Darba procesā tika ņemts vēl viens spēles epizodes attīstības rādītājs – cik reizes bumbu kontrolējošā komanda izgāja cauri visām laukuma zonām (uzticamības zona, veidošanas zona, sava laukuma puse, veidošanas zona, pretinieka laukuma puse, noslēgšanas zona) viena spēles epizodes laikā (skat. 3.10. attēlu). Iegūtie rezultāti atspoguļoti 3.14. tabulā:

3.14. tabula

Spēļu epizožu attīstība caur visām zonām spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
Spēļu epizožu attīstība caur visām zonām	71	Spēļu epizožu attīstība caur visām zonām	31
Spēļu epizožu skaits	190	Spēļu epizožu skaits	234

Secinājumi: starp spēļu formātiem nav būtisku atšķirību, kurā koridorā spēles epizode sākas un kurā tā beidzas; spēļu formātā 11 pret 11 biežāk novērojama tendence spēles epizodei beigties tajā pašā koridorā, kurā tā sākas. Tas var liecināt par retāku epizodes virziena maiņu komandai, kura kontrolē bumbu, un var radīt stabilu spēlētāju ieradumu koncentrēties uz to spēļu koridoru, kurā sākas spēles epizode, tādējādi retāk mainot uzbrukuma attīstības virzienu.

Ir statistiski būtiskas iesaistīto spēlētāju skaita spēļu epizodē atšķirības starp formātiem. Spēļu formātā 9 pret 9 tikai 71 (37,4 %) gadījumos bija iesaistīti 3 spēlētāji vai mazāk, un 119 (62,6 %) gadījumos spēļu epizodē bija iesaistīti 4 un vairāk spēlētāju, turpretī spēļu formātā 11 pret 11 – 66 (28,2 %) reizēs spēles epizodē bija iesaistīti 5 (45,5 %) vai vairāk spēlētāju; tas norāda uz tendenci, ka šajā spēļu formātā spēlētāji biežāk nekā spēļu formātā 9 pret 9 paliek bez dalības spēļu epizodēs.

Ir statistiski būtiskas atšķirības arī starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11, – cik reizes notika spēļu epizožu attīstības koridoru maiņa (h_i kvadrāts=21.89, $p<0,00001$) un spēļu epizožu attīstība caur visām zonām (h_i kvadrāts=20.23, p vērtība<0,00001). Vērojama tendence, ka spēļu formātā 9 pret 9 attīstības koridoru maiņas spēļu epizodes laikā notika 3,1 reizes vairāk un spēļu epizožu attīstība notika caur visām zonām 2,3 reizes vairāk nekā spēļu formātā 11 pret 11, kas netieši apliecina spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāju lielāku iesaistīšanos spēlē.

3.1.6. Individuālās un grupu tehnikas-taktikas elementu analīze spēļu epizožu laikā

Novērtējot dažādu spēļu formātu ietekmi uz individuālo un grupu tehnikas-taktikas paņēmieni izmantošanu spēles laikā (skat. 8. un 11. pielikumu), tika iegūti šādi rezultāti (skat. 3.15. tabulu):

3.15. tabula

Individuālās un grupu tehnikas-taktikas elementu izpildes spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
<i>Tehnikas-taktikas elements</i>	<i>Skaitis</i>	<i>Tehnikas-taktikas elements</i>	<i>Skaitis</i>
Bumbas pieņemšana	24	Bumbas pieņemšana	28
Bumbas vadīšana	50	Bumbas vadīšana	66
Bumbas vadīšana un mēģinājums	104	Bumbas vadīšana un mēģinājums	121
Sitiens pa pretinieka vārtiem	42	Sitiens pa pretinieka vārtiem	31
Sitiens, sitot bumbu prom	19	Sitiens, sitot bumbu prom	18
Kopā	239	Kopā	264

Starp spēļu formātiem netika konstatētas būtiskas atšķirības individuālās un grupu tehnikas-taktikas elementu izmantošana spēles laikā (h_i kvadrāts = 4,2516, p vērtība = 0,373031). Spēļu formātā 11 pret 11 ir vairāk bumbas vadīšana un bumbas vadīšana un mēģinājums, nekā spēļu formātā 9 pret 9 (187 pret 154); tas ir saistīts ar atšķirībām relatīvo

laukuma platību uz vienu spēlētāju (214 m² relatīvā laukuma platību uz vienu spēlētāju spēļu formātā 9 pret 9 un 328 m² relatīvā laukuma platība uz vienu spēlētāju spēļu formātā 11 pret 11), un, jo vairāk brīvas vietas spēlētājam, jo lielāka iespēja viņam pārvietot bumbu bez pretinieka pretestības. Starp rādītājiem – bumbas pieņemšana un sitiens, sitot bumbu prom – atšķirību praktiski nav.

Tomēr viens no svarīgākajiem rādītājiem šajā elementu klāstā ir sitieni pa pretinieka vārtiem. Spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāji izpildīja 42 sitienus pa pretinieka vārtiem; spēļu formātā 11 pret 11, spēlētāji izpildīja 31 sitienu pa pretinieka vārtiem, kas ir par 11 (jeb 35,5 %) sitieniem mazāk. Spēļu formātā 9 pret 9 bija tikai 190 spēļu epizodes un spēlētāji 127 reizes sasniedza noslēgšanas zonu, bet spēļu formātā 11 pret 11 bija 234 spēļu epizodes un spēlētāji 107 reizes sasniedza noslēgšanas zonu (skat. 3.16. tabulu), tādējādi spēļu formātā 9 pret 9 ir lielāka iespējamība noslēgt spēļu epizodi ar sitienu pa pretinieka vārtiem nekā spēļu formātā 11 pret 11.

3.16. tabula

Sitiens pa pretinieka vārtiem spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9				Spēļu formāts 11 pret 11			
	Skaitis	Sitiens pa pretinieka vārtiem	Daļa no skaita, %		Skaitis	Sitiens pa pretinieka vārtiem	Daļa no skaita, %
Spēles epizode	190	42	22,1	Spēles epizode	234	31	13,2
Spēles epizodes nobeigums noslēgšanas zonā	127	42	33,1	Spēles epizodes nobeigums noslēgšanas zonā	107	31	29

Lai raksturotu rezultatīvs darbības noslēgšanas zonā, tika novērtēti sitieni pa pretinieka vārtiem un citas spēļu epizodes iznākumu skaits divos spēles spēļu formātos (9 pret 9 un 11 pret 11). Relatīvais rezultatīvo darbību (sitiens pa pretinieka vārtiem) biežums abos formātos ir samērā līdzīgs (3.17. tabula). To apliecina arī rezultatīvas darbības biežuma un spēles formāta saistību novērtējums, $\chi^2(1) = 0,46$, $p = 0,500$.

3.17. tabula

Rezultatīvo un nerezultatīvo darbību noslēgšanas zonā sadalījums pēc spēles formāta

Spēļu formāts	Rezultatīva darbība, skaits (%)	Nav rezultatīvu darbību, skaits (%)	Kopā, skaits (%)
9 pret 9	42 (33,1)	85 (66,9)	127 (100)
11 pret 11	31 (29)	76 (71)	107 (100)

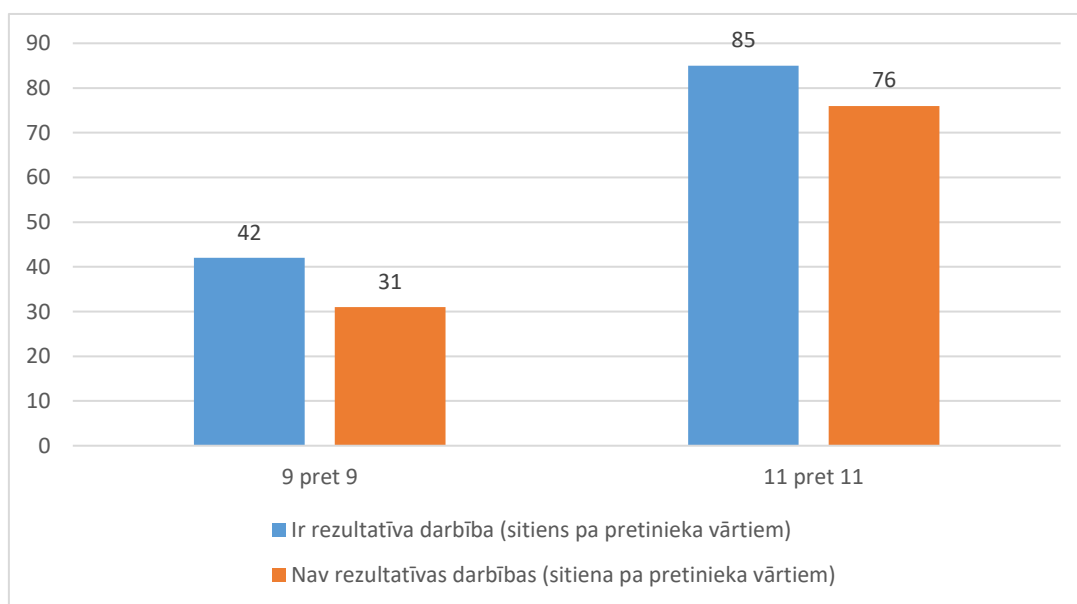
Vienlaikus, ja pieņemam, ka spēles epizodes spēļu formātā 11 pret 11 veido sagaidāmo biežumu spēles laikā, tad spēļu formātā 9 pret 9 novēroto epizožu biežums ir būtiski augstāks, $\chi^2(1) = 4,97$, $p = 0,026$. Tādējādi spēļu formāts 9 pret 9 spēles ļauj īstenot būtiski lielāku kopējo spēles epizožu skaitu nekā spēļu formāts 11 pret 11, atstājot samērā nemainīgu rezultatīvo darbību proporciju (skat. 3.11. attēlu).

Papildus komandas izpildīto piespēļu kopskaitam abos spēļu formātos piespēles tika sadalītas pēc attāluma starp partneriem (Bush et al., 2015):

- garā piespēle (>25 m);
- vidējā piespēle (11–14 m);
- īsā piespēle (<10 m).

Saskaņā ar spēļu veikspējas novērtēšanas rīku (GPET) piespēles bija iedalītas šādas kategorijas (García López et al., 2013):

- precīza piespēle (piespēle komandas biedram, atbilstošā attālumā un ātrumā);
- neprecīza piespēle (piespēle bija patraukta vai atradās ārpus spēles).

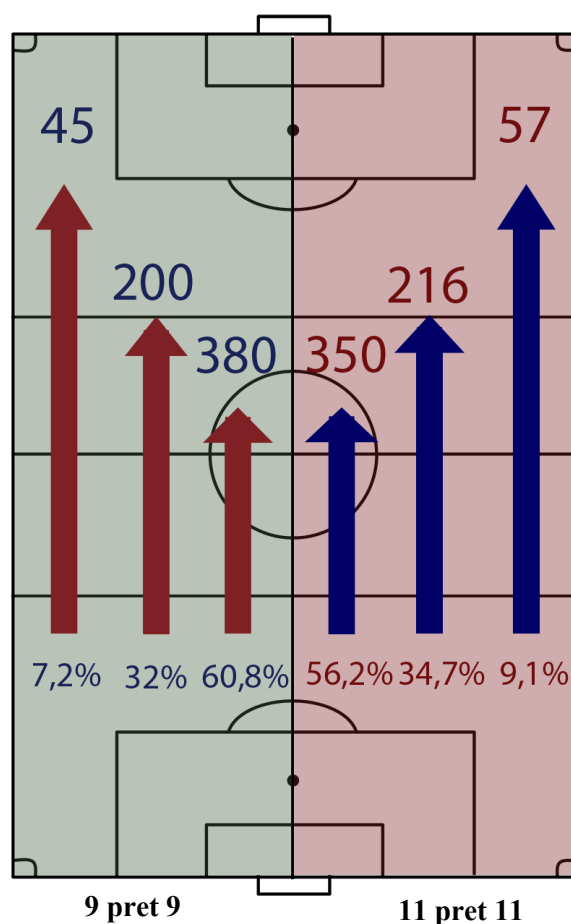
3.11. attēls. **Rezultatīvu darbību noslēgšanas zonā absolūto biežumu sadalījums pēc spēles formātiem**

Starp spēļu formātiem nav būtiskas atšķirības piespēļu izmantošanas sadalījumā (hī kvadrāts = 3,2568, p vērtība = 0,19624), bet abos spēļu formātos visbiežāk izmantotā piespēle ir īsā piespēle, spēļu formātā 9 pret 9 – 380 (60,8 % no kopējā piespēļu skaita) īsās piespēles, spēļu formātā 11 pret 11 – 350 (56,2 %) īsās piespēles (skat. 3.18. tabulu).

Piespēļu skaits un to precizitāte spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Spēļu formāts 9 pret 9				Spēļu formāts 11 pret 11			
	Skaitis (%)	Precīza (%)	Neprecīza (%)		Skaitis (%)	Precīza (%)	Neprecīza (%)
Garā piespēle	45 (7,2)	6 (13,3)	39 (86,7)	Garā piespēle	57 (9,1)	11 (19,3)	46 (80,7)
Vidējā piespēle	200 (32)	150 (75)	50 (25)	Vidējā piespēle	216 (34,7)	139 (64,4)	77 (35,6)
Īsā piespēle	380 (60,8)	327 (86,1)	53 (13,9)	Īsā piespēle	350 (56,2)	289 (82,6)	61 (17,4)
Kopā	625 (100)	483 (77,3)	142 (22,7)	Kopā	623 (100)	439 (70,5)	184 (29,5)

Vidējās piespēles tika izmantotas retāk abos spēļu formātos; spēļu formātā 9 pret 9 – 200 (32 %) vidējās piespēles; spēļu formātā 11 pret 11 – 216 (34,7 %) vidējās piespēles. Un visvairāk neizmantotais piespēles veids – garās piespēles; spēļu formātā 9 pret 9 – 45 (7,2 %) garās piespēles, spēļu formātā 11 pret 11 – 57 (9,1 %) garās piespēles (skat. 3.12. attēlu).

3.12. attēls. Piespēļu skaits spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

Piespēļu precizitātes spēļu abos formātos arī ir ļoti līdzīgas. Īsās piespēles precizitāte spēļu formātā 9 pret 9 ir 86,1 %; spēļu formātā 11 pret 11 82,6 %; vidējās piespēles precizitāte spēļu formātā 9 pret 9 ir 75 %; spēļu formātā 11 pret 11 64,4 % – garās piespēles precizitāte

spēļu formātā 9 pret 9 ir 13,3 %; spēļu formātā 11 pret 11 9,1 %. Un, lai gan starp formātiem nav būtisku atšķirību (h_1 kvadrāts = 0,6712, p vērtība = 0,714906), tomēr ir vērojama tendence, ka kopējais precīzu piespēļu skaits ir nedaudz lielāks spēļu formātā 9 pret 9, 77,3 % – pret 70,5 % spēļu formātā 11 pret 11.

Vēl viens būtisks piespēļu izmantošanas moments abos spēļu formātos ir garās piespēles izvēle un to precizitāte. Spēļu formātā 11 pret 11 garās piespēles izvēle notiek nedaudz vairāk nekā spēļu formātā 9 pret 9 – 57 (9,1 %) garās piespēles pret 45 (7,2 %) garajām piespēlēm. Garās piespēles precizitāte abos spēļu formātos ir būtiski zema (13,3 % garās piespēles precizitāte spēļu formātā 9 pret 9; un 19,3 % garās piespēles precizitāte spēļu formātā 11 pret 11), salīdzinot ar vidējās un īsās piespēles precizitāti. Ņemot vērā fakts, ka garās piespēles abos spēļu formātos attīstības koridoru maiņas ietvaros netika bieži izmantotas, bet izmantotas tikai kā garās gareniskas piespēles uz priekšu tikai vienā attīstības koridorā, tad to izmantošana spēļu laikā šajā vecumā ir apšaubāma un uzskatāma par faktoru, no kura jāizvairās.

Secinājumi: starp spēļu formātiem netika konstatētas būtiskas atšķirības individuālās un grupu tehnikas un taktikas elementu izmantošanā spēles laikā, saskaņā ar atšķirībām relatīvās laukuma platības uz vienu spēlētāju; spēļu formātā 11 pret 11 ir vairāk bumbas vadīšana un bumbas vadīšana un māņkustības. Spēļu formātā 9 pret 9 ir vairāk sitienu pa pretinieka vārtiem, un šis formāts ļauj īstenot būtiski lielāku kopējo spēles epizožu skaitu nekā spēļu formāts 11 pret 11, atstājot samērā nemainīgu rezultatīvo darbību proporciju. Piespēļu daudzums, veids un precizitāte abos formātos ir ļoti līdzīgas, bet spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāji spēļu epizodes attīstībai mazāk izmanto garās piespēles.

3.1.7. Spēlētāju rādītāji, kas nomērīti ar PlayerMaker® ierīcēm

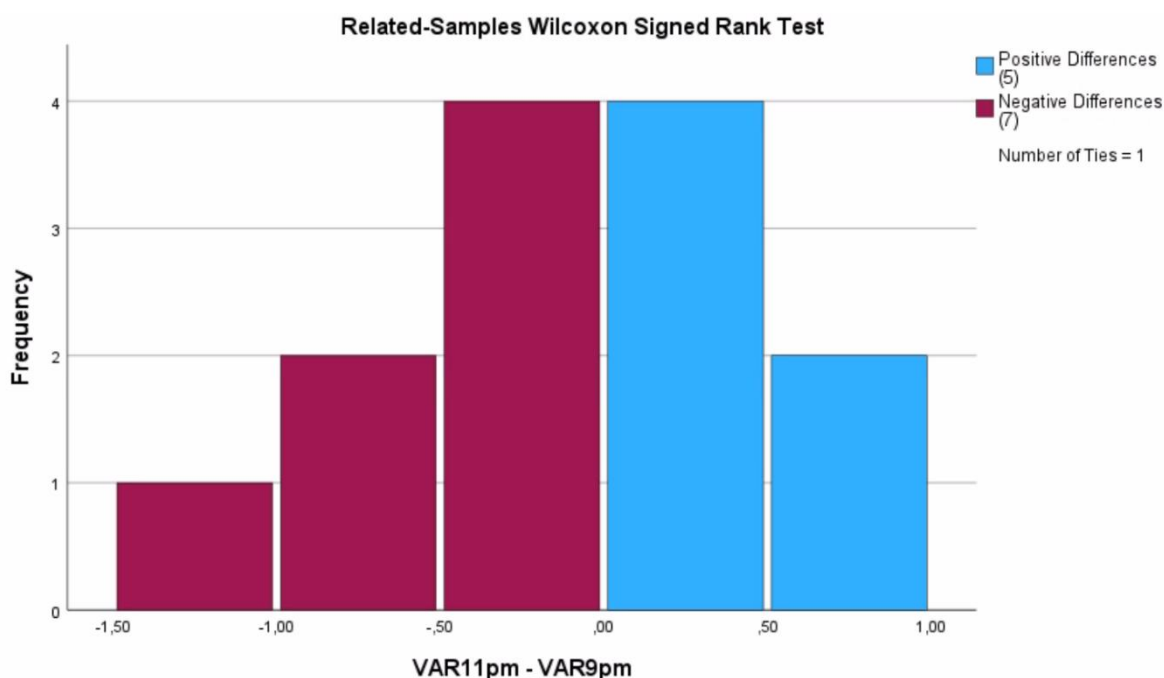
PlayerMaker® sensori tika ievietoti vienas komandas 13 spēlētāju apavos, kuri piedalījās divās spēlēs 9 pret 9 formātā un divās spēlēs 11 pret 11 formātā. Šis instrumentālo mērījumu posms ir uzskatāms par pilotpētījumu, un tā primārais mērķis bija validēt izvēlēto mērījumu tehnoloģiju reālos spēles apstākļos. Tā kā pētījumā piedalījās elites līmeņa akadēmijas komanda, šajā posmā iegūtos datus nevar tieši vispārināt uz visu U13 vecuma grupu un visu līmeņu komandām Latvijā.

Pēc datu apstrādes (skat. 12. pielikumu) tika iegūti dati par bumbas pieskārienu skaitu abos formātos (skat. 3.19. tabulu).

Bumbu pieskārienu skaits spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

	Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
	Pieskārienu skaits	Min. laukumā	Pieskārienu skaits	Min. laukumā
Spēlētājs 1	62	44	65	37
Spēlētājs 2	24	29	31	61
Spēlētājs 3	48	29	72	61
Spēlētājs 4	27	29	74	53
Spēlētājs 5	18	29	69	61
Spēlētājs 6	53	58	54	31
Spēlētājs 7	38	29	22	38
Spēlētājs 8	75	43	21	31
Spēlētājs 9	29	29	54	54
Spēlētājs 10	46	29	44	31
Spēlētājs 11	23	29	47	61
Spēlētājs 12	69	58	44	31
Spēlētājs 13	34	29	23	37

Tā kā dati iegūti no 13 dalībniekiem, datu apstrādei tika pielietots Vilkoksona tests (Wilcoxon test). Starp spēlētāju pieskārienu skaitu minūtē abos formātos nav statistiski nozīmīgas atšķirības, $p = 0,638$. Saskaņā ar *Related-Samples Wilcoxon signed Rank* testu (skat. 3.13. attēlu), spēles formāta izmaiņas no 9 pret 9 uz 11 pret 11 spēlētāja pieskārienu skaitu laika vienībā pozitīvi ietekmēja 5, negatīvi – 7 spēlētājus, neitrāli – 1 spēlētāju.

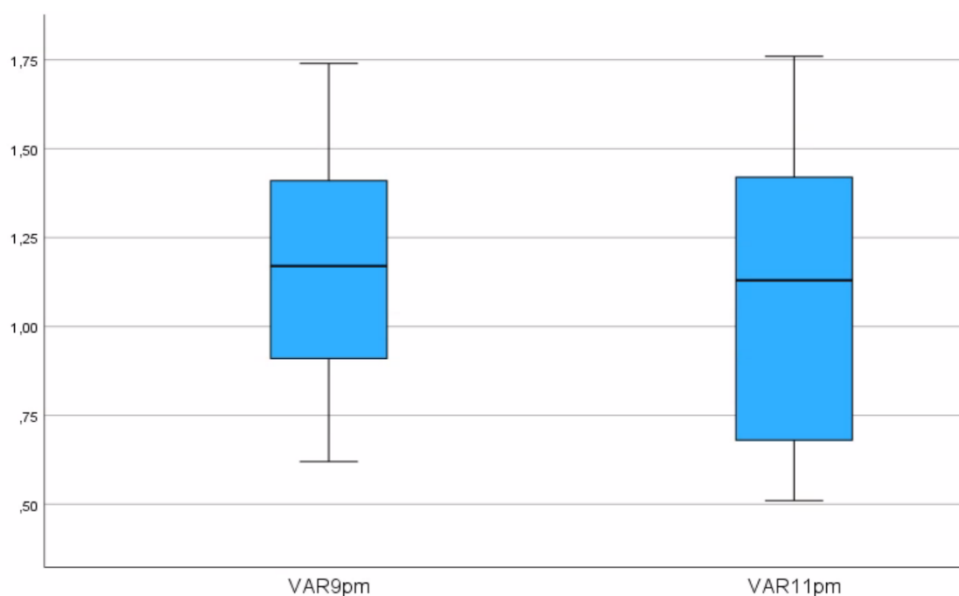

3.13. attēls. Spēlētāju pieskārienu skaits abos formātos minūtē
(Vilkoksona tests)

Saskaņā ar Kārbas diagrammu (skat. 3.14. attēlu), spēļu formātā 9 pret 9 mediāna (Q1–Q3) spēlētāju pieskārienu skaitam minūtē bija 1,17 (0,87–1,5); spēļu formātā 11 pret 11

mediāna (Q1–Q3) spēlētāju pieskārienu skaitam minūtē bija 1,13 (0,65–1,42). Tas liecina par nelielu spēlētāju pieskārienu skaita pieaugumu minūtē spēļu formātā 9 pret 9, kā arī vienmērīgāku sadalījumu, bet atšķirība starp formātiem nav statistiski nozīmīga ($p = 0,638$), un spēļu formāta ietekmei ir mazs Kohena r (Cohen's r) efekts $=0,131$.

Viss lielāku pieskārienu skaitu sasniedza spēlētāji spēļu formātā 11 pret 11, kopā – 620 pieskārienu; spēļu formātā 9 pret 9 – 546 pieskārieni divu spēļu ietvaros. Vislielākais pieskārienu skaits vienam spēlētājam ir spēļu formātā 9 pret 9 – 75 pieskārienu, spēļu formātā 11 pret 11 – 74 pieskārieni. Vidējais spēlētāju pieskārienu skaits bumbai divās spēlēs formātā 9 pret 9 bija 42, ar vidējo pieskārienu skaitu minūtē – 1,17. Vidējais spēlētāju pieskārienu skaits bumbai divās spēlēs, spēļu formātā 11 pret 11 bija 47,7, ar vidējo pieskārienu skaitu minūtē – 1,09. Vidējais spēlētāju pieskārienu skaits bumbai vienā minūtē spēļu formātā 9 pret 9 ir par 7,3 % vairāk nekā spēļu formātā 11 pret 11.

3.14. attēls. Spēlētāju pieskārienu skaits abos spēļu formātos minūtē
(Kārbas diagramma)

Nākamais rādītājs starp spēļu formātiem ir maksimālais ātrums, kādu spēlētāji sasniedza spēlēs laikā (skat. 3.20. tabulu).

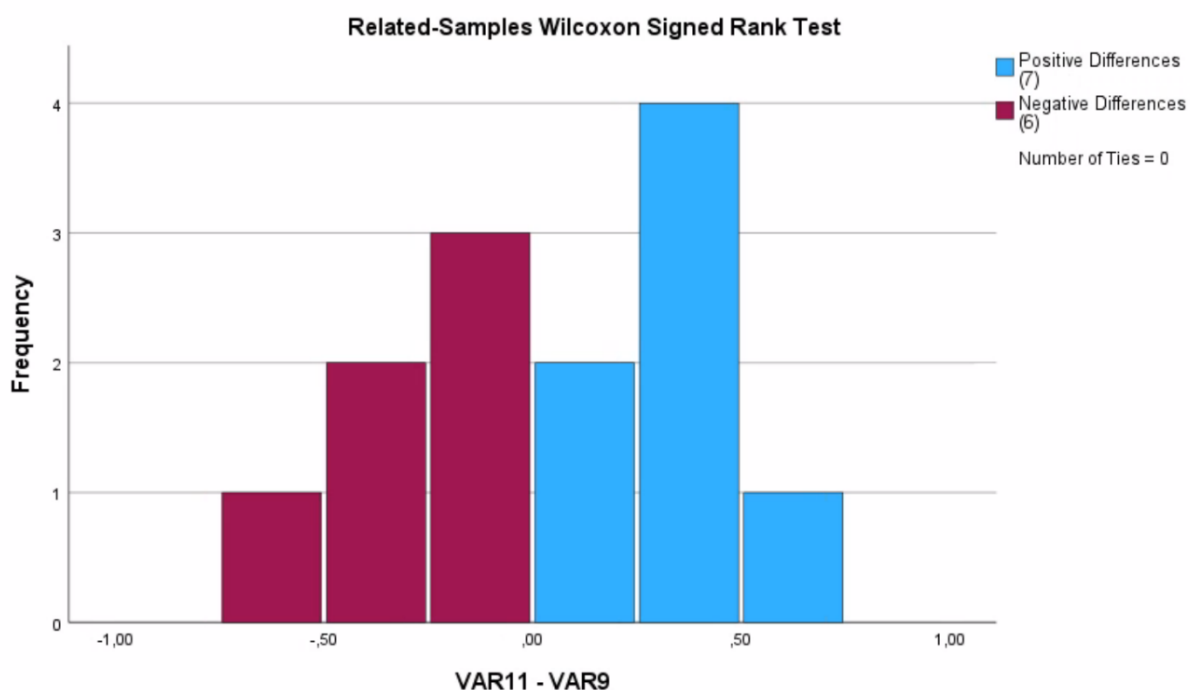
3.20. tabula

Maksimālais ātrums (m/s) spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

	Spēļu formāts 9 pret 9	Spēļu formāts 11 pret 11
Spēlētājs 1	5,8	5,97
Spēlētājs 2	6,62	6,51
Spēlētājs 3	6,12	6,73
Spēlētājs 4	6,12	6,52
Spēlētājs 5	6,69	6,34
Spēlētājs 6	6,39	6,1
Spēlētājs 7	6,31	6,54

	Spēļu formāts 9 pret 9	Spēļu formāts 11 pret 11
Spēlētājs 8	6,51	6,33
Spēlētājs 9	5,94	6,39
Spēlētājs 10	5,84	6,19
Spēlētājs 11	6,16	6,6
Spēlētājs 12	7,04	6,41
Spēlētājs 13	6,54	6,33

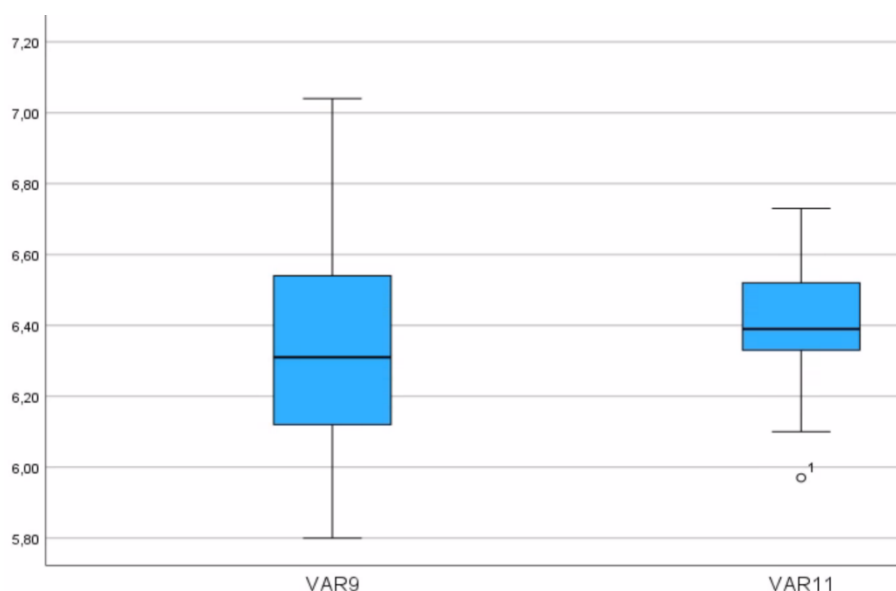
Saskaņā ar Vilkoksona testu (Wilcoxon test) starp datiem nav statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,442$). Saskaņā ar *Related-Samples Wilcoxon signed Rank* testu (skat. 3.15. attēlu), spēles formāta izmaiņas no 9 pret 9 uz 11 pret 11, spēlētāja maksimālā ātruma izpausme pozitīvi ietekmēja 7, negatīvi – 6 spēlētājus.

3.15. attēls. Spēlētāju maksimālais ātrums abos spēļu formātos (Vilkoksona tests)

Maksimālais ātrums, kādu spēlētāji sasniedza spēļu formātā 9 pret 9 – 7,04 m/s; minimālais – 5,8 m/s, vidējais ātrums – 6,31 m/s.

Saskaņā ar Kārba diagrammu (skat. 3.16. attēlu), spēļu formātā 9 pret 9 mediāna (Q1–Q3) spēlētāju maksimālais ātrums bija 6,31 m/s (6,03 m/s–6,58 m/s); spēļu formātā 11 pret 11 mediāna (Q1–Q3) spēlētāju maksimālais ātrums bija 6,39 m/s (6,26 m/s–6,53 m/s). Tas liecina, ka starp formātiem statistiski nozīmīgas atšķirības nav ($p = 0,442$) un spēļu formāta ietekmei ir mazs Kohena r (Cohen's r) efekts = 0,21.

3.16. attēls. **Spēlētāju maksimālais ātrums abos spēļu formātos**
(Kārba diagramma)

Viens no būtiskākajiem rādītājiem ir spēlētāja kopējā distance, ko viņš pārvarēja spēles laikā (skat. 3.21. tabulu). Spēļu formātā 9 pret 9 viena spēlētāja kopējā maksimālā distance ir 5260 m, minimālā – 2594 m, vidēja – 3624 m. Spēļu formātā 11 pret 11 viena spēlētāja kopējā maksimālā distance ir 6560 m, minimālā – 3382 m., vidēja – 4847 m.

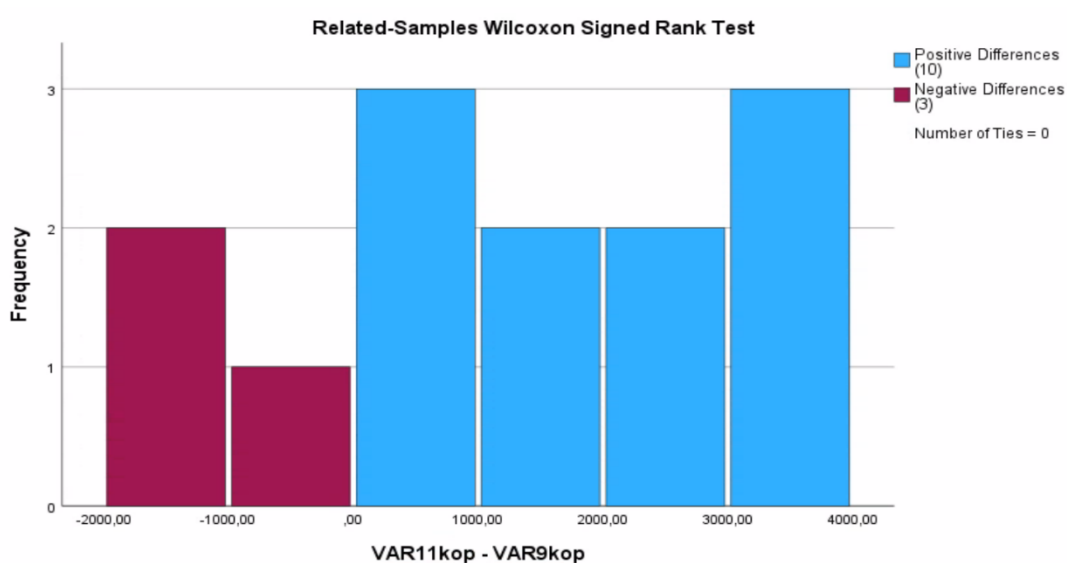
3.21. tabula

Kopējā viena spēlētāja distance spēlē (m) spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11

	Spēļu formāts 9 pret 9	Spēļu formāts 11 pret 11
Spēlētājs 1	4560	4910
Spēlētājs 2	3082	5422
Spēlētājs 3	2714	6478
Spēlētājs 4	2594	5663
Spēlētājs 5	3230	6560
Spēlētājs 6	4417	3519
Spēlētājs 7	3579	4523
Spēlētājs 8	4670	3382
Spēlētājs 9	3534	5829
Spēlētājs 10	3238	3461
Spēlētājs 11	3414	4929
Spēlētājs 12	5260	3676
Spēlētājs 13	2824	4653

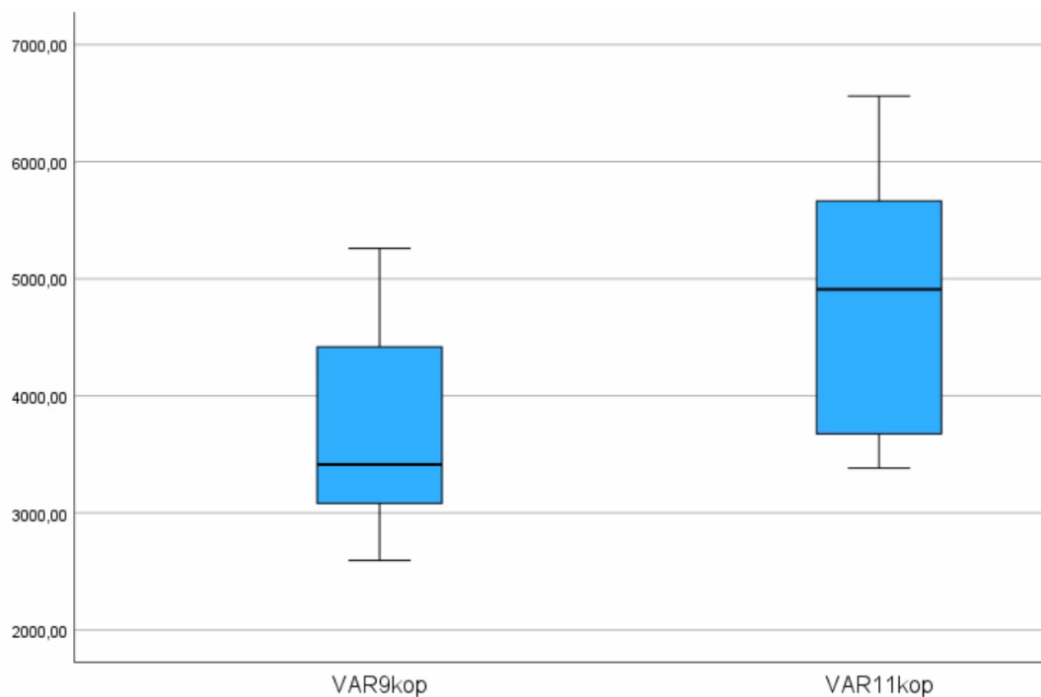
Ja ņem vērā to, ka treneris abos spēļu formātos izmantoja vienus un tos pašus 13 spēlētājus un spēļu ilgums bija 60 minūtes, ir svarīgi absolūtos skaitļos noteikt, cik spēlētāji noskrien spēļu formātos 9 pret 9 un 11 pret 11, jo šajā gadījumā tieši spēles formāts ietekmēs to, kāda būs kopējā distance spēlētājiem.

Saskaņā ar Vilkoksona testu (Wilcoxon test), starp datiem ir statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,033$). Pamatojoties uz *Related-Samples Wilcoxon signed Rank* testa rezultātiem (skat. 3.17. attēlu), spēles formāta izmaiņas no 9 pret 9 uz 11 pret 11 ietekmē kopējo attālumu, ko spēlētājs noskrien spēles laikā. Tātad spēļu formātā 11 pret 11 desmit spēlētāji no 13 skrien vairāk un trīs – mazāku distanci nekā spēļu formātā 9 pret 9. Vidēji spēlētāji spēļu formātā 11 pret 11 skrien par 1223 m (jeb 33,7 %) vairāk nekā spēļu formātā 9 pret 9; tas parāda laukuma lieluma un pieaugošā relatīvā laukuma ietekmi uz katru spēlētāju un arī to, ka spēļu formātā 11 pret 11 ir vairāk iesaistītu spēlētāju.

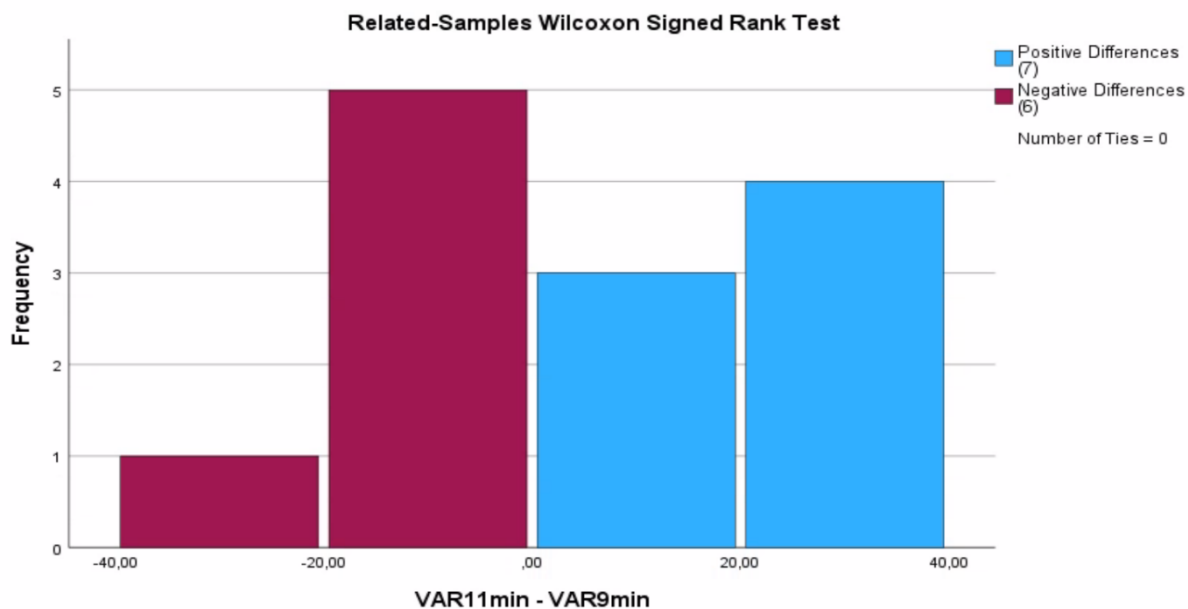
3.17. attēls. **Kopējā viena spēlētāja distance spēlē abos spēļu formātos**
(Vilkoksona tests)

Saskaņā ar Kārbas diagrammu (skat. 3.18. attēlu), spēļu formātā 9 pret 9 mediāna ($Q1-Q3$) kopējā viena spēlētāja distance spēlē bija 3414 m (2953–4488 m); spēļu formātā 11 pret 11 mediāna ($Q1-Q3$) kopējā viena spēlētāja distance spēlē bija 4910 m (3597–5746 m). Tas liecina, ka starp formātiem ir statistiski nozīmīga atšķirība ($p = 0,033$) un spēļu formāta ietekmei ir liels Kohena r (Cohen's r) efekts = 0,591.

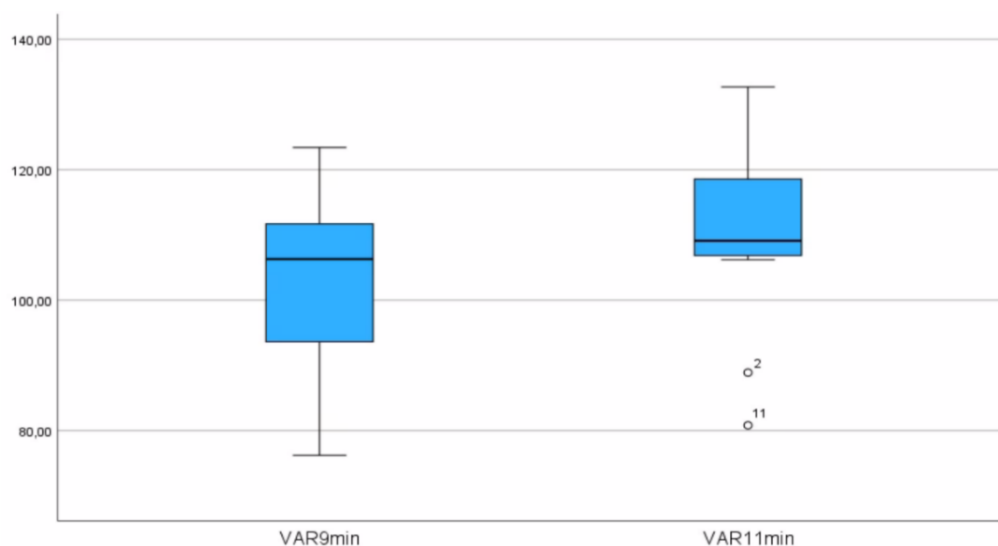
3.18. attēls. **Kopējā viena spēlētāja distance spēlē abos spēļu formātos**
(Kārbas diagramma)

Aprēķinot distanci, ko spēlētājs noskrien minūtē abos spēļu formātos (skat. 3.19. attēlu), saskaņā ar Vilkoksona testu (Wilcoxon test), starp datiem nav statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,382$). Spēles formāta izmaiņas no spēļu formāta 9 pret 9 uz 11 pret 11 pozitīvi ietekmēja 7 un negatīvi – 6 spēlētājus.

3.19. attēls. **Spēlētāja kopējā distance minūtē abos spēļu formātos**
(Vilkoksona tests)

Saskaņā ar Kārbas diagrammu (skat. 3.20. attēlu), spēļu formātā 9 pret 9 mediāna (Q1–Q3) kopējā viena spēlētāja distance minūtē bija 106,3 m (92,2–114,7 m); spēļu formātā 11 pret 11 mediāna (Q1–Q3) kopējā viena spēlētāja distance minūtē bija 109,1 m (106,5–118,8 m). Tas liecina, ka starp formātiem nav statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,382$) un spēļu formāta ietekmei ir mazs Kohena r (Cohen's r) efekts=0,24.

3.20. attēls. Spēlētāja kopējā distance minūtē abos spēļu formātos (Kārbas diagramma)

Nākamais rādītājs ir spēlētāju paātrinājums un bremzēšana spēles laikā un šādu darbību skaits laika vienībā (skat. 3.22. tabulu). Kopējais paātrinājumu un bremzēšanas skaits spēles laikā spēļu formātā 9 pret 9 ir 396 reizes; maksimālais skaits vienam spēlētājam ir 61, minimālais – 16, vidējais rādītājs – 30,5.

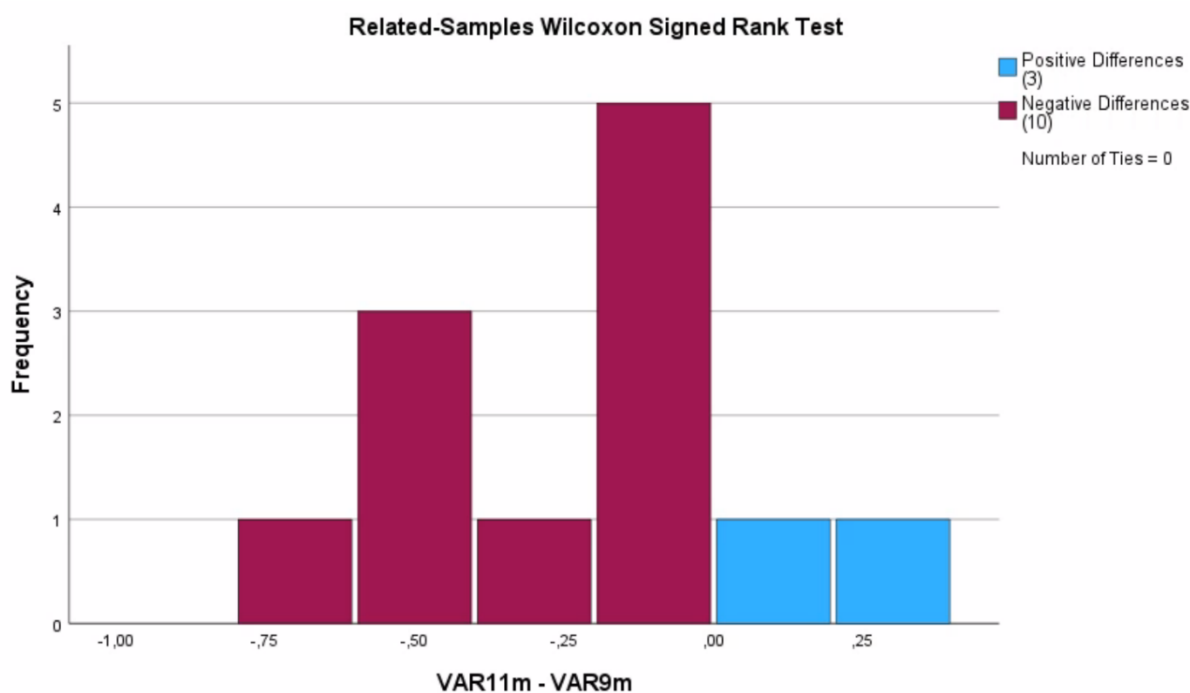
3.22. tabula

Spēlētāju paātrinājums un bremzēšana spēles laikā ($> 2.6(m/s^2)$) abos spēļu formātos

	Spēļu formāts 9 pret 9		Spēļu formāts 11 pret 11	
	Paātrinājums un bremzēšana	Paātrinājums un bremzēšanas minūtē	Paātrinājums un bremzēšana	Paātrinājums un bremzēšana minūtē
Spēlētājs 1	37	0,8	24	0,6
Spēlētājs 2	17	0,6	31	0,5
Spēlētājs 3	20	0,7	35	0,6
Spēlētājs 4	16	0,6	40	0,8
Spēlētājs 5	23	0,8	27	0,4
Spēlētājs 6	60	1	13	0,4
Spēlētājs 7	22	0,8	36	0,9
Spēlētājs 8	61	1,4	20	0,6
Spēlētājs 9	28	1	50	0,9
Spēlētājs 10	22	0,8	18	0,6
Spēlētājs 11	32	1,1	31	0,5
Spēlētājs 12	30	0,5	30	0,9
Spēlētājs 13	28	1	19	0,5

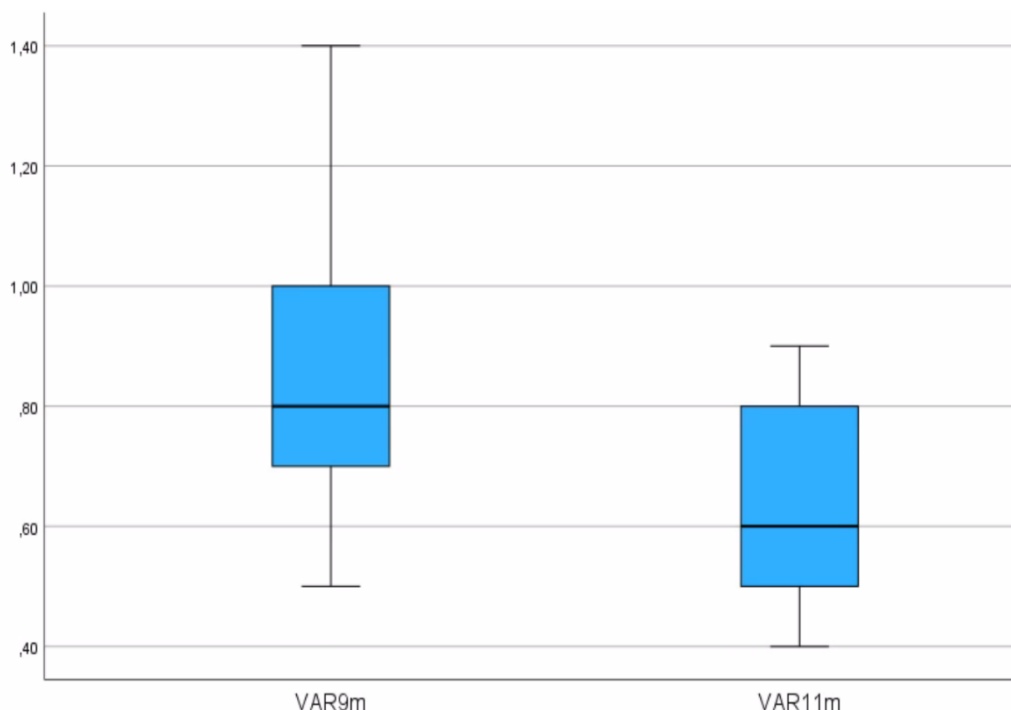
Kopējais paātrinājumu un bremzēšanas skaits spēles laikā spēļu formātā 11 pret 11 ir 367 reizes, maksimālais skaits vienam spēlētājam ir 50, minimālais – 13, vidējais radītājs ir 28,2. Lai gan spēlētāji spēļu formātā 9 pret 9 veica par 32 (jeb 7,9 %) paātrinājumiem un bremzēšanām vairāk nekā spēļu formātā 11 pret 11, tomēr saskaņā ar Vilkoksona testu (Wilcoxon test), starp datiem statistiski nozīmīgas atšķirības nav ($p = 0,783$).

Aprēķinot spēlētāju paātrinājumu un bremzēšanu minūtē ar Vilkoksona testu (Wilcoxon test) abos spēļu formātos (skat. 3.21. attēlu), starp datiem ir statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,045$). Spēles formāta izmaiņas no 9 pret 9 uz 11 pret 11, pozitīvi ietekmēja 3 un negatīvi – 10 spēlētājus.

3.21. attēls. **Spēlētāju paātrinājums un bremzēšana spēles laikā abos spēļu formātos**
(Vilkoksona tests)

Saskaņā ar Kārba diagrammu (skat. 3.22. attēlu), spēļu formātā 9 pret 9 mediāna ($Q1-Q3$) spēlētāja paātrinājums un bremzēšana spēles laikā minūtē bija 0,8 (0,65–1) reizes; spēļu formātā 11 pret 11 mediāna ($Q1-Q3$) spēlētāja paātrinājums un bremzēšana spēles laikā minūtē bija 0,6 (0,5–0,85) reizes. Tas liecina, ka starp formātiem ir statistiski nozīmīgas atšķirības ($p = 0,045$) un spēļu formāta ietekmei ir liels Kohena r (Cohen's r) efekts = 0,55.

3.22. attēls. **Spēlētāju paātrinājums un bremzēšana spēles laikā abos spēļu formātos**
(Kārba diagramma)

Secinājumi: kopējais un vidējais pieskārienu skaits spēļu formātā 11 pret 11 ir lielāks nekā spēļu formātā 9 pret 9, jo spēlē ir iesaistīti vairāk spēlētāju (11 spēlētāji pret 9 spēlētājiem), bet spēļu formātā 9 pret 9 ir par 7,3 % vairāk spēlētāju pieskārienu laika vienībā, kas liecina par tendenci spēlētāju lielāku iesaistīšanos spēles procesā. Tas apliecina arī Kārba diagramma, kas parāda, ka atšķirība starp pieskārienu skaitu minūtē spēlētājiem ir lielāka spēļu formātā 11 pret 11.

Nav konstatētas būtiskas atšķirības starp spēlētāju maksimālajiem ātrumiem abos spēļu formātos. Tas norāda, ka spēlētāji var parādīt savas maksimālā ātruma spējas abos spēļu formātos, bet tomēr šī pētījuma kontekstā nav iespējams noteikt, kādā laika periodā spēlētājs parāda savu maksimālo ātrumu.

Pētījums parādīja, ka spēles formāta maiņa no 9 pret 9 uz 11 pret 11 būtiski ietekmē kopējo distanci, ko spēlētāji noskrien spēles laikā, un Kohena r (Cohen's r) efekta lielums tika noteikts kā līdzīgs 0,591. Spēļu formātā 11 pret 11 spēlētājs skrēja tikai nedaudz, par 4,8 % vairāk laika vienībā, taču spēļu formāta izvēle šajā eksperimentā norāda uz laukuma lieluma un relatīvā laukuma pieauguma nozīmi, kā arī to, ka lielāka dalībnieku skaita iesaiste var palielināt noskrieto distanci, ar nosacījumu, ka trenerim ir 13 spēlētāju.

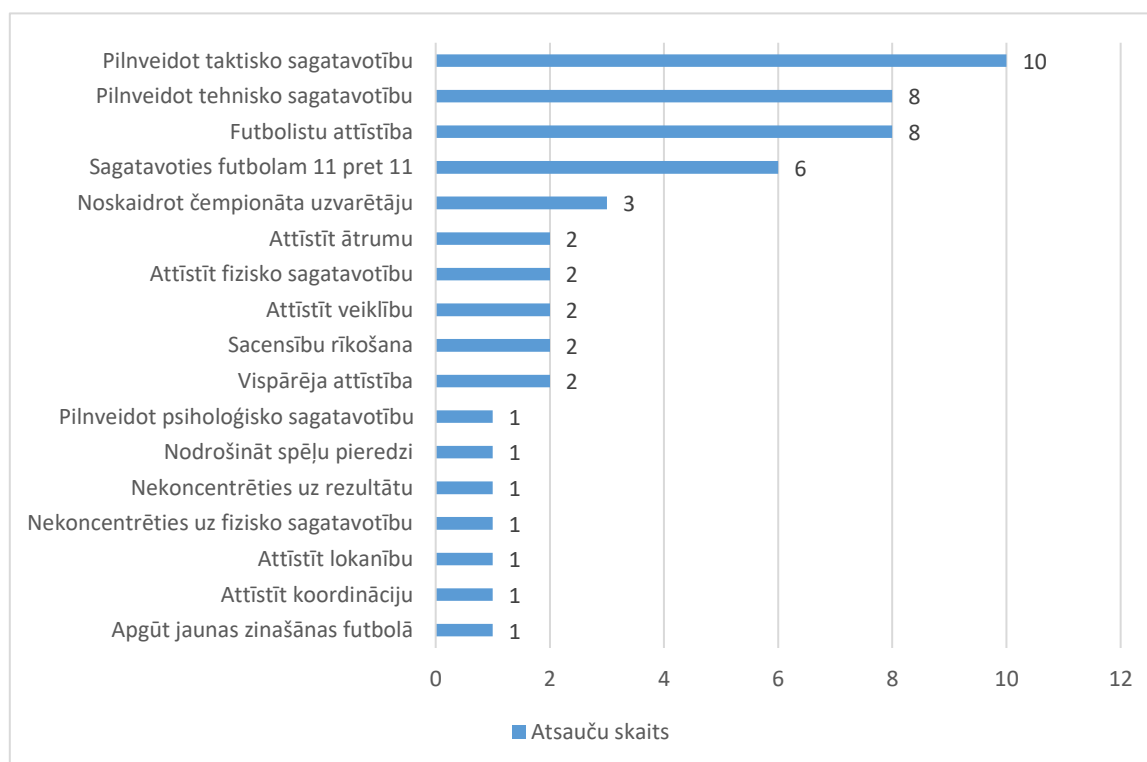
Tika konstatēts, ka spēlētāji spēļu formātā 9 pret 9 veica kopumā 396 paātrinājumus un bremzēšanas reizes, kas ir vairāk nekā spēļu formātā 11 pret 11, kurā tika reģistrēti 367 šādi paātrinājumi un bremzēšanas. Tas nozīmē, ka spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāji ir aktīvāki šajās darbībās, veicot par 32 (jeb 7,9 %) vairāk paātrinājumu un bremzēšanas.

Salīdzinot paātrinājumu un bremzēšanas minūtē, datu analīze ($p = 0,045$) parādīja statistiski nozīmīgas atšķirības, kas liecina par to, ka spēļu formāta maiņa ietekmē šo darbību biežumu. Spēļu formātā 9 pret 9 mediāna bija 0,8 reizes minūtē, bet spēļu formātā 11 pret 11 tā samazinājās līdz 0,6 reizēm. Kohena r (Cohen's r) efekta lielums ir 0,55 un norāda uz lielu formātu izvēles ietekmi uz spēlētāju paātrinājumu un bremzēšanu laika vienībā.

Spēļu formātā 11 pret 11 spēlētāji vidēji noskrien par 1223 m (jeb 33,7 %) vairāk nekā spēļu formātā 9 pret 9, par 7,3 % mazāk pieskaras bumbai minūtē un tajā paša laikā izpilda vidēji par 33,3 % mazāku paātrinājumu un bremzēšanu, citiem vārdiem sakot, spēle spēļu formātā 11 pret 11 notiek vienmērīgā tempā ar tikai nelieliem intensitātes uzliesmojumiem. Tas viennozīmīgi liecina par to, ka spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāja virzienu izmaiņu intensitāte ir augstāka nekā spēļu formātā 11 pret 11, spēlētāji tiek vairāk iesaistīti spēlē, mazāk attīsta vispārējo izturību un ir izveidoti tādi spēles apstākļi, kas veicina spēlētāju izmantot eksplozivitāti.

3.2. Treneru viedokļi par futbola spēļu formātu 9 pret 9 ieviešanas piemērotību U13 vecuma grupā

Pēc intervijas transkripcijas (skat. 13.–24. pielikumu) un apstrādes QSR NVivo 12 programmā, izmantojot atklātu kodu sistēmu (Khandkar, 2009), tika iegūti intervijas jautājuma “Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?” šādi kodu elementi (skat. 3.23. attēlu).

3.23. attēls. Kodu biežums jautājumam “Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?”

Respondenti (skat. 25. pielikumu) par galveno mērķi Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai izcel taktisko sagatavotību pilnveidošanu, kas tika pieminēta intervijās – 10 (jeb 19,2 %) reizes, otrajā un trešajā vietā pēc pieminēto skaita ir tehniskās sagatavotības pilnveidošana un futbolistu attīstība, kas tika pieminētas intervijās – 8 (jeb 15,4 %) reizes, ceturtajā vietā ir sagatavoties futbolam 11 pret 11 – 6 (jeb 11,5 %) un piektajā – noskaidrot čempionāta uzvarētāju – 3 (jeb 5,8 %) reizes.

3.23. tabula

Kodu saturs pa izteicieniem

Respondenti	Saturiskais kods	Respondentu izteikumi
Vadītājs	Sagatavoties futbolam 11 pret 11 Nodrošināt futbolistiem spēļu pieredzi Futbolistu attīstība Pilnveidot tehnisko sagatavotību Pilnveidot taktisko sagatavotību Sacensību rīkošana Noskaidrot čempionāta uzvarētāju	V18: “pāriet no mazā futbola uz lielo” V18: “vispār inodrošināt spēļu pieredzi U13 vecuma futbolistiem” V18: “attīstīt spēlētāju futbola prasmes un iemaņas” V18: “šajā vecuma grupā pats būtiskākais ir tehniskā sagatavotība” V18: “bet šajā vecuma posmā pievērsīsim uzmanību tieši individuāli taktiskajai sagatavotībai un grupveida, bet ne tik stipri komandas taktiskajai sagatavotībai” V18: “nodrošināt spēļu organizāciju” V18: “noskaidrot komandu spēka līmeni”
Struktūrvienības vadītāji – Direktori	Sagatavoties futbolam 11 pret 11 Futbolistu attīstība Sacensību rīkošana Nodrošināt spēļu pieredzi Noskaidrot čempionāta uzvarētāju	D21: “sagatavot pieaugušo futbolam” D23: “attīstīt spēlētāju futbola prasmes un iemaņas” D15: “nodrošināt spēļu organizāciju” D15: “vispār nodrošināt spēļu pieredzi” D23: “noskaidrot labākos attiecīgajā vecuma grupā”
Treneri	Pilnveidot taktisko sagatavotību Pilnveidot tehnisko sagatavotību Futbolistu attīstība Sagatavoties futbolam 11 pret 11 Vispārēja attīstība Attīstīt fizisko sagatavotību	T14: “taktisko darbību attīstība” T12: “vispirms nepieciešams domāt par tehniku” T22: “galvenais ir futbolistu attīstīšana” T17: “spēlētāju sagatavošana lielajam futbolam” T31: “tāda vispārēja bērnu attīstība” T15S: “arī fiziski sagatavot”

Salīdzinot kodu saturu rezultātus pa respondentu grupām (skat. 3.23. tabulu), var novērot šādu kodējumu sakritību visās trijās respondentu grupās:

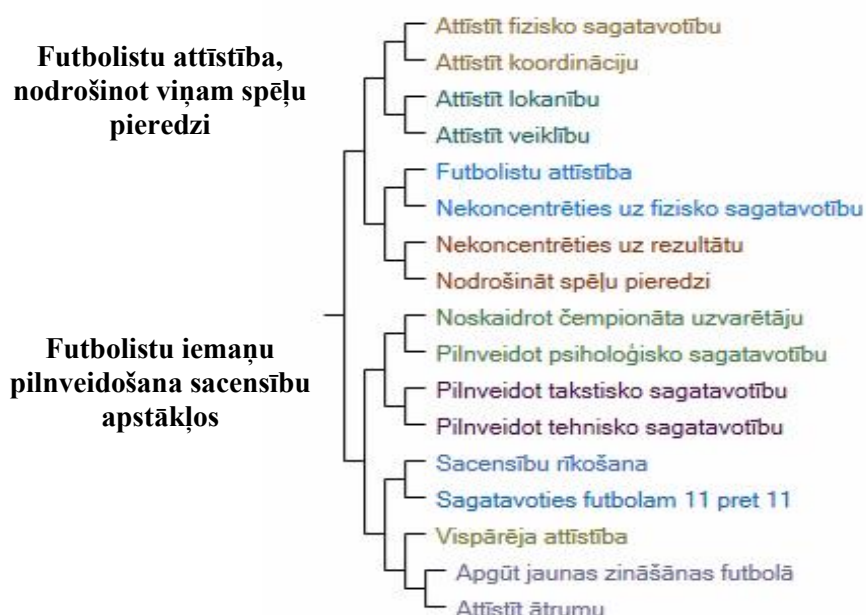
- Futbolistu attīstība.
- Sagatavoties futbolam 11 pret 11 (pāriet no mazā futbola uz lielo).

Izteikumi, kas sakrīt divās respondentu grupās no trim:

- Nodrošināt spēļu organizāciju.
- Pilnveidot tehnisko, taktisko un attīstīt fizisko sagatavotību.
- Noskaidrot čempionāta uzvarētāju.
- Attīstīt veiklību un ātrumu.

Grupējot elementus pēc kodēšanas līdzības *Jaccard's coefficient* (Oleinik, 2011) dendogrammā, redzams, ka grupās veidojās 8 līdzības, kas apvienojās divās lielākās grupās (skat. 3.24. attēlu), kurās var attiecīgi nosaukt:

1. Futbolistu attīstība, nodrošinot viņam spēļu pieredzi.
2. Futbolista iemaņas pilnveidošana sacensībās apstākļos.

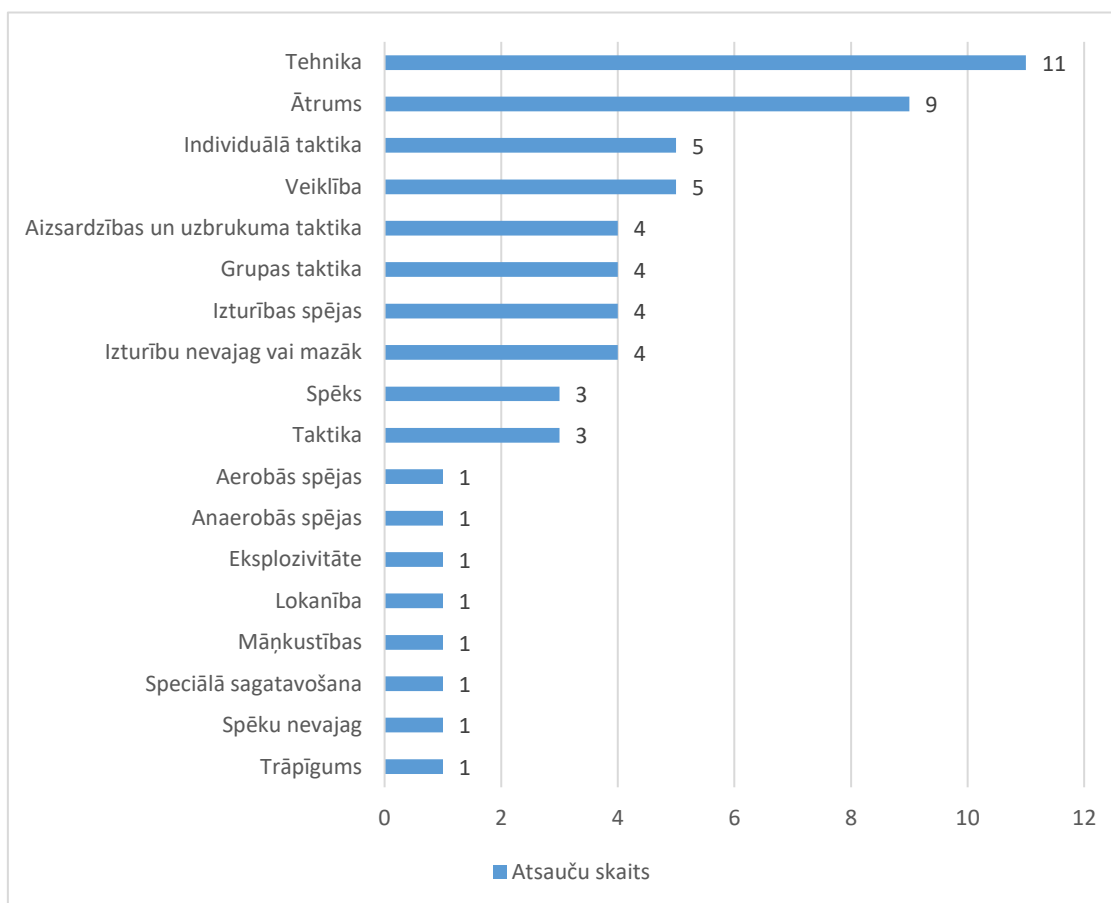

3.24. attēls. Vienumi, kas sagrupēti pēc kodēšanas līdzības

Secinājumi: Visas 3 respondentu grupas bija vienisprātis, ka U13 vecuma grupai ir jākoncentrējas uz futbolista attīstību un viņš jāsagatavo futbolam 11 pret 11. Visvairāk – 10 reizes, intervijās minēts par futbolista taktisko iemaņu attīstību, kurā nepieciešams vairāk laika veltīt individuālajām un grupu taktiskajām darbībām un mazāk vispārīgām komandas darbībām. Tāpat respondenti savās atbildēs pievērsa uzmanību, ka ir nepieciešams nodrošināt spēlētājam spēļu pieredzi un izveidot tādas spēles formāta nosacījumus, kuros viņš var pilnveidot savu tehnisko sagatavotību sacensību apstākļos, attīstīt veiklību un ātrumu.

Tā kā šajā vecumā parasti sākas Latvijas čempionāts spēļu formātā 11 pret 11, daļa aptaujāto atbildēja, ka klubiem ir nepieciešams sagatavoties spēļu organizēšanai un noskaidrot čempionāta čempionu.

Tika iegūti intervijas jautājuma “Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?” kodu elementi (skat. 3.25. attēlu).

3.25. attēls. Kodu biežums jautājumam “Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?”

Respondenti par galveno īpašību, kas jāattīsta U13 vecuma grupai, izceļ tehnikas iemaņu pilnveidošanu, kas intervijās tika pieminēta 11 (jeb 18,3 %) reizes; otrajā vietā ierindojās ātrums, kas tika pieminēts 9 (jeb 15 %) reizes un trešajā vietā pēc pieminēto skaita ir individuālās taktikas pilnveidošana un veiklības attīstība, kas intervijās tika pieminēta 5 (jeb 8,3 %) reizes.

Salīdzinot kodu saturu pa izteicieniem rezultātus pa respondentu grupām, var novērot šādu kodējumu sakritību visās trijās respondentu grupās (skat. 3.24. tabulu):

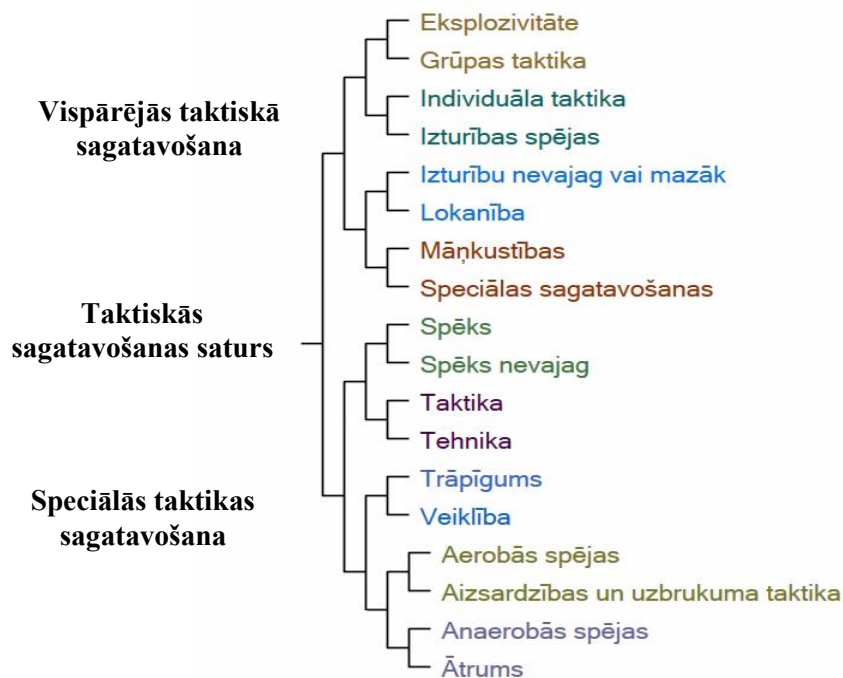
- attīstīt tādas fiziskās īpašības kā ātrums un veiklība;
- šajā vecumā attīstīt izturību nevajag vai mazāk.

Norādītie izteikumi, kas sakrīt divās respondentu grupās no trim:

- jāattīsta aizsardzības un uzbrukums taktika;
- jāattīsta individuālā taktika, vispārējā taktika;
- jāattīsta futbolista tehnika.

Kodu saturs pa izteicieniem

Respondenti	Saturiskais kods	Respondentu izteikumi
Vadītājs	Veiklība Ātrums Izturību nevajag vai mazāk	V18: “uzlabot tādas fiziskās īpašības kā veiklību jeb koordināciju” V18: “un ātrumu” V18: “izturību, uz ko principā šajā vecumā nav jāstrādā”
Struktūrvienības vadītāji – Direktori	Tehnika Veiklība Individuāla taktika Ātrums Taktika Izturību nevajag vai mazāk Aizsardzības un uzbrukuma taktika	D23: “Jāstrādā gan ar bumbu, gan ar tehniku” D15: “veiklība un veiklības trīs galvenās sastāvdaļas” D15: “galvenais šajā vecumā ir individuālā taktika” D21: “mazāk distances ātrumu, vairāk – starta ātrumu” D23: “gan jāsaprot jau taktiskās nianšes” D21: “izturība šajā vecumā posmā nav tik svarīga” D15: “taktika gan uzbrukumā, gan aizsardzībā”
Treneri	Tehnika Spēks Ātrums Grupās taktika Aizsardzības un uzbrukuma taktika Izturības spējas Izturību nevajag vai mazāk Taktika Veiklība	T14: “tehniskās sagatavotības pilnveidošana” T22: “un spēks, protams” T17: “vairāk jākoncentrējas uz ātrumu” T14V: “mijiedarbības principi grupās” T22: “aizsardzības un uzbrukuma taktikas principi” T14V: “šajā vecumā jāturpina trenēt izturību” T15: “vairāk jākoncentrējas uz ātrumu, uz ātruma izturības izpausmēm. Bet nevis uz izturību kā tādu” T14: “spēles taktiskā izpratne” T22: “līdzsvaru, kas veicina labāku bumbas kontroli un efektīvāku spēli”

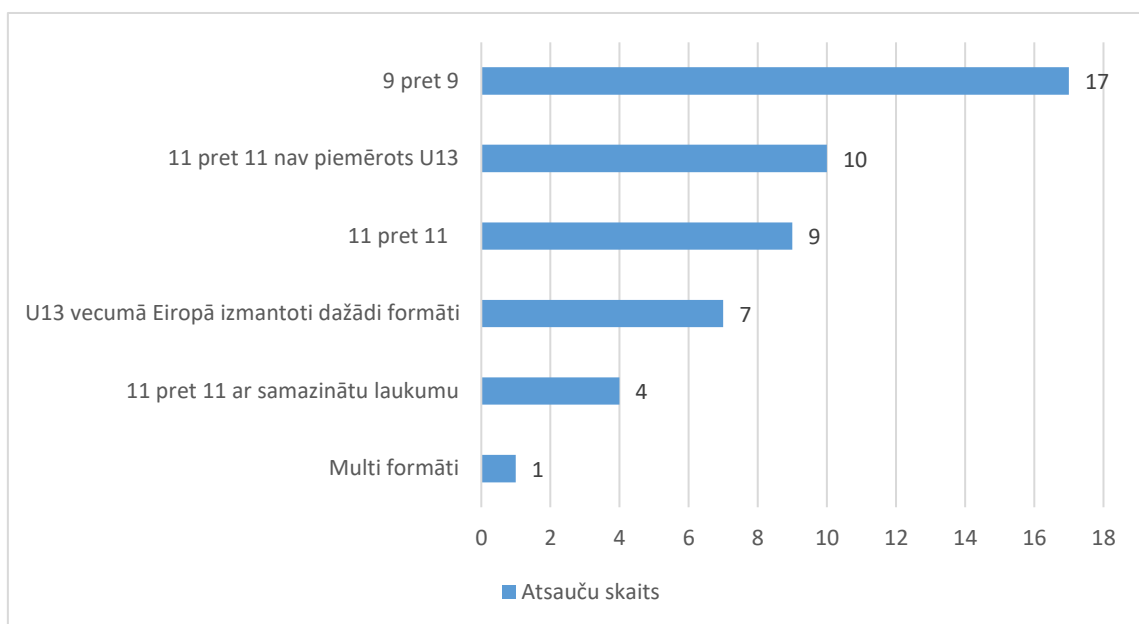
3.26. attēls. Vienumi, kas sargrupēti pēc kodēšanas līdzības

Grupējot kodu saturu pa izteicieniem pēc kodēšanas līdzības (skat. 3.26. attēlu), tika iegūti trīs lieli bloki, kurus var attiecīgi nosaukt:

1. Taktiskās sagatavošanas saturs.
2. Vispārējā taktiskā sagatavošana.
3. Speciālās taktikas sagatavošana.

Secinājumi: Visas 3 respondentu grupās saskatāma tendence samazināt izturības treniņu nozīmi, uzsverot, ka šajā vecumā izturība nav prioritāte. Vairāk pievērst uzmanību tādām fiziskām īpašībām kā ātrums un veiklība. Šajā vecumā ir jāliek uzsvars uz futbolista taktiskajām darbībām uzbrukuma un aizsardzības fāzēs, kā arī uz individuālo taktiku, sevišķi, – spēlē viens pret vienu, kurā viņš var demonstrēt un pilnveidot savas tehniskās prasmes un iemaņas.

Tika iegūti intervijas trešā jautājuma “Kāds spēles formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?” šādi rezultāti (skat. 3.27. attēlu).

3.27. attēls. **Kodu biežums jautājumam “Kāds spēles formāts, būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?”**

Respondenti par piemērotāku spēļu formātu U13 vecumam nosauca spēļu formātu 9 pret 9, ko intervijās pieminēja 17 (jeb 35,4 %) reizes; otrajā vietā ir izteiciens, ka spēļu formāts 11 pret 11 nav piemērots U13 vecuma grupai – 10 (jeb 20,8 %) reizes; un trešajā vietā ir spēļu formāts 11 pret 11 – 9 (jeb 18,8 %) reizes. 7 (jeb 14,6 %) reizes pieminēts, ka U13 vecumā Eiropā tiek izmantoti dažādi spēļu formāti.

Salīdzinot elementu saturu rezultātus pa respondentu grupām, var novērot šādu kodējumu sakritību visās trijās respondentu grupās (skat. 3.25. tabulu):

- U13 vecuma grupai piemērotāks ir spēļu formāts 9 pret 9;
- spēļu formāts 11 pret 11 nav piemērots U13 grupai;
- U13 vecumā Eiropā tiek izmantoti dažādi spēļu formāti.

Norādītie izteikumi, kas sakrīt divās respondentu grupās no trim:

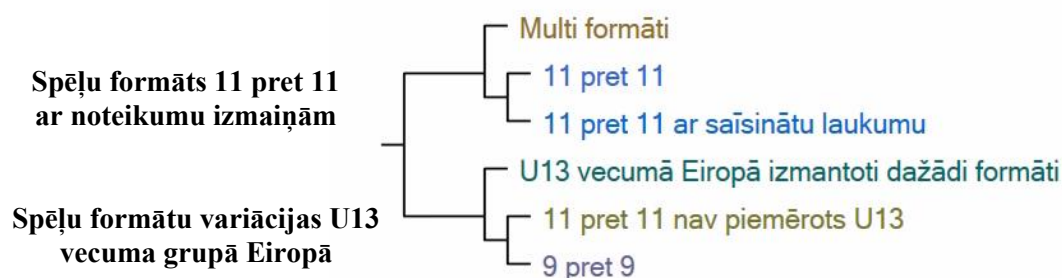
- spēļu formāts 11 pret 11.

Kodu saturs pa izteicieniem

Respondenti	Saturiskais kods	Respondentu izteikumi
Vadītājs	formāts 11 pret 11 nav piemērots U13 vecuma grupai 9 pret 9 U13 vecumā Eiropā tiek izmantoti dažādi formāti 11 pret 11	V18: “formātā 11 pret 11 viens spēlētājs 8 ar pusi minūtes ne reizi nepieskaras bumbai. Par kādu attīstību var būt runa?” V18: “jādomā par spēlētāju – kas viņam būs labāk, un simt procenti 9 pret 9 U13 vecumā būs labāk” V18: “nav tā, ka U13 vecumā Eiropā visur spēlē 9 pret 9 vai visur – 11 pret 11” V18: “lielo futbolu spēlē 11 pret 11”
Struktūrvienības vadītāji – Direktori	11 pret 11 formāts nav piemērots 9 pret 9 U13 vecumā Eiropā izmantoti dažādi formāti	D21: “Ja tu spēlē 11 pret 11 un nevar izdarīt garo piespēli, kāda jēga izmantot tieši šo formātu?” D15: “9 pret 9 ļauj futbolistam mācīties” D23: “Zviedrijā spēlē 9 pret 9”
Treneri	9 pret 9 11 pret 11 11 pret 11 formāts nav piemērots 11 pret 11 ar saīsinātu laukumu U13 vecumā Eiropā tiek izmantoti dažādi formāti	T22: “formāts 9 pret 9 ir tāds optimāls variants” T15: “līdz šim mēs vienmēr esam spēlējuši 11 pret 11” T17: “formātam 11 pret 11 neviens no bērniem nav gatavs ne fiziski, ne psiholoģiski” T31: “pārejam uz 11 pret 11, tad vienkārši, saīsināt samazināt laukuma izmērus būs fantastika” T14: “ir valstis, kurās spēlē 8 pret 8 vai 9 pret 9, vai 11 uz 11”

Grupējot kodu saturu pa izteicieniem pēc kodēšanas līdzības (skat. 3.28. attēlu), tika iegūti divi bloki, kurus var attiecīgi nosaukt:

- spēļu formāts 11 pret 11 ar noteikumu izmaiņām;
- spēļu formātu variācijas U13 vecuma grupā Eiropā.

3.28. attēls. Vienumi, kas sagrupēti pēc kodēšanas līdzības

Secinājumi: Lielākā daļa respondentu uzskata, ka spēļu formāts 11 pret 11 nav piemērots U13 grupai un spēļu formāts 9 pret 9 ir optimāla izvēle starp šiem diviem formātiem.

Eiropā tiek izmantoti dažādi spēļu formāti U13 grupā, piemēram, Zviedrijā, spēlē 9 pret 9, Lietuvā – 8 pret 8, tādējādi liecinot par atšķirīgām pieejām futbolā. Respondenti norādīja, ka, izvēloties spēles formātu, jāvadās no spēlētāju fiziskajām spējām, kā arī spēlētāja iesaistes spēles procesā (bumbas pieskārieni laika vienībā).

Tika iegūti intervijas jautājuma “Nosauciet priekšrocības un trūkumus spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā” šādi rezultāti (skat. 3.26. tabulu).

3.26. tabula

Respondentu uzskati par spēļu formātu 9 pret 9 ieviešanu U13 vecumā

Ieguvumi no spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanas U13 vecumā	Trūkumi, ieviešot spēļu formātu 9 pret 9 U13 vecumā	Atsauču skaits intervijās
Spēlētājs biežāks kontaktēsies ar bumbu	Nepieciešamība papildus sagatavot laukumu spēlei	4
Futbols būs intensīvs		2
Laukuma izmēram nav tik liels pieaugums Vairāk tiks izmantotas vidējās un īsās iespēles Vairāk taktiskas sadarbības grupās Trīs pilnvērtīgas spēļu fāzes Atbilst apmācības mērķiem U13 vecuma grupai Vairāk tehnisko un taktisko darbību Vienādi spēļu apstākļi visiem, neskatoties uz fizisko sagatavotību	Vēlāk specializējamies futbolam 11 pret 11 Spēlētāju skaits mazāks nekā 11 pret 11 Vienu gadu mazāk spēlētu 11 pret 11 līdz pieaugušo futbolam	1

Respondenti par spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanas galveno priekšrocību nosauca biežāku spēlētāju kontaktu ar bumbu, ko intervijās pieminēja 4 (jeb 20 %) reizes; arī 4 (jeb 20 %) reizes tika pieminēts, ka spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai mīnusu nav.

Par galveno trūkumu spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai respondenti nosauca laukumu sagatavošanu spēlei, ko intervijās pieminēja 4 (jeb 20 %) reizes; 2 (jeb 10 %) reizes tika pieminēts, ka “futbola sabiedrībai iesēdies prātā”, ka U13 vecumā jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11.

Kopējais skaits ieguvumu izteikumu par spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanu U13 vecumā ir 13 (jeb 65 %) pozitīvu, negatīvu – 7 (jeb 35 %).

Salīdzinot kodu saturu pa izteicieniem rezultātus pa respondentu grupām, var novērot šādu kodējumu sakritību divās respondentu grupās no trim (skat. 3.27. tabulu):

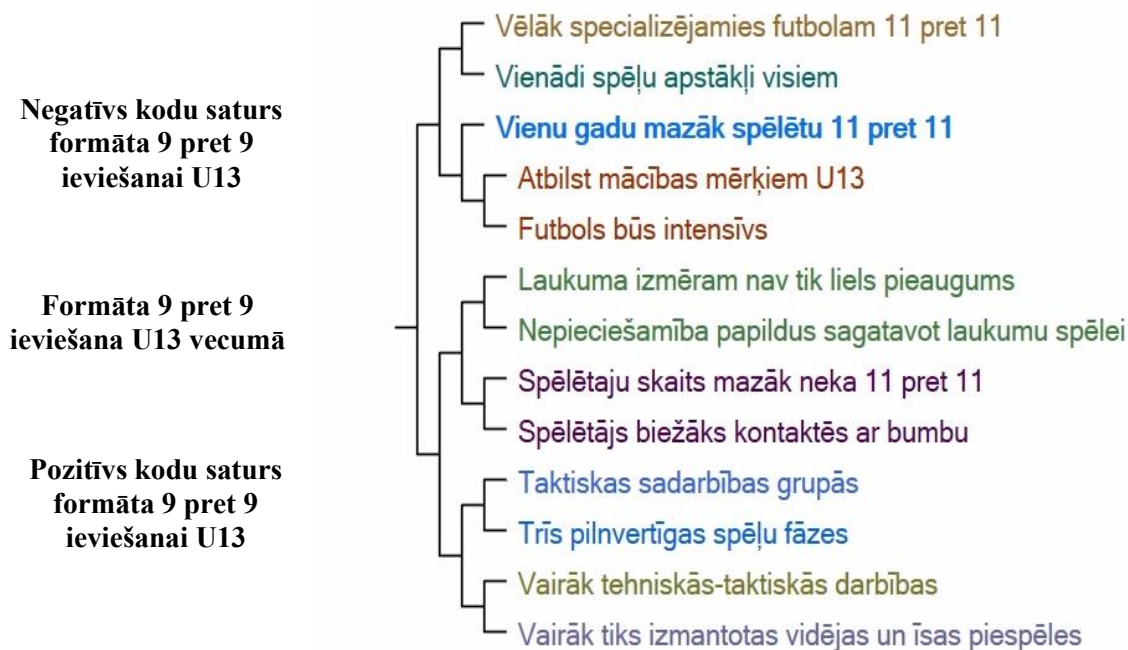
- futbola sabiedrība pierāda, ka U13 vecumā jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11;
- spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai trūkumu nav;
- spēlētājiem spēļu formātā 9 pret 9 būs biežāks kontaktu ar bumbu un sadarbība grupās;
- nepieciešamība laukumu papildus sagatavošanai spēlei spēļu formātā 9 pret 9.

Kodu saturs pa izteicieniem

Respondenti	Saturiskais kods	Respondentu izteikumi
Vadītājs	Nepieciešamība papildus sagatavot laukumu spēlei	V18: “slinkums. Mums nav, teiksim, plakano mīcīšu, lai iezīmētu līnijas un sašaurinātu lielu laukumu”
Struktūrvienības vadītāji – Direktori	Nepieciešamība papildus sagatavot laukumu spēlei Spēlētājs biežāk kontaktēsies ar bumbu Laukuma izmēram nav tik liels pieaugums Vairāk tehnisko un taktisko darbību Vairāk tiks izmantotas vidējās un īsās piespēles Vienu gadu mazāk spēlētu 11 pret 11 līdz pieaugušo futbolam	D21: “redzu tikai vienu trūkumu – spēles laukuma sagatavošana spēlei” D23: “šajā formātā, spēlētāji vairāk pieskaras bumbai” D23: “Priekšrocības, būtu tā, ka uzreiz nebūtu pārāk laukuma izmēram krass pieaugums” D15: “ja tu spēlē futbolu 9 pret 9 tur ir vairāk tehnisko un taktisko darbību” D23: “spēlētājam nevajadzētu tik daudz izmantot garās vertikālās piespēles” D23: “Trūkumi būtu tas, ka viņi vienkārši vienu gadu mazāk spēlētu 11 pret 11, kamēr viņi sasniedz pieaugušo līmeni”
Treneri	Atbilst apmācības mērķiem U13 vecuma grupai Spēlētājs biežāk kontaktēsies ar bumbu Laukuma sagatavošanas spēlei Futbols 9 pret 9 būs intensīvs Vairāk taktiskās sadarbības grupās Trīs pilnvērtīgas spēļu fāzes	T14: “ņemot vērā tikko teikto, tad laukumam 9 pret 9 vairāk atbilst tiem izvirzītajiem mērķiem, kurus es jau iepriekš nosaucu sarunā” T12: “tas ir labs formāts, tāpēc ka spēlētāji var vairāk spēlēt ar bumbu, nevis vienkārši skriet pa laukumu” T31: “trūkumi, – tas varētu būt tikai infrastruktūras jautājums, ne visi klubi var atļauties spēlēt 9 pret 9, ieņemot visu futbola laukumu” T15: “priekšrocības ir tā, ka futbols būs intensīvs” T12: “būs vairāk situāciju, kurās viņi var sadarboties grupās (divi spēlētāji, trīs)” T15: “Veidot uzbrukumu, sākot no vārtiem. Un beidzot – ar noslēgumu; tad būs viss trīs fāzes”

Grupējot elementus pēc kodēšanas līdzības (skat. 3.29. attēlu), tika iegūti trīs bloki, ko var attiecīgi nosaukt:

- Pozitīvs kodu saturs spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai U13;
- Negatīvs kodu saturs spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai U13.

3.29. attēls. Vienumi, kas sagrupēti pēc kodēšanas līdzības

Secinājumi: Respondenti uzsver, ka spēļu formāts 9 pret 9 ļauj spēlētājiem biežāk kontaktēties ar bumbu, kas ir svarīgi tehniskās prasmes attīstīšanai. Tiks veicināta lielāka sadarbība grupās, futbols būs vairāk intensīvs. Šis formāts vairāk atbilst apmācības mērķiem U13 vecuma grupai, un laukuma izmērs no U12 vecuma būtiski nemainās, kas palīdzēs spēlētājiem ātrāk pielāgoties jaunā formāta prasībām.

Par spēļu formāta 9 pret 9 trūkumiem respondenti atzīmēja, ka jauna formāta ieviešana prasa laukuma papildu sagatavošanu, kas var radīt izaicinājumus infrastruktūras ziņā un pieprasīt papildu darbinieku iesaisti. Pastāv uzskats treneru un vecāku vidē, ka U13 vecumā grupai jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11, un sabiedrībā ir nepietiekama izpratne par spēļu formāta 9 pret 9 priekšrocībām.

3.3. Inovatīvs Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formāts futbolā U13 vecuma grupā

Pamatojoties uz eksperimenta rezultātiem un treneru atzinumiem, inovatīvajam spēles formātam U13 vecuma grupā jāatbilst šādiem pamatprincipiem:

- formātam jābūt veidotam tā, lai tas radītu spēles situācijas, kas dabiski veicina spēlētāju taktiskās izpratnes attīstību – gan individuāli, gan, sadarbojoties grupā;
- formātam jābūt pielāgotam tā, lai tas garantētu katram spēlētājam biežu kontaktu ar bumbu, kas ir pamats tehniskās meistarības pilnveidei;
- formātam jānodrošina spēlētāju fizisko īpašību attīstību, īpaši akcentējot ātrumu un veiklību;

- nodrošināt pakāpenisku un pārdomātu pāreju uz spēļu formātu 11 pret 11 (pāreja no mazā futbola uz lielo);
- nodrošināt iespēju katram spēlētājam gūt pilnvērtīgu spēļu pieredzi un aktīvi iesaistīties spēlē.

Pamatojoties uz augšminētajiem pamatprincipiem un treneru izvēli, ka U13 vecuma grupai piemērotāks ir spēļu formāts 9 pret 9, pētījuma ietvaros tika piedāvāts šāds formāts (skat. 3.30. attēlu). Šis formāts pēc U12 vecuma grupas ļauj komandām vēl vienu sezonu aizvadīt spēļu formātā 9 pret 9 un sagatavoties pārejai uz spēļu formātu 11 pret 11 U14 vecuma grupā.

Spēļu formāts: 9 pret 9;

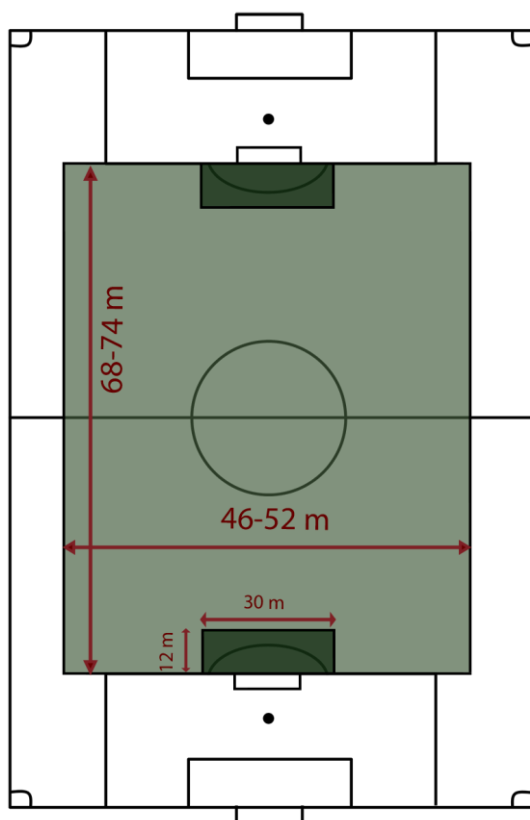
Laukuma izmērs: 68–74 × 46–52 m;

Soda laukuma izmērs: 30 × 12 m;

Vārtu izmērs: 7,32 × 2,44 m;

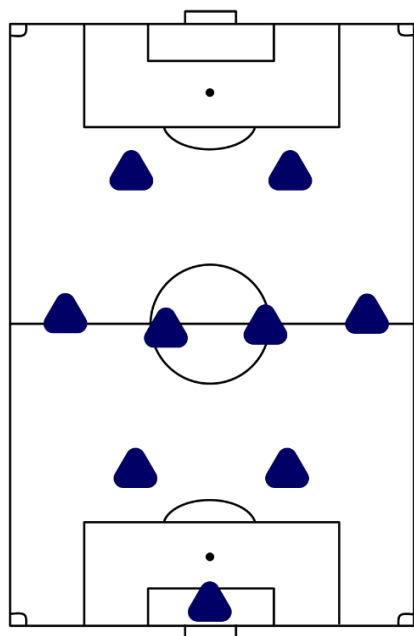
Bumbas izmērs: 4.;

Spēles laiks: 3 × 25 min.

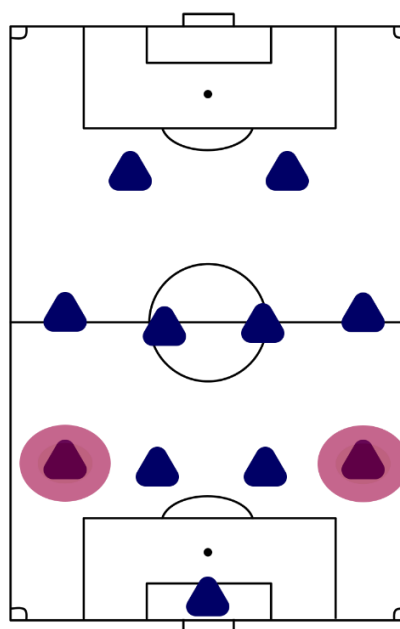

3.30. attēls. Spēļu laukuma izmēri spēļu formātam 9 pret 9

Lai nodrošinātu spēlētāju pieredzes gūšanu, spēle sastāv no trim daļām pa 25 minūtēm, ar pārtraukumu līdz 10 minūtēm. Visiem spēlētājiem, kuri ir iekļauti spēles pieteikumā, jāspēlē vismaz puse no divām pirmajām trešdaļām. Trešajā trešdaļā ir atļautas brīvās maiņas, ar nosacījumu, ka spēle ir pārtraukta. Pamata taktiskās shēmas pārejai no spēļu formāta 9 pret 9 uz 11 pret 11 (skat. 3.31.–3.33.attēlus)

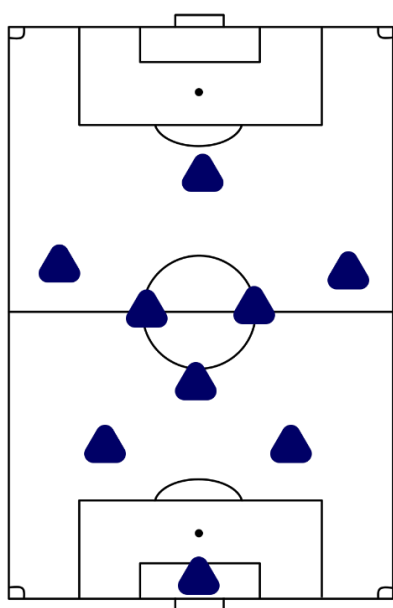

9 pret 9

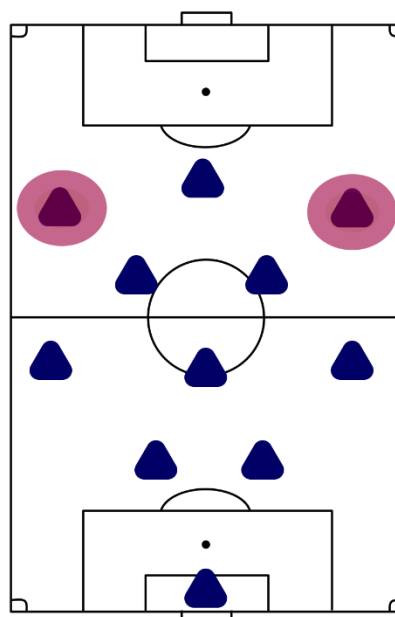

11 pret 11

3.31. attēls. Taktisko shēmu transformācija no spēļu formāta 9 pret 9 uz formātu 11 pret 11 (1–2–4–2 uz 1–4–4–2)

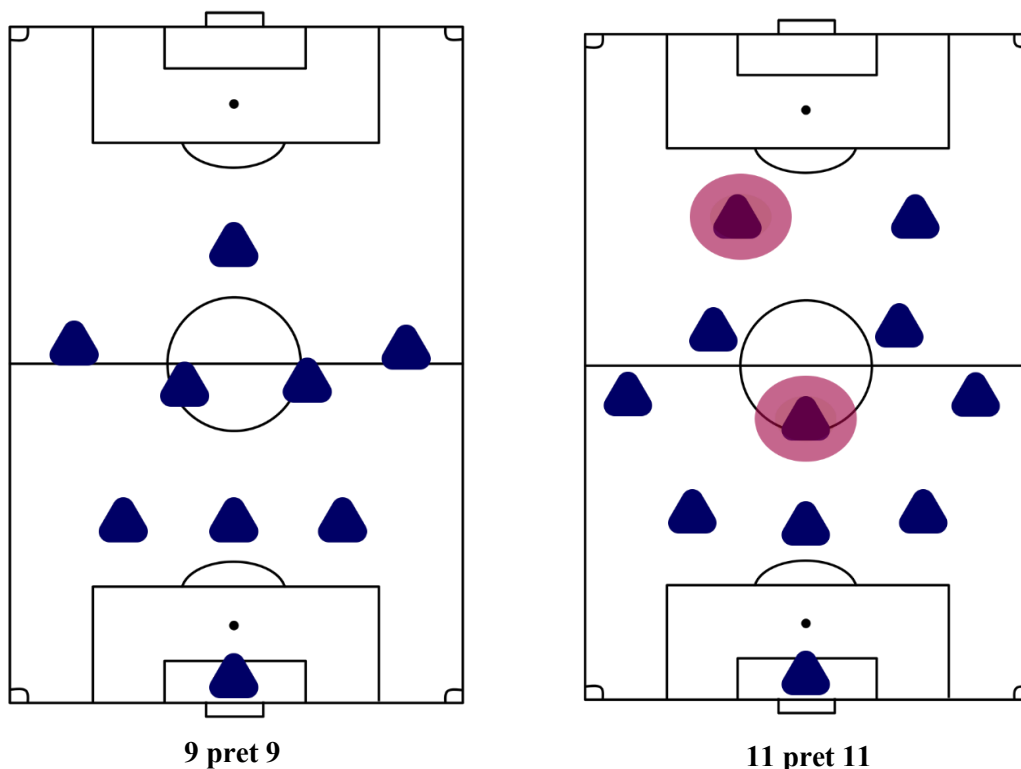

9 pret 9

11 pret 11

3.32. attēls. Taktisko shēmu transformācija no spēļu formāta 9 pret 9 uz formātu 11 pret 11 (1–3–2–3 uz 1–4–3–3)

3.33. attēls. Taktisko shēmu transformācija no spēļu formāta 9 pret 9 uz formātu 11 pret 11 (1-3-4-1 uz 1-3-1-4-2)

Piedāvātais inovatīvais spēļu formāts (9 pret 9) veido loģisku savienojamo posmu starp mazo un lielo futbolu. Ļaujot komandām pēc U12 vecuma grupas aizvadīt vēl vienu sezonu spēļu formātā 9 pret 9, tiek nodrošināta pārdomāta un mazāk saspringta spēlētāju sagatavošana spēļu formātam 11 pret 11 vecuma grupā U14. Tas ļaus treneriem iepazīstināt spēlētājus ar visām iespējamajām taktiskajām shēmām spēļu formātā 9 pret 9 (1-2-4-2; 1-3-2-3; 1-3-4-1), lai nodrošinātu vienmērīgāku pāreju uz spēļu formāta 11 pret 11 taktiskajām shēmām. Mazāks spēlētāju skaits nodrošina biežāku katra spēlētāja kontaktu ar bumbu, kas ir tehnikas attīstības stūrakmens. Vienlaikus laukumā veidojas spēles situācijas, kas dabiski veicina gan individuālo, gan grupu taktisko izpratni, kas atbilst spēlētāju fiziskās un psiholoģiskās attīstības līmenim šajā vecuma grupā.

Spēļu formātā 9 pret 9 dinamika prasa augstāku intensitāti, palielinātu paātrinājumu un bremzēšanas kustību apjomu no katra spēlētāja, tādējādi mērķtiecīgi attīstot tādas fiziskās īpašības kā ātrumu un veiklību. Spēles sadalījums trijās 25 minūšu trešdaļās un noteikums par obligātu spēles laiku visiem pieteiktajiem spēlētājiem pirmajās divās trešdaļās tieši un efektīvi garantē, ka katrs spēlētājs gūst spēļu praksi. Savukārt brīvās maiņas trešajā trešdaļā dod treneriem nepieciešamo taktisko rīcības brīvību un iespēju komunicēt ar spēlētājiem pārtraukumos starp trešdaļām.

Praksē futbola klubi un komandas bieži saskaras ar spēlētāju nepietiekamību, kas ir īpaši izteikta vasaras periodā. Tā kā saskaņā ar sacensību reglamentu minimālais spēlētāju skaits uz laukuma ir 7, ieskaitot vārtsargu (LFF, 2025) un pie mazāka skaita spēle vispār nevar notikt, organizatorisko jautājumu risināšana ir kritiska. Lai sekmīgi pārvarētu šos izaicinājumus un saglabātu bērnu tiesības uz spēles praksi, inovatīvais spēļu formāts ir papildināts ar elastīgiem adaptācijas mehānismiem un rekomendējošu maiņu sistēmu.

Optimālam pieteikto spēlētāju skaitam (līdz 18) izstrādātā sistēma matemātiski garantē, ka katrs bērns pirmajās divās trešdaļās laukumā pavada vismaz vienu pilnu trešdaļu (25 minūtes), kamēr mazākam sastāvam (9 līdz 14 spēlētāji) rotācija izpildās dabiski. Savukārt akūta spēlētāju trūkuma gadījumā, kad komandā ir palikuši tikai reglamentā atļautie 7 spēlētāji, formāta ilgtspēju nodrošina “draudzīgā aizņēmuma” (Fair-Play) princips no pretiniekiem, nemainot trīs trešdaļu un obligātās rotācijas pamatprincipus. Tādējādi sodu vietā tiek paredzētas preventīvas pārrunas un ietekme uz čempionāta kopējo Fair-Play punktu reitingu, motivējot trenerus un saglabājot spēļu formāta izglītojošo funkciju.

4. Diskusija

U13 vecuma grupā tika izpētīti dažādi spēļu formāti, piemēram, 5 pret 5 (Brito et al., 2018), 7 pret 7 (Lapresa et al., 2001; Lapresa et al., 2015; Castellano et al., 2016; Serra–Olivares et al., 2018; Arede et al., 2024; Costa et al., 2024), 8 pret 8 (Randers et al., 2014; Castellano et al., 2016; Brito et al., 2017; Serra–Olivares et al., 2018), 9 pret 9 (Lapresa et al., 2001; Castellano et al., 2016; Brito et al., 2017), 11 pret 11 (Lapresa et al., 2001; Castellano et al., 2016; Brito et al., 2017). Katrā valstī spēles formāts noteiktam vecumam tiek izvēlēts, pamatojoties uz jau izveidotiem jauniešu spēļu formātu modeļiem (Garcia–Angulo et al., 2019), kā arī ņemot vērā citu valstu pieredzi.

Izstrādājot inovatīvo Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai, jāņem vērā faktori, kas var pozitīvi ietekmēt futbolista ilgtermiņa attīstību, kā arī noturēt viņu futbola sistēmā (Jonker et al., 2019). No tā var secināt, kā šim spēles formātam jābūt pielāgotam futbolista attīstības posmam, kas nozīmē uz bērnu orientētas pedagogijas koncepcijas pieņemšanu (Smith et al., 2023).

Vienlaikus šim spēļu formātam organiski jāiekļaujas pakāpeniski mainīgo spēļu formātu kontekstā, sākot no tehniskās attīstības 9–12 gadu pamatposma līdz taktiskās pilnveidošanas posmam 13–14 gadu vecumā (LFF, 2018). Jebkurā no šiem vecumiem var būt būtiskas atšķirības spēlētāju attīstības līmenī un spējās, kas ir īpaši nozīmīgas pubertātes periodā vecumposmā no 13 līdz 15 gadiem, kas ievērojami ietekmē pusaudžu futbolistu funkcionālās spējas (Malina et al., 2004).

No 2024. gada sezonas reģionālās sacensības Latvijā U10–U11 vecuma grupā notiek spēļu formātā 7 pret 7, U12 vecuma grupā – spēļu formātā 9 pret 9 un U13 vecuma grupā – spēļu formātā 11 pret 11. Tas nozīmē, ka pēc būtības formāta izvēle U13 vecuma grupā sašaurinājās līdz diviem spēļu formātiem – 9 pret 9 vai 11 pret 11. Spēles formāts 10 pret 10 starp variantiem netiek izskatīts, jo spēļu praksē to neizmanto, un spēļu formāts 8 pret 8 ir izslēgts, jo spēļu formāts 9 pret 9 jau tiek izmantots U12 vecuma grupā un regresija nav pieļaujama.

4.1. Spēlētāju fiziskās darbības dažādos spēļu formātos

Saskaņā ar pētījumu datiem, kopējais spēlē noskrietais attālums spēļu formātā 11 pret 11 palielinās līdz ar vecumu (Goto et al., 2015), pieaugot par aptuveni 33 % no U13 līdz U15 vecuma grupām. Tomēr citā pētījumā (Barbero–Alvarez et al., 2009) spēļu formātā 7 pret 7 netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība vidēji noskrietaajā distancē starp U13 (5228 m) un U16 (5392 m) vecuma grupas spēlētājiem. Šie atklājumi saskan ar eksperimenta rezultātiem,

kas skaidri parādīja, ka spēles formāta maiņa no 9 pret 9 uz 11 pret 11 ietekmē spēlētāja vidējo kopējo noskrieto attālumu, liekot futbolistiem demonstrēt augstākas izturības spējas.

Pētījumā tika konstatēts, ka Latvijas elites akadēmijas U13 vecuma grupas spēlētāju vidējais noskrietais attālums spēles laikā bija $4,9 \pm 0,3$ km. Salīdzinājumā ar Anglijas Premier League akadēmiju datiem (Goto et al., 2015a), kur U13/U14 spēlētāji spēļu formātā 11 pret 11 vidēji noskrien $6,1 \pm 0,5$ km, rezultāti ir par 24,5 % zemāki. Līdzīgi (Harley et al. 2010) pētījumā Anglijas U13 elites spēlētāji fiksēja vidējo rādītāju $5,8 \pm 0,4$ km, kas ir par 18,4 % augstāks nekā pētījuma dalībniekiem. Savukārt Latvijas spēlētāji pārspēj Jaunzēlandes U13 grupas rādītājus $4,7 \pm 0,2$ km (Atan et al., 2016), taču ievērojami atpaliek no Japānas U13 elites futbolistiem, kuri vidēji noskrien $6,7 \pm 0,6$ km (Goto & Saward, 2020). Šis atšķirības liecina, ka Latvijas jauno futbolistu izturības spējas, kas nepieciešamas efektīvai darbībai spēļu formātā 11 pret 11, iespējams, ir zemākā līmenī nekā vadošajās futbola nācijās.

Maksimālā ātruma izpausmē pētījumā netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība starp spēļu formātiem. Šis atklājums nedaudz neatbilst (Riboli et al., 2020) un (Santos et al., 2024) pētījumu datiem, kuru rezultāti uzrādīja priekšrocības maksimālā ātruma izpausmei spēļu formātā 11 pret 11 spēlēs, salīdzinot ar mazāka laukuma un spēlētāju skaita formātiem. Šī neatbilstība, visticamāk, ir saistīta ar eksperimentos iesaistīto futbolistu vecumu un fizisko sagatavotību. Saskaņā ar pētījumu (Harley et al., 2010), Anglijas *Premier League* akadēmijas elites spēlētāju vidējais maksimālais ātrums ir 6,58 m/s. Spēlētāju rādītāji (6,3 m/s spēļu formātā 9 pret 9 un 6,4 m/s spēļu formātā 11 pret 11) ir attiecīgi par 4,3 % un 3,9 % zemāki, kas aptuveni atbilst šī vecuma spēlētāju vidējiem rādītājiem (Goto et al., 2015a; Atan et al., 2016).

Daudzi pētījumi (Rampinini et al., 2007; Buchheit et al., 2010; Silva et al., 2024) ir pierādījuši, ka spēlētāja spēja atkārtoti veikt paātrinājumu pēc bremsēšanas ir ļoti svarīgs snieguma noteicošais faktors futbolā un citos komandu sporta veidos. U13 grupas kopējais sprinta sniegums ir ievērojami augstāks nekā U11–U12 grupām, bet daudz vājāks nekā U14 un vecākām grupām (Mujika et al., 2009). Spēle mazos formātos palielina paātrinājumu un bremsēšanas skaitu (Riboli et al., 2020; López–Fernández et al., 2020; Riboli et al., 2023), apstiprinot laukuma izmēra ietekmi uz futbolistu eksplozīvajām kustībām (Nunes et al., 2020), ko apstiprināja arī pētījuma dati.

4.2. Spēlētāju tehniskās darbības dažādos spēļu formātos

Pētnieki atklāja (Evangelos et al., 2012; Sannicandro et al., 2017), ka lielākas spēles laukuma zonas ļāva spēlētājiem vairāk pārvietoties bez bumbas, savukārt viņu tehniskās darbības samazinājās salīdzinājumā ar mazāka formāta spēlēm. Spēlētāju vidējais pieskārienu

skaits minūtē palielinājās, samazinoties laukuma lielumam un iesaistīto spēlētāju skaitam (Junior et al., 2023; Teoldo da Costa & de Freitas Silvino, 2023). Tas ir saistīts ar lielāku spēlētāju blīvumu spēles laukumā, un, lai gan eksperiments arī atklāja, ka spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāji laika vienībā pieskaras bumbai biežāk, nekā spēļu formātā 11 pret 11, tomēr starp rādītājiem netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība.

Divos citētajos pētījumos (Costa et al., 2011; Silva et al., 2014) tika secināts, ka spēlētāju skaita un laukuma lieluma samazināšana noved pie pieaugoša noteikumu pārkāpumu, stūra sitienu, vārtu sitienu un iemetienu no sānu līnijas skaita. Tāpat tika atzīmēts, ka šādos apstākļos spēle kļūst sadrumstalotāka un ar lielāku kļūdu skaitu starp komandām. Savukārt pētījums atklāja pretēju tendenci: spēle kļuva sadrumstalotāka un ar lielāku spēles epizožu skaitu tieši spēļu formātā 11 pret 11. Visticamāk, agrīno pētījumu datus var izskaidrot ar ievērojamu kopējās laukuma platības uz vienu spēlētāju samazināšanos. Ja šī platība samazināsies līdz kritiskai robežai, kurā futbolistu blīvums kļūs pārāk augsts, tas var izraisīt pastāvīgu bumbas kontroles pāriešanu no vienas komandas uz otru. Eksperimentā šāds efekts netika novērots un lielāku spēles epizožu skaitu spēļu formātā 11 pret 11 var izskaidrot ar spēlētāju grūtībām pārvarēt vidējo spēles zonu.

Individuālās tehniskās darbības, piemēram, bumbas pieņemšana un vadīšana, kā arī bumbas vadīšana un māņkustības, pieauga spēļu formātā 11 pret 11, lai gan šis rezultāts nebija statistiski nozīmīgs. Šie rezultāti liecina, ka individuālās tehniskās prasmes ar aptuveni vienādiem panākumiem var attīstīt abos spēļu formātos. Šiem secinājumiem piekrīt arī pētnieki (Smith & Conway, 2025), kuriem arī neizdevās atklāt statistiski nozīmīgus rezultātus spēlētāju individuālajās tehniskajās darbībās spēļu formātā 7 pret 7, 9 pret 9 un 11 pret 11 spēlēs. Tomēr tika atzīmēts (Costa et al., 2023), ka U13 vecuma grupas spēlētāji, kuri ir fiziski nobriedušākie un ar labāku motorisko aktivitāti, demonstrēja augstāku iesaistīšanos spēlē, pateicoties lielākam izpildīto tehnisko darbību skaitam, kas uzsver fiziskās nobriešanas būtisko nozīmi sportistam šajā vecumā.

4.3. Spēlētāju taktiskās darbības dažādos spēļu formātos

Eksperimenta dati liecina, ka spēļu formātā 11 pret 11 vairāk nekā 50 % gadījumu spēles epizode, kas sākas uzticamības zonā, sākas kādā no sānu uzticības zonām (kreisajā vai labajā). Spēļu formātā 9 pret 9, vairāk nekā 50 % gadījumu spēles epizode, kas sākas uzticamības zonā, sākas centrālajā uzticamības zonā. Saskaņā ar Lapresa et al. (2001) pētījumu, spēļu formātā 7 pret 7 un 9 pret 9, teritorija, kurā vislielākā tendence sākt spēli, ir vārtu zona, kas atbilst vārtsarga ietekmes zonai, jeb centrālā uzticamības zona, bet spēļu formātā 11 pret 11 tas bija

labajā uzticamības zonā. Tas būtībā atbilst pētījuma rezultātiem un norāda uz spēles formāta noteicošo lomu spēles sākuma epizožu modeļu izvēlē.

Pētījumā konstatēts, ka abos spēļu formātos spēļu epizodes lielākoties noslēdzās centrālajā noslēgšanas zonā: spēļu formātā 9 pret 9 tas notika 85 (44,7 %) gadījumos, savukārt spēļu formātā 11 pret 11 – 60 (25,6 %) gadījumos. Šie atklājumi saskan ar Lapresas et al. (2006) pētījuma rezultātiem, kuros norādīts, ka U13 vecuma grupas spēlētājiem spēļu formātā 11 pret 11 ir grūtības pārvarēt veidošanas zonu un sasniegt centrālo noslēgšanas zonu. Tas izgaismoja tendenci, ka spēlētājiem ir sarežģīti efektīvi pārvarēt laukuma dziļumu un sasniegt visbīstamāko zonu pie pretinieka vārtiem. Šo tendenci apstiprināja arī Arana (2011), kurš savā pētījumā salīdzināja spēļu formātus 11 pret 11 un 9 pret 9 U12–U13 vecuma grupā.

Ometto et al. (2018) norādīja, ka mazāka formāta spēlēs lielākā daļa darbību notiek laukuma centrālajā koridorā, jo attālums starp konkurējošajām komandām ir mazāks un bumba ilgāk atrodas centrālajā koridorā tuvu vārtu guvumu iespējām, lai vieglāk sasniegtu mērķi. Dati arī apstiprina šos secinājumus, jo vairāk nekā puse spēles epizožu spēļu formātā 9 pret 9 sākās un beidzās centrālajā spēles koridorā. Tajā pašā laikā, atšķirībā no spēļu formāta 9 pret 9, spēļu formātā 11 pret 11 komandām bija tendence pabeigt spēļu epizodes tajā pašā koridorā, kurā sākās spēles epizode, ko arī atzina Fradua et al. (2013).

Attiecībā uz spēles epizodes attīstības koridora maiņas biežumu, pētījuma dati ļoti stipri korelē ar pētījumā iegūtajiem datiem (Lapresa et al., 2001). Spānijas futbolisti biežāk maina uzbrukuma virzienu no viena sānu koridoru uz otru (50 % spēles epizožu spēļu formātā 9 pret 9, 16,7 % – spēļu formātā 11 pret 11) nekā Latvijas futbolisti (26,3 % – spēļu formātā 9 pret 9; 6,8 % – spēļu formātā 11 pret 11), bet tika novērota izteikta tendence trīs reizes biežāk mainīt spēles epizodes attīstības koridoru spēļu formātā 9 pret 9, salīdzinot ar spēļu formātu 11 pret 11.

Tika apstiprināti arī pētījuma secinājumi (Arana et al., 2012), kuros tika atklāts, ka spēļu formātā 11 pret 11 spēlētājiem ir tendence sākt spēles epizodi vienā no sānu koridoriem. Ja šo argumentu pievienojam jau iepriekš minētajiem, iegūtie rezultāti liecinās par to, ka spēļu formātā 11 pret 11 dominējošā tendence ir sākt un beigt spēles epizodi sānu koridoros. Tas var liecināt par grūtībām U13 vecuma spēlētājiem pārvarēt koridoru platumu un ievērojamu telpisko taktisko savstarpējo mijiedarbību daudzveidības samazināšanos starp spēlētājiem, jo ir pierādīts, ka spēles taktiskās un stratēģiskās prasības, visticamāk, modulēs spēlētāju aktivitātes modeļus laukumā neatkarīgi no viņu fiziskajām spējām (Mendez–Villanueva et al., 2011).

Spēles formāta ietekmi uz spēlētāju taktiskās mijiedarbības modeļu veidošanos apstiprina arī spēles laikā izmantoto garo piespēļu skaits. Lielāks šo piespēļu īpatsvars, kas attiecīgi samazina īso piespēļu lietojumu, var norādīt uz spēlētāju tendenci ātrāk virzīties uz vārtiem, efektīvi izmantojot laukuma dziļumu (Ouellette, 2004). Proti, – spēlētāju skaita un

spēles laukuma samazināšana ierobežo piespēļu iespējas, kas var veicināt vienkāršākas darbības, meklējot ceļu uz pretinieka vārtiem (Costa & Silvino, 2023). Tomēr eksperimentā spēļu formātā 11 pret 11 spēlētāji garās piespēles izmantoja biežāk (57 piespēles; 9,1 % no kopējā piespēļu skaita) nekā spēļu formātā 9 pret 9 (45 piespēles; 7,2 % no kopējā piespēļu skaita).

Šie secinājumi daļēji saskan ar Lapresa et al. (2006) pētījuma rezultātiem, kurā autori arī konstatēja palielinātu gan garo, gan īso piespēļu skaitu spēļu formātā 11 pret 11, salīdzinot ar spēļu formātu 9 pret 9. Visticamāk, eksperimenta un minētā pētījuma rezultātu atšķirības, īpaši – attiecībā uz īso piespēļu skaitu, skaidrojamas ar Spānijas spēlētājiem raksturīgo tendenci dominēt bumbas kontrolē, tādējādi palielinot īso piespēļu īpatsvaru pat uz lielāka spēles laukuma.

Spēles epizodēs iesaistīto spēlētāju skaits ir vēl viens būtisks pētījuma rezultātu aspekts. Dati neapstiprināja Lapresa et al. (2001) secinājumus, ka spēļu formātā 9 pret 9 divi līdz trīs spēlētāji ir iesaistīti 63,3 % epizožu un ka spēļu formātā 11 pret 11 viens līdz divi spēlētāji piedalītos 50 % epizožu. Tomēr pētījums apstiprina tendenci, ka mazāka formāta spēlēs vienā epizodē vidēji piedalās vairāk spēlētāju nekā lielāka formāta spēlēs. Šāda lielāka spēlētāju līdzdalība var veicināt viņu aktīvāku iesaisti spēlē, vienlaikus nodrošinot arī intensīvāku tehnisko un taktisko stimulāciju. Konkrētāk, – pētījumā spēļu formātā 9 pret 9 vienā spēles epizodē vidēji tika iesaistīts 5,1 spēlētājs, savukārt spēļu formātā 11 pret 11 – vidēji 3,9 spēlētāji.

Rezumējot šajā nodaļā apkopoto, var piekrist Castillo et al. (2020) viedoklim, ka gadījumos, kad spēles laikā tiek izmantoti taktiski paņēmieni, tad labāka komandas darbību kolektīvā organizācija var traucēt spēlētājiem sasniegt maksimālu individuālo sniegumu. Atšķirība taktisko darbību mainīgumā un skaitā starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 pamato pieņēmumu (Jones & Drust, 2007), ka spēlēs ar mazāku komandas sastāvu no spēlētājiem tiek prasīta lomu izpilde gan uzbrukumā, gan aizsardzībā, savukārt spēļu formāts 11 pret 11 ierobežo spēlētājus ar konkrētām pozīcijām – aizsardzībā, pussargā un uzbrukumā, kas, iespējams, izraisa konkrēta spēlētāja taktiskās rīcības daudzveidības samazināšanos, ko nosaka noteiktā pozīcija laukumā.

4.4. Spēlētāju uzbrūkošās darbības pretinieku vārtu tuvumā dažādos spēļu formātos

Spēles samazinātā laukumā veicina ātru lēmumu pieņemšanu un aktīvu saspēli, spēlētājiem meklējot iespējas attīstīt uzbrukumu starp pretinieku līnijām. Tas savukārt palielina izdarīto sitienu skaitu pa vārtiem. Šādi spēļu formāti sekmē arī tiešāku, uz vārtu gūšanu orientētu spēles stilu, jo spēlētāju sadarbības galvenais mērķis ir pēc iespējas ātrāk apdraudēt

pretinieka vārtus (Costa & Silvino, 2023). Šo atziņu apstiprināja arī pētījums: spēļu formātā 9 pret 9 komandas kopā izpildīja 42 sitienus pa pretinieku vārtiem, kamēr spēļu formātā 11 pret 11 – tikai 31 sitienam. Tas ir par 11 sitieniem jeb 35,5 % vairāk mazākā laukuma formātā.

Saskaņā ar Folgado et al. (2019) pētījumu, lielāks attālums starp uzbrucējiem un aizsargiem palielina sitienu skaitu pa vārtiem. Šī tendence īpaši izpaužas spēļu formātā 9 pret 9, jo uzbrūkošās komandas spēlētāji ātrāk virzās cauri veidošanas zonai, tādējādi radot plaisu starp aizsardzības un uzbrucēju līnijām. Pētījuma dati saskan ar šo atziņu, parādot, ka spēļu formātā 9 pret 9 spēlētāji efektīvāk šķērso laukuma centrālo daļu, lai sasniegtu noslēgšanas zonu, kas nodrošina labākas iespējas sitienam pa pretinieku vārtiem.

Raugoties no spēlētāja attīstības viedokļa, ir būtiski, lai viņš izprastu savu darbību rezultātu uzbrukumā. Vārtu gūšanas iespēju skaita palielināšanās, kas raksturīga spēļu formātam 9 pret 9, ir svarīgs motivējošs elements, jo tas atgādina par spēles galveno mērķi – gūt vārtus (Castelao et al., 2014). Līdz ar to spēļu izmantošanai spēļu formātā 9 pret 9 ir vēl viena būtiska priekšrocība jauno futbolistu attīstībā. Šis formāts ne tikai palīdz sasniegt spēles mērķi un labāk risināt taktiskos uzdevumus, bet arī pozitīvi ietekmē emocionālo sfēru, ļaujot jauniešiem gūt prieku no paša procesa. Galu galā vārtu skaits mazāka formāta spēlēs ir lielāks, jo palielinās sitienu skaits pa vārtiem (Rebelo et al., 2016).

Lai gan pētījumā netika konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība sitienu skaitā pa vārtiem un to relatīvais biežums abos spēļu formātos bija līdzīgs, spēļu formāts 9 pret 9 nodrošina būtiski lielāku kopējo uzbrukuma epizožu skaitu nekā spēļu formāts 11 pret 11. Atšķirību, visticamāk, nosaka spēlētāju blīvums uzbrukuma noslēgšanas zonā. Spēļu formātā 11 pret 11 lielāks spēlētāju skaits rada paaugstinātu laika trūkumu (Rochael & Praca, 2024), kas savukārt samazina spēlētāju izpēti uzvedību un ierobežo radošu lēmumu pieņemšanu.

4.5. Relatīvo laukuma izmēru ietekme uz spēlētāju uzvedības modeļiem dažādos spēļu formātos

Laukuma lielumam, proti, – relatīvajai platībai uz vienu spēlētāju, ir izšķiroša nozīme. Ja spēlētājs ilgstoši nepieskaras bumbai un viņa mijiedarbība ar komandas biedriem ir ierobežota, jo tie atrodas ārpus redzesloka Gréhaigne et al. (1995), veidojas nepiemēroti spēles uzvedības modeļi. To apstiprina arī Small (2006) pētījums, kurā secināts, ka spēļu formātā 11 pret 11 laukums ir pārāk liels, lai spēlētāji varētu efektīvi attīstīt esošās vai jaunās motoriskās prasmes U13 vecumā. Iemesls ir tas, ka spēlētāji pārlieku daudz laika pavada pasīvās darbībās – skrienot bez bumbas vai stāvot uz vietas, kas kavē viņu tehnisko attīstību.

Pētījuma dati apstiprina šos secinājumus. Konstatējām, ka spēļu formātā 11 pret 11 spēlētāji noskrēja vidēji par 1223 metriem (jeb 33,7 %) garāku distanci nekā spēļu formātā 9 pret 9. Šī tendence bija novērojama lielākajai daļai spēlētāju, jo desmit no trīspadsmit laukuma

spēlētājiem veica lielāku distanci. Šādas fiziskās slodzes atšķirība liecina, ka lielāks laukums un pieaugošā relatīva platība uz vienu spēlētāju novirza attīstības fokusu uz spēlētāju fizisko sagatavotību un komandas taktiskajiem mijiedarbības modeļiem. Līdz ar to attīstības uzsvars neizbēgami tiek pārlūkts no tehniskajām prasēm, kas ir prioritāte jauniešu vecumā, uz fiziskajām īpašībām un taktisko izpratni.

Iepriekš analizētie dati uzrāda skaidru saistību starp spēles raksturu un relatīvo laukuma platību uz vienu spēlētāju. Lielākā spēles telpā veidojās organizētāka struktūra, spēlētājiem dabiski ieņemot konkrētas lomas un pozīcijas, lai nodrošinātu efektīvu laukuma pārklājumu. Pretstatā tam, – mazākos laukumos spēlētāji bija spiesti pastāvīgi meklēt un izmantot dinamiskas nelīdzsvarotības, piemēram, brīvas telpas vai īslaicīgus skaitliskā pārsvara momentus. Tas nozīmē, ka uzbrucējiem ir aktīvi jāpārvietojas, lai atbrīvotos no segšanas, bet aizsargiem – intensīvi jāierobežo pretinieka laiks un telpa, kā to aprakstījuši Mitchell (1994).

Pamatprincips, ka mazāks relatīvais laukuma izmērs palielina spriedzi un samazina taktisko mainīgumu, ir apstiprināts arī citos pētījumos šajā jomā (piemēram, Frencken et al., 2013). Lielāka kustību neparedzamība var veicināt vienkāršākus taktiskos lēmumus, kas nepieciešami, lai pielāgotos ierobežotam laikam un telpai, kā arī biežākus spēles pārtraukumus mazākos laukumos (Silva et al., 2014). Turpretī mazāka telpiskā mainība, kas novērota lielākos laukumos, norāda uz strukturētāku spēles stilu, kas balstīts uz konkrētām spēlētāju pozīcijām un lomām (piemēram, uzbrucējs, aizsargs, malējais pussargs).

Analizējot elites U13 spēlētāju fiziskās prasības dažādos spēļu formātos – 7 pret 7, 9 pret 9 un 11 pret 11, Castellano et al., (2015) atklāja būtisku sakarību. Viņi analizēja, kā spēlētāju skaita maiņa un relatīvā laukuma lieluma atšķirības ietekmē fiziskās prasības. Pētījumā tika secināts, ka fizisko aktivitāti un slodzi primāri nosaka laukuma relatīvā platība uz vienu spēlētāju nevis pats spēlētāju skaits komandā. Tas vēlreiz apliecina, ka tieši katram spēlētājam pieejamā telpa ir galvenais mainīgais faktors spēles intensitātes regulēšanā un spēlētāju attīstības modeļu veidošanā.

Olthofa et al. (2018) pētījumā secināts, ka lielāka izmēra spēles laukumos komandas spēj ilgāk saglabāt bumbas kontroli. Tomēr pētījuma rezultāti šo secinājumu neapstiprināja, un kā iespējamais iemesls tiek izvirzīts spēlētāju ierobežotās tehniskās prasmes, kas apgrūtina efektīvu bumbas kontroli ilgākā laika periodā. Šī saikne starp tehnisko sagatavotību un spēles sniegumu atbilst Costa & Silvino (2023) novērojumiem, kuri apstiprināja, ka relatīvais laukuma lielums uz vienu spēlētāju ietekmē gan futbolistu fizisko, gan komandas taktisko sniegumu.

Spēles relatīvais laukuma izmērs un spēlētāju sagatavotības līmenis nosaka viņu bumbas kontrolēšanas un pārvietošanas taktiku. Laukuma lielums un spēlētāju skaits tieši ietekmē pieejamo laiku un telpu, kas savukārt prasa intensīvāku bumbas pārvietošanu (Costa et al.,

2011). Mazākos laukumos vārtu tuvums liek komandām aizsardzībā spēlēt kompaktāk. Šādos apstākļos, lai pārvarētu pretinieka aizsardzību un radītu vārtu gūšanas iespējas, ir nepieciešamas uzbrukuma darbības ar lielāku amplitūdu un ātrumu, ko apstiprināja arī pētījums spēļu formātā 9 pret 9, kurā tika novērots gan lielāks spēles virziena maiņu skaits, gan biežāka nonākšana uzbrukuma noslēgšanas zonā.

Tāpēc ir skaidrs, ka spēles laukuma relatīvā izmēra samazināšana un pielāgošana spēlētāju spējām rada apstākļus, kas liek viņiem darboties ar bumbu ātrāk un ar lielāku amplitūdu, tādējādi veicinot sportistu attīstību. Kā apstiprināja pētījuma dati, pāreja no spēļu formāta 11 pret 11 uz formātu 9 pret 9 būtiski maina spēles fokusu. Tā vietā, lai attīstības centrā nonāktu fiziskā izturība, kas dominē lielākos laukumos un izpaužas kā garāka noskrietā distance, priekšplānā tiek izvirzītas jauniešu vecumposmam svarīgākās īpašības. Mazāka spēles telpa piespiež spēlētājus biežāk mainīt spēles virzienu un aktīvāk meklēt risinājumus pretinieku komandas vārtu tuvumā. Līdz ar to attīstības uzsvars tiek pareizi novirzīts no liela apjoma skriešanas bez bumbas uz pastāvīgu iesaisti tehniski prasīgās spēles situācijās, kas ir fundamentāls priekšnoteikums individuāli meistarīgu futbolistu sagatavošanai.

Lai gan šī pētījuma iegūtie dati sniedz būtisku ieskatu par spēļu formātu 9 pret 9 un 11 pret 11 ietekmi uz U13 vecuma grupas futbolistiem ir svarīgi ņemt vērā šo rezultātu ietekmi ilgtermiņa attīstības kontekstā. Saskaņā ar sportistu daudzgadu sagatavošanas (*LTAD*) pamatprincipiem, pusaudžu vecumā (13–15 gadi) prioritātei jābūt nevis tūlītējai sacensību rezultativitātei uz lielā laukuma, bet gan optimālas vides radīšanai individuālās meistarības un taktiskās izpratnes nostiprināšanai. Pāragra specializācija un pāreja uz spēļu formātu 11 pret 11 var veicināt spēlētāju fizisku pārslodzi un emocionālu izdegšanu, tāpēc spēļu formāta 9 pret 9 saglabāšana U13 vecuma grupā var kalpot kā kritisks pārejas posms, kas ne tikai attīsta lēmumu pieņemšanas ātrumu un darbības amplitūdu, bet arī palīdz saglabāt jauniešu motivāciju turpināt futbola gaitas, nodrošinot augstāku individuāli meistarīgu spēlētāju īpatsvaru pārejā uz pieaugušo futbolu.

Interpretējot šī pētījuma rezultātus, ir precīzi jādefinē arī tā metodoloģiskās robežas. Pētījums koncentrējās tikai uz U13 vecuma grupas zēniem no Latvijas elites akadēmijām, kas nozīmē, ka iegūtos datus nevar tieši attiecināt uz amatieru līmeņa komandām, meiteņu futbolu vai citām vecuma grupām, kur fiziskā brieduma un tehniskās sagatavotības līmenis var būtiski atšķirties. Turklāt analizē izmantotais izlases lielums un spēļu skaits atspoguļo specifisku vietējā čempionāta kontekstu, kas var atšķirties no vadošo Eiropas futbola valstu (piemēram, Anglijas vai Spānijas) rādītājiem. Nākotnes pētījumos būtu vēlams iekļaut plašāku dalībnieku loku, analizējot arī psiholoģisko un sociālo dimensiju, lai novērotu atšķirības spēlētāju motivācijā, pašnovērtējumā un komandas dinamikā, kā arī veikt garenvirziena (longitudinālus)

pētījumus, lai objektīvi izmērītu, kā sistemātiska spēļu formāta 9 pret 9 izmantošana U13 vecumā korelē ar spēlētāju sekmīgu pāreju uz spēļu formātu 11 pret 11 nākamajās sezonās.

Secinājumi

Izpētot zēnu jaunatnes futbola spēļu formātu būtību, treneru viedokļu par spēļu formātu 9 pret 9 ieviešanas piemērotību LJČ U13 vecuma grupā un to saistību ar spēlētāju mācīšanās vajadzībām un ilgtermiņa mērķu sasniegšanu, secināts:

1. Sporta sacensības ir fundamentāla un neatņemama jauno futbolistu ilgtermiņa attīstības procesa sastāvdaļa, jo tās nodrošina nepieciešamo emocionālo un fizisko stimulu, kalpo par objektīvu meistarības mērauklu un sniedz neaizstājamu spēles pieredzi. Tomēr, lai sacensības pilnvērtīgi sekmētu, nevis kavētu spēlētāju izaugsmi, to noteikumiem un spēles formātam (spēlētāju skaitam un laukuma izmēram) ir jābūt precīzi pielāgotam bērnu bioloģiskajai un kognitīvajai gatavībai, izvairoties no priekšlaicīgas pārejas uz pieaugušo futbola standartiem.
2. LFF Spēlētāju attīstības programma (2018) nosaka, ka, sākot ar U13 vecuma grupu, komandām jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11 (izņemot “Ādas bumbas” čempionātu). Šai vecuma grupai spēles notiek uz laukuma ar izmēriem no 90 līdz 120 m garumā, un no 45 līdz 90 m platumā. Tiek izmantoti standarta vārti ($2,44 \times 7,32$ m) un 4. izmēra bumba. Šāds spēļu formāts Latvijas jaunatnes čempionātos tiek izmantots jau vairāk nekā 25 gadus. Saskaņā ar *UEFA* 2023. gada pētījumu, kurā tika analizēti dati no 41 Eiropas futbola asociācijas, U13 vecuma grupā netiek piemērots viens vienots spēļu formāts. Visizplatītākie ir divi modeļi: spēļu formāts 9 pret 9 (ko izmanto 44 % valstu) un spēļu formāts 11 pret 11 (41 % valstu). Ievērojami retāk, 15 % gadījumu, tiek izmantots spēļu formāts 8 pret 8 vai cits formāts. Šī formātu daudzveidība norāda, ka katras valsts federācija izvēlas sev piemērotāko spēļu formātu, vadoties no nacionālajiem kritērijiem un attīstības stratēģijas. Gandrīz vienlīdzīga popularitāte starp spēļu formātiem 9 pret 9 un 11 pret 11 liecina, ka abi tiek uzskatīti par leģitīmiem un efektīviem spēlētāju attīstībai šajā vecumposmā.
3. Pētījuma rezultāti pārlicinoši demonstrē, ka spēļu formāts 9 pret 9 ir optimāls, jo tas daudz veiksmīgāk apmierina Latvijas U13 vecuma grupas spēlētāju attīstības vajadzības un atbilst ilgtermiņa sagatavošanas mērķiem, salīdzinot ar spēļu formātu 11 pret 11. Pāreja uz spēļu formātu 11 pret 11 vecuma grupā U13 ir pāragra. Tā piespiež 12–13 gadīgus futbolistus pielāgoties pieaugušo futbola fiziskajām un taktiski ierobežotajām prasībām, upurējot svarīgāko – individuālās tehnikas, spēles izpratnes un radošuma attīstību. Spēļu formāts 9 pret 9 rada optimālu mācību vidi, kas ir intensīva, dinamiska, tehniski un taktiski bagāta un kas vislabāk atbilst šī vecumposma spēlētāju ilgtermiņa attīstības mērķiem.

4. Respondentu vidū pastāv dominējošs atbalsts spēļu formāta 9 pret 9 ieviešanai vecuma grupai U13, jo lielākā daļa to uzskata par vispiemērotāko, kamēr ievērojama daļa tieši norāda, ka pašreizējais spēļu formāts 11 pret 11 šim vecumam nav piemērots. Galvenās priekšrocības ir saistītas ar spēlētāju attīstību: formāts nodrošina biežāku kontaktu ar bumbu, kas ir kritiski tehnisko iemaņu pilnveidošanai, veicina intensīvāku spēli un sadarbību mazās grupās, kā arī ir labāk piemērots spēlētāju fiziskajām spējām, nodrošinot dabisku pāreju no U12 vecuma. Tomēr kā galvenie izaicinājumi tiek minēti praktiski organizatoriski jautājumi, piemēram, nepieciešamība pēc papildu laukumu sagatavošanas, un futbola sabiedrībā iesīkstējuši stereotipi, ka vecumā U13 jau jāspēlē spēļu formātā 11 pret 11. Treneru un speciālistu viedoklis ir pārliecinoši par labu spēļu formātam 9 pret 9, kā pedagoģiski pamatotam solim, kas prioritizē spēlētāju ilgtermiņa tehnisko un taktisko attīstību, un galvenie šķēršļi nav saistīti ar pašu spēli, bet gan ar praktiskiem un stereotipiskiem aizspriedumiem.
5. Inovatīvais spēļu formāts 9 pret 9 kalpo kā loģisks un pārdomāts savienjošais posms, kas nodrošina vienmērīgāku un mazāk saspringtu spēlētāju sagatavošanu futbola spēļu formātam 11 pret 11 vecuma grupā U14. Mazāks spēlētāju skaits garantē biežāku katra futbolista kontaktu ar bumbu, kas ir tehnikas attīstības pamats, vienlaikus dabiski veidojot spēles situācijas, kas atbilst šī vecuma fiziskajai un psiholoģiskajai attīstībai un veicina gan individuālo, gan grupu taktisko iemaņu apguvi, ļaujot treneriem pakāpeniski ieviest dažādas taktiskās shēmas. Šī spēļu formāta augstākā intensitāte ar lielāku paātrinājumu un bremzēšanas kustību skaitu mērķtiecīgi attīsta tādas fiziskās īpašības kā ātrums un veiklība. Turklāt spēles struktūra, kas sastāv no trim 25 minūšu trešdaļām ar obligātu spēles laiku visiem dalībniekiem pirmajās divās daļās, efektīvi garantē spēļu praksi katram spēlētājam, kamēr brīvās maiņas un pārtraukumi sniedz treneriem nepieciešamo taktisko rīcības brīvību un iespējas komunikācijai.

Pētījuma rezultātā izvirzītā hipotēze tika apstiprināta daļēji, demonstrējot diferencētu ietekmi, ko uz spēles parametriem atstāj pāreja no spēļu formāta 11 pret 11 uz spēļu formātu 9 pret 9. Pāreja uz samazinātu spēles laukumu, saglabājot nemainīgus noteikumus, neuzrādīja statistiski nozīmīgu kopējo tehniski un taktisko darbību apjoma pieaugumu. Pretstatā tam – tika novērotas kvalitatīvas izmaiņas specifiskos spēles elementos. Tika fiksēts palielināts vidējais bumbas pieskārienu skaits laika vienībā, kā arī uzbrūkošo darbību biežums un mainīgums pretinieku komandas vārtu tuvumā. Tas izpaudās kā daudzkārtēja nokļūšana pretinieku vārtu tuvumā un daudzveidīgāku spēļu epizožu ģenerēšana uzbrukuma noslēguma

fāzē. Secināms, ka spēļu formāta 9 pret 9 primārais ieguvums nav vispārējs spēles darbību kvantitatīvais pieaugums, bet gan kvalitatīva spēles satura transformācija, kas mērķtiecīgi stimulē spēlētāju individuālo iesaisti un paaugstina uzbrukuma darbību efektivitāti un radošumu.

Priekšlikumi

1. LFF kopā ar LFF attīstības un jauniešu komitejām: veikt izmaiņas jaunatnes čempionāta reglamentā, nosakot spēļu formātu 9 pret 9 kā obligātu U13 vecuma grupai visā Latvijā. Šis solis ir nepieciešams, lai prioritizētu spēlētāju ilgtermiņa attīstību, novirzot fokusu no priekšlaicīgas adaptācijas pieaugušo futbola fiziskajām prasībām uz tehnisko iemaņu, spēles izpratnes un radošuma pilnveidošanu. Pāreja uz šo spēļu formātu radīs optimālu pedagoģisko vidi, kas atbilst šī vecumposma futbolistu fiziskajām un psiholoģiskajām īpatnībām un veicinās meistarīgāku spēlētāju sagatavošanu nākotnē (skat. pētījuma empīriskos datus par tehnisko un taktisko darbību intensitāti un spēlētāju iesaisti spēļu epizodēs, kā arī diskusijas sadaļu 128.–134. lpp., kas pierāda spēļu formāta 9 pret 9 priekšrocības un vārtu gūšanas iespēju pieaugumu).
2. LFF un jaunatnes futbola klubiem: ieviest sacensību praksē pētījumā aprakstīto inovatīvo spēles formātu, kas paredz spēles sadalījumu trijās 25 minūšu trešdaļās. Nostiprināt normatīvajos dokumentos noteikumu par obligātu spēles laika nodrošināšanu visiem spēlei pieteiktajiem spēlētājiem pirmo divu trešdaļu laikā, lai efektīvi garantētu spēļu praksi katram spēlētājam neatkarīgi no viņa meistarības līmeņa. Brīvās maiņas atļaut tikai trešajā trešdaļā, nodrošinot treneriem taktisko rīcības brīvību un iespējas komunikācijai pārtraukumos (balstīts uz Zviedrijas (*SvFF*) un Itālijas (*FIGC*) futbola federāciju prakses analīzi un inovatīvās spēles organizāciju, skatīt 1.10. un 1.11. tabulu 40.–42. lpp.).
3. LFF sadarbībā ar reģionālajiem centriem: izstrādāt skaidras vadlīnijas un praktiskus ieteikumus klubu infrastruktūras pielāgošanai (laukumu marķēšanai, pārvietojamo vārtu izmantošanai). Nodrošināt īpaša mācību moduļa integrāciju esošajās UEFA C un UEFA B licenču apmācības programmās, fokusējoties uz spēļu formātu maiņas metodisko un fizisko pamatojumu, kā arī piemērojot nepieciešamos pakāpeniskuma un konstruktīvisma pedagoģiskos principus un pieejas. Organizēt regulārus izglītojošus seminārus treneriem, klubu vadītājiem un spēlētāju vecākiem jaunā formāta priekšrocību skaidrošanai, mazinot iesīkstējušus stereotipus par pāreju uz formātu 11 pret 11 (tas izriet no pētījuma 3.2. posmā veiktajām treneru intervijām un kvalitatīvo datu analīzes, kur kā galvenie šķēršļi tika identificēti laukuma sagatavošana spēlei un treneru ambīcijas spēlēt spēļu formātā 11 pret 11, skat. 122. lpp.).
4. LFF: oficiāli integrēt spēļu formātu 9 pret 9 vecuma grupai U13 LFF apstiprinātajā Spēlētāju attīstības programmā, formalizējot šo pāreju kā stratēģisku un pārdomātu lēmumu. Izveidot vienotu un loģisku spēlētāju sagatavošanas ceļu, veidojot pakāpenisku pāreju no spēļu formāta 7 pret 7 U10–U11 vecumā uz spēļu formātu 9 pret 9 U12 un U13 vecumā, un tikai pēc tam – uz spēļu formātu 11 pret 11 U14 vecuma grupā, mazinot adaptācijas stresu un

traumu risku (pamatots ar Latvijas Jaunatnes čempionāta statistikas datiem par lielo komandu atbirumu pie pārejas no U13 uz U14 vecumu, skatīt 1.6. tabulu 33.–34. lpp., kā arī diskusijas atziņām par spēlētāju gatavības principu un ilgtermiņa attīstības (*LTAD*) modeli 127. lpp.).

5. LFF izglītības nodaļai: izveidot sistemātisku monitoringa un datu ievākšanas sistēmu jaunā spēļu formāta ilgspējas nodrošināšanai. Regulāri apkopot kvantitatīvos un kvalitatīvos datus par spēles parametriem un veikt treneru/spēlētāju aptaujas atgriezeniskās saites gūšanai. Organizēt turpmākus pētījumus, kas analizē pārejas efektivitāti no spēļu formāta 9 pret 9 (U13) uz spēļu formātu 11 pret 11 (U14), zinātniski pamatojot ilgtermiņa attīstības stratēģiju (izriet no pētījuma metodoloģijas būtības un diskusijas noslēguma 134. lpp. par nepieciešamību sistemātiski uzraudzīt un validēt spēļu formātu ilgtermiņa ietekmi uz spēlētāju attīstību).

Publikāciju, ziņojumu un patentu saraksts par promocijas darba tēmu

Publikācijas:

1. Bleidelis, I., Luika, S. 2024. Comparison of the Effectiveness of Passing Performance in Football Matches for U-13 and U-14 Elite League Players of Latvian Academy of Sport Education. *LASE Journal of Sport Science*, 1–2, 49–58. doi: 10.25143/lase_joss.v15i1–2.05
2. Bleidelis, I., Luika, S., Kolesovs, A., Boobani, B. 2025. A Comparison of Box-to-Box and Positional Possession Styles: Selecting an Appropriate Game Format for U13 Footballers (A Pilot Study). *Frontiers in Sports and Active Living*, 7. 10.3389/fspor.2025.1634446

Ziņojumi un tēzes:

1. Bleidelis, I., Luika, S., 2023. The evolution of football game rules. Reasons and Consequence. Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Białej Podlaskiej, Poland. The 16th Conference of Baltic Society of Sport Sciences: “Current trends in sports sciences and physical education”.
2. Bleidelis, I., Luika, S., 2024. Comparison of variability of passes, their effectiveness, and their usage in football matches of the Latvian youth championship for age groups U13 and U14. The Institute of Sport Sciences and Physiotherapy, Tartu, Estonia, 17th Conference of Baltic Society of Sport Sciences: “From Recreational Fitness to Performance”.
3. Bleidelis, I., Luika, S., Kolesovs, A. 2025. Tendencies in the Use of Game Zones and the Effectiveness of Players’ Actions in Different Game Formats in the U13 Age Group. Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania, The 18th Conference of Baltic Society of Sport Science: “Expanding Horizons in Sport Science and Innovations”: Abstract book, 19, 113.

Literatūras un avotu saraksts

1. Adie, J. W., Duda, J. L., & Ntoumanis, N. 2008. Achievement goals, competition appraisals, and the psychological and emotional welfare of sport participants. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 30(3), 302–322. Available from DOI:10.1123/jsep.30.3.302
2. Aguiar, M., Botelho, G., Lago, C., Maças, V., & Sampaio, J. 2012. A review on the effects of soccer small-sided games. *Journal of human kinetics*, 33(2012), 103–113. Available from DOI:10.2478/v10078-012-0049-x
3. Agustiani, A. F., Setyawan, D. B., & Chan, A. A. S. 2024. Improving Learning Outcomes of Football Passing Using the Teaching Game for Understanding Method. *In Proceeding of International Conference on Education*, 3, 42–49. Available from DOI:10.37640/ICE.03.882 %20
4. Ajamil, D., Arana, J., Garzon., B. 2006.. El futbol 9 com alternativa al futbol 11, a partir de l'estudi de la utilització de l'espai de joc. *Pedagogia Esportiva*, 86, 34–44. Available from: https://revista-apunts.com/wp-content/uploads/2020/11/086_034-044CT.pdf [sk. 20.01.2024.]
5. Akdag, M., Seibert, J., Rumpf, M. C., & Lochmann, M. 2025. The impact of competition mode and verbal encouragement on physiological, physical, and technical performances in youth football. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 17479541241311828. Available from DOI:10.1177/174795412413118
6. Alabarces, P., & Duek, C. 2013. Football for Everyone?: Soccer, Television, and Politics in Argentina. *In Sport, Public Broadcasting, and Cultural Citizenship* (pp. 96–109). Routledge. Available from: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203758397-5/football-everyone-pablo-alabarces-carolina-duek> [sk. 26.02.2023.]
7. Amatria, M., Lapresa, D., Arana, J., Anguera, M. T., & Garzón, B. 2016. Optimization of game formats in U-10 soccer using logistic regression analysis. *Journal of Human Kinetics*, 54(1), 163–171. Available from DOI:10.1515/hukin-2016-0047
8. Anguera, I. 1988. *Medicina psicosomática*. Barcelona, Doyma. Available from: <https://www.abebooks.com/MEDICINA-PSICOSOM%C3%81TICA-Anguera-Sojo-Peyra-L/18412425100/bd> [sk. 29.01.2024.]
9. Anguera, M. T., & Hernández Mendo, A. 2015. Técnicas de análisis en estudios observacionales en ciencias del deporte. *Cuadernos de Psicología del Deporte*, 15(1), 13–30. Available from: <https://revistas.um.es/cpd/article/view/223011> [sk. 30.01.2024.]
10. Anguera, M. T., Arnau, J., Ato, M., Martínez, R., Pascual, J., & Vallejo, G. 1995. *Métodos de investigación en psicología*. Madrid: Editorial síntesis. Available from https://www.researchgate.net/profile/M-Teresa-Anguera/publication/265820359_Metodo_de_investigacion_en_psicologia/links/574c168708ae5aef7685df91/Metodo-de-investigacion-en-psicologia.pdf [sk. 30.01.2024.]
11. Anguera, M. T., Blanco, A., Losada, J. L., & Hernández, A. 2000. La metodología observacional en el deporte: conceptos básicos. *Lecturas: Educación Física y Deportes*, 5(24). Available from <https://typeset.io/pdf/la-metodologia-observacional-en-el-deporte-conceptos-basicos-4y3zzx2juu.pdf> [sk. 31.01.2024.]
12. Arana, J. (2011). Adaptando el fútbol al niño de 12–13 años: análisis observacional de la utilización del espacio en las modalidades de fútbol 7, fútbol 9 y fútbol 11. *Doctoral dissertation, Universidad de La Rioja*. Available from: <https://portalinvestigacion.udc.gal/documentos/5c13b171c8914b6ed3776946?lang=ne> [sk. 02.06.2025.]
13. Arana, J., Lapresa, D., Anguera, M. T., & Garzón, B. 2013. Adapting football to the child: an application of the logistic regression model in observational methodology. *Quality & Quantity*, 47, 3473–3480. Available from DOI:10.1007/s11135-012-9734-z
14. Araujo, D., Davids, K., Chow, J., & Passos, P. 2009. The development of decision making skill in sport: an ecological dynamics perspective. *Perspectives on cognition and action in sport*, 157–169. Available from: <https://eprints.qut.edu.au/28514/1/28514b.pdf> [sk. 14.01.2024.]

15. Arede, J., Radnor, J. M., Gonzalo-Skok, O., & Leite, N. (2024). Chronological age-based vs. Bio-banded friendly football tournament: Effects on physical performance and spatial exploration behaviour in 7v7 match play. *Journal of Sports Sciences*, 1–9. Available from DOI: 10.1080/02640414.2024.2328968
16. Arnold, P. J. 1989. Competitive sport, winning and education. *Journal of moral education*, 18(1), 15–25. Available from DOI: 10.1080/0305724890180102
17. Atan, S. A., Foskett, A., & Ali, A. (2016). Motion analysis of match play in New Zealand U13 to U15 age-group soccer players. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 30(9), 2416–2423. Available from DOI: 10.1519/JSC.0000000000001336
Available from DOI: <https://doi.org/10.1007/s00421-003-0995-z>
18. Bakeman, R., & Gottman, J. M. 1987. Applying observational methods: A systematic view. In J. D. Osofsky (Ed.), *Handbook of infant development*, 2, 818–854. Available from: <https://psycnet.apa.org/record/1987-97963-016> [sk. 30.01.2024.]
19. Baker, J., & Côté, J. 2006. Shifting training requirements during athlete development: Deliberate practice, deliberate play and other sport involvement in the acquisition of sport expertise. *Essential processes for attaining peak performance*, 1, 92–109. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=9xLS-m9uivsC&oi=fnd&pg=PA92&dq=related:s1PZApIKCRwJ:scholar.google.com/&ots=uQf1NfouZy&sig=OvyWMFZi6khMjQG0dGLJ8nTnKps&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [sk. 26.01.2024.]
20. Baker, J., & Wattie, N. 2018. Innate talent in sport: Separating myth from reality. *Current Issues in Sport Science (CISS)*, 3, 006–006. Available from DOI:10.36950/CISS_2018.006
21. Baker, M. K., Graham, J. A., Smith, A., & Smith, Z. T. 2019. Sport-specific free play youth football/soccer program recommendations around the world. *International Sport Coaching Journal*, 6(2), 234–243. Available from DOI: 10.1123/iscj.2019-0044
22. Balyi, I. 2001. Sport system building and long-term athlete development in British Columbia. *Coaches report*, 8(1), 22–28. Available from: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=f08aabdfl47e1a5c0e46192532cda62f095cd4e0>
23. Balyi, I., & Hamilton, A. 1999. Long-term planning of athlete development, the training to win phase. *FHS: The UK's Quarterly Coaching Magazine*, 3, 7–9. Available from: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=f08aabdfl47e1a5c0e46192532cda62f095cd4e0>
24. Balyi, I., & Hamilton, A.(2004). Long-term athlete development: Trainability in childhood and adolescence. *Olympic coach*, 16(1), 4–9. Available from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=6a67bb6e38351b32a39bc43e43789ef4812cflcfalse> [sk. 26.01.2024.]
25. Balyi, I., Way, R., & Higgs, C. 2013. *Long-term athlete development*. New York city, Human Kinetics, 7–15. Available from https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=ovJ6DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT10&dq=Istvan+Balyi+ltad&ots=dC9BSdSNTS&sig=dIaH8rmMH27rKkxhSeTCAisVoIQ&redir_esc=y#v=onepage&q=Istvan%20Balyi%20ltad&f=false [sk. 26.01.2024.]
26. Barbero-Álvarez, J. C., Barbero-Álvarez, V., Granda, J., & Gómez, M. (2009). Demandas físicas y fisiológicas del Fútbol 7 en categorías inferiores. *Revista Kronos*, 8(15), 43. Available from: https://openurl.ebsco.com/EPDB%3Aagd%3A11%3A26345819/detailv2?sid=ebsco%3Aplink%3Ascholar&id=ebsco%3Aagd%3A44833611&crl=c&link_origin=scholar.google.com
27. Bashir, N. 2023. Efficacy & Fairness in eSports Tournament Design (Master's thesis, Handelshøyskolen BI). Available from: <https://biopen.bi.no/bi-xmlui/handle/11250/3109253> [sk. 03.01.2024.]
28. Beck, P. J. 2000. Going to war, peaceful co-existence or virtual membership? British football and fifa, 1928–46. *The International Journal of the History of Sport*, 17(1), 113–134. Available from DOI:10.1080/09523360008714116

29. Berry, J., Abernethy, B., & Côté, J. 2008. The contribution of structured activity and deliberate play to the development of expert perceptual and decision-making skill. *Journal of sport and exercise psychology*, 30(6), 685–708. Available from DOI:10.1123/jsep.30.6.685
30. Birch, L. C. 1957. The meanings of competition. *The American Naturalist*, 91(856), 5–18. Available from: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/epdf/10.1086/281957> [sk. 26.02.2023.]
31. Bleidelis, I., Signe, L. Comparison of the Effectiveness of Passing Performance in Football Matches for U–13 and U–14 Elite League Players of Latvian Academy of Sport Education. *LASE Journal of Sport Science*, 1–2, 49–58. Available from DOI:10.25143/lase_joss.v15i1–2.05
32. Bloom, B. 1985. *Developing talent in young people*. New York, Ballantine books, 19–24.
33. Bob, U., & Swart, K. 2010. Sport events and social legacies. *Alternation*, 17(2), 72–95. Available from https://www.researchgate.net/publication/265447206_Sport_Events_and_Social_Legacies [sk. 26.02.2023.]
34. Bowles, R., & O'Dwyer, A. 2020. Athlete-centred coaching: Perspectives from the sideline. *Sports Coaching Review*, 9(3), 231–252. Available from DOI:10.1080/21640629.2019.1649901
35. Braunwart, B., & Carroll, B. 1980. Before the beginning: The roots of pro football. *The Coffin Corner*, 2, 1–10. Available from: <https://profootballresearchers.com/coffin-corner80s/02-An-051.pdf> [sk. 03.01.2024.]
36. Bravo-Sánchez, A., Abián-Vicén, J., & Abián, P. 2017. Analysis of the physical and technical differences between 7-a-side and 8-a-side game modalities in official under 12 soccer matches. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 17(4), 545–554. Available from DOI:10.1080/24748668.2017.1366760
37. Brito, Â. M. P., Maia, J. A. R., Garganta, J. M., Duarte, R. F. L., & Diniz, A. M. F. A. (2017). The game variants in Europe. Trends and perspectives during youth competitive stages. *Motriz: Revista de Educação Física*, 23, e101753. Available from DOI:10.1590/S1980-6574201700030023
38. Brito, Â., Roriz, P., Duarte, R., & Garganta, J. (2018). Match-running performance of young soccer players in different game formats. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 18(3), 410–422. Available from DOI: 10.1080/24748668.2018.1479924
39. Buchheit, M., Mendez-Villanueva, A., Simpson, B. M., & Bourdon, P. C. (2010). Match running performance and fitness in youth soccer. *International journal of sports medicine*, 31(11), 818–825. Available from DOI: 10.1055/s-0030-1262838
40. Burton, D., Gillham, A. D., & Hammermeister, J. 2011. Competitive engineering: Structural climate modifications to enhance youth athletes' competitive experience. *International journal of sports science & coaching*, 6(2), 201–217. Available from DOI:10.1260/1747-9541.6.2.201
41. Bush, M., Barnes, C., Archer, D. T., Hogg, B., & Bradley, P. S. 2015. Evolution of match performance parameters for various playing positions in the English Premier League. *Human movement science*, 39, 1–11. Available from DOI:10.1016/j.humov.2014.10.003
42. Callender, S. S. 2010. The early specialization of youth in sports. *Athletic Training & Sports Health Care*, 2(6), 255–257. Available from DOI:10.3928/19425864-20101021-03
43. Camiré, M. 2015. Reconciling competition and positive youth development in sport. *Staps*, (3), 25–39. Available from: <https://shs.cairn.info/revue-staps-2015-3-page-25?lang=fr#s2n3>
44. Capranica, L., & Millard-Stafford, M. L. 2011. Youth sport specialization: how to manage competition and training?. *International journal of sports physiology and performance*, 6(4), 572–579. Available from DOI:10.1123/ijsp.6.4.572
45. Castelhão, D., Garganta, J., Santos, R., & Teoldo, I. (2014). Comparison of tactical behaviour and performance of youth soccer players in 3v3 and 5v5 small-sided games. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 14(3), 801–813. Available from DOI: <https://doi.org/10.1080/24748668.2014.11868759>

46. Castellano, J., Pastor, D. Á., & Blanco–Villaseñor, Á. 2013. Analyzing the space for interaction in soccer. *Revista de Psicología del Deporte*, 22(2), 437–446. Available from: https://ddd.uab.cat/pub/revpsidep/revpsidep_a2013v22n2/revpsidep_a2013v22n2p437.pdf [sk. 09.04.2024.]
47. Castellano, J., Puente, A., Echeazarra, I., Usabiaga, O., & Casamichana, D. (2016). Number of players and relative pitch area per player: comparing their influence on heart rate and physical demands in under–12 and under–13 football players. *PLoS One*, 11(1), e0127505. Available from DOI: 10.1371/journal.pone.0127505
48. Castillo, D., Lago–Rodríguez, A., Dominguez–Diez, M., Sanchez–Díaz, S., Rendo–Urteaga, T., Soto–Celix, M., & Raya–Gonzalez, J. (2020). Relationships between players’ physical performance and small–sided game external responses in a youth soccer training context. *Sustainability*, 12(11), 4482. Available from DOI:10.3390/su12114482
49. Chandler, T., Vamplew, W., & Cronin, M. 2007. Sport and physical education: The key concepts. London, Routledge, 1–10. Available from DOI:10.4324/9780203961698
50. Choi, H. S., Johnson, B., & Kim, Y. K. 2014. Children’s development through sports competition: Derivative, adjustive, generative, and maladaptive approaches. *Quest*, 66(2), 191–202. Available from DOI:10.1080/00336297.2013.861757
51. Clark, J. B. 1887. The limits of competition. *Political Science Quarterly*, 2(1), 45–61. Available from DOI: 10.2307/2139316
52. Cleland, J., O’Gorman, J., & Bond, M. 2015. The English football association’s respect campaign: The referees’ view. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 7(4), 551–563. Available from DOI: 10.1080/19406940.2015.1088050
53. Colwell, S. 2013. The ‘Letter’ and the ‘Spirit’: Football Laws and Refereeing in the Twenty–First Century. In *The Future of Football*. London, Routledge, 201–214. Available from: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315039800-21/letter-spirit-football-laws-refereeing-twenty%E2%80%93first-century-sharon-colwell> [sk. 10.01.2024.]
54. Cooper, A. 2021. An investigation into the factors affecting player development within each phase of the academy pathway in English football academies. *Soccer & Society*, 22(5), 429–441. Available from DOI:10.1080/14660970.2020.1822342
55. Costa, I. T. D., Garganta, J., Grego, P. J., Mesquita, I., & Muller, E. (2011). Relação entre a dimensão do campo de jogo e os comportamentos táticos do jogador de futebol. *Revista brasileira de educação física e esporte*, 25, 79–96. Available from DOI:10.1590/S1807–55092011000100009
56. Costa, J. C., Borges, P. H., Ramos–Silva, L. F., Weber, V. M. R., Moreira, A., & Ronque, E. R. V. (2023). Body size, maturation and motor performance in young soccer players: relationship to technical actions in small–sided games. *Biology of Sport*, 40(1), 51–61. Available from DOI:10.5114/biolsport.2023.110749
57. Costa, T. D. S., Rossato, M., Rodrigues, O., Aquino, R., Bedo, B. S., Leonardo, L., & Machado, J. C. (2024). The impact of different game formats on players’ and team performance in youth soccer competitions. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 19(5), 2016–2023. Available from DOI: 10.1177/17479541241252946
58. Coutinho, D., Gonçalves, B., Figueira, B., Abade, E., Marcelino, R., & Sampaio, J. 2015. Typical weekly workload of under 15, under 17, and under 19 elite Portuguese football players. *Journal of sports sciences*, 33(12), 1229–1237. Available from DOI: 10.1080/02640414.2015.1022575
59. Creswell, J. W., Hanson, W. E., Clark Plano, V. L., & Morales, A. 2007. Qualitative research designs: Selection and implementation. *The counseling psychologist*, 35(2), 236–264. Available from DOI:10.1177/00110000062873
60. Cruyff, J. 2016. My Turn: A Life of Total Football. New York city, *Bold Type Books*, 74–85.
61. Csató, L., Molontay, R., & Pintér, J. 2024. Tournament schedules and incentives in a double round-robin tournament with four teams. *International Transactions in Operational Research*, 31(3), 1486–1514. Available from DOI: 10.1111/itor.13391

62. Cushion, C., Ford, P. R., & Williams, A. M. 2012. Coach behaviours and practice structures in youth soccer: Implications for talent development. *Journal of sports sciences*, 30(15), 1631–1641. Available from DOI:10.1080/02640414.2012.721930
63. Dai, D. Y., & Sternberg, R. J. (Eds.). 2004. Motivation, emotion, and cognition: Integrative perspectives on intellectual functioning and development. London, Routledge, 19–23. Available from [https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=DriQAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Motivation,+Emotion,+and+Cognition:+Integrative+Perspectives+on+Intellectual+Functioning+and+Development+\(1st+ed.\)&ots=WD97ShyF-1&sig=zz82yIyjPchrylB0ILshEs2xSnM&r_esc=y#v=onepage&q=Motivation%2C%20Emotion%2C%20and%20Cognition%3A%20Integrative%20Perspectives%20on%20Intellectual%20Functioning%20and%20Development%20\(1st%20ed.\)&f=false](https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=DriQAgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Motivation,+Emotion,+and+Cognition:+Integrative+Perspectives+on+Intellectual+Functioning+and+Development+(1st+ed.)&ots=WD97ShyF-1&sig=zz82yIyjPchrylB0ILshEs2xSnM&r_esc=y#v=onepage&q=Motivation%2C%20Emotion%2C%20and%20Cognition%3A%20Integrative%20Perspectives%20on%20Intellectual%20Functioning%20and%20Development%20(1st%20ed.)&f=false) [sk. 26.01.2024.]
64. Daniels, A. M. 2007. Cooperation versus competition: Is there really such an issue?. *New Directions for Youth Development*, 2007(115), 43–56. Available from DOI: 10.1002/yn.222
65. Deutscher Fußball Bund. 2009. Talentförderprogramm. Leitfaden für die Ausbildung [Talent development programme. Training guideline]. Available from: <https://www.dfb.de/mehr-fussball/talentfoerderung> [sk. 24.01.2024.]
66. Dhakal, K. 2022. NVivo. *Journal of the Medical Library Association: JMLA*, 110(2), 270. Available from DOI:10.5195/jmla.2022.1271
67. Dietschy, P. 2013. Making football global? *FIFA*, Europe, and the non-European football world, 1912–74. *Journal of Global History*, 8(2), 279–298. Available from DOI:10.1017/S1740022813000223
68. Dinitz, J. H., & Burlington, V. T. 2005. Designing schedules for leagues and tournaments. *Graph Theory Notes of New York*, 48, 7–21. Available from: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=c4538b458943dc4bb6aaade1a41dc35042c3fddb> [sk. 26.02.2023.]
69. Dyson, B., Griffin, L. L., & Hastie, P. 2004. Sport education, tactical games, and cooperative learning: Theoretical and pedagogical considerations. *Quest*, 56(2), 226–240. Available from DOI:10.1080/00336297.2004.10491823
70. Dunning, E. 1971. The development of modern football. *The sociology of sport*, 133–151. Available from DOI:10.3138/9781442654044-014
71. Durán, G. A., Guajardo, M., López, A. F., Marengo, J., & Zamorano, G. A. 2021. Scheduling multiple sports leagues with travel distance fairness: An application to Argentinean youth football. *INFORMS Journal on Applied Analytics*, 51(2), 136–149. Available from DOI:10.1287/inte.2020.1048
72. Durán, G., Guajardo, M., Gutiérrez, F., Marengo, J., Sauré, D., & Zamorano, G. 2021. Scheduling the main professional football league of Argentina. *INFORMS Journal on Applied Analytics*, 51(5), 361–372. Available from DOI: 10.1287/inte.2021.1088
73. Dvorak, J., Junge, A., Graf-Baumann, T., & Peterson, L. 2004. Football is the most popular sport worldwide. *The American journal of sports medicine*, 32(1 Suppl), 3S–4S. Available from DOI:10.1177/0363546503262283
74. Edensor, T. 2015. Producing atmospheres at the match: Fan cultures, commercialisation and mood management in English football. *Emotion, space and society*, 15, 82–89. Available from DOI:10.1016/j.emospa.2013.12.010
75. Eidsdottir, E. (2021). Scheduling for fairness in youth tournaments (Doctoral dissertation). Available from: <https://skemman.is/handle/1946/39419> [sk. 26.02.2023.]
76. Ericsson, K. A. 2001. Attaining excellence through deliberate practice: Insights from the study of expert performance. In *The pursuit of excellence through education*, 21–56. Available from DOI:10.4324/9781410604088

77. Ericsson, K. A., Starkes, J., & Ericsson, K. 2003. Development of elite performance and deliberate practice. *Expert performance in sports: Advances in research on sport expertise*, 49–83. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=gl8nqUjyXWUC&oi=fnd&pg=PA49&dq=related:s1PZApIKCRwJ:scholar.google.com/&ots=4bLrQe89cA&sig=rGKkKTIM7csjZdEJ397f-8bI67E&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [sk. 26.01.2024.]
78. Ethical guidelines for educational research. London: British Educational Research Association, 2011. 12 p.
79. Evangelos, B., Eleftherios, M., Aris, S., Ioannis, G., Konstantinos, A., & Natalia, K. 2012. Supernumerary in small sided games 3vs3 & 4vs4. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(3), 398. Available from DOI:10.7752/jpes.2012.03059
80. FA. Elite Player Performance Plan. 2011. London, TheFA. Available from: <https://www.goalreports.com/EPLPlan.pdf> [sk. 21.01.2024.]
81. FA. The FA Guide to Grassroots Youth Football. For All. Them playing the game. You playing your part. 2024. London, TheFA. Available from: <https://www.thefa.com/-/media/cfa/essexfa/files/players/playing-your-part—fa-grassroots-youth-guide.ashx> [sk. 23.01.2024.]
82. FA. Transition from 7v7 to 9v9 to 11v11. 2022. London, TheFA. Available from: <https://www.thefa.com/bootroom/resources/coaching/making-the-step-from-7v7-to-11v11-football> [sk. 22.01.2024.]
83. Felfe, C., Lechner, M., & Steinmayr, A. 2016. Sports and child development. *PloS one*, 11(5), e0151729. Available from DOI: 10.1371/journal.pone.0151729
84. Fernāte, A. 2002. Sporta treniņu teorija pamati. 1.daļa. Rīga, LSPA, 4.
85. FIFA. Youth football. 2013. FIFA, 6–7. Available from: <https://digitalhub.fifa.com/m/1b3da6976c9290aa/original/mxpozhrv2gjsmxrllpf-pdf.pdf> [sk. 13.01.2024.]
86. FIFA. Technical director. Available from <https://www.fifatrainingcentre.com/media/native/test/Handbook%20for%20Technical%20Directors.pdf> [sk. 26.12.2024.]
87. FIGC. Giovani comperizioni – grassroots. 2023. Available from: <https://www.figc.it/it/giovani/competizioni/competizioni-grassroots/> [sk. 25.01.2024.]
88. FIGC. Stagione Sportiva 2024/2025. 2024. Available from: https://www.figctrento.it/site/wp-content/uploads/2024/07/CU_04_11-07-2024.pdf [sk. 25.01.2024.]
89. FIGC. U13 Elite regolamento 2023/2024. 2023. Available from: https://www.figc.it/media/217853/cu_n_59_sgs_u13_elite_regolamento_2023_2024.pdf [sk. 25.01.2024.]
90. Firmana, I., Subarjah, H., Mahendra, A., Nuryadi, N., & Sofyan, D. 2023. Improving football playing skills through teaching games for understanding: A small-sided games approach. *Journal Sport Area*, 8(2), 184–194. Available from DOI:10.25299/sportarea.2023.vol8(2).12508
91. Folgado, H., Bravo, J., Pereira, P., & Sampaio, J. (2019). Towards the use of multidimensional performance indicators in football small-sided games: the effects of pitch orientation. *Journal of Sports Sciences*, 37(9), 1064–1071. Available from DOI: <https://doi.org/10.1080/02640414.2018.1543834>
92. Ford, P. R., Yates, I., & Williams, A. M. 2010. An analysis of practice activities and instructional behaviours used by youth soccer coaches during practice: Exploring the link between science and application. *Journal of sports sciences*, 28(5), 483–495. Available from DOI:10.1080/02640410903582750
93. Fradua, L.; Zubillaga, A.; Caro, O.; Fernandez-Garcia, A.I.; Ruiz-Ruiz, C.; Tenga, A. Designing small-sided games for training tactical aspects in soccer: Extrapolating pitch sizes from full-size professional matches. *J. Sports Sci.* 2013, 31, 573–581. Available from DOI: 10.1080/02640414.2012.746722
94. Frencken, W., Van Der Plaats, J., Visscher, C., & Lemmink, K. (2013). Size matters: Pitch dimensions constrain interactive team behaviour in soccer. *Journal of systems science and complexity*, 26, 85–93. Available from DOI: 10.1007/s11424-013-2284-1

95. Gabin, B., Camerino, O., Anguera, M. T., & Castañer, M. (2012). Lince: multiplatform sport analysis software. *Procedia–Social and Behavioral Sciences*, 46, 4692–4694. Available from DOI:10.1016/j.sbspro.2012.06.320
96. García López, L. M., González Villora, S., Gutiérrez, D., & Serra, J. 2013. Development and validation of the Game Performance Evaluation Tool (GPET) in soccer. *Sport TK*, 2 (1). Available from DOI:10.6018/185791
97. Garcia, J. D. C., Román, I. R., Calleja–González, J., & Dellal, A. 2014. Quantification and analysis of offensive situations in different formats of sided games in soccer. *Journal of human kinetics*, 44, 193. Available from DOI:10.2478/hukin–2014–0125
98. García–Angulo, A., García–Angulo, F. J., Torres–Luque, G., & Ortega–Toro, E. (2019). Applying the new teaching methodologies in youth football players: toward a healthier sport. *Frontiers in physiology*, 10, 121. Available from DOI: 10.3389/fphys.2019.00121
99. García–Angulo, A., Palao, J. M., Giménez–Egido, J. M., García–Angulo, F. J., & Ortega–Toro, E. 2020. Effect of the modification of the number of players, the size of the goal, and the size of the field in competition on the play actions in U–12 male football. *International journal of environmental research and public health*, 17(2), 518. Available from DOI:10.1016/j.psychsport.2020.101688
100. García–Ceberino, J. M., Gamero, M. G., Feu, S., & Ibáñez, S. J. 2020. Differences in technical and tactical learning of football according to the teaching methodology: A study in an educational context. *Sustainability*, 12(16), 6554. Available from DOI:10.3390/su12166554
101. Gasparetto, T., & Barajas, A. 2018. Leagues, tournaments, and competitions. *Routledge Handbook of Football Business and Management*, 15–25. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=jDZ7DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT279&dq=game+schedule+for+in+football+tournament&ots=BgcipJnK1v&sig=EXwlv71vqDCgoue_kbMgGe00h8c&redir_esc=y#v=onepage&q=game%20schedule%20for%20in%20football%20tournament&f=false [sk. 26.02.2023.]
102. Gignac, G. E., & Szodorai, E. T. (2016). Effect size guidelines for individual differences researchers. *Personality and individual differences*, 102, 74–78. Available from DOI: 10.1016/j.paid.2016.06.069
103. Girvičs, K. 2020. *Mūsu lielās spēles*. Rīga, Latvijas Futbola federācija, 11.–22.
104. Gonzalez–Artetxe, A., Pino–Ortega, J., Rico–González, M., & Los Arcos, A. 2022. Training effects of artificial rules on youth soccer team tactical behavior. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 27(5), 467–482. Available from DOI:10.1080/17408989.2021.1903411
105. González–Villora, S., García–López, L. M., & Contreras–Jordán, O. R. 2015. Decision making and skill development in youth football players. *International Journal of Medicine & Science of Physical Activity & Sport/Revista Internacional de Medicina y Ciencias de la Actividad Física y del Deporte*, 15(59), 467–483. Available from DOI:10.15366/rimcafd2015.59.005
106. González–Villora, S., Serra–Olivares, J., Pastor–Vicedo, J. C., & Da Costa, I. T. 2015. Review of the tactical evaluation tools for youth players, assessing the tactics in team sports: football. *Springerplus*, 4, 1–17. Available from DOI:10.1186/s40064–015–1462–0
107. Goto, H., & Saward, C. (2020). The running and technical performance of U13 to U18 elite Japanese soccer players during match play. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 34(6), 1564–1573. Available from DOI:10.1519/JSC.00000000000003300
108. Goto, H., Morris, J. G., & Nevill, M. E. (2015). Motion analysis of U11 to U16 elite English Premier League Academy players. *Journal of sports sciences*, 33(12), 1248–1258. Available from DOI: 10.1080/02640414.2014.999700
109. Gregory, G. 2003. Differentiated instructional strategies in practice: Training, implementation, and supervision. *Corwin Press*, 3–9. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=02pCbA9326YC&oi=fnd&pg=PP7&dq=searching+for+rational+training+strategies+that+best+suit+the+differentiation+and+individualization+of+training&ots=IHs9ZxhVMK&sig=wo-9d1vpaERXU8IC-ux_F-B5_H4&redir_esc=y#v=onepage&q=&f=false [sk. 28.01.2024.]

110. Gregory, G. H., & Chapman, C. 2012. Differentiated Instructional strategies: One size doesn't fit all. *Corwin press*, 1–11. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=Uz_x6ZmBz7UAC&oi=fnd&pg=PR1&dq=searching+for+rational+training+strategies+that+best+suit+the+differentiation+and+individualization+of+training&ots=DVuHRROdpo&sig=WDTghmuZeUXP2dUBx4D70gASkT8&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [sk. 27.01.2024.]
111. Gréhaigne, J. F., & Godbout, P. 1995. Tactical knowledge in team sports from a constructivist and cognitivist perspective. *Quest*, 47(4), 490–505. Available from DOI:10.1080/00336297.1995.10484171
112. Griffin, L. L., & Richard, J. F. 2023. Games based approach as a constructivist model of games teaching. *Teaching games and sport for understanding*, 87–97. Available from DOI:10.4324/9781003298298
113. Grossmann, B., & Lames, M. 2015. From talent to professional football–youthism in German football. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 10(6), 1103–1113. Available from DOI:10.1177/17479541177464
114. Gulbin, J., Weissensteiner, J., Oldenziel, K., & Gagné, F. 2013. Patterns of performance development in elite athletes. *European journal of sport science*, 13(6), 605–614. Available from DOI: 10.1080/17461391.2012.756542
115. Hayek, F. A. 2016. The Meaning of Competition. *Econ Journal Watch*, 13(2). Available from: <https://www.proquest.com/openview/ee0ff7f3777dcdb0ca0efe23fe478019/1.pdf?pq-origsite=gscholar&cbl=696386#page=171> [sk. 26.02.2023.]
116. Hall, E. K. 1926. The History and the Making of Football Rules. Certain Dangerous Tendencies in Football. *American Physical Education Review*, 31(7), 927–933. Available from DOI:10.1080/23267224.1926.10652531
117. Harley, J. A., Barnes, C. A., Portas, M., Lovell, R., Barrett, S., Paul, D., & Weston, M. (2010). Motion analysis of match–play in elite U12 to U16 age–group soccer players. *Journal of sports sciences*, 28(13), 1391–1397. Available from DOI: 10.1080/02640414.2010.510142
118. Hartmann, D., & Kwauk, C. 2011. Sport and development: An overview, critique, and reconstruction. *Journal of sport and social issues*, 35(3), 284–305. Available from DOI:10.1177/019372351141698
119. Harvey, A. 2013. Football: The first hundred years: The untold story. London, Routledge, 5–17. Available from DOI:10.4324/9780203023150
120. Haugaasen, M., & Jordet, G. 2012. Developing football expertise: a football–specific research review. *International review of sport and exercise psychology*, 5(2), 177–201. Available from DOI:10.1080/1750984X.2012.677951
121. Haugaasen, M., Toering, T., & Jordet, G. 2014. From childhood to senior professional football: A multi–level approach to elite youth football players' engagement in football–specific activities. *Psychology of sport and exercise*, 15(4), 336–344. Available from DOI:10.1016/j.psychsport.2014.02.007
122. Heinemann, K., & Grupe, O. 1990. Einführung in die Soziologie des Sports. *Schorndorf: Hofmann*. Available from: <https://doc1.bibliothek.li/aal/000A021909.pdf>
123. Hintermann, M., Born, D. P., Fuchslocher, J., Kern, R., & Romann, M. 2021. How to improve technical and tactical actions of dominant and non–dominant players in children's football?. *Plos one*, 16(7), e0254900. Available from DOI: 10.1371/journal.pone.0254900
124. Howe, M. J., Davidson, J. W., & Sloboda, J. A. 1998. Innate talents: Reality or myth?. *Behavioral and brain sciences*, 21(3), 399–407. Available from DOI:10.1017/S0140525X9800123X
125. Issurin, V. B. 2017. Evidence–based prerequisites and precursors of athletic talent: a review. *Sports Medicine*, 47(10), 1993–2010. Available from DOI:10.1007/s40279-017-0740-0
126. You, J. 2017. Influence of rules change on football. In 2nd International Conference on Judicial, Administrative and Humanitarian Problems of State Structures and Economic Subjects. *JAHF 2017*, 30–32. Available from DOI:10.2991/jahf-17.2017.7

127. Yun, Y. K. 2005. Importance of Hierarchical Structure of Psychological Factors Determining Football Performance. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 17(2). Available from: https://openurl.ebsco.com/EPDB %3Aged %3A10 %3A32817146/detailv2?sid=ebsco %3Aplink %3Ascholar&id=ebsco %3Aged %3A19653635&crl=c&link_origin=scholar.google.com [sk. 27.01.2024.]
128. Jiménez, M. A., Dios, R. M., García, S. L., García, J. E. M., & del Bosque, R. A. 2017. Verdades y mitos del fútbol 8: ¿ realmente se adapta más la competición al niño?. *Revista Internacional de Deportes Colectivos*, 31, 110–125. Available from: <https://investigacion.ubu.es/documentos/60c7ffa6c5de236d050c8930> [sk. 17.01.2024.]
129. Jones, S., & Drust, B. (2007). Physiological and technical demands of 4 v 4 and 8 v 8 games in elite youth soccer players. *Kinesiology*, 39(2), 150–6. Available from: <https://hrcak.srce.hr/21964> [sk. 25.05.2025.]
130. Jonker, L., Huijgen, B. C., Heuvingh, B., Elferink–Gemser, M. T., & Visscher, C. 2019. How youth football players learn to succeed. *Football Psychology*, 297–312. Available from DOI:10.4324/9781315268248
131. Jukić, I., Milanović, L., Svilar, L., Njaradi, N., Calleja–González, J., & Castellano, J. 2018. Sport preparation system in team sports: synergy of evidence, practical experiences and artistic expression. *Kond. Pripr. Sport*, 15–24. Available from <https://www.croris.hr/crosbi/publikacija/prilog-skup/663986> [sk. 26.02.2023.]
132. Jumareng, H., Setiawan, E., Tannoubi, A., Lardika, R. A., Adil, A., Gazali, N., ... & Alexe, D. I. 2024. Small Sided Games 3vs3 Goalkeeper–Encouragement: Improve the Physical and Technical Performance of Youth Soccer Players. *European Journal Of Human Movement*, 52. Available from DOI:10.21134/eurjhm.2024.52.11
133. Junior, J. M. M. M., de Souza Vale, R. G., Mello, D., Nunes, R. D. A. M., dos Santos, L. A. V., & Rosa, G. (2023). Effects of scoring method on the physical, technical, and tactical performances during football small–sided games (SSGs): A systematic review. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deporte y recreación*, (49), 961–969. Available from: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8992967> [sk. 22.05.2025.]
134. Kaludjerovic, Ž. 2011. Sport rules, sport moral values and fair play. *Jahr–European Journal of Bioethics*, 2(1), 43–53. Available from <https://hrcak.srce.hr/ojs/index.php/jahr/article/view/16500> [sk. 26.02.2023.]
135. Khandkar, S. H. 2009. Open coding. *University of Calgary*, 23(2009). Available from <https://cspages.ucalgary.ca/~saul/wiki/uploads/CPSC681/opencoding.pdf> [sk. 26.12.2024.]
136. Kidman, L. 2005. Athlete–centred coaching: Developing inspired and inspiring people. *Christchurch, Innovative*, 13–23. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=jHyZnDoVgs8C&oi=fnd&pg=PA9&dq=Kidman,+L.+2005.+&ots=omCMS0Q9nl&sig=RYPpdMMFwHabaZJofkf3KLaYstc&redir_esc=y#v=onepage&q=Kidman %2C %20L. %202005. &f=false [sk. 25.01.2025.]
137. Kilpatrick, D. 2011. Inverting the Pyramid: A History of Football Tactics. *Journal of Sport History*, 38(3), 530–531. Available from: <https://muse.jhu.edu/article/477727> [sk. 07.01.2024.]
138. Kitching, G. 2015, April. The origins of football: History, ideology and the making of ‘The People’s Game’. In *History Workshop Journal*, 79(1), 127–153. Available from DOI: 10.1093/hwj/dbu023
139. Knoblauch, H. Video–Interaktionsanalyse, Sozialet Sinn, 1: 2004, 123–139.
140. Kochanek, J., Matthews, A., Wright, E., DiSanti, J., Neff, M., & Erickson, K. (2019). Competitive readiness: Developmental considerations to promote positive youth development in competitive activities. *Journal of youth development*, 14(1), 48–69. Available from DOI: 10.5195/jyd.2019.671
141. Krippendorff, K. . Content analysis: An introduction to its methodology. 2004. California, *Sage publications. University of Pennsylvania*, 44–74.
142. Kristapsone S. Zinātniskā pētniecība zinātniskajā procesā. 2008. Rīga: *SIA “Biznesa augstskola Turība”*. 352.

143. Kroplijs, A., & Raščevska, M. (2004). Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs. Rīga: *RaKa*, 178.
144. Ķīsis, I. Sporta teorija. 1. daļa. 2002. Rīga, *LSPA*, 4–10.
145. Lapresa, D., Álvarez, I., Anguera, M., Arana, J., & Garzón, B. 2015. Comparative analysis of the use of space in 7-a-side and 8-a-side soccer: How to determine minimum sample size in observational methodology. *Motricidade*, 11(4), 92–103. Available from DOI:10.6063/motricidade.4138
146. Lapresa, D., Arana Idiakez, J., Anguera Argilaga, M. T., Pérez Castellanos, J. I., & Amatria, M. 2016. Application of logistic regression models in observational methodology: game formats in grassroots football in initiation into football. *Anales de Psicología*, 32(1), 288–294. Available from DOI:10.6018/analesps.31.3.186951
147. Lapresa, D., Arana, J., & Garzon, B. 2006. El fútbol 9 com alternativa al fútbol 11, a partir de l'estudi de la utilització de l'espai de joc. *Pedagogia eSportiva*, 4, 34–44. Available from: https://revista-apunts.com/wp-content/uploads/2020/11/086_034-044CT.pdf [sk. 02.06.2025.]
148. Lapresa, D., Arana, J., & Navajas, R. 2001. La alternativa del fútbol 9 en el primer año de infantiles: una propuesta ante el fútbol 11. *Revista el Entrenador Español*, 88, 34–41. Available from: <https://dialnet.unirioja.es/descarga/libro/379877.pdf> [sk. 19.01.2024.]
149. Lapresa, D., Arana, J., Carazo, J., & Ponce de León, A. 2002. Orientaciones formativas para el entrenador del fútbol juvenil. *Logroño: Federación Riojana de Fútbol y Universidad de la Rioja*. Available from: https://www.researchgate.net/publication/309673598_Orientaciones_formativas_para_el_entrenador_de_futbol_juvenil [sk. 30.01.2024.]
150. Lapresa, D., Arana, J., Carazón, B., Egüén, R., Amatria, M. 2010. Adaptació de la competició en la iniciació al futbol: estudi comparatiu de les modalitats de futbol 3 i futbol 5 en categoria prebenjamí. *Educació Física i Esports*, 101(3), 43–56. Available from: <https://raco.cat/index.php/ApuntsEFE/article/view/248111> [sk. 29.01.2024.]
151. Launder, A., & Piltz, W. 2013. Play practice: The games approach to teaching and coaching sports. New York city, Human Kinetics, 23–38. Available from https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=gVJ6DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=Consequently,+the+strategically+adopted+goal+of+youth+sports+may+not+be+the+immediate+maximization+of+achievements+at+younger+ages.&ots=L-C-QLxwaG&sig=bA8aTSUk4ARZz0JskGRzw-AA1y4&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [sk. 28.01.2024.]
152. LFF spēlētāju sagatavošanas programma. 2018. Rīga, LFF. 407.
153. LFF. Latvijas Futbola Federācijas jaunatnes futbola klubu akreditācijas NOLIKUMS 2022– 2025. Available from: https://lff.lv/files/documents/836/LFF_Jaunatnes_kluba_akreditācijas_nolikums_2022-2025_17012025.pdf [sk. 22.01.2025.].
154. Lingenberg, J., Schneider L. and Schmidt M., "Accuracy of the Playermaker 2.0 IMU in Tracking Running Distance at Varying Speeds in Elite Youth Soccer," 2025 DGON Inertial Sensors and Applications (ISA), Braunschweig, Germany, 2025, pp. 1–15, Available from DOI: 10.1109/ISA67150.2025.11279281
155. López-Fernández, J.; Sánchez-Sánchez, J.; García-Unanue, J.; Hernando, E., & Gallardo, L., (2020). Physical and Physiological Responses of U-14, U-16, and U-18 Soccer Players on Different Small-Sided Games. *Sports*, 8(5), 66. Available from DOI:10.3390/sports8050066
156. Lundqvist, C., Gregson, W., Bonanno, D., Lolli, L., & Di Salvo, V. 2024. A worldwide survey of perspectives on demands, resources, and barriers influencing the youth-to-senior transition in academy football players. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 19(1), 162–170. Available from DOI: 10.1177/174795412211356
157. Mayring, P. (2014). Qualitative content analysis: theoretical foundation, basic procedures and software solution. Available from: <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ss0ar-395173>
158. Malina, R. M. 2010. Early sport specialization: roots, effectiveness, risks. *Current sports medicine reports*, 9(6), 364–371. Available from DOI:10.1249/JSR.0b013e3181fe3166

159. Malina, R. M. 2016. Organized youth sports: background, trends, benefits and risks. *UCDigitalis*, 2–8. Available from DOI:10.14195/978–989–26–1171–6_1
160. Malina, R. M., Eisenmann, J. C., Cumming, S. P., Ribeiro, B., & Aroso, J. (2004). Maturity-associated variation in the growth and functional capacities of youth football (soccer) players 13–15 years. *European journal of applied physiology*, 91, 555–562.
161. Marcos, R. 2007. Desarrollo del metaconocimiento táctico y comprensión del juego: un enfoque constructivista aplicado al fútbol. *Cultura, Ciencia y Deporte*, 2(6), 175. Available from: <https://www.redalyc.org/pdf/1630/163017580012.pdf> [sk. 15.01.2024.]
162. Martens, R., & Vealey, R. S. 2024. Successful coaching. *Champaign*, Human kinetics. 5–13. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=FxbgEAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Martens,+R.,+%26+Vealey,+R.+S.+2024&ots=IlwvxRNWR7&sig=AltLw1kIwoQImIFZN2Nu-OqQv3c&redir_esc=y#v=onepage&q=Martens+%2C+%20R. +%2C+%20+%26+%20Vealey+%2C+%20R. +%20S. +%202024&f=false [sk. 25.01.2025.]
163. McCalpin, M., Evans, B., & Côté, J. 2017. Young female soccer players' perceptions of their modified sport environment. *The Sport Psychologist*, 31(1), 65–77. Available from DOI:10.1123/tsp.2015–0073
164. McCarthy, J., Bergholz, L., & Bartlett, M. 2016. Re-designing youth sport: Change the game. New Yourk, Routledge. Available from DOI:10.4324/9781315639390
165. Meléndez, G. 2001. Pautas para la organización de una escuela de fútbol base. *I jornadas Universidad de la Rioja–Federación Riojana de Fútbol*. Universidad de La Rioja: Logroño. Available from: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=3309801> [sk. 16.01.2024.]
166. Mendez-Villanueva, A.; Buchheit, M.; Simpson, B.; Peltola, E.; Bourdon, P. Does on-field sprinting performance in young soccer players depend on how fast they can run or how fast they do run? *J. Strength Cond. Res.* 2011, 25, 2634–2638. Available from DOI:10.1519/JSC.0b013e318201c281
167. Mitchell, S. A. (1996). Improving invasion game performance. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 67(2), 30–33. Available from DOI:10.1080/07303084.1996.10607197
168. Moesch, K., Elbe, A. M., Hauge, M. L., & Wikman, J. M. 2011. Late specialization: the key to success in centimeters, grams, or seconds (cgs) sports. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 21(6), e282–e290. Available from DOI:10.1111/j.1600–0838.2010.01280.x
169. Moody, D., Kendall, G., & Bar-Noy, A. 2010. Youth sports leagues scheduling. PATAT 2010, 283–293. Available from: <https://www.graham-kendall.com/papers/mkb2010b.pdf> [sk. 26.02.2023.]
170. Mujika, I., Spencer, M., Santisteban, J., Goiriena, J. J., & Bishop, D. (2009). Age-related differences in repeated-sprint ability in highly trained youth football players. *Journal of sports sciences*, 27(14), 1581–1590. Available from DOI: 10.1080/02640410903350281
171. Nelson, D. M. 1994. The anatomy of a game: Football, the rules, and the men who made the game. London, *University of Delaware Press*, 23–38. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=OmwfnpKuogC&oi=fnd&pg=PA9&dq=Football+rules+history&ots=ooVUgtbAlm&sig=8eAM-BJ0jnr1U-SH4GNhflyNneY&redir_esc=y#v=onepage&q=Football+%20rules+%20history&f=false [sk. 09.01.2024.]
172. Nikolaenko, V. V., & Vorobiov, M. I. 2023. Aspects of technical and tactical training of young football players. *Вид-во УДВ імені Михайла Драгоманова*, 4 (163), 12–17. Available from: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/40384>
173. Nikolaenko, V., & Maksymchuk, B. 2021. Cycles of training sessions and competitions of youth football players. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*, 13(2), 423–441. Available from: <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/handle/787878787/4021>
174. Norris, S. R. 2010. Long-term athlete development Canada: attempting system change and multi-agency cooperation. *Current sports medicine reports*, 9(6), 379–382. Available from DOI:10.1080/17461391.2012.756542

175. Nunes, N. A.; Gonçalves, B.; Davids, K.; Esteves, P., & Travassos, B. (2020). How manipulation of playing area dimensions in ball possession games constrains physical effort and technical actions in under-11, under-15 and under-23 soccer players. *Research in Sports Medicine*. Available from DOI:10.1080/15438627.2020.1770760
176. O'Connor, D., Larkin, P., & Williams, A. M. 2018. Observations of youth football training: How do coaches structure training sessions for player development?. *Journal of sports sciences*, 36(1), 39–47. Available from DOI:10.1080/02640414.2016.1277034
177. Oleinik, A. 2011. Mixing quantitative and qualitative content analysis: Triangulation at work. *Quality & Quantity*, 45(4), 859–873. Available from DOI: 10.1007/s11135-010-9399-4
178. Olthof, S. B., Frencken, W. G., & Lemmink, K. A. (2018). Match-derived relative pitch area changes the physical and team tactical performance of elite soccer players in small-sided soccer games. *Journal of sports sciences*, 36(14), 1557–1563. Available from DOI: 10.1080/02640414.2017.1403412
179. Ometto, L., Vasconcellos, F. V., Cunha, F. A., Teoldo, I., Souza, C. R. B., Dutra, M. B., ... & Davids, K. (2018). How manipulating task constraints in small-sided and conditioned games shapes emergence of individual and collective tactical behaviours in football: A systematic review. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 13(6), 1200–1214. Available from DOI: 10.1177/1747954118769
180. Oppici, L., & Panchuk, D. 2022. Specific and general transfer of perceptual-motor skills and learning between sports: *A systematic review*. *Psychology of Sport and Exercise*, 59, 102118. Available from DOI:10.1016/j.psychsport.2021.102118
181. Orejan, J. 2011. Football/Soccer: history and tactics. Jefferson, North Carolina, and London, McFarland, 5–15. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=H0l2T7tLSiEC&oi=fnd&pg=PP2&dq=Football/Soccer:+history+and+tactics.&ots=-SugWperfW&sig=zQfBGX-vMfG02mNCGF6dmV6vr dE&redir_esc=y#v=onepage&q=Football%2FSoccer%3A%20history%20and%20tactics.&f=false [sk. 03.01.2024.]
182. Ouellette, J. (2004). Principles of play for soccer. *Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators*, 17(3), 26. Available from: <https://www.proquest.com/openview/9b063d52bcc4f63be480c5121be996bb/1?pq-origsite=gscholar&cbl=30880> [sk. 03.06.2025.]
183. Pain, M. A., & Harwood, C. 2007. The performance environment of the England youth soccer teams. *Journal of Sports Sciences*, 25(12), 1307–1324. Available from DOI:10.1080/02640410601059622
184. Palucci Vieira, L. H., Carling, C., Barbieri, F. A., Aquino, R., & Santiago, P. R. P. 201). Match running performance in young soccer players: A systematic review. *Sports Medicine*, 49, 289–318. Available from DOI:10.1007/s40279-018-01048-8
185. Passer, M. W. 1981. Children in sport: Participation motives and psychological stress. *Quest*, 33(2), 231–244. Available from DOI: 10.1080/00336297.1981.10483756
186. Patel, R., Nevill, A., Cloak, R., Smith, T., & Wyon, M. 2019. Relative age, maturation, anthropometry and physical performance characteristics of players within an Elite Youth Football Academy. *International journal of sports science & coaching*, 14(6), 714–725. Available from DOI:10.1177/1747954119879348
187. Pill, S., & Elliott, S. 2015. Effects of altering the number of players and the dimensions of the playing area on the possession characteristics in youth Australian football. *Sport Science Review*, 24(3–4), 171–192. Available from DOI:10.1515/ssr-2015-0014
188. Polin, L. G. 2018. A constructivist perspective on games in education. *Constructivist education in an age of accountability*, 163–188. Available from DOI:10.1007/978-3-319-66050-9_9
189. Preacher, K. J. (2001, April). Calculation for the chi-square test: An interactive calculation tool for chi-square tests of goodness of fit and independence [Computer software]. Available from <https://quantpsy.org/chisq/chisq.htm> [sk. 26.01.2025.]

190. Raiola, G. 2013. Body knowledge and motor skills. *Knowledge Cultures*, 1(06), 64–72. Available from: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=355741> [sk. 27.01.2024.]
191. Ramadhan, A. R., Arpanudin, I., Nuriyani, R., Adnin, I., & Maulana, D. F. 2024. Application of the teams games tournaments learning model assisted by documentary films on national awakening and youth pledge to improve student learning outcomes. *Interdisciplinary Journal & Humanity (injury)*, 3(10), 699–709. Available from: https://www.researchgate.net/profile/Daffa-Maulana-3/publication/385491002_Application_of_the_Teams_Games_Tournaments_Learning_Model_Assisted_by_Documentary_Films_on_National_Awakening_and_Youth_Pledge_to_Improve_Student_Learning_Outcomes/links/672617902326b47637c2051f/Application-of-the-Teams-Games-Tournaments-Learning-Model-Assisted-by-Documentary-Films-on-National-Awakening-and-Youth-Pledge-to-Improve-Student-Learning-Outcomes.pdf [sk. 26.02.2023.]
192. Rampinini, E., Bishop, D., Marcora, S. M., Bravo, D. F., Sassi, R., & Impellizzeri, F. M. (2007). Validity of simple field tests as indicators of match-related physical performance in top-level professional soccer players. *International journal of sports medicine*, 28(03), 228–235. Available from DOI: 10.1055/s-2006-924340
193. Randers, M. B., Andersen, T. B., Rasmussen, L. S., Larsen, M. N., & Krstrup, P. (2014). Effect of game format on heart rate, activity profile, and player involvement in elite and recreational youth players. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 24, 17–26. Available from DOI: 10.1111/sms.12255
194. Rebelo, A. N. C., Silva, P., Rago, V., Barreira, D., & Krstrup, P. (2016). Differences in strength and speed demands between 4v4 and 8v8 small-sided football games. *Journal of sports sciences*, 34(24), 2246–2254. Available from DOI: <https://doi.org/10.1080/02640414.2016.1194527>
195. Reid, P., & Harvey, S. 2014. We're delivering Game Sense... aren't we?. *Sports Coaching Review*, 3(1), 80–92. Available from DOI:10.1080/21640629.2014.967519
196. Reilly, T., Richardson, D., Stratton, G., & Williams, A. M. 2004. Youth soccer: From science to performance. London, Routledge. Available from DOI: 10.4324/9780203644133
197. Rennie, G., Chesson, L., Weaving, D., & Jones, B. 2024. The effects of rule changes in football-code team sports: a systematic review. *Science and Medicine in Football*, 1–14. Available from DOI:10.1080/24733938.2024.2375752
198. RFF. Rīgas futbola federācija vietne. <https://www.fta.lv/jaunatne/u12/2023-2/results?tid=176> [sk. 08.04.2024.]
199. Ribeiro, C. C. 2012. Sports scheduling: Problems and applications. *International Transactions in Operational Research*, 19(1–2), 201–226. Available from DOI: 10.1111/j.1475-3995. 2011. 00819.x
200. Riboli, A., Coratella, G., Rampichini, S., Cé, E., & Esposito, F. (2020). Area per player in small-sided games to replicate the external load and estimated physiological match demands in elite soccer players. *PloS one*, 15(9), e0229194. Available from DOI: 10.1371/journal.pone.0229194
201. Riboli, A., Esposito, F., & Coratella, G. (2023). Technical and locomotor demands in elite soccer: manipulating area per player during small-sided games to replicate official match demands. *Biology of sport*, 40(3), 639–647. Available from DOI: 10.5114/biolsport.2023.118338
202. Roachael, M., & Praça, G. M. (2024). Designing small-sided games for counter-attack training in youth soccer. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 19(2), 687–697. Available from DOI: 10.1177/17479541231170830
203. RSU pētniecības terminu skaidrojošā vārdnīca. Available from: <https://www.rsu.lv/petniecibas-terminu-vardnica> [sk. 25.01.2025.]
204. Rubenis, M. 2004. *Latvijas futbola ceļš uz Portugāli*. Rīga, Jumava, 7.–13.
205. Rubenis, M. 2006. *Latvijas futbolam 100*. Rīga, Latvijas Futbola federācija, 9.–10.
206. Rubenis, M., Brīvers, I., Ērmanis, A., Karpuškins, V., Beldavs, A. 2000. *Latvijas futbola vēsture*. Rīga, Apgāds Jāņa sēta, 9.–20.

207. Sadler, W. A. 197). Competition out of bounds: *Sport in American life*. Quest, 19(1), 124–132. Available from DOI: 10.1080/00336297.1973.10519763
208. Samur, S. 2019. Process management in football youth development program. *Journal of Education and Training Studies*, 7(9), 8–21. Available from DOI:10.11114/jets.v7i9.4342
209. Sannicandro, I., & Cofano, G. (2017). Small-sided games in young soccer players: physical and technical variables. *MOJ Sports Med*, 1(1), 1–4. Available from: <https://hdl.handle.net/11369/358054>
210. Santos, F., Clemente, F. M., Sarmiento, H., Ferreira, C., Figueiredo, T., Hernández–Beltrán, V., ... & Espada, M. (2024). External load of different format small-sided games in youth football players in relation to age. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 19(5), 2024–2034. Available from DOI: 10.1177/1747954124123148
211. Schroepf, B., & Lames, M. 2018. Career patterns in German football youth national teams – a longitudinal study. *International journal of sports science & coaching*, 13(3), 405–414. Available from DOI:10.1177/1747954117729
212. Serra–Olivares, J., García–López, L. M., & Gonçalves, B. 2019. Effects of the players’ level and age group category on positional tactical behaviour during 7–and 8–a–side football youth games. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 19(2), 236–247. Available from DOI:10.1080/24748668.2019.1593095
213. Shearman, M. 1899. Football: history. Longmans, Green, 33–43. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=FoxOAQAAMAAJ&oi=fnd&pg=PR1&dq=Football+history&ots=cUNn-glumA&sig=5WK1DSPDlSEdNtgiCiR7IYiWB5k&redir_esc=y#v=onepage&q=1970&f=false [sk. 07.01.2024.]
214. Sherry, E., Schulenkorf, N., & Phillips, P. 2016. Evaluating sport development. *Managing Sport Development*, 1, 161–176. Available from DOI:10.4324/9781315754055
215. Shilbury, D. 2012. Competition: The heart and soul of sport management. *Journal of sport management*, 26(1), 1–10. Available from DOI:10.1123/jsm.26.1.1
216. Siedentop, D. 1998. What is sport education and how does it work?. *Journal of physical education, recreation & dance*, 69(4), 18–20. Available from DOI: 10.1080/07303084.1998.10605528
217. Siedentop, D., Hastie, P., & Van der Mars, H. 2020. Complete guide to sport education. *Human Kinetics*, 20–35. Available from https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=0nKODwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT12&dq=sport+competition+for+education&ots=A2vta5wo9f&sig=yNQWO67z4jPGbadzAdbYqvmSggM&redir_esc=y#v=onepage&q=sport%20competition%20for%20education&f=false [sk. 26.02.2023.]
218. Silva, B., Garganta, J., Santos, R., & Teoldo, I. (2014). Comparing tactical behaviour of soccer players in 3 vs. 3 and 6 vs. 6 small-sided games. *Journal of human kinetics*, 41, 191. Available from DOI: 10.2478/hukin-2014-0047
219. Silva, H., Nakamura, F. Y., Casamichana, D., Barba, E., Castellano, J., & Marcelino, R. (2024). Match peak speeds, maximum accelerations, and maximum decelerations differ in young football players: expression of maximal capacities is dependent of match context. *Sport Sciences for Health*, 20(2), 443–448. Available from DOI: <https://doi.org/10.1007/s11332-023-01124-1>
220. Skille, E., & Østerås, J. 2011. What does sport mean to you? Fun and other preferences for adolescents’ sport participation. *Critical Public Health*, 21(3), 359–372. Available from DOI:10.1080/09581591003797111
221. Small, G. 2006. Small-sided games study of young football players in Scotland. *Independent Consultation Paper*; University of Abertay: Dundee, UK. Available from: https://irp.cdn-website.com/c6c2ccf6/files/uploaded/Scotland_Small_Sided_Games_Study.pdf [sk. 13.01.2024.]
222. Smith, D. J. 2003. A framework for understanding the training process leading to elite performance. *Sports medicine*, 33, 1103–1126. Available from DOI:10.2165/00007256-200333150-00003

223. Smith, S. M., & Conway, K. (2025). Scanning Differences between Small-Sided and Full-Sized Games in Elite Youth Footballers. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, 14(1), 10–20. Available from DOI: 10.54392/ijpefs2512
224. Snyder, E. E., & Spretzer, E. 1974. Sociology of sport: An overview. *The Sociological Quarterly*, 15(4), 467–487. Available from DOI: 10.1111/j.1533–8525.1974.tb00909.x
225. Sporta likums. Latvijas Republikas likums. 2002. *Latvijas Vēstnesis*, 165. Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 23. [sk. 26.02.2023.]
226. Stanić, M., & Paić, H. 2014. The Rules of Football: Inside-out Perspectives. *Comparative Southeast European Studies*, 62(2), 126–144. Available from DOI:10.1515/soeu–2014–620205
227. Straume, S., & Massao, P. B. 2016. Participants' views of the potential of international youth football tournaments for development in the Global South. *Sport in Society*, 19(10), 1635–1651. Available from DOI:10.1080/17430437.2016.1159198
228. Sulistiyono, S., Akhiruyanto, A., Primasoni, N., Arjuna, F., Santoso, N., & Yudhistira, D. 2021. The effect of 10 weeks game experience learning (gel) based training on teamwork, respect attitude, skill and physical ability in young football players. *Physical Education Theory and Methodology*, 21(2), 173–179. Available from DOI: 10.17309/tmfv.2021.2.11
229. Sulistiyono, S., Gula, L. P., Primasoni, N., Nurcahyo, F., Manihuruk, F., & Marpaung, D. R. 2023. Investigation on the Games Experience Learning Training: Does It Affect the Passing, Dribbling, Receiving, Aerobic Endurance and Discipline of Young Football Players?. In *6th Yogyakarta International Seminar on Health, Physical Education and Sport Science*. YISHPESS 2023, 22–36. Available from DOI: 10.2991/978–94–6463–356–6_4
230. SvFF. Nationella spelformer 9 mot 9, 13–14 AR. 2021. Available from: <https://www.svenskfotboll.se/4a74d1/globalassets/distrikt/halsingland/dokument/spelformer/9-mot-9-21.pdf> [sk. 25.01.2024.]
231. Taylor, M. 2013. The association game: A history of British football. London, Routledge. Available from DOI:10.4324/9781315836171
232. Taylor, M. 2016. History and football. In Routledge *Handbook of Football Studies*, 23–33. London, Routledge. Available from: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203066430-7/history-football-matthew-taylor> [sk. 03.01.2024.]
233. Tattersfield, C. R. 1971. Competitive sport and personality development (Doctoral dissertation, Durham University). Available from <https://core.ac.uk/download/pdf/16669305.pdf> [sk. 26.02.2023.]
234. Teixeira, J. E., Forte, P., Ferraz, R., Leal, M., Ribeiro, J., Silva, A. J. & Monteiro, A. M. 2021. Monitoring accumulated training and match load in football: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 3906. Available from DOI:10.3390/ijerph18083906
235. Teoldo da Costa, I., & de Freitas Silvino, M. P. (2023). Analysis of tactical behavior in full- and small-sided games: Comparing professional and youth academy athletes to enhance player development in soccer. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 18(1), 132–142. Available from DOI:10.1177/17479541221074992
236. Tesch-Römer, C. 1998. Attributed talent is a powerful myth. *Behavioral and Brain Sciences*, 21(3), 427–427. Available from DOI:10.1017/S0140525X98461235
237. Tomlinson, A. 2014. *FIFA* (Fédération internationale de football association): the men, the myths and the money. London, Routledge, 23–35. Available from DOI:10.4324/9780203710401
238. Torres, C. R., & Hager, P. F. 2007. De-emphasizing competition in organized youth sport: Misdirected reforms and misled children. *Journal of the Philosophy of Sport*, 34(2), 194–210. Available from DOI:10.1080/00948705.2007.9714721
239. Torres, C. R., & López Frías, F. J. 2023. A just organized youth sport. *Journal of the Philosophy of Sport*, 50(1), 83–99. Available from DOI:10.1080/00948705.2023.2165931

240. Ulmanis, A. 2010. *Patiesībā bija tā*. Jūrmala, Lielupes izdevniecība, 6.–15.
241. Vamplew, W. (2007). Playing with the rules: Influences on the development of regulation in sport. *The international journal of the history of sport*, 24(7), 843–871. Available from DOI:10.1080/09523360701311745
242. Varley, M. C., Gregson, W., McMillan, K., Bonanno, D., Stafford, K., Modonutti, M., & Di Salvo, V. 2017. Physical and technical performance of elite youth soccer players during international tournaments: influence of playing position and team success and opponent quality. *Science and Medicine in Football*, 1(1), 18–29. Available from DOI:10.1080/02640414.2016.1230676
243. Vaziri, B., Dabadghao, S., Yih, Y., & Morin, T. L. 2018. Properties of sports ranking methods. *Journal of the Operational Research Society*, 69(5), 776–787. Available from DOI: 10.1057/s41274-017-0266-8
244. Verma, A. K., & Kumar, D. N. 2021. A comprehensive analysis of rules and regulations in modern football games. *International Journal For Advanced Research In Science & Technology*, 11(12), 1095–1101. Available from: <https://ijarst.in/public/uploads/paper/381031703344740.pdf> [sk. 11.01.2024.]
245. Volpi, P., Pozzoni, R., & Galli, M. 2003. The major traumas in youth football. *Knee surgery, sports traumatology, arthroscopy*, 11(6), 399–402. Available from DOI: 10.1007/s00167-003-0343-1
246. Vöpel, H. 2011. Do we really need financial fair play in european club football? an economic analysis. *CESifo DICE Report*, 9(3), 54–59. Available from: <https://www.Econstor.eu/bitstream/10419/167048/1/ifo-dice-report-v09-y2011-i3-p54-59.pdf> [sk. 12.01.2024.]
247. Wachsmuth, S., Raabe, J., Readdy, T., Dugandzic, D., & Höner, O. 2022. Evaluating a multiplier approach to coach education within the German Football Association's talent development program: An example of an intervention study targeting need-supportive coaching. *International Sport Coaching Journal*, 9(3), 305–318. Available from DOI: 10.1123/iscj.2021-0027
248. Waldron, M., Harding, J., Barrett, S., & Gray, A. 2021. A new foot-mounted inertial measurement system in soccer: reliability and comparison to global positioning systems for velocity measurements during team sport actions. *Journal of Human Kinetics*, 77, 37. Available from DOI:10.2478/hukin-2021-0010
249. Wallhead, T., & O'sullivan, M. (2005). Sport education: Physical education for the new millennium?. *Physical education and sport pedagogy*, 10(2), 181–210. Available from DOI:10.1080/17408980500105098
250. Walvin, J. 2014. The people's game: the history of football revisited. Random House, 17–27. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=ErmdBQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT4&dq=Football+history&ots=b_zB6Xds2A&sig=e7tpIGg4bELXlQkpvJPJ0y2I_3I&redir_esc=y#v=onepage&q=Football%20history&f=false [sk. 08.01.2024.]
251. Ward, P., Hodges, N. J., & Williams, A. M. 2004. Deliberate practice and expert performance: Defining the path to excellence. *In Skill acquisition in sport*, 255–282. Available from DOI:10.4324/9780203646564
252. Webb, T., Dicks, M., Brown, D. J., & O'Gorman, J. 2020. An exploration of young professional football players' perceptions of the talent development process in England. *Sport management review*, 23(3), 536–547. Available from DOI:10.1016/j.smr.2019.04.007
253. Wein, H. 2000. Developing youth soccer players. www.HumanKinetics.com, Human Kinetics, 217–237. Available from: https://books.google.lv/books?id=BPPenDd0e2sC&printsec=frontcover&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [sk. 16.01.2024.]
254. Weinberg, R., Burton, D., Yukelson, D., & Weigand, D. 1993. Goal setting in competitive sport: An exploratory investigation of practices of collegiate athletes. *The Sport Psychologist*, 7(3), 275–289. Available from DOI: 10.1123/tsp.7.3.275
255. Werner, P., Thorpe, R., & Bunker, D. 1996. Teaching games for understanding: Evolution of a model. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 67(1), 28–33. Available from DOI:10.1080/07303084.1996.10607176

256. Williams, M., Hodges, N., & Scott, M. 2004. *Skill acquisition in sport*. London; New York, NY: Routledge, 26–34. Available from <https://api.taylorfrancis.com/content/books/mono/download?identifierName=doi&identifierValue=10.4324/9780203646564&type=googlepdf> [sk. 26.01.2024.]
257. Winkelhorst, L. 2016. Internal and external training load of small-sided games in professional football (Doctoral dissertation). Available from: <https://umcg.studenttheses.ub.rug.nl/3212/> [sk. 18.01.2024.]
258. Winner, D. 2013. *Those feet: A sensual history of English football*. New York, Abrams. 17–27. Available from: https://books.google.lv/books?hl=ru&lr=&id=zcyXDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT6&dq=Football+history&ots=vJ1X5TtIUE&sig=B1XXtDcgGhdGEHfmazHhUenUkP8&redir_esc=y#v=onepage&q=Football%20history&f=false [sk. 07.01.2024.]
259. Wohl, A. 1970. Competitive sport and its social functions. *International Review of Sport Sociology*, 5(1), 117–130. Available from: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0003603X0404900102> [sk. 26.02.2023.]

Pateicības

Izsaku visdziļāko pateicību visiem pētījuma dalībniekiem par viņu veltīto laiku, atklātību un nenovērtējamo ieguldījumu šī darba tapšanā – FS Metta, RFS Academy, FC Rīga. Viņu ieinteresētība un vēlme pilnveidot Latvijas jaunatnes futbola vide bija izšķiroša pētāmās tēmas nozīmīguma atklāšanā.

Īpaša pateicība pienākas mana darba vadītājai, asociētajai profesorei Signei Luikai, par akadēmisko vadību, iedrošinājumu visā pētniecības procesā, par ticību manam potenciālam un par sniegto atbalsta plecu, kad tas visvairāk bija nepieciešams.

Īpaši pateicos Latvijas Futbola federācijas sporta direktoram Andrejam Gluščukam par atsaucību un sniegto atbalstu eksperimenta laikā. Esmu pateicīgs par viņa profesionālajām zināšanām, vēlmi dalīties ar eksperimenta rezultātiem un par viņa redzējumu – ar katru dienu padarīt Latvijas futbolu arvien labāku.

No sirds pateicos saviem konsultantiem – profesorei Andrai Fernātei (Dr. paed.), asociētajai profesorei Irēnai Upeniecei (Dr. paed.) un docentam Aleksandram Koļesovam (Dr. psych.) – par viņu pastāvīgo iesaisti, sniegto atbalstu un vērtīgajiem ieteikumiem, kas bija būtiski šī darba tapšanā.

Izsaku pateicību visiem, saviem kolēģiem par sapratni, morālo un praktisko atbalstu. Īpaši vēlos pateikties tuviem kolēģiem un draugiem – Aleksandram Iljinam un Lasmai Spundiņai – par viņu sniegto iedrošinājumu un palīdzību.

Pateicos savai ģimenei un draugiem par gadu gaitā sniegto pacietību, ticību un spēku brīžos, kad man pašam tā pietrūka. Patiesi ceru, ka šis promocijas darbs sniegs būtisku praktisku ieguldījumu Latvijas jaunatnes futbola attīstībā, palīdzēs pilnveidot Latvijas Jaunatnes čempionāta sistēmu un nākotnē pozitīvi atspoguļosies Latvijas nacionālās izlases sniegunā.

Pielikumi

Par atļauju veikt pētījumu

LATVIJAS SPORTA PEDAGOĢIJAS AKADĒMIJA

Sporta vadības nodaļa

Brīvības gatve 333, Rīga, LV-1006

Tālrunis: 67543425 • E-pasts: signe.luika@lspa.lv

Rīgā

2024 g. 25. martā

FS METTAI

(Organizācijas nosaukums datīvā)

Par atļauju veikt pētījumu

LSPA students Imants Bleidelis promocijas darba ietvaros veic pētījumu: INOVATĪVS LATVIJAS JAUNATNES ZĒNU ČEMPIONĀTU SPĒĻU FORMĀTS FUTBOLĀ U13 VECUMA GRUPAI.

ar mērķi: izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai.

kurā nepieciešams iesaistīt: FS METTA 2011.dz.g. komandu un attiecīgajos trenerus.

Pētījuma ietvaros: Pētījuma laikā tiks savākti dati no FS METTA U-13 komandu spēļu videoierakstiem. Iegūtie dati tiks kodēti, izmantojot programmu LINCE PLUS 2.1. un tiks publicēti.

Dalība pētījumā ir brīvprātīga un dalībniekiem ir tiesības jebkurā brīdī pārtraukt vai atteikties no dalības. Tāpat tiek respektēta dalībnieka anonimitāte un iegūto datu neizpaušana. Persona, kas ir pētījuma subjekts, pilnā mērā tiks informēta par pētījuma raksturu, nolūkiem.

Lūdzam atļaut veikt pētījumu Jūsu organizācijā.

Ar cieņu,

LSPA Sporta vadības nodaļas vadītāja Signe Luika

(paraksts)

SASKAŅOTS

FS METTA

(Organizācijas nosaukums)

Direktors

(Saskaņotāja amata nosaukums)

(Personiskais paraksts)

(Vārds, uzvārds)

2024 g. 25. martā

Par atļauju veikt pētījumu

LATVIJAS SPORTA PEDAGOĢIJAS AKADEMĪJA

Sporta vadības nodaļa

Brīvības gatve 333, Rīga, LV-1006

Tālrunis: 67 54 34 25 • E-pasts: signe.luika@lspa.lv

Rīgā

2024. g. 25. martā

RFS ACADEMY

(Organizācijas nosaukums datīvē)

Par atļauju veikt pētījumu

LSPA students Imants Bleidelis promocijas darba ietvaros veic pētījumu: INOVATĪVS LATVIJAS JAUNATNES ZĒNU ČEMPIONĀTU SPĒĻU FORMĀTS FUTBOLĀ U13 VECUMA GRUPAI.

ar mērķi: izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai.

kurā nepieciešams iesaitīt: RFS ACADEMY 2011.dz.g. komandu un attiecīgajos trenerus.

Pētījuma ietvaros: Pētījuma laikā tiks savākti dati no RFS ACADEMY U-13 komandu spēļu videoierakstiem. Iegūtie dati tiks kodēti, izmantojot programmu LINCE PLUS 2.1. un tiks publicēti.

Dalība pētījumā ir brīvprātīga un dalībniekiem ir tiesības jebkurā brīdī pārtraukt vai atteikties no dalības. Tāpat tiek respektēta dalībnieka anonimitāte un iegūto datu neizpaušana. Persona, kas ir pētījuma subjekts, pilnā mērā tiks informēta par pētījuma raksturu, nolūkiem.

Lūdzam atļaut veikt pētījumu Jūsu organizācijā.

Ar cieņu,

LSPA Sporta vadības nodaļas vadītāja **Signe Luika**

(paraksts)

SASKAŅOTS

RFS ACADEMY

(Organizācijas nosaukums)

Direktors

(Saskaņotāja amata nosaukums)

(Personiskais paraksts)

(Vārds, uzvārds)

2024. g. 25. martā

Par atļauju veikt pētījumu

LATVIJAS SPORTA PEDAGOĢIJAS AKADĒMIJA

Sporta vadības nodaļa

Brīvības gatve 333, Rīga, LV-1006

Tālrunis: 67543425 • E-pasts: signe.luika@lspa.lv

Rīgā

2024 g. 25. martā

RIGA FC Academy

(Organizācijas nosaukums datīvē)

Par atļauju veikt pētījumu

LSPA students Imants Bleidelis promocijas darba ietvaros veic pētījumu: INOVATĪVS LATVIJAS JAUNATNES ZĒNU ČEMPIONĀTU SPĒĻU FORMĀTS FUTBOLĀ U13 VECUMA GRUPAI.

ar mērķi: izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai.

kurā nepieciešams iesaistīt: RIGA FC Academy 2011.dz.g. komandu un attiecīgajos trenerus.

Pētījuma ietvaros: Pētījuma laikā tiks savākti dati no RIGA FC Academy U-13 komandu spēļu videoierakstiem. Iegūtie dati tiks kodēti, izmantojot programmu LINCE PLUS 2.1. un tiks publicēti.

Dalība pētījumā ir brīvprātīga un dalībniekiem ir tiesības jebkurā brīdī pārtraukt vai atteikties no dalības. Tāpat tiek respektēta dalībnieka anonimitāte un iegūto datu neizpaušana. Persona, kas ir pētījuma subjekts, pilnā mērā tiks informēta par pētījuma raksturu, nolūkiem.

Lūdzam atļaut veikt pētījumu Jūsu organizācijā.

Ar cieņu,

LSPA Sporta vadības nodaļas vadītāja **Signe Luika**

(paraksts)

SASKAŅOTS

RIGA FC Academy

(Organizācijas nosaukums)

Direktors

(Saskaņotāja amata nosaukums)

(Personiskais paraksts)

(Vārds, uzvārds)

2024 g. 25. martā

Pieteikums pētījumam

Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijas studējošā

Imants Bleidelis

(vārds, uzvārds)

pieteikums pētījumam

promocijas darba nosaukums:

INOVATĪVS LATVIJAS JAUNATNES ZĒNU ČEMPIONĀTU SPĒĻU FORMĀTS
FUTBOLĀ U13 VECUMA GRUPAI.

Pētījuma mērķis:

Inovatīvas Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu futbolā spēļu formāta izstrāde U13 vecuma grupai.

Pētījuma hipotēze:

Ja mainīt Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai, no 11 pret 11, ar laukumu izmēriem 100 m X 65 m, uz 9 pret 9, ar laukumu izmēriem 74 m X 52 m, tad pieaugs spēlētāju tehnisko un taktisko darbību mainīgums un skaits, kā arī palielinās komandu uzbrukuma darbību skaits pie pretinieku vārtiem.

Pētījuma uzdevumi:

- 1) izpētīt un analizēt teoriju un zinātniskos rakstus par zēnu futbola jaunatnes spēļu formātiem;
- 2) izpētīt un analizēt zēnu jaunatnes futbola spēļu formātus Latvijā U13 vecuma grupai;
- 3) izpētīt un analizēt zēnu jaunatnes futbola spēļu formātus citās valstīs U13 vecuma grupai;
- 4) salīdzināt eksperimentālā pētījuma rezultātus ar ārvalstu pētījumiem U13 vecuma grupai un lietderīguma pieredzes rezultātiem;
- 5) noskaidrot kurš no diviem formātiem, 9 pret 9 vai 11 pret 11, ir labāk apmierina spēlētāju apmācības vajadzības;
- 6) noskaidrot treneru viedokļus par 9 pret 9 formātu ieviešanu U13 vecuma grupai;
- 7) izstrādāt inovatīvu Latvijas jaunatnes zēnu čempionātu spēļu formātu futbolā U13 vecuma grupai, balstoties uz pētījumā gūtiem rezultātiem.

Pētīšanas metodes:

- 1) literatūras avotu un zinātniskās informācijas avotu analīze;
- 2) videomateriālu analīze;
- 3) sacensību darbības pedagoģiskais novērojums;
- 4) ekspertu vērtējuma metode;
- 5) modelēšana;
- 6) aptauja - anketēšana;
- 7) matemātiskā datu apstrāde;

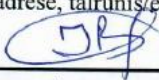
Pētījuma norises plāns

(ietver sevī pētījuma norises datumus, detalizētu pētījuma aprakstu ar pielietoto metožu skaidrojumu):

Pētījuma apraksts	Norises datums izpildes termiņš
Zinātnisku avotu analīze un vispārinājums	31.03.2024.
Pētījuma metožu apraksts, pētījuma organizēšana	05.04.2024.- 05.04.2025.
Pētījuma rezultātu kodēšana un analīze	10.04.2024.- 31.08.2025.

Pētījuma norises vieta:Rīgas Tehniskās universitātes stadions, Daugavgrīvas ielā 56a, Rīgā, LV-1007, sports@rtu.lv, 67089382

(nosaukums, adrese, tālrunis/e-pasts)

Studējošais: Imants Bleidelis (vārds, uzvārds, paraksts)Darba vadītājs: Signe Luika (vārds, uzvārds, paraksts)2024.gada 27.marts

LSPA Ētikas komisijas Atzinums

Latvijas Sporta pedagogijas akadēmija Ētikas komisijas Atzinums

2024.gada 28.marts

Nr. 2/51813

Akadēmiskā doktora augstākās izglītības programmas „SPORTA ZINĀTNE” (kods 51813) studenta **IMANTA BLEIDEĻA** pētījums „**INOVATĪVS LATVIJAS JAUNATNES ZĒNU ČEMPIONĀTU SPĒĻU FORMĀTS FUTBOLĀ U-13 VECUMA GRUPAI**” tiek veikts saskaņā ar normatīvajiem aktiem par ētikas normu ievērošanu zinātniskajos pētījumos.

Pamats: Ētikas komisijas sēdes protokols Nr. 7, atzinuma Nr.2/ 51813,
2024.gada 28.martā

Komisijas locekle

Monta Jakovļeva

Kodēšanas elementi 05.04.2024. Posms Nr. 1

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākum zona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BIS				
BK	BNS	Z4a		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BNS		Z6b		SSPA
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z4a		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS		Z1	SPA	
BKP	BNS		Z1		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BNS		Z4a		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BNS	Z9		SPA	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākum zona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z2		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z8		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z6b		SPA	
BKP	BNS		Z5b		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BK	BNS	Z5a		SPA	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BNS	Z6a		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z4a		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BIS		Z5a		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākum zona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z5b		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BIS	Z5a		SPA	
BKP	BNS		Z4a		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BNS	Z6a		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z6a		SPA	
BKP	BIS		Z1		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BNS	Z1		SPA	
BKP	BNS		Z1		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākum zona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z1		SPA	
BKP	BNS		Z4a		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BNS	Z6b		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z3		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z8		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BIS		Z5a		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	

Kodēšanas elementi 05.04.2024. Posms Nr. 2

Uzticamības zona	Veidošanas zona SL	Veidošanas zona PL	Noslēgšanas zona	SE koridoru maiņa	Spēlētāju skaits SE
		VZPL	NZ		2
UZ	VZSL	VZPL			3
		VZPL	NZ		9
	VZSL	VZPL			3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		7
UZ					2
UZ	VZSL	VZPL	NZ		3
		VZPL	NZ		7
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL			SEI	3
UZ	VZSL	VZPL			3
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	3
	VZSL	VZPL			5
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
		VZPL	NZ		3
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	7
		VZPL	NZ		3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		6
			NZ		2
UZ	VZSL				2
			NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
UZ			NZ		4
UZ	VZSL		NZ		3
UZ	VZSL				2
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	12
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	15
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		7
UZ	VZSL	VZPL	NZ		7
	VZSL	VZPL	NZ		5
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
UZ	VZSL	VZPL		SEI	9
	VZSL	VZPL		SEI	6
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	5
UZ	VZSL	VZPL	NZ		6
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	13
UZ			NZ		8

Uzticamības zona	Veidošanas zona SL	Veidošanas zona PL	Noslēgšanas zona	SE koridoru maiņa	Spēlētāju skaits SE
UZ	VZSL	VZPL	NZ		3
UZ	VZSL	VZPL			8
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	7
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	14
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	6
UZ	VZSL		NZ		3
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	4
UZ	VZSL	VZPL		SEI	7
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	7
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	4
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	8
UZ	VZSL	VZPL	NZ		8
UZ	VZSL	VZPL		SEI	4
UZ	VZSL				6
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	6
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	10
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	
UZ	VZSL				2
UZ	VZSL				4
UZ	VZSL	VZPL			4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		6
UZ	VZSL	VZPL			3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		3
	VZSL	VZPL	NZ		3
	VZSL				2
UZ	VZSL	VZPL	NZ		5
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	13
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		5
	VZSL	VZPL	NZ	SEI	8
		VZPL	NZ		3
	VZSL	VZPL	NZ		9
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	9
		VZPL	NZ		5
		VZPL	NZ	SEI	5
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	10
UZ	VZSL		NZ		5
UZ		VZPL	NZ		5
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	9
UZ			NZ		2
UZ	VZSL	VZPL			3

Kodēšanas elementi 05.04.2024. Posms Nr. 3

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPP	
								IPP
		BVP						IPP
								IPP
								IPP
								IPP
						GPN		
								IPP
								IPN
				SP				
								IPN
								IPN
				SP				
								IPP
								IPP
								IPP
						GPP		
								IPP
			S				VPP	
								IPP
								IPP
		BVP						
								IPN
							VPP	
								IPP
							VPN	
								IPN
								IPP
		BVP						
	BV							IPP
								IPP
							VPP	
		BVP				GPP		
								IPP
			S					
			S					
							VPP	IPP
							VPP	
								IPP
		BVP						
							VPP	

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPN	
							VPP	IPP
		BVP						
		BVP						
							VPN	
		BVP						
							VPP	IPP
								IPP
	BV							IPP
								IPP
							VPP	
		BVP						
								IPP
								IPP
								IPN
								IPP
							VPN	
								IPP
		BVP						IPP
								IPP
								IPP
	BV					GPN		
								IPP
								IPN
								IPN
							VPN	
								IPP
					NPT		VPN	
		BVP						IPP
								IPP
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
								IPP
								IPN
							VPP	
								IPP
		BVP						IPP
							VPN	
		BVP					VPP	
							VPN	
								IPN
							VPP	
		BVP						

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
					NPT			IPP
								IPP
							VPN	
							VPP	IPP
		BVP						
		BVP						
							VPN	
		BVP						
							VPP	IPP
								IPP
	BV							IPP
								IPP
							VPP	
		BVP						
								IPP
								IPP
								IPN
								IPP
							VPN	
								IPP
		BVP						IPP
								IPP
								IPP
	BV					GPN		
								IPP
								IPN
								IPN
							VPN	
								IPP
					NPT		VPN	
		BVP						IPP
								IPP
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
								IPP
								IPN
							VPP	
								IPP
		BVP						IPP
							VPN	
		BVP					VPP	
							VPN	
								IPN

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPP	
		BVP						
					NPT			IPP
								IPP
								IPP
								IPP
								IPP
								IPN
								IPP
								IPN
								IPP
							VPN	IPP
		BVP			NPT			
BP						GPN		
							VPP	
BP								IPP
							VPP	IPP
	BV						VPP	
	BV							IPP
			S					
								IPP
			S					IPP
								IPP
		BVP			NPT			
								IPP
								IPN
					NPT		VPP	
							VPN	IPP
				SP				
							VPP	
							VPN	
							VPP	
							VPP	
								IPP
								IPN
								IPP
							VPN	IPP
					NPT			IPP
							VPN	
				SP				
								IPN
								IPP
		BVP						IPP
								IPN

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
								IPP
							VPN	
								IPP
		BVP						IPP
		BVP						
				SP				
		BVP						
		BVP						
								IPN
							VPN	
							VPP	IPP
							VPP	
					NPT		VPN	
								IPN
							VPP	
								IPP
						GPN		
				SP				
BP							VPP	
		BVP						IPP
							VPN	
						GPN		
			S		NPT			
			S					
BP								
							VPP	
							VPP	IPP
		BVP						
						GPP		
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
		BVP						IPP
							VPP	IPP
								IPN
					NPT			IPP
							VPN	
								IPP
							VPP	IPP
						GPN	VPP	
							VPP	
								IPP
		BVP			NPT			
								IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPP	IPP
								IPP
	BV		S					IPP
BP								IPP
							VPP	
					NPT			IPP
		BVP						IPP
		BVP						
				SP				
							VPP	
		BVP						
								IPP
			S					
								IPP
		BVP					VPP	
						GPN		
BP								IPP
								IPP
							VPP	IPP
			S					
								IPP
						GPN		
		BVP					VPP	
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
		BVP	S				VPP	
						GPN		
								IPP
		BVP						
			S					
				SP				
		BVP			NPT		VPN	
					NPT			IPN
								IPP
			S					
		BVP			NPT			
								IPP
		BVP					VPN	
								IPP
	BV							IPP
							VPN	
		BVP						IPP
		BVP	S					IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
		BVP						IPP
			S					
	BV							IPN
								IPN
								IPP
								IPP
								IPN
								IPP
							VPP	
							VPN	
BP								IPP
							VPP	IPP
							VPP	IPP
	BV							IPP
		BVP						IPP
								IPP
							VPP	IPP
	BV							IPP
	BV							IPP
	BV						VPN	
					NPT			IPP
			S				VPP	IPP
								IPP
							VPN	IPP
								IPP
		BVP						
					NPT		VPP	IPP
								IPP
		BVP						IPP
							VPP	IPP
					NPT		VPN	
							VPP	IPP
	BV						VPP	IPP
							VPN	
							VPP	
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
								IPN
								IPP
							VPP	
	BV					GPN		
							VPP	
							VPP	IPP

8. pielikuma turpinājums

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPN	
			S				VPP	
	BV							IPP
		BVP						
				SP				
								IPP
	BV							IPN
							VPP	
								IPN
							VPP	IPP
		BVP						
		BVP						
		BVP						
							VPN	
								IPP
								IPP
								IPN
		BVP						
							VPN	
								IPP
							VPP	IPP
			S					
							VPP	IPP
						GPN		
							VPP	IPP
							VPN	
		BVP						
							VPN	
					NPT			IPP
		BVP						
BP								
								IPP
							VPP	IPP
								IPP
							VPP	IPP
		BVP						IPP
		BVP						IPP
								IPN
					NPT		VPP	
							VPP	IPP
							VPP	IPP
			S					
		BVP						IPP
							VPP	IPP

8. pielikuma turpinājums

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadišana	Bumbas vadišana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
		BVP					VPN	
			S					

Kodēšanas elementi 07.04.2024. Posms Nr. 1

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BNS		Z5b		SSPA
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z4b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z9		SPA	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z8		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z9		SPA	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z4a		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z1		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z8		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z4a		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z4a		SPA	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BNS	Z6a		SPA	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z6b		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z4a		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BNS	Z1		SPA	
BKP	BNS		Z1		SSPA
BK	BNS	Z1		SPA	
BKP	BNS		Z4b		SSPA
BK	BNS	Z4a		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z4b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z4a		BZ
BK	BNS	Z4a		SPA	
BK	BNS	Z5a		SPA	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z6a		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BK	BIS		Z2		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z1		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z4a		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z2		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z4b		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z1		BZ
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BNS		Z6a		SSPA
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z7		SPA	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BIS		Z5a		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BNS		Z1		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BNS	Z3		SPA	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z1		BZ
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z6b		SPA	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BNS	Z6a		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BNS	Z5a		SPA	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BNS	Z6b		SPA	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BNS	Z6b		SPA	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z6b		BZ
BK	BNS	Z1		SPA	
BKP	BNS		Z4b		SSPA
BK	BNS	Z4b		SPA	

Bumbas kontrole	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BNS	Z2		SPA	
BKP	BIS		Z3		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z6b		SSPA
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z6a		SSPA
BK	BIS	Z3		BAP	
BKP	BNS		Z3		SSPA
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z5b		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BIS		Z7		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z4b		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ
BK	BIS	Z5a		BAP	
BKP	BIS		Z9		BZ
BK	BIS	Z9		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z1		BAP	
BKP	BNS		Z7		SSPA
BK	BIS	Z2		BAP	
BKP	BIS		Z5b		BZ
BK	BIS	Z6a		BAP	
BKP	BNS		Z9		SSPA
BK	BIS	Z6b		BAP	
BKP	BNS		Z8		SSPA
BK	BIS	Z7		BAP	
BKP	BIS		Z4b		BZ

Bumbas kontrolē	Spēles epizode	Spēles epizodes sākumzona	Spēles epizodes nobeiguma zona	Spēles epizodes sākumforma	Spēles epizodes nobeiguma forma
BK	BIS	Z4a		BAP	
BKP	BIS		Z8		BZ

Kodēšanas elementi 07.04.2024. Posms Nr. 3

Uzticamības zona	Veidošanas zona SL	Veidošanas zona PL	Noslēgšanas zona	SE koridoru maiņa	Spēlētāju skaits SE
UZ	VZSL	VZPL			8
UZ					4
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL				6
UZ					2
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	10
UZ	VZSL	VZPL		SEI	11
UZ					3
UZ	VZSL			SEI	5
UZ	VZSL				1
UZ			NZ		1
UZ	VZSL	VZPL	NZ		3
		VZPL	NZ		3
UZ	VZSL				7
UZ					1
UZ	VZSL				1
UZ					2
UZ	VZSL				4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		9
UZ	VZSL	VZPL			6
UZ	VZSL				3
UZ		VZPL			1
UZ					3
UZ		VZPL			1
UZ	VZSL	VZPL		SEI	6
	VZSL	VZPL	NZ		3
	VZSL	VZPL			3
UZ	VZSL	VZPL			8
UZ	VZSL	VZPL	NZ		10
			NZ		2
	VZSL	VZPL			2
UZ		VZPL			1
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		5
	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL		NZ		3
	VZSL	VZPL	NZ		5
		VZPL			2
			NZ		1
		VZPL	NZ		4
		VZPL	NZ		3
	VZSL	VZPL	NZ		3
UZ	VZSL	VZPL			2
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
			NZ		2

Uzticamības zona	Veidošanas zona SL	Veidošanas zona PL	Noslēgšanas zona	SE koridoru maiņa	Spēlētāju skaits SE
	VZSL	VZPL	NZ		5
		VZPL	NZ		1
	VZSL	VZPL			2
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		10
		VZPL	NZ		2
UZ	VZSL				4
UZ	VZSL	VZPL			7
	VZSL	VZPL	NZ		3
			NZ		3
		VZPL	NZ		2
		VZPL	NZ		3
		VZPL	NZ		8
UZ	VZSL	VZPL			3
	VZSL	VZPL			2
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		10
			NZ		9
	VZSL	VZPL	NZ		5
	VZSL	VZPL			2
	VZSL	VZPL	NZ		6
		VZPL	NZ		7
			NZ		2
UZ	VZSL				2
UZ	VZSL	VZPL			4
	VZSL		NZ		2
		VZPL	NZ		2
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	9
UZ					2
UZ					4
	VZSL				2
	VZSL	VZPL			3
UZ	VZSL				6
UZ	VZSL	VZPL	NZ		15
UZ	VZSL				2
	VZSL				3
UZ	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL	VZPL	NZ		9
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL	VZPL			6
		VZPL	NZ		3
UZ	VZSL				3
UZ	VZSL	VZPL			6
UZ	VZSL				5
UZ					2

10. pielikuma turpinājums

Uzticamības zona	Veidošanas zona SL	Veidošanas zona PL	Noslēgšanas zona	SE koridoru maiņa	Spēlētāju skaits SE
UZ		VZPL			2
UZ	VZSL	VZPL			3
		VZPL			4
	VZSL	VZPL			4
UZ	VZSL				3
	VZSL				3
UZ	VZSL				2
UZ					3
UZ	VZSL	VZPL	NZ	SEI	6
		VZPL	NZ		4
UZ	VZSL				2
	VZSL	VZPL	NZ		4
UZ	VZSL				3
UZ					3
UZ	VZSL	VZPL			6
UZ	VZSL				3

Kodēšanas elementi 07.04.2024. Posms Nr. 3

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPP	
							VPP	
							VPP	IPP
							VPN	
								IPP
								IPN
								IPP
								IPP
								IPP
BP								IPP
							VPP	IPP
								IPP
								IPP
							VPN	
							VPP	IPP
	BV							IPP
								IPP
							VPP	IPP
		BVP					VPP	IPP
		BVP	S					
							VPP	IPP
								IPN
								IPP
							VPP	IPP
							VPP	IPP
								IPP
							VPN	
								IPP
								IPN
								IPN
							VPP	IPP
							VPP	IPP
							VPN	
		BVP						
							VPP	
BP								
						GPN		
						GPP		
		BVP						
	BV							
								IPP
						GPN		
							VPP	IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
		BVP						
							VPP	IPP
								IPN
BP						GPN		
								IPP
		BVP						
							VPP	
							VPN	
							VPN	IPP
		BVP					VPP	IPP
							VPP	
							VPN	
		BVP	S					
							VPN	
BP								IPP
							VPP	
						GPN		
								IPP
	BV					GPN		
BP								
						GPN		
						GPN		
						GPN		
		BVP						IPP
							VPN	IPP
		BVP						IPN
							VPN	IPP
								IPP
						GPN		
		BVP					VPP	IPP
		BVP						IPP
BP								
	BV					GPN		
							VPP	IPP
							VPP	IPP
								IPP
						GPN		IPP
	BV							IPP
								IPN
								IPP
	BV						VPP	
								IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
	BV							IPP
							VPP	IPP
							VPN	
							VPP	IPP
								IPP
BP						GPN		
	BV							IPP
		BVP				GPP		IPP
								IPP
		BVP					VPP	
							VPN	
			S					IPP
		BVP						
				SP				
		BVP						IPP
								IPP
								IPN
								IPP
						GPN		
								IPP
BP							VPP	IPP
	BV						VPN	
		BVP						
	BV		S					
		BVP						
			S		NPT			
	BV							IPP
		BVP						
		BVP						
BP								IPP
		BVP						IPP
								IPN
								IPP
							VPN	
						GPN		
	BV						VPP	
								IPN
	BV	BVP					VPP	
						GPN		
	BV							IPP
	BV						VPN	IPP
	BV						VPN	
	BV	BVP					VPP	IPP
		BVP						IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPN	IPP
	BV						VPP	
		BVP						IPP
							VPP	IPP
								IPP
		BVP						IPP
					NPT			IPN
	BV		S					
								IPP
	BV						VPN	
								IPP
							VPP	IPP
							VPP	IPP
	BV						VPN	
	BV						VPP	IPP
							VPN	
		BVP						
			S					IPP
								IPN
		BVP						
			S		NPT		VPN	
								IPP
							VPP	IPP
			S				VPP	IPP
	BV							
							VPP	
							VPN	
BP								IPP
								IPP
								IPN
		BVP						IPP
		BVP			NPT			
							VPP	
						GPN		IPP
							VPN	IPP
		BVP						IPP
	BV						VPN	
							VPP	IPP
								IPP
								IPN
	BV							IPP
					NPT			IPP
								IPP
							VPN	IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
		BVP						IPP
			S		NPT			
						GPN		
						GPN		
							VPP	
						GPN		
	BV						VPN	
							VPN	
	BV						VPN	IPP
								IPN
								IPP
							VPP	IPP
		BVP						IPP
					NPT		VPP	
							VPN	
		BVP					VPN	
							VPN	
							VPN	IPP
								IPN
						GPN		
BP								IPP
							VPP	IPP
							VPP	IPP
								IPP
		BVP			NPT		VPN	
						GPN		
					NPT		VPP	
		BVP						
								IPP
								IPP
								IPN
		BVP						IPP
							VPN	
								IPP
							VPN	IPP
								IPP
								IPP
							VPN	IPP
BP								
								IPP
							VPP	
	BV						VPP	IPP
								IPP
								IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejausa pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
							VPP	IPP
							VPN	
					NPT			IPP
							VPP	
								IPP
		BVP						IPP
		BVP						
								IPN
	BV							IPP
								IPN
								IPP
							VPP	IPP
	BV							IPN
								IPN
								IPN
		BVP						
							VPP	IPP
							VPP	IPP
							VPP	
			S		NPT		VPN	
							VPP	IPP
							VPP	IPP
								IPN
				SP				
BP								
							VPP	IPP
	BV							IPP
							VPP	IPP
							VPN	
								IPN
								IPP
BP							VPN	
		BVP						
								IPP
								IPN
	BV						VPN	IPP
								IPP
	BV						VPN	IPP
						GPN		
								IPN
		BVP						
								IPP
						GPN		
								IPP

Bumbas pieņemšana	Bumbas vadīšana	Bumbas vadīšana un māņkustības	Sitiens pa vārtiem	Sitiens sitot bumbu prom	Nejauša pārtveršana ar turpinājumu	Garā piespēle	Vidējā piespēle	Īsā piespēle
		BVP					VPP	IPP
							VPP	IPP
							VPN	
				SP				
		BVP						IPP
		BVP						
	BV							
								IPN
	BV							IPP
				SP				
								IPP
								IPN
				SP				
								IPN
BP								IPP
								IPP
							VPN	
		BVP						
		BVP						IPP
		BVP					VPP	IPP
	BV						VPP	IPP
		BVP						IPP
		BVP				GPP		
		BVP						IPP
	BV		S				VPP	IPP
				SP				
								IPN
		BVP						IPP
		BVP						IPP
		BVP	S					IPP
BP								
							VPN	
		BVP						IPP
								IPP
		BVP						IPN
								IPP
							VPN	IPP
		BVP					VPN	IPP
							VPN	
								IPN
	BV							IPP
								IPP

PlayerMaker™ dati

	Total Touches (#)		Touches per min (#/min)		One-Touch (#)		Total time on the ball (sec)		Top Speed (m/s)	
	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11
Players										
Players1	56	23	0,9	0,4	9	7	20	5	5,8	5,97
Players2	22	45	0,4	0,8	7	6	12	22	6,62	6,41
Players3	43	41	0,7	0,7	7	8	21	28	6,12	6,73
Players4	24	34	0,4	0,6	3	16	14	18	6,12	6,6
Players5	16	26	0,3	0,4	4	9	9	16	6,69	6,19
Players6	48	15	0,8	0,3	1	10	27	9	6,39	6,39
Players7	34	33	0,6	0,6	4	2	17	19	6,31	6,1
Players8	68	42	1,1	0,7	3	2	26	17	6,51	6,52
Players9	26	22	0,4	0,4	8	4	15	17	5,94	6,54
Players10	41	53	0,7	0,9	7	2	15	33	5,84	6,33
Players11	21	24	0,4	0,4	6	10	11	13	6,16	6,51
Players12	62	21	1,0	0,4	17	12	25	19	7,04	6,33
Players13	31	40	0,5	0,7	0	9	15	22	6,54	6,34

	Distance Covered (m)		Work Rate (m/min)		Intense Speed Changes Acc/Decl actions (# [$>2.6(m/s^2)$])		Intense Speed Changes Acc/Decl actions per min (#/min)		Overall Total Steps (#)	
	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11	9vs9	11vs11
Players										
Players1	4560	4910	103,69	132,84	37	24	0,8	0,6	6751	6068
Players2	3082	5422	106,36	88,94	17	31	0,6	0,5	4336	7122
Players3	2714	6493	93,63	120,29	20	34	0,7	0,6	4234	7953
Players4	2594	6478	89,49	106,26	16	35	0,6	0,6	4027	9304
Players5	3230	5663	111,45	106,88	23	40	0,8	0,8	4204	8071
Players6	4417	6560	76,21	107,61	60	27	1	0,4	6039	8740
Players7	3579	3519	123,47	113,58	22	13	0,8	0,4	4525	4619
Players8	4670	4523	108,7	119,16	61	36	1,4	0,9	6705	5563
Players9	3534	3382	121,95	109,15	28	20	1	0,6	4389	4444
Players10	3238	5829	111,73	107,99	22	50	0,8	0,9	4442	8053
Players11	3414	4653	117,81	125,89	32	18	1,1	0,6	4635	4722
Players12	5260	4929	90,75	80,86	30	31	0,5	0,5	8154	7346
Players13	2824	3676	97,44	118,66	28	30	1	1	3906	4517

Respondenta ar kodu – “V18” intervijas transkripcija

OSC Rimi, Rīga, 09.01.2025., plkst. 11.00.

00:12. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

V18: Tā nu, sākot ar U13 grupu, tas ir pirmais tāds gads, kad notiek Latvijas čempionāts. Jo līdz tam viss notiek reģionos. Un U13 grupai galvenais mērķis ir, protams, futbolistu attīstība. Un. Sagatavoties tas ir tāds pārejas posms spēlei 11 uz 11. Un līdz šim mums visu laiku U13 vecuma grupā čempionāts notika futbolā 11 uz 11 un tas ir kā pirmais posms. Nu sagatavoties lielajam futbolam.

01:08. Jautājums: Ko nozīmē futbolista attīstība?

V18: Labs jautājums, kas ir spēlētāju attīstību šajā vecuma grupā, es domāju, ka tās ir visas četras lielās attīstības sfēras, attīstīt tehnisko sagatavotību, fizisko, taktisko un psiholoģisko sagatavotību, bet U13 vecuma grupai raksturīgi kā parasti tur daudz divpadsmitgadīgi spēlē, tāpēc vajag izlikt prioritātes.

Kas tā sensitīvie periodi, ko bērns spēj un kas viņam ir vajadzīgs, kāda viela viņam ir vajadzīga šim vecumam, pēc teorijas, pēc dzīves un pēc metodikas. Šajā vecuma grupā pats būtiskākais ir tehniskā sagatavotība, jā, un tāpēc tā diskutējām par iespējamu pāreju U13 vecumā uz futbolu 9 uz 9. Tas arī ir solis, lai tieši šajā sensitīvi svarīgākajā vecuma posmā aktivizētu vairāk to tehnisko sagatavotību.

Jo, ja mēs spēlējam futbolu 11 uz 11 U13 vecuma grupā, tur mēs vairāk aktivizējam fiziskās aktivitātes un daudzi treneri, arī kas nav labi, aizraujas ar taktisko sagatavotību, ar grupveida vai komandas taktisko sagatavotību. Bet šitajā vecuma posmā vēl ir ļoti būtiski individuālā taktiskā sagatavotība. Un, ja mēs samazinām cilvēku skaitu 9 uz 9, tad mēs nu, uzreiz vairāk es domāju, ka pievērsīsim uzmanību tieši individuāli taktiskajai sagatavotībai un grupveida, bet ne tik stipri komandas taktiskajai sagatavotībai.

To lielo komandas taktisko sagatavotību 11 uz 11 futbolā, to var darīt vēlāk U14 U15 U16 vecumā. Lūk, tā izgājām, kā ļoti būtiski ir tehniskā sagatavotība šajā vecuma posmā, fiziskā sagatavotība tik būtiski nav, jo bērni vēl tikai briest un šajā vecuma posmā pat nav sasnieguši pubertāti. Tāpēc uz fizisko sagatavotību nav vērts likt akcentu, izņemot tikai divas kvalitātes, tā ir veiklība un ātrums, kas šajā vecumposmā ir būtiskas. No taktiskās mēs arī izrunājām, ka vēl joprojām ir ļoti būtiski individuāla un grupveida taktiskā sagatavotība. Un no psiholoģiskās, tātad te uzskatītu, ka U13 vecuma ir pirmais vecuma grupa, kad notiek Latvijas čempionāts un ir cīņa par rezultātu. Pirms tam mums arī agrāk biju U9 un U10 U11 U12 finālturnīri un gāju uz rezultātu, no tā mēs aizgājām prom. Un, manuprāt, tas ir pareizi, ka mēs aizgājām prom, ka līdz U12 vecumam nav tik būtisks tas rezultāts. Lai bērnam nespiež, tas nu

tas spiediens uz rezultātu, ja bet no U13 vecuma jau varētu pamazām to sākt. Tāpēc tas ir vienots Latvijas čempionāts, kur nu tiek noteikts, kas kļūs par Latvijas čempionu.

06:13. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

V18: Pa fiziskām īpašībām es saku, tas ir pēdējais posms, kad tu vēl spēj kaut cik uzlabot tādas fiziskās īpašības kā veiklību jeb koordināciju un ātrumu. Jo pēc tam no U14 un augstāk uzlabot ātrumu, veiklību faktiski nav iespējams, nu ļoti minimāli. Šajā vecumposmā vēl to var paspēt.

Priekš manīm viennozīmīgi tas ir futbolā 9 uz 9. Tas ir, nu lielāki priekšnosacījumi šo īpašību attīstīšanai, kāpēc? Jo mazāks laukums un spēlētājam jāpārvar mazāki, mazāka distance, un viņš biežāk veic paātrinājumu un bremzēšanu jeb virziena maiņu, ja tev ir mazāks laukums. Ja lielāks laukums tev vairāk sanāk gludo skrējienu. Teiksim, labais aizsargs pieslēdzās uzbrukumam, un viņš vienkārši gludi skrien 70 metri, ja un pēc tam sekundes stāv. Mēs jau runājam par kaut kādu ātrumu, izturību, kas principā šitajā vecumā nav jāstrādā uz to.

Bet, ja mēs spēlējam uz mazāka formāta, uz mazāka formāta viņam nav tik lielas. Distances jāveic, bet jāveic biežāk bremzēšanas un paātrinājuma un tā īra veiklību un koordināciju un virziena maiņu. Tā arī ir. Plus pavisam klasiski, ja mēs noņemam divus spēlētājus un spēlējam nevis 11 uz 11, bet 9 uz 9 lielāks bumbu pieskārienu skaits. Nu tas ir priekš manis pats būtiskākais. Un vēl pieminēšu, ka taktiskais arī ir ļoti būtisks un kādā kontekstā. Ja mēs spēlējam 9 uz 9 ka tavs pētījums parādīja, mēs biežāk uzsākam uzbrukumus no vārtiem un nonākam trešajā trešdaļā noslēguma fāzē ar sitienu vai nu ok, ar голу, ar sitienu, vai ar kādu neveiksmīgu darbību, bet no pirmās trešdaļas uz trešo mēs biežāk nonākam. Un tas arī taktiski, ļoti būtiski, ka tā uzbrūkošā spēlētāju grupa viņa reāli nonāk soda laukumā un noslēdz ar sitienu. Bet futbolā 11 uz 11, kā arī tavs pētījums uzrādīja, ka tā spēle vairāk notiek otrajā trešdaļā ar biežām bumbas pazaudēšanas no vienas otras komandas un otrajā trešdaļā un tai uzbrukuši spēlētāju grupai vienkārši nav tehniski taktiska elementa – sitiens pa vārtiem vai apspēlēšana viens pret viens, un sitiens pa vārtiem, un noslēgšanas nav tik bieži.

09:35. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze.

V18: Nu jā, mēs pētījām, un arī ar tavu palīdzību viennozīmīgi nav tādas, kā U13 vecuma visur Eiropā spēlē 9 pret 9 vai visur 11 uz 11 ļoti atšķiras, katrā spēlē 9 pret 9 kāds 11 pret 11, bet viena no pēdējām informācijām, kas man atnāca, RFS treneris Dāvis Caune, viņš tikko gada beigās bija Zviedrijā un spēlē 9 pret 9 un viņš saka, ka tur ļoti tagad nāk tā mode, tā tendence spēlēt.

13. pielikuma turpinājums

Es neesmu par to baigi domājis, bet man liekas, ka ideja no tā. Nu ir kaut kas dzirdēts, tāds termins multi formāti dažādos formātos. Teiksim, vienu nedēļu vari vienā formātā nospēlēt otru, otrā mazajos vecumos. Man liekas, ka tas nāk no tā, ja mēs paskatāmies pieaugušo, lielo futbolu spēlē 11 uz 11 un sadalām viņu, es nezinu, noteiktos kvadrātiņos vai posmos, teiksim, vienā no posmiem mēs redzam situāciju trīs pret divi vai trīs pret trīs vai četri pret četri vai uzsākot uzbrukumu ar vārtsargu. Tagad ļoti populārs ir presings, ja mums ir vārtsargs, divi centra aizsargi, divi labi aizsargi, divi balsti. Rodas situācija, seši plusi viens – 7 un mums pretinieku komanda ļoti presinga ar augstu presingu, teiksim, arī ar 7 spēlētājiem, un rodas situācija nu pie mūsu soda laukuma izspēlēju 7 pret 7. Un tādā veidā dažādus multi formātus liekot mazajiem Ir jau būs gatavi, man liekas, lielākā mērā nākotnē, ka viņi izjutīs situācijas gan trīs pret trīs četri pret četri pieci pret pieci. Ko es tikko ilgi raksturoju ar uzbrukumu uzsākšanu un presingu 7 pret 7 viņi būs jau bērnībā tādas situācijas izjutuši kaut kā. Tā laikam. Bet man liekas, ka tas labs ceļš tam multi formātam.

12:52. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

V18: Nu pats lielākais trūkums, ko arī mums, bet nu tas nu tas ir vairāk attaisnošanās jeb nekompetence jeb, slinkums. Mums nav, teiksim plakano mīcīšu, lai nozīmētu līnijas un sašaurinātu lielu lauku. Nu tas ir pilnīgs murgs, bet diemžēl tāda ir realitāte un ar tādiem kadriem Latvijas futbolā nākas saskarties, ja un viens no lielākajiem argumentiem, ko ļoti daudz a, ka nu mums ir ierakti vārti, mēs nevarēsim viņus uzlikt uz 16? Problēmu un laika. Tad par tām līnijām jākuļas. Tikko minēja, ka micītes jāliek, ka tas nav skatāmi, vai un galvenais pats, kad cilvēkiem iesēdies prātā šī vecumā jāspēlē 11 uz 11, jo mēs vienmēr esam spēlējuši un viņi baidās kaut kādas izmaiņas un neapzinās, ka tas varētu būt efektīvāk, daudz labāk spēlētāju attīstībai. Vēl daudzi treneri, kas šajā vecuma posmā strādā U12 U13, viņi savu ambīciju dēļ, nedomā par spēlētājiem par puikām, bet es treneris, un es spēlēju 11 uz 11, tas taču ir nu ļoti “krutu”, tur tādu taktiku var uztaisīt. Un tā daudzi domā. Tas ir. Nu galīgi garām.

Pirmām kārtām jādomā par spēlētāju, kas viņam būs labāk, un simts procenti 9 pret 9 un 13 vecumā tas būs labāk. Es esmu pilnīgi par to pārliecināts. Es domāju, ka tomēr. Nu mēs esam maza valsts. Jā, tur lielākais ceļš jāpavada divarpus stunda uz Liepāju, Daugavpils, nu ok, no Daugavpils un Liepāju varbūt četras stundas, bet man liekas, ka vajag vienu čempionātu 9 pret 9. Un lai mēs esam maza valsts, mums nav tik daudz tādu labu komandu, tik daudz. Nu ir tādas kvalitatīvas, nezinu, 6 vai 8 akadēmijas, viņam vajag savā starpā sacensties, lai tas pretestības līmenis būtu kvalitatīvs, nu tad Daugavpilij ir jāspēlē nosacīti pret Rīgu FC pret Liepāju, pret stiprām komandām. Viņam vajag sacensties savā starpā.

13. pielikuma turpinājums

Atgriežoties pie iepriekšējiem jautājumiem, maza replika, nezinu, vai es tev stāstīju. Divi mēneši atpakaļ spēlēja divas komandas, Alberts un Supernova U12 vecums. Un viņiem sezona jau it kā beidzās, Rīgas reģionālās sacensības, un viņi spēlēja 11 uz 11 pārbaudes spēli novembra beigās ar domu, lai izjustu laukumu, spēlei 11 uz 11, lai sagatavotos nākamajai sezonai, šīgada sezona futbolā 11 uz 11. Nu tā spēle bija briesmīga, izskatījās nu viņi par mazu, nu puikas par mazu tam futbolam. Un Es intereses pēc, skatos, labais aizsargs ļoti maz pieskārs bumbai, un tad tas kādā brīdī otrajā puslaikā vienkārši uzņem laiku. Un man sanāca, ka viņš 8 ar pusi minūtes ne reizi nepieskārs bumbai. Par kādu attīstību var iet runa, ja viņi spēlēja nosacīti, man liekas, viņi spēlēja to divas reizes pa 25 minūtēm, un 8 minūtes, tas ir gandrīz piektā spēles daļa. Tu vispār nepieskaries bumbai. Un es esmu pārliecināts, ka tad, kad viņš pēc tam astoņarpus minūtēm vienreiz pieskārs bumbai, atdeva piespēli, viņš atkal trīs četras minūtes bija bez bumbas. Nu nu tas ir pilnīgas šausmas.

18:08. Jautājums. Ir varbūt kaut kāds viedoklis par spēlētāju praksi, nodrošināšanu, varbūt būs kaut kādas izmaiņas LFF reglamentā? Kaut kāds minimālais laiks.

V18: Līdz U12 vecumam, tajās rekomendācijās tur mums ir rakstīts. Nu vai to var ieviest U13, turklāt, ja tas ir centralizēts Latvijas čempionāts. Es nezinu, vai to atļāvusi. Mēs varam uzrakstīt nosacīti, Daugavpils brauc spēlēt uz Rīgu 18 cilvēku sastāvā un vismaz rezervē 6 – 7 spēlētāji, vismaz katram ir jānospēlē 20 tur 30 vai puslaiks. Var par to domāt. Nu man liekas, ka tas nu būtu, tā vajadzētu būt. Bet īstenot praktiski, es domāju, ka tas nav. Vēl vairāk, es sliecos uz to, ka braukt uz reģioniem, taisīt izglītības seminārus, skaidro treneriem. Nu jādod spēles laiks, spēle, ka nevar tā būt, ka tu atbrauc no Daugavpils uz Rīgu, nospēlē nulle vai uz piecām minūtēm, izejot, pēc tam brauca ar autobusu atpakaļ trīs stundas.

Respondenta ar kodu – “D21” intervijas transkripcija

LNK Sporta parks, Rīga, 15.01.2025., plkst. 15:45

00:28. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

D21: Pāriet no mazas futbola uz lielu. Jā, tas ir pirmais un vienīgais mērķis, citu nav. Principā, priekš viņiem, tas ir jauns futbols, pilnīgi jauns. Lielie vārti. Lielāks laukums, citas prasības. Tas ir pirmais solis pieaugušo, profesionālajam futbolam.

02:10. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

D21: Ātrums, veiklība. Izturība nav tik svarīgā šajā vecumposmā. Netiks svarīgs moments, spēks. Runājot par U12 un U13, lielas atšķirības tur nav. Nepieciešams nodrošināt darbu ar savu svaru. Pāriet no U12 uz U13 uz liela laukuma vajag attīstīt ne tikai kādas īpašības, bet mēs runājam par futbolu, tās nozīmē, kā jāattīsta taktiskas īpašības, individuālas taktiskas īpašības. Jā, un šīs īpašības ir ļoti svarīgas, jo starp U12 un U13 nav kaut kādas lielas atšķirības. Koncentrējamies vairāk uz spēlētāju sagatavošanas.

03:50. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze.

D21: Es daudz domāju par to, un principā mēs sākam runāt ar Imantu, es neatceros, varbūt pērn augustā kaut kur, un tikko vakardien bijuursos – Verheina, slaveno ārzemju speciālista un bija uzdots aktuāls jautājums, tieši par šo tēmu. Ja mēs runājam par vienu epizodi, tad uz laukuma viņš parādīja, kā tur ir moments visoptimālāk dot garu piespēli. Un viens treneris uzdod viņam jautājumu, ja spēlētājs nevar to izdarīt. Un viņš atbildēja, tad kāpēc viņš spēlē tādā lielajā laukumā? bija Laura labs jautājums. Ja tu spēlē, 11 uz 11, un nevar izdarīt garu piespēli, kādā jēgā izmantot tieši šo formātu? Un atgriezāmies uz jautājumu, jā, mana atbilde, kā vajag, samazināt laukumu.

Un principā es vadīju 2010. dzimušo gadu komandu divu gadus, un mēs sākam no U13 čempionāta un pārējiem no maza laukuma uz lielo ar visām šīm īpašībām. Un es redzu, ka principā intensitātes nekādas nav spēlē, un laukuma izmērs par daudz viņiem. Šim puisim ir grūti, ja mēs runājam par izturību, ko kā mēs no tā nekoncentrējamies uz viņu, jo viņi trenē šo īpašību treniņu procesā. Bet, ja mēs spēlējam pret Mettu, pret Rīgu, kur ātrumi, ja tev vajag, ne tikai uzbrūk, bet arī vajag aizsargāties un puisim tas ir par daudz. Pirmais, formātam 11 pret 11, nav intensitātes, un otrs, viņi tehniski neatbilst prasībām pieaugušo futbolam, jo viņi nevar dod garu piespēli, un nevar uzsit pa pretinieka vārtiem aiz soda laukuma.

Daudzi tehniski elementi viņi nevar izdarīt. Tur piespēle no malas, garas piespēles, viņi nespēlē ar galvu, baidās. Viņi nevar dod tālo piespēli, vārtsargs nevar izsist. Spēlētājs pa zemi nevar dot caur divām līnijām, 20 un vairāk metru. Manā komandā, kad spēlēja U13 čempionāta,

14. pielikuma turpinājums

viņai nebija vispār neviena sitiena kā sitiena, bumba tikai ripo pa zeme līdz vārtiem, ne uz vārtiem, līdz vārtiem. Nu. Tāpēc ir jautājums, priekš kam mums jāizmanto šis formāts, jo spēlētāji neesat gatavi. Esmu pa to, lai samazinātu laukumu, palielinātu spēles intensitāti, kā arī dod puisim iespēju izmantot viņu tehniskās iespējas normālos apstākļos.

08:38. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

D21: Godīgi redzu tikai vienu trūkumu – spēles laukumu sagatavošanu spēlei. Es negribu, lai laukumu sagatavošanas aizņemtu divas vai trīs stundās un daudz cilvēku piedalīšanos. Tāpēc, kā nepieciešams uzstādīt līnijās, sagatavot vārtus utt. Un principā, priekš manis tas ir vienīgais trūkums formātam 9 pret 9.

09:45. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

D21: Mēs varam, kā populistu, mēs varam pateikt, ka mums nevajag, rezultāts. Mums ir sava realitāte. Mums nav tikai RFS Academy, mēs esam sabiedrībā. Mans viedoklis ir tāds, ka rezultātam ir jābūt. Nevis varbūt pirmajā vietā, tev nevajag, uztaisīt lieku Stresu uz spēlētājiem, ka tikai jāuzvāra. Tas mans viedoklis, pirmais, ka nevar būt tā, ka tu zaudē visas spēles, un ir viss kārtība, mēs attīstāmies, nē, tas nav. Otrais, mūsu realitāte, ja tu zaudē, zaudēsi, spēles, čempionātu, tad tu zaudēsi spēlētājus. Ja viņi pāries uz akadēmiju, kura uzvar. Tāpēc mums šeit jābalansē. Varbūt mēs sapratīsim, ka rezultāts nav galvenais, bet vecāki to nesaprot simtprocentīgi, ko es pateicu, ja tu zaudēsi daudz spēles, tu pazaudēsi komandu. Tāpēc šeit jābūt balansē, un jā, tas ir sports.

Respondenta ar kodu – “D23” intervijas transkripcija

49. vsk. stadions, 30.01.2025., plkst. 17:00

00:05. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

D23: Kopumā es nezinu, vismaz kāds ir izvirzīts mērķis. Latvijas jaunatnes čempionātā rakstīts: sagatavot pieaugušo futbolam, noskaidrot labākos attiecīgajā vecuma grupā, un attīstīt spēlētāju futbola prasmes un iemaņas. Es tagad nepateikšu, kādā secībā. Prioritārais jaunatnes čempionātā, bet tieši pa U13, visticamākais ir tas pirmais pārejas vecums uz doto brīdi, kad spēlētāji no nosacīti mazā vai vidējā futbola pāriet uz lielo futbolu 11 pret 11. Faktiski viņiem laukums apjomā pieaug vismaz divreiz. Bet šur tur pat vēl vairāk trīsreiz iespējams, ja ņemam maksimālo laukuma izmēru, kvadrātmetri, pieaug vārti, diezgan ievērojami. Skaidrs, ja tu paskatīsies vairāk tās spēles, vārtsargs, jā, tad visbīstamākie momenti tur veidojās kaut kādus soda sitienus no aptuveni 20– 25 metru distances, ja pretinieku komandā ir labs spēlētājs, kas māk uzsit zem pārliktna, tas ir varbūtība, ka tur 50 uz 50 būs gols.

Un tad ir vēl tāda specifika, ka par cik laukums ir tik liels, uzreiz ļoti vērtīgi ir spēlētāji, kas ātri skrien, it sevišķi viņus izmanto komandas uzbrukumā. Jo tad seko garā piespēle un tas uzbrucējs, ja viņš pietiekami ātrs, un tad viņam rodas arī diezgan daudz vārtu gūšanas iespējas, un tas ir principā tas uzskatāmākais, ko var redzēt tajā spēlēs pie vārtu gūšanas momentiem. Un pārējā laikā, nu atkarībā no līmeņa spēlētājiem, kadi ir spēlējuši 12 vecumā 11 pret 11, un viņi spēlējuši uz lielā laukuma, dažiem klubiem bija tāda tendence, spēlēt pie vecākiem. Ja tad, it sevišķi pirmajā sezonas pusē, var just, ka viņi jau nedaudz ir adaptējušies un viņiem ir vieglāk, nekā tiem, kas tikko izgājuši, ja tie, kas tikko izgājuši, un kuri meklē, kur tā, bumba ir un staigā, brīnās, kur uz kuriem jāskrien ko taga darīt. Principā tāda ir tā situācija.

02:37. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

D23: tieši īpašības, nu tur jau faktiski visas kopums viņiem pakāpeniski ir jāpieaug pieaugot, tuvojoties pubertātes process, dažiem tikai sākās. Daži ir vairāk nobrieduši, ja kāds var noskaidrīt to spēles laiku, kāds, lielākā daļa es domāju, ka tur nevar diezgan intensīvi darboties spēles laikā. Un tas viss kopā arī ir. Nu faktiski pirmajā vietā, kas nokļūst, reāli mēs to ņemam, tur noteikti nokļūst izturības treniņš. Viņiem ir nereāli pieaudzis laukuma izmērs, laiks, kuru viņi pavada uz laukuma. Un attiecīgi nu jā, jā, ja spēlētājs ir visu laiku epicentrā, pieņemsim laukuma centrā, kur tā bumba vairāk nokļūst jā, nu tad arī viņš faktiski attīsta lielākoties izturības rādītājus, un mazāk viņš noteikti strādā ar bumbu.

iepriekšējā formātā, spēlējot tur, viņiem vairāk pieskārienu bumbai, mazāk cilvēku laukumā un nav tik ilgi bumba jānogādā no vieniem vārtiem līdz otriem, kamēr kāds to dara ar vertikālo vienu piespēli. 11 pret 11 formātā, ja kāds mēģina izspēlēt bumbu no vārtiem, skaidrs,

15. pielikuma turpinājums

ja pretinieks, ir uzlicis presingu, tad tur diez vai vispār treneris liek komandai izspēlēt no vārtiem, tad uzbrucējam bumba nenonākt ilgstošā laika posmā, ja pretim ir meistarīga komanda, kas atkal trenē presingu. Tur noteiktas grāmatas, ir uzrakstītas, kas ir jāattīsta, tagad uzreiz pareizi to nemācēšu tieši noformulēt, kādas būtu tās īpašības, skaidrs, ka tur jāstrādā gan ar bumbu, gan ar tehniku, gan jāsaprot tās taktiskās jau nianšes. Kad tu izej lielā laukumā, tur viņiem diezgan daudz aiziet laiku uz tā domāšanu, un telpas apguvi, kur tev jāatveras, jo telpu ir daudz vairāk. Situācijas ir savādākas, aizmugure, ienāk iekšā, ja kas līdz tam nav bijuši, tādā laukumā. Skaidrs, ka tur ir nedaudz savādāk, nekā varbūt ir domāts jau sākumposmā.

05:15. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

D23: Bija, bija diskusija gadus piecus varbūt atpakaļ, aptuveni precīzi neatceros, kur tā bumba izmērā. Es pats tajā laikā vadīju Jaunatnes komiteju, un tas bija mani kolēģi, bija ierosinājuši, ka jāspēlē ar lielo bumbu. Zem tā iemesls ir lielais laukums, lieli vārti un tā tālāk. Bet kāpēc tā bumba paliek no mazo futbola. Un tur beigās bija ilgstoša diskusija, televīzijā, medijos, un kas tik vēl neieslēdzas, ja citur bērni spēlē ar to, ko tajā vecumā vajag spēlēt un tā tālāk. Es pats diezgan detalizēti tajā jautājumā iegāja iekšā, vajadzēja piedalīties tur, jā, sākuma komitejas balsojums, mēs balsojām, ka atstājam mazo bumbu, bet par cik vairāk bija pa lielo bumbu, tad atkal publiski aizstāvēja lielo bumbu. Tad sanāca tāda situācija, ka pirmais ko es konstatēju, ka latvieši ir vieni no augumā raženākajiem Eiropas nācijām, otrie vai trešie bija, jā, kas tajā vecumā ziņā bija tā kā nu, paaugušies. Bet kas bija nākamais, ja kad mums bija, LFF grāmatā bija uzrakstīts, cik stundas gadā jāstrādā ar spēli, ar galvu, bet praksē toties komandas treneriem tas nekas tādā apjomā nav. Un tas nozīmē, ka nu reāli tad varbūt arī vajadzētu tos neirologus iesaistīt, atklājās tāda problēma, nu faktiski tās mūsējās arī tās, LFF nosacīti mācību vai ieteikumu grāmatu, līdz šim neviens tā īsti nebija rūpīgi izpētījis, ja un pie viņām pieturējies, ja viņi izlasījuši, iespējams, ka bija, bet nebija aizdomājušies, ka tas dzīvē ir iespējams. Vai tas ir pareizi atbilstošam vecumam?

Nu redzot reālu situācijas, jo pieņemsim, vecumā U14 puikas diezgan jūtami aug, U13 grupā salīdzinoši maz, varbūt katrā komandā, viens vai divi jau ir lielākie, tā saucamie akcelerāti. Tad nu, prātīgāk it kā viņiem tomēr būtu spēlēt nedaudz mazāka laukumā, kā es jau teicu, tas izmērs, 45x60 m. un pēc tam uzreiz 65x100 m., tad tas ir tomēr vairāk nekā divas reizes pieaugums. Tik liels pieaugums, viņam neviena faktiski dzīves posmā nav bijis, viņš sāk spēlēt, nezinu, seši gadi sporta zālēs, 1x1, 2x2, 3x3, ja tas laukums pieaug pakāpeniski, un šeit ir ļoti liels pieaugums. Loģiski, ka viņiem jāspēlē uz laukumu, varbūt kaut kādam 70–75 reiz

55 metriem, tad jāskatās infrastruktūru pieejamību. Varbūt loģiski tas būtu viens gads, tāds pārejas posms no tā pusslaukuma.

09:34. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

D23: Priekšrocības, ka es jau teicu, būtu tas, ka nebūtu pārāk uzreiz krass pieaugums, jo tomēr 9 pret 9 U12 vecuma spēlē, vienīgais, kur varētu palielināt laukumu, jo puikas aug un spēlē 9 pret 9 nosacīti 45x60 m., un te varētu būt 70x55 m. Šajā formātā, spēlētāji vairāk pieskārās bumbai, spēlētājam nevajadzētu tik daudz izmantot garās vertikālos piespēles, lai tiktu no saviem vārtiem vismaz uz pretinieka laukuma pusi, varētu arī vieglāk iziet ar īsajām piespēlēm, pat ja pretinieks būtu augstāk "presingo". Trūkumi būtu, tas, ka viņi vienkārši vienu gadu mazāk spēlētu 11 pret 11 kamēr viņš sasniedz pieaugušo līmeni. Viņiem vienkārši taktiskā ziņā vajadzētu iedzīt nākamajos periodos. Kad divi cilvēki varbūt mazāk laukumā it kā viņiem liksies, ka viņi nepiedalās spēlē, tad atkal atkarīgs, kā klubi izmanto. tie klubi, kuriem vairāk spēlētāju, kā viņi izmanto, spēlētāju rotāciju, kā viņi izmanto iespēju pieteikties vairākām komandām spēlēs, lai spēlētāji vairāk tiktu iesaistīti spēlē. Nu vairāk laikam nav tādu trūkumu.

11:26. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

D23: Rezultātu, godīgi sakot, mēs jau Jaunatnes komitejā, labi, kad es vadīju divus termiņus, 8 gadus. Mums izdevās, nu nezinu, kāds varbūt pateiks, ka mēs esam muļķi un to nevajadzētu darīt, bet mums izdevās panākt to, kā finālturnīri, futbolam 8 pret 8, tas bija vecumā no 9 līdz 12, četri vecuma bija. Es vēl atceros, ka pirmo gadu sāku trenēt un brīnījos, kas tas tāds notiekas, un 9 gadu vecumā šad tad rokās bija gadu jaunākie spēlētāji, treneri staigā pa laukumu, raust to bērņus un tā tālāk. Tādā veidā māca, kā spēlēt. Un tas spiediens pat vairāk ir, nevis no paša trenera, kurš cer vinnēt, bet spiediens no vecākiem uz treneri, kurie it kā nu jā, šitajs treneris laikam neko nesaprot, no futbola un mums jāiet prom pie trenera, kurš šodien uzvarēja, ja skatās, kur kurš klubs ir stiprāks, un dodies turieni. Un godīgi sakot, man liekas, ka vēl tagad ir daļa vecāku, kuri izmanto šo taktiku, izvēlās, kur ir stiprākā komanda tajā vecumā un iet uz turieni. Nu lūk, tas rezultāts, bieži vien, nu tie spēlētāji, viņi pat nezin kā nospēlējuši, tad viņam tie vecāki stāsta, vai viņi tur vinnējāt vai zaudējāt. Un tas, manuprāt, ir tā nepareizi un tās no tiem laikiem, tas, kas bija agrāk, Padomju Savienības sistēmā, kad tur visu mērīja tikai pēc rezultātiem, nu tā, it kā formāli vieglāk novērtēt. Jūs tur spēlējat, nu kādas tur vietas, nu. Un otrādi, ja tu esi piektais un piemēram Liepiņam ir otrā vieta, tad viņš ir labāks treneris. Nu šitādas valkā, tā var būt no tā, komanda kurai ir 10. vieta, varbūt ir viens ļoti labs futbolists, kas spēlēs izlasē, un tie kuri agrākajā vecumā fiziski ir ļoti labi attīstīti, pieaugušo futbolā nav nevienam vajadzīgi.

Varbūt tas nav pareizais piemērs, bet tāda situācijas bija, 2003.gada komanda Jelgava uzvarēja U18 čempionātā, divainā kārtā neviena no viņiem nav izlasē. Pēc tam, tad atkal nesen kaut kas līdzīgs citā vecumā, es neatceros, bet arī līdzīga situācija komanda uzvara čempionātā, un neviena no viņiem nav izlasē. It kā treneris labi strādājis, ja, no vienas puses, treneris ļoti labi strādājis tādā ziņā, ka viņš ir taktiski ļoti labi, viņam iemācījis to futbolu, viņa taktiski spēlēja ļoti labi, bet nav attīstītas citas īpašības, varbūt vajag individuālo meistarību. Kaut ka vajag izcelties no kopējās masas, neviens to nedara, nevienam nav, varbūt, ka nav ļauts. Jā, varbūt vienkārši viņi paši baidās uzņemties risku, ja un viņi spēlēja tā, kā viņi spēlē, atnāk izlases treneris, un viņš neredz, kur tā varētu paņemt, varbūt, ka viņš spēlē pēc citas, taktiskās shēmas, paņemot kādu spēlētāju uz pārbaudi, redzot, ka viņš vispār neatbilst viņu ideoloģijai, taktikai, tad viņš labāk izvēlas tos, kas spēj spēlēt tajā sistēmā. Tā kā šeit jau tajā Jaunatnes komitejā strādās, mums izdevās tos, Čempionāts, kā saka, vienu gadu bija organizēts tāds festivāls Futbols priekam, kur bijāt, komandas pieteicās, spēlēja visi. Organizēts no Futbola federācijas puses, un no sākuma daži skatījās, skeptiski tajā ziņā, arī viens no LFF viceprezidentiem. Bet reāli nu jā, ja tiem puikām ir uzdevums un akcents trenera tieši uz kaut kādām, es nezinu, darbībām – jātur bumbu un tiktu pie pretinieka vārtiem un uztaisīt sitienu, un tā tālāk. Nu tad prātīgi visu strukturizēt, nevis tikai uzvar, ja tas ir iespējams. Un pilnīgi noteikti tas būs labāk nekā viņi koncentrēs tikai uz rezultātu. Diemžēl mums prevalē rezultāts, nevis attīstība. Bieži vien treneris, nespēja turēties, pretī spiedienam kaut kur, varbūt kluba vadība spiež kaut kur, lielākoties domāju, ka tur vecāku spiediens ir jānorij. Rīgā ir liela konkurence, un tur arī kluba vadība var būt saprotot, ja viņiem nav rezultāta, baidās, ka spēlētāji pāries uz citiem klubiem. Viņi spiesti kaut kādā veidā, turēt savus labākus futbolistus, nevis attīstīt tālāk, bet noturēt, lai viņi ilgāk paliektu klubā. Līdz ar to spēlētāji, kas varbūt pieder mazākiem klubiem, nejūtas pārliecinoši un nav vajadzīgi lielajām futbolam 11 pret 11.

Respondenta ar kodu – “D15” intervijas transkripcija

75. vsk, Rīga, 20.01.2025., plkst. 19:30

00:05. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

D15: Nu noteikti mērķi ir ievirzīt, nu šobrīd Latvijas futbolā 11 pret 11, skaidrs, ka ir lielas diskusijas, kas ir pareizi un kas ir nepareizi. Bet nu, manuprāt, futbolā nav pareizi vai nepareizi. Kam izdodas, tas ir fakts, tam ir taisnība, bet noteikti šobrīd ievirzīt 11 pret 11 futbolā, bet ar vienu – bet, turpināt attīstīt tehniskās iemaņas, kas iegūtas, tā saucamā “Zelta laikā”, tas ir 10 līdz 12 gadiem, un protams U13 grupā U14, jau sākās tā pubertātes vecums un un tās nobriedums, bet tai pašā laikā attīstīt visas tās iemaņas, kuras viņas ieguvušas, plus jau taktiskās iemaņas, ja U13 grupā mēs runājam. Tā kā ievirzīt 11 pret 11 un turpināt attīstīt iemaņas. Kas attiecas no tehniskās puses, darbs ar bumbu, tehnika, bumbas pārvaldīšanā un taktiskās iemaņas. Ja arī taktiskās iemaņas U13 grupā nav būtiski, kurā kādā formātā spēlē 11 pret 11 vai 9 pret 9, bet U13 vecums jau taktiskā lielāka ievirze, arī jau iepazīšanās ar taktiku, ar pārvietošanos un tā tālāk. Un no fiziskām īpašībām. Bet nu tas jau tā. Nu jau jāsāk ievirzīt grupa, nē, es atvainojos, komanda, jā, ja grupu taktiku mēs sākam ar, grupa ir divi cilvēki sākas, ja tas jau ir mazajā futbolā, jau mēs to varam ievirzīt, bet šeit jau komandas vairāk.

02:10. Jautājums: Vai tas ir svarīgs posms spēlētāju attīstībai?

D15: Tieši U13? Nu noteikti katrs gads ir svarīgs, bet noteikti, ka tas posms ir svarīgs, katrs gads ir svarīgs, un tā ir trenera māksla katru gadu likt kaut ko jaunu klāt, lai bērnam tā interese nezūd, lai viņš visu laiku nepaliek vienā līmenī.

02:42. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

D15: Nu kā jau es jau minēju iepriekš. Noteikti, kad, mēs sadalām tehniskās, taktiskās un fiziskās īpašības trīs grupās. Noteikti, ka tehniskās iemaņas ir jāpilnveido joprojām U13 grupā individuālās. Kā es jau minēju, taktiskās darbības, mums jau jāpāriet, jāpaliek tajās pašās grupveida, bet tās grupveida, pirmkārt, ir jāpalielina un jāpāriet uz U13, nevis uz U13 bet komandu taktiskajām darbībām. Tas ir, tas ir noteikti jau sadarbības. Un fizisko īpašību puses, nu kā sensitīvos tabulas, tas mums ir joprojām ātrums, eksplozivitāte. Šīs visas lietas jāattīsta, un par šo diemžēl jā tas, šis ir, šis ir tas, kas strādā par mīnusu futbolam 11 pret 11.

03:48. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?

D15: Ja mēs ņemam, ja mēs ņemam no fizisko īpašību puses, ja kas, kas mums Latvijas futbolistiem ļoti trūkst, un iespējams, iespējams, ka mēs aizmirstam, viņas attīstīt ir par traku, kā saka, tā ir doma. Ak, jā, mēs aizmirstam par to fizisko īpašību puses, mēs aizmirstam attiecīgi, par to, un tas arī pēc tam Latvijas futbolistiem trūkst. Eksplozivitāte un ātrai spēlei iespējams, tas ir tas mīnuss formātam 11 pret 11, tur mēs pārejam uz lielākām distancēm, kas

16. pielikuma turpinājums

mums pārvēršas jau garākās gabalos, ātruma izturībā, nevis eksplozivitāte un īsajās darbībās, un izturība kopējā. Un tāpēc man šeit nav pareizas atbildes, kā es teicu, ka 9 uz 9 vai 11 uz 11 vai 8 pret 8, ja, skaidrs, ka līdz šim mēs vienmēr esam spēlējuši 11 uz 11 un tas tā kā tā, kā jau sistēma strādā. Skaidrs, kad iespējams no fizisko īpašību puses dēļ 9 uz 9 būtu labāk, ja arī varbūt no tehniskās puses, kur mēs, spēlētāji, tehniku saliekot kopā ar fizisko īpašību pareizajām darbībām, varam izveidot labi individuāli sagatavotu tehnisku spēlētāju. Jā, bet atkal no taktiskās puses mēs paliekam joprojām grupveida taktikā, 9 uz 9 formātā. Tāpat nebūs kopējās komandas taktikas, tur būs vairāk grupveida sadarbības gan uzbrukuma fāzē, gan aizsardzības fāzē, ja. Tāpēc šeit ir gan plusi, gan mīnusi. Skaidrs, kad es esmu tajā pusē, kad mums ir jāpamēģina, 9 pret 9, vienmēr atpakaļ var atgriezties. Skaidrs, ka tas ne vienmēr tā forši izskatās no malas, mēs raustāmies, paši nezinām, bet nu ja, šobrīd mēs nespējam izaudzināt kvalitatīvu produktu, kas ir ātrs, eksplozīvs, tehnisks futbolists, un tad varbūt mums ir kaut kur jāpameklē, jāpameklē tur, un arī es pateikšu to formātu, tas ir 11 pret 11 nu, šobrīd mēs, mums, viņš strādā vairāk kā uz rezultātu, jo, kā es jau minēju, pubertātes vecuma ir akselerāti un mazāki puisīši, un tiem, kam vairāk akselerātu, kā saka, komandai kur ir vairāk akselerātu, arī parasti uzvarēs.

06:45. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

D15: Nu. Skaidrs, ka mums te kaimiņi arī dalās, īstenībā, jo Igaunijā ir 8 pret 8 tad, ja es nemaldos, arī 11 pret 11 lēciens uzreiz. Lietuvā tieši otrādāk ir 7 uz 7, 9 uz 9 un 11 pret 11, bet arī 9 uz 9 spēlē U12 vecumā un 11 pret 11 jau no U13. Varbūt arī tas ir labs scenārijs, lai sagatavotos, ja. Atkal nu mums kā valstij, manuprāt, nav jāmeklē citu valstu pieredze, mums ir jāatrod ideālais priekš sevis. Ja jau mēs nevaram paņemt citu valstu sistēmu, kas strādās pie mums. Mums ir jāsaprot, kāds mums ir spēlētāju kontingents, kāda ir atlase. Lai arī vai arī pat nav atlase, mums ir vienkārši spēlētāji, kas atnāk pie mums, tie, kas atnāk, ja nu tā, būsīm godīgi, tā arī ir. Un tad, attiecīgi izejot no tiem, nu mums ir mums ir jāpiemeklē labākais formāts, jo tapāt, agri vai vēlu 11 pret 11 spēlēs visi.

08:03. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts sāējā vecumā (godalgotas vietas)?

D15: Nu. Kaut kādam sportiskajam principam ir jābūt. Nu tas ir, manuprāt, ja jau mēs, skaidrs, ka mēs varam teikt, kad mēs šodien spēlējam, mums nav svarīgi trīs punkti, bet mums svarīgi sagatavot spēlētāju, bet no otras puses, katrs futbolists, kurš atrodas futbola laukumā, vēlas uzvarēt. Un tāpatās viņš psiholoģiski, ja viņš sapratīs, kad viņš zaudē katru reizi, psiholoģiski pēc kāda laika var sabrukt, un tas, ko treneris viņam mēģina iestāstīt, tas, to viņš vienkārši neņems pretī. Un attiecīgi nu kaut kādam rezultātam spēļu noteikti ir jābūt. Vai pēc

16. pielikuma turpinājums

tam, apbalvošana, kausu, medaļas, nu par to es teiktu, ka nē. Rezultātam ir jāpaliek, bet apbalvošanai, manuprāt, nu nē.

Respondenta ar kodu – “T14” intervijas transkripcija

LNK Sporta parks, Rīga, 15.01.2025., plkst. 15:30

00:08. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T14: Vispirms tas ir attīstīt spēlētājus, tāpēc ka futbols 11 pret 11. Jā, un vajag viņus ne nu, ka par katru cenu. Vispirms nepieciešamas domāt par tehniku, tāpēc kā tehniski elementi ir ļoti svarīgi, arī fiziskas īpašības, tādi kā ātrums, koordinācija – tas ir svarīgas, veiklība, lokanība. Arī, tehnikas – taktikas īpašības. Mazais futbols ir beidzas, jā, un, viņiem vajag domāt ne tikai par sevi, bet arī par komandu – kā spēlēt? Kur skriet? Vai zona ir aizņemta utt. Vairāk vajag viņu mācīt un attīstīt, lai viņi sadarbotos grupas nekā komanda.

02:03. Jautājums: Vai tas ir svarīgs posms un vecums?

T14: Katrs posms ir svarīgs. Bet U13 vecumā, arī sāksies tāds pubertātes periods, pubertātes vecums. Jā, varbūt U13 viens ir garš, otrais ir maz un tad vajag nodrošināt lielu balansu. Kaut kā tā.

02:35. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T14: Spēks, katra vecuma vajag attīstīt, tā kā, bērni ļoti daudz sēž mājās, un nepavadā daudz laiku pagalmā. Jā, bet, un nu, par izturību, šajā vecumā viņu attīstība nav svarīga. Kā es pateicu priekšējā jautājumā, tās ir pubertātes, jā un viens var augt ātrāk nekā, piemēram, otrais. Un viens varbūt ātrāks, stiprāks, viens ieskāts kā “mužiks”, bet otrais kā bērns. Un ka es teicu, nepieciešama tādu balance slodzei.

03:48. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze.

T14: Es domāju, kā labāk būs formāts 9 pret 9. Kāpēc? Tāpēc, ka puīši, puīšiem formātā 11 pret 11 ir nu ļoti liels laukums, un viņi nevar spēles laikā uzsit pa pretinieka vārtiem, būs mazāks bumbu pieskārienus nekā formātā 9 pret 9. Būs mazāk, situācijas viens pret vienu, atņem bumbu, iet runa par situācijas viens pret vienu. Un kad būs formāts 9 pret 9 būs bišku laukums mazāks, būs vairāk spēļu situācijas, futbols būs vairāk intensīvs, jā, un spēlētāji vairāk spēles un pieskaras bumbai. Plus daudziem spēlētājiem nav tik daudz spēku, lai normāli uzsitu bumbu pa pretinieka vārtiem, vai izdarīt garu piespēli. Un formātā 11 pret 11 laukums ir ļoti liels un spēlētāji daudz kļūdījās.

05:59. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T14: Trūkumi, godīgi sākot, man nebija pieredzes spēlēt šajā formātā. Man nav pieredzes strādāt un spēlēt šādā formātā. Bet par priekšrocību varu pateikt, ka tās ir labs formāts, tāpēc ka, spēlētāji var vairāk spēlēt ar bumbu, nevis vienkārši skriet pa laukumu. Vairāk spēlēt

17. pielikuma turpinājums

viens ar otru, jo laukums ir bišķi mazāks, būs vairāk pieskares ar bumbu, būs vairāk situācijas, kuros viņi var sadarboties grupās (divi spēlētāji, trīs).

07:23 Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

T14: Es domāju, rezultāts līdz vecumam, līdz 15 gadiem, ka tas nav nepieciešams. Tāpēc, ka vajag bērnus vairāk mācīt, lai treneri, nekoncentrējas uz rezultātu, bet vairāk koncentrējas uz futbolista attīstīšanu, lai viņi kļūtu labāki. Lai nebūtu tā, ka treneri domātu tikai par rezultātu, nevis par spēlētāja attīstību. Vajag atļaut spēlētājiem kļūdīties un pēc tam to kļūdu labot. Nevajag domāt par medaļām, mums vajag domāt vairāk par futbolista karjeru. Uzlabot un attīstīt viņu gan tehniski, gan taktiski, gan fiziski. Un ļoti daudz vajag pievērt uzmanību, tādiem sīkumiem, tādiem, kā "skanīgs", pirmo pieskārienu bumbai.

Respondenta ar kodu – “T22” intervijas transkripcija

LNK Sporta parks, Rīga, 15.01.2025., plkst. 14:58

00:40. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T22: Katrā vecumā, katram vecuma posmam ir savi mērķi, bet man liekas, ka es tā domāju, ka U13 čempionātam galvenais mērķis, kā arī U14, U15, U16, galvenais ir futbolistu attīstīšana. Katrā vecuma posmā ir sava, futbolista attīstīšana ir sava futbolista apmācīšanas veidi, un katru gadu futbolistiem ja apgūtu jaunas zināšanas futbolā. Galvenais mērķis tās ir pāriešana, teiksim tā, no mazā futbolā 7 pret 7 vai 8 pret 8 uz lielo futbolu, bet šķiet, ka pārāk liels futbols 11 pret 11 mūsu valstī, kad mūsu valstī ir par agru šajā vecumā un mūsu Latvijā no nākamgad, es arī piekrītu, šai idejai, būs pāriešana uz formātu 9 pret 9. Un tur labāk mēs attīstīsim, vienkārši kādas aerobas dotības un īpašības. Vairāk attīstīsim futbolistu tehnisko pamatus, taktiskie pamatprincipi. Ko nepieciešams šajam posmam. Tas nozīmē, 9 pret 9 futbola formāts ir starpposms no mazā uz piezagušo formātu, kur laukuma izmēri ir samazināti, bet bērni sāk spēlēt uz lielajiem vārtiem un aizmuguri, kuras pirms tam nebija.

03:02. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T22: Teikšu tā, visas īpašības. Katram bērnam visas īpašības jāattīsta no paša bērnības. Vislabāk, ja mēs teicam par fiziskām īpašībām, tās ir, aerobās dotības, anaerobās dotības, īpašības. Par tehniku, tas tā vai tā, tehnikas pilnveidošanās posms un elementu apmācīšanu. Zinu, ka mūsu Latvijas futbolisti diemžēl tehniski nav tik labi apmācīti un tehniskā daļa treniņu procesam jābūt obligāti, lai uzlabotu viņu tehniku. Konkrēti, neteikšu, vajag to to un to, bet sākumā taktikas principi, aizsardzības un uzbrukuma taktikas principi, no sākumā. Spēles situāciju modelēšanā, darbs mazās grupās, kur puīšiem vajag, ne vairāk kā komandas darbība, bet vairāk grupu darbības veidošanos, aizsardzībā. Tā uzbrukumā, tas ir runa par taktikas darbību, par fiziskajām īpašībām. Un spēks, protams, ir un izturība kopā, speciālas sagatavošanas arī ir. Bet treneriem jāzina, kādu dozējumu, kādu apjomu dod.

05:01. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze.

T22: U13 vecumā, mūsu valstī mēs spēlējam, visu laiku 11 pret 11. Tas ir plusiņš bērniem, kuri ir akselerāti, tas ir, protams, plusiņš. Tāpēc, ka viņi agrāk izauga un viņiem vieglāk. Bet spēlētāji, tā teiksim, kuri ir dzimuši otrajā pusgadā, viņiem ir grūtāk, un uzreiz viņi izkrīt no pamatsastāvā. Trenera acīs viņi ir vājāki, un tas nenozīmē, ka pēc trim četriem gadiem viņš nespēlēs labā līmenī.

Treneri atdod priekšrocību akselerātiem. Tad savukārt, vajag samainīt šo sistēmu tāpēc, ka mums nav divas izlases, pirmajiem puīšiem un nav otrās izlases, un tāpēc daudz puīšus

pazudāt. Tāpēc formāts 9 pret 9 Ir tāds optimāls variants, lai parādīt visiem, savu vairāk tehnisko apmācību un nekā fiziskās dotības, tā teikšu. Zinu, ka grūti varbūt būs sadalīt mūsu mūsu sistēmu, Latvijas Futbola federāciju sistēmu, konkrēti, sistēma uztaisīta tā, ka katrai komandai ir 20 vai vairāk spēlētāju, bet jāspēlē visiem. Varbūt vajag reģistrēt divas komandas, no viņa kluba. Bet tās ir detaļas. Bet tā un tā, vairāk bērnu saņems šo spēles praksi, ko, bez šaubām būs labāk, nekā bijāt. Spēlē 11, 15 pie zīmuļa, varbūt viņi iznāk uz laukuma divas trīs reizes, varbūt ne.

Mēs varam pazaudēt šos puīšus. Un formāts 9 pret 9, priekš manis, Latvijai, ideāls variants. Man liekas, ka Polijā vai tā spēlē tādu pašu formātu. Nekur viņi nesteidzās, lai ātrāk paspēlēt 11 pret 11. Uzvarēt nē. Es jau minēju, galvenais tās ir apmācība un attīstība. Rezultāts būs 18 gados liela komanda virslīgā. Bet pirms tam mums vajag sagatavot. Nesteigties dabūt šo rezultātu.

08:11. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?. Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

T22: Man liekas, ja būtu, nu tās būs jau valsts čempionāts. Teiksim tā, jā, vai jāveido tāds čempionāts, kur labākie spēlētāji spēlē ar labākajiem un vienā vietā. Kāpēc? Tāpēc, ka mēs, starp kolēģiem jau runājam par šo tēmu un viens vienkāršs jautājums, kāpēc 15 gadu atpakaļ bija spēlētāji, kuri spēlē ārzemēs, bet tagad nav? Tāpēc kā, piemēru ņemsim Rīgu, kur ir labi speciālisti, visi labākie spēlētāji. Man liekas, trīs klubos vai divos, un visi, vēl labāk iet tālāk, nāk uz Skonto un tā tālāk, vislabākie speciālisti obligāti. Ja mēs runājam par reģioniem, Liepājā, Daugavpils, Valmierā. Liepājā tur ir Grobiņā, parādās vēl kaut ko un otrais, otra svarīga lieta, kā arī reģioniem tās sistēmā.

Kā strādā treneri, ko viņi zina par futbolu, par futbola mācīšanu un futbolistu apmācīšanu. Ja ne vienkārši, pēc futbola karjeras atnāk trenēt, ja spēlē vakardien un šodien viņš jau ir treneris – tas ir super, bet ko tu zini par trenēšanu? Vajag labāk apmācīt trenerus, mentorus, arī apmācīt un pēc tam, lai viņi kontrolē šo darbu. Un obligāta sistēma, zinu, ka vairākos klubos, nav sistēmas un viņi strādā, nu kā jūtas, tā teiks. Viņš jūt un to dara. Nākamais treneris domā, ka šis treneris ir stulbs, un viņš dara savādāk, tas nav sistēmas. Tas ir sporta direktora darbs un tieši pietrūka šī darba. Vakardien bija Verheins, un viņš pateica, par treneriem, konkrēti par treneriem, kā vajag, vienkārši vairāk zināšanas. Mēs domājam, ka mēs zinām, es arī tā domāju, kā es zinu, bet man nav brilles, es zinu, ko es zinu, bet varu vairāk. Un pēc, piemēram, lekcijas vēl lielākās speciālistā sapratu, kas, ne visi tā, teiksim. Ja tas ir ļoti interesanti. Interesanti priekš mums.

Respondenta ar kodu – “T12” intervijas transkripcija

LNK Sporta parks, Rīga, 15.01.2025., plkst. 15:15

00:12. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T12: Pirmkārt, to mērķi nosaka organizācija, kas rīko šīs sacensības, jo Futbola federācija un Reglamentā agrāk bija, man liekas, kaut kas minēts par uzvarētāju noskaidrošanu tad tagad tur ir mērķis uzlabot un celt meistarību šīm komandām, kas piedalās gan komandām, gan spēlētājiem, kas piedalās šajās sacensībās. Un tādus oficiālus varbūt otrs skaidrojums būtu katrai organizācijai, katram klubam, katrai komandai, kura piedalās šajā čempionātā, kāds viņiem ir tas mērķis. Bet no tāda praktiska trenera skatpunkta es teiktu, ka mērķis, ka U13 čempionāts, tas ir līdzeklis U13 vecuma mērķu īstenošanai.

Un šie mērķi U13 vecumā varētu būt, vairāku spēlētāju individuālā attīstība vai kaut kur, grupveida darbību, tehniski taktisko darbību attīstība. Kas ietver, teiksim tā, tehniskās sagatavotības pilnveidošanu sacensību apstākļos. Pamata taktiskās prasmes, kas ir vairāk attiecināms uz grupveida darbību, nevis daudz cilvēkiem un kaut kādas pamata, arī fiziskās psiholoģiskās īpašības, kuras ietver sacensības, bet tomēr, galvenais mērķis no trenera skatpunkta būtu droši vien, ka pilnveidot tehnisko sagatavotību sacensību apstākļos, kuri pieprasa izpildīt tehniskās darbības.

Ātrāk, precīzāk un līdz ar to sekmējās šī kvalitāte katram spēlētājam. Vai tas ir svarīgs posms spēlētāja attīstībai? Jā. Droši vien kā katrā posmā. Ir sava nozīme, un grūti pateikt, kurš ir svarīgāks, kurš ir mazāk svarīgs. Ir spēlētāji, kas futbolu sāka spēlēt arī vēlākā vecumā, bet kopumā jāatzīst, ka tas ir ļoti svarīgs vecums tādām kā pamatprasmju apmācībai. Pirms pubertātes, kas arī daudz ko ietekmē spēlētāju attīstībā.

02:15. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T12: Nu tāpat, pirmkārt, jau tas ir attiecināms no konkrētās komandas līmeņa, tomēr tas arī var būt dažāds viena vecuma ietvaros. Bet galvenokārt tā būtu tehniskās sagatavotības pilnveidošana, nevis apmācība, apmācībai būtu jābeidzas. Fizisko īpašību, bet ne visu, galvenokārt tādu kā ātrums, veiklība, jeb saukta arī par koordināciju. Šo te īpašību attīstīšanai un arī taktiskajā sagatavotībā, individuāli un grupās it īpaši tie būtu galvenie akcenti. Uz ko vairāk koncentrēties no īsumā varētu definēt kā, ja mēs pieņemam, ka manā skatījumā līdz 12 gadu vecuma beigām spēlētājiem būtu jāprot izolētos apstākļos, ja ne visas, tad lielākā daļa vai pat visas tehniskās darbības ar bumbu, kuras pieprasa futbola spēle.

Un līdz ar to tagad ir jāsāk no 13 gadiem to visu pilnveidot pēc iespējas augstākā intensitātē, ja tā, tad, protams, atbilstoši, šim konkrētam līmenim, bet jācenšas pēc iespējas, nonākt tādos apstākļos, kad ir, optimāls, laiks lēmumu pieņemšanai, kurš nav arī pārāk grūti, bet

19. pielikuma turpinājums

tomēr visbiežāk Latvijas futbolā liecina par to, ka tā intensitāte viņa ir salīdzinoši zema, salīdzinājumā ar ārzemēm, un tāpēc tehnisko taktisko darbību realizācija pēc iespējas augstākā intensitātē tas būtu uz ko koncentrēties, lai šīs darbības būtu katram futbolistam pēc iespējas biežāk un, protams, kā, spēles mērķis ir gūt vārtus, nevis izdarīt daudz darbības. Bet caur šo spēli jācenšas pēc iespējas biežāk realizēt šīs te tehniski taktiskās darbības augstā intensitātē un, protams, caur to arī celt šo kvalitāti šīm darbībām.

04:40. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze.

T12: Protams, ka ir valstis, kurās spēlē 8 pret 8 vai 9 pret 9, 11 uz 11, un arī jaunākos vecumos spēlē vēl citādāk. Citādāk droši vien, ka ideālais variants varbūt vispār būtu kaut kādā veidā pāriet pa vienam cilvēkam, mainīt katru gadu. Un nepārlīkt pa diviem spēlētājiem, bet formāts, būtu vispiemērotākais, lai īstenotu šos te iepriekš nosauktos mērķus, ja tā, tad, ja mēs gribam pēc iespējas biežāk tehniski taktiskās darbības veikt augstā intensitātē, katrs spēlētājs, tāvad šādam būtu jābūt tam formātam, bet Jau pakāpeniski tuvojoties, futbola specifikai kā tādai, tomēr futbols ir spēle 11 pret 11 un šie nav gluži iesācēji, līdz ar to tam formātam būtu jābūt vai nu 11 uz 11, jāsakās, bet ir vairākas komandas, kas spēlē jau agrāk, ja, bet tas tā kā nebūtu obligāti, manā skatījumā. Vai nu vēl jāspēlē arī 9 pret 9 un personīgi man, liekas, ka spēlētāju individuālo attīstību vairāk un visus šos kritērijus, kurus es iepriekš nosaucu, vairāk veicinās spēle 9 pret 9.

Runājot par citu valstu, pieredzi, ir sanācis tādā neoficiālā formātā komunicēt ar citu valstu treneriem un piemēru, ka 11 11 futbolā ir vairākas problēmas, kā, piemēram, spēlējot ar komandu no Igaunijas, bet, kuriem treneris ir no Vācijas, mēs spēlējam U12 vecuma jau, spēlējam 11 uz 11, bet ar saīsinātu laukumu vārtus novienojot uz vārtsarga piecus ar pusi metru līniju laukumu, ja tas ir viens veids, kā risināt šo laukumu izmērā, teiksim tā, negribas to saukt par problēmu, bet specifiku. Un otrs ir otra laba pieredze, ir bijusi Zviedrijā, kur, 12 gadus komandas tikai mēdz arī iesākt spēlēt 9 pret 9, un šo treneru uzskats ir bijis, ka tā pilnvērtīgi 11 pret 11 var sākt spēlēt, izmantojot pilnībā laukumu un visus komandas spēlētājus, un vajadzīgo taktiku, tāvad pēc, pubertātes beigām tas ir varbūt kādos 15 vai 16 gados.

07:40. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T12: Salīdzinājumā ar 11 pret 11 ja tā, tad 11 pret 11 formātā droši vien, ka mēs ātrāk specializējamies pieaugušo futbolam. Un ātrāk varam, iestrādāt komandas sadarbību. Ātrāk, specializēties, teiksim tā, komandas taktikā un vairākās tādās darbībās, kas prasa droši vien, ka vairāk spēku. Piemēram, garā piespēle, tālsitiens, garāks skrējiens. Un tas tā kā nodrošina

19. pielikuma turpinājums

lielāks laukums un lielāka spēlētāju skaits. Bet 9 pret 9 savukārt droši vien, ka priekšrocības varētu būt tomēr kā biežāks kontakts ar bumbu katram spēlētājam, spēles intensitāte kā tāda, būtu jābūt augstākai, jo mazāk cilvēku, jo intensīvāk ir spēle vai jebkurš vingrinājums. Ņemot vērā tikko teikto, tad laukumam 9 pret 9 vairāk atbilst tiem izvirzītajiem mērķiem, kurus es iepriekš nosauca jau sarunā.

09:00 Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

T12: Tas ir atkarīgs no futbola sabiedrības un Latvijas futbola sabiedrībā tas ir svarīgs jautājums. Visa daudzām iesaistītajām pusēm, ja, kā rāda prakse un pieredze, tad klubiem, un to dalībniekiem jeb treneriem, vecākiem, galvenokārt vecākiem un grūti pateikt par pašiem futbolistiem, šis rezultāts, teiksim tā, ir vajadzīgs, bet apmācības procesam, viņš tā kā piedod laukumam tādu kā nedaudz nopietnāku to pieeju, jo rezultāts kaut kādā veidā psiholoģiski mūs motivē vai varbūt arī ierobežo. Kaut kur kreatīvāk spēlēt. Vai lieku reizi riskēt un kļūdīties, bet tikai caur tādām darbībām uz savu spēju robežas, kas, visticamāk, bieži beigsies ar kļūdu, spēlētājs var attīstīties, bet šīs kļūdas negatīvi ietekmēs rezultātu. Līdz ar to absolūti nav iespējams spriest par to, vai rezultāts ir apmācību definējošs, teiksim, rādītājs. Kas notiek, kad tā nav. Un, manuprāt, rezultāts ir vajadzīgs vairāk kā ārējiem apstākļiem. Kas arī ir daļa no futbola dzīves. Bet ar to nevajadzētu aizrauties un domāju nū ja, ja būtu mana teikšana, tad es droši vien, ka bez rezultātiem arī varētu spēlēt.

Latvijas apstākļos es teikšu, ka tas ir atkarīgs ļoti no reģioniem, jo, protams, ka Rīgā, tas vidējais līmenis sakarā ar iedzīvotāju skaitu, klubu skaitu, infrastruktūru, skaitu un tamlīdzīgiem kritērijiem ir augstāks. Līdz ar to arī Reģionālā čempionāta līmenis varbūt arī ir augstāks nekā kādā citā reģionā. Un, manuprāt, kā reģionālā nē, bet valsts čempionāta pieredze tomēr dod kaut kādu, arī tādu kā, sociālo faktoru un pret dažādiem pretiniekiem dažādība. Un tomēr, ja komanda šajā vecumā ceļo uz ārzemēm ļoti bieži, tad nav problēmas arī ceļot iekšēji pa valsti un noteikti, ka tas nepasliktinās nekādā veidā futbolista attīstību un neuzliks kaut kādu, arī ļoti lielu slogu. Vai tas ir sabraukumos, vai tas ir iknedēļas izbraukumu izbrauciens. Tas ir cits jautājums, bet valsts čempionāts būtu, būtu diezgan labi, es domāju, priekš vidējā līmeņa celšanas.

Respondenta ar kodu – “T31” intervijas transkripcija

75.vsk, Rīga, 20.01.2025., plkst. 19:00

00:05. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T31: Ja, populārzinātniski, tad pa lielam. Ir tādas lietas, ka skaidrs, kad, meistarības paaugstināšana kā jebkurā turnīrā. Pirmām kārtām, individuāli, otrām otrām kārtām, skaidrs, ka jau tajā vecumā, kad komandas sadarbība gan aizsardzībā, gan pus aizsardzībā, gan uzbrukumā. Tas ir viens individuālo darbību. Trešais varētu būt, atkarībā no turnīra. Pakāpes, ja pašas komandas paša kluba tā organizēšana, organizētība, sacensību rīkošanā. Paaugstinās vai nepaaugstinās. Tas ir tas trešais.

Pēc savas pieredzes, ko es gribēju pateikt ar padomu, domājusi diezgan bieži. Un principā mēs to darām. Ikdienā, katrā treniņā, pa lielam strādājot ar savu asistentu Rolands Ģirts. Mēs ļoti daudz strādājam ar bumbām. Principā katru treniņu. Iesildīšanās ir katra ar bumbām, katram vai pa pāriem. Otrais moments, svarīgais, tātad individuālā meistarība, bija pirmais otrais ko mēs darām katrā treniņā, un man ir pieredze jau iepriekšējā klubā, kas man bija Babītē, kur es strādāju, ar treneru Aivaru Roskošu, šobrīd ir dublieros. Arī fiziskās sagatavotības treneris. Katru treniņu, vismaz 20 minūtes mēs strādājam uz vispār fizisko sagatavošanu. Respektīvi, trepītes, kad atspolīti, kaut kādu lēcieni kaut kāda tur. Spēka vingrinājumi. Bet tas ir ikdienas darbs, tātad pamat liekam uz individuālo darbu. Darbs ar bumbu un vispār fiziskā sagatavošana nav. Nav konkrēti uz izturību, nav konkrēti uz kaut kādu vienu īpašību, bet tāda vispārēja bērnu attīstība, it sevišķi šinī te 12 – 13 gadu vecumā, kad viņiem vēl atšķīrās tā lielākā daļa, varbūt fiziski varbūt vājāks bērns, tajā treniņā pats lielāks, bet nu mēs strādājam tā uz vispārīgo. Tas ir galvenais. Konkrēti uz kādu vienu īpašību 14 – 15 gadi, tad jau varbūt taktika. Tāpat izturība. Tamlīdzīgas lietas, bet šobrīd varat uz tādām lielām lietām strādāt katru treniņu.

02:47. Jautājums: Vai tas ir svarīgs posms un vecums?

T31: Tātad es uzskatu, ka arī līdz tam miklim, kad viņš sāk spēlēt, pāriet uz tā pēdējās, sakot uz to lielo futbolu, kad pāriet, vecu futbolā 16 – 17 gadiem viņu paņem pie pirmās līgas un virslīgas komandas, ja. Līdz tam vecumam katrs gads ir svarīgs, seši gadi, septiņi gadi, katrs tas posmiņš ir kā ķieģelītis lielākajā ēkā. Tāpēc es domāju, ka katrs gads. Bērnu spēlītes seši gadi līdz līdz 8 gadi. No 8 līdz 12, tāds posms, ideāls, kas man ļoti patīk, ir vispār tāds vislabākais, kas nu tas var būt bērna periodā, kad visu varu viņš tā kā tā kā sūklis iekšā, ja 13 – 14 gadi arī svarīgs etapiņš izaugsmē līdz tam tālāk. Katrs posms ir svarīgs.

03:40. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T31: Pirmīt pieminētos. Es palikšu pie tā, uz ko, vairāk, nu šito, ko es teicu, darbs ar bumbu. Jā, tas ir. Ko mēs darām principā, katru treniņu varbūt pat apnīk, varbūt no malas varbūt kaut ko savādāku. Viens pret vienu, divi pret vienu, viens pret divi, trīs pret divi, ar neitrālo. Es to principā daru, nu, ja ne katru treniņu, tad katru otro obligāti. Ja runā par taktiku kā tādu. Ar viņu pie tās jāpievērš lielāka uzmanība. Kad viņam palika 15 – 16 gadi. Bet šeit ir tādas pamatlietas, kas ir. Nu teiksim tā, grupu darbība, neko no komandas arī nu te nav tāda, teiksim tā, nu. Atkarībā no vingrinājumi, kuras stājas treniņos. Baigi lielo vērību, taktiskām darbībām pieņemsim stundu vai pusotru, tur atsevišķi treniņi taisīs, šobrīd vēl nē. Bet bija padomā, pieņemsim, ja mēs tagad pārejam uz to uz to lielo futbolu varbūt vienu reizi nedēļā. Tīri vienu treniņu ziedot, tieši tādām lietām stundu vai pusotru stundu, bet vienu treniņu nedēļā ziedot, tīri kaut kādiem praktiskiem uzdevumiem, uz pus laukuma, uz laukuma, atkarībā, kāda situācija mums ir uz laukuma.

05:09. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?

T31: Pirmais kas man ienāk prātā, ir kāda lieta. Tas varbūt skan, pret federāciju ne īpaši glaimojošas, bet manā skatījumā, mums Latvijā kardināli pietrūkst laukumu, infrastruktūras, un tamlīdzīgi. Kāpēc to saku, jo pieņemsim, ja jautājums par U13 un ideju spēlēt vai 9 pret 9 vai 11 pret 11. Es būtu par 11 pret 11 ja, laukumi būtu izmēriem atbilstoši. Pieņemsim, es kā piemēru pateikšu, ja mēs spēlējam, pagājušā gada rudenī Ventspilī, Pārventas laukumā, ideāli priekš pirmā gada, ja pāriet uz 11 pret 11 laukums ir šaurāks, īsāks, tur varbūt nevar spēlēt virslīgas komanda, bet tieši šitiem te pirmajam gadam pāriet uz 11 pret 11 – ideāli. Tāds līdzīgs laukums varētu būt 49. vidusskola. Bet pretēji, ja pieņemsim Hanzas vidusskolu, kuri pa lielu priekš šitiem te pirmajam gadam, 11 pret 11. Tā kā man mēs trenējamies 75. vidusskola, arī šis laukums priekš pirmā gada, iespējams, ir par lielu, metru 10 šaurāku, metru 10 īsāku, un manā skatījumā tas būtu ideālais variants, protams, ja man pierādīs, ka 9 pret 9 ir labāk, bet varbūt es runāju tikai tāpēc, ka es jau pagājušogad spēlē 11 pret 11 ar šiem puikām, kuriem pagājušogad bija U12, spēlējam ar gadu vecākiem. Varbūt es domātu savādāk šobrīd, ja. Bet ja apliecinās, pierādīs un nu nu tur nekas nav jāpierāda. Skaidrs, ka es arī pagājušajā spēlē 9 pret 9 ar U12, un man tas formas ļoti patīk, jo pirmkārt, viens spēlētājs pielikt klāt. Tas jau dažādu spēli jau tie paši kombinācijas un viss pārējais ir interesanti, plus vēl aizmugure klāt. Un arī ļoti daudz plusu. Bet es skatos no tā viedokļa, ja pārejam uz 11 pret 11 tad vienkārši, saīsināt, samazināt laukuma izmērus būs fantastika.

07:30. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T31: Trūkumi varētu būt, atkal varbūt laukuma formāts. Pieņemsim pagājušogad, nu labi, var arī laukuma trūkums, mēs spēlējam Rīgas meistarsacīkstēs RTU stadionā un laukums bija sadalīts divās daļās. Un, kā mēs zinām, tad futbola laukums ir tā kā taisnstūris, malas garās. Malai no galējās līnijas, respektīvi, taisnstūris, bet tur sanāca spēlēt kvadrātā. Tā kā kvadrāts nu OK, plus mīnus daži metri, ja. Tas mīnuss. Kā nav, tādām formātam var būt ideāli laukumi, jo pa lielam spēlē, ja čempionāti notiek 9 pret 9 un 7 pret 7, un tie abi formāti notiek uz viena laukuma. Nu pieņemsim, mēs spēlējam, pagājušogad es trenējos 25. vidusskolā. Pavasarī tur gan 7 pret 7 notiek, gan 9 pret 9 un laukums nemainās. Nu, protams, var ielikt konusus, bet konusus, tad jau nu galīgi nekā nav. Nu mīnusus es nesaskatu mīnusu, es vienkārši domāju, nu atkal, tas ir mans viedoklis. To pašu 9 pret 9, atkal samazinot vai palielinot vai samazinot izmērus, var pat nevienu gadu spēlēt U12 vecumā, bet varbūt arī U11, bet U10 U9 spēlē 7 pret 7. U8–U7 un tā tālāk, tie pieci pret pieci kaut kā, lai nav tikai vienu gadu tāds formāts, bet varbūt divu gadu. Tā, lai lai nav tā, ka tu vēl neuzspēja iespēlēties, nu respektīvi, ir jābūt tādām lietām kā kaut kādam. Nevienu gadu tu mācies to matemātiku, bet divus gadus, lai tev būtu kārtīgāk, nu atkal mēs atduramies pret laukumu. Laukuma iespējām un vispār mīnusi pa lielam, nav, es tā īpaši neredzu vienkārši.

09:45 Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

T31: Šito te, jau man liekas katru gadu afišē, gan federācija, gan daudzi treneri. Bet sports pats no sevis jau ir sacensība. Rezultāts ir neatņemama sastāvdaļa. Tas ir ļoti atkarīgs no, atkal, mēs pirmīt runājam jau no trenera, kvalitātes, filozofiskā, ka viņš koordinē to darbu. Ar vecākiem skaidrs, ka katrā kolektīvā ir cilvēks, kurš, nu no vecākiem, kas tur skatās un tamlīdzīgi, skaidrs, ka federācija šobrīd ir ieviesusi daudzus turnīros, kad it kā nav to tabulu spēlēt. Nu it kā bez rezultātiem, bet nu tā nav. Tomēr visi cilvēki ir apkārt un bērni arī, sacenšas normāli, tas tā dabīgi, ja to rezultātu skaita ciparus un tamlīdzīgi. Bet, skaidrs, ja tā viennozīmīgi pateikt, nu tad baigi grūti ir ļoti atkarīgs no no tās vides, kurā mēs esam, ja. Ja visas ir no laika gala, tad mikroklimats, uzliktā un arī darba procesā tā, noliks tādā līmenī, kad ja tu gūsti baudu no tā, kā spēlē komanda, tavi bērni, vecāki skatās. Nu tas rezultāts pats par sevi aizies kaut kādā brīdī otrajā plānā. Skaidrs, ar vecumu, kaut kur jau, ir kaut kā turnīra, kur tas ir. Bet manā skatījumā nav svarīgi, bet sports un rezultāts, viņš tomēr mijās kopā un te gribot negribot vienmēr būs. Kuri atbalsta vai neatbalsta, bet tas mijās kopā visu laiku un neko nevar izdarīt.

Respondenta ar kodu – “T15” intervijas transkripcija

Spice, Rīga, 24.01.2025., plkst. 11:00

00:29. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T15: Pirmkārt, jaunatnes čempionāts U13 grupai, protams, pirmajā vietā, spēlētāju attīstīšanā. Manuprāt, ļoti, ļoti svarīgs stāsts, vecumposms, kad notiek pāreja no mazā futbola uz lielo. Pats galvenais, palīdzēt spēlētājiem izprast savas pozīcijas laukumā. Kā viņiem spēlēt aizsardzībā, kā viņiem spēlēt uzbrukumā, kā spēlēt pārejās. Un, protams, arī, fiziski sagatavot.

01:43. Jautājums: Vai tas ir svarīgs posms spēlētāju attīstībai?

SK: Notiek pāreja no maza futbola uz lielo, un tā pāreja ir tāda, ka spēlētāji nav vēl pieauguši. Viņiem vēl joprojām jāspēlē vairāk ar bumbu, joprojām jāmacās, jāattīsta savas prasmes futbolā, tas ir piespēles, driblings. Un viss viss, kas saistīts ar tehniku un, kā es teicu, viņi vēl nav pieaugušie, un, bet viņiem vajag jau zināt, kā, kāda tieši, kādas tieši lomas viņam būs uz laukumā. Protams, katram jau jāsaprot, ja viņš spēlē aizsardzībā, tad kādas viņam ir funkcijas, ja viņš ir uzbrucējs, tad kādas darbības viņam jāveic un atceraties atgriezties un tā tālāk.

02:58. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T15: Nu. Protams, jāattīsta mūsdienīgs futbols. Futbols ir tāds nu ļoti, plaši attīstīta mūsu futbolā un jāattīsta visu, bet galvenais tas ir, es domāju, ātrums joprojām. Jo ātri, ātri futbolisti tagad vajadzīgi visām komandām un treneriem. Es domāju, ka izturību mazāk vajag attīstīt. Tomēr tas vēl tas vecums, kas paredzēts vairāk intensīva futbolā, vairāk pieskārienu skaitu, vairāk tādas, pilnveidošanā savas iemaņas, kas bija bērnu futbolā. Un, pārejot uz lielo futbolu, tad, kad ir vairākas situācijas, piemēram, sākums no vārtiem, Uzbrukumu veidošanā, un tad arī uzbrukuma noslēguma fāzes nepazaudēt. Nevajag zināt, kas spēlēs katrā no tām fāzēm. Un nepāriet, piemēram, no vienas fāzes sākums pa vārtiem uzreiz uz fāzi – uzbrukuma noslēguma. Viņiem jābūt plaši attīstītam, lai zinātu, kā spēlēt visas trīs fāzes. Būt gatavam.

04:43. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

T15: Jā, par to es domāju jau vairākus gadus. Un priekš manis, formāts varētu būt 9 pret 9. Un laukuma garums, apmēram no soda laukuma līdz soda laukumam. Ja to formātu es redzēju Itālijā, uz kurieni aizbrauca jau piecus gadus atpakaļ viens no maniem audzēkņiem, es ar viņu komunicēju, un viņš man stāstīja par šo formātu, viņi spēlē ar aizmugure. Sāks spēlēt ar “ofside” un saīsinātu laukumu. Jā, redzēju vairākas video un, manuprāt, tā intensitāte, kas tajā formātā ir, palīdz, kā mēs arī agrāk runājām, attīstīties futbolistiem. Jo, formāts ļāva viņiem būtu vairāk

ar bumbu, ātrāk domāt un veidot vairākas spēļu epizodes, tā varbūt uzbrukums vai aizsardzība, būs vairāk epizodes.

06:12. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T15: Kā es teicu, priekšrocības, tas ir tas, ka futbols būs intensīvs. Kā gribot vai negribot, vajadzēs mācīties iziet no presinga. Spēlēt vairāk ar bumbu, ātrāk domāt. Veidot uzbrukumu, sākot no vārtiem. Un beidzot ar noslēgumu, tad būs viss trīs fāzes. Manuprāt, es tādus trūkumus neredzu, cik tas varētu būt tehniski organizēt laukumu, bet ja ir iespēja spēlēt uz lielo laukumu, jau ir liels laukums, kāpēc mēs nevaram spēlēt uz to, saīsinot laukumu, uztaisīt līnijas.

07:27. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts sāļā vecumā (godalgotas vietas)?

T15: Man liekas, ka protams, ka futbolā, visi grib uzvarēt. Vajag mācīt komandu uzvarēt, bet tas nav jābūt pirmajā vietā, un tas nav jābūt kaut kam izšķirošās lietas komandām. Nevar būt tā, ka komanda cīnās par vietu grupas, tad viņai nav jādomā par to, ka nu sasniegt to rezultātu. Ar jebkuriem reāliem vai nereāliem, tātad, es gribu teikt to, ka ja nespiež rezultāts gan uz komandu, gan uz spēlētājiem, un nevajag domāt par to, ka tavā vadībā tev noņems, tad tu turpina attīstīt spēlētājus un tev netraucē citi faktori.

Respondenta ar kodu – “T15S” intervijas transkripcija

LFF, OSC Rimi, 05.02.2025., plkst. 12:30

00:08. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T15S: Jā, tad es sāksu ar to, ka mans viedoklis būs vairāk caur izlases kontekstu un caur Futbola akadēmijas vadīšanu kontekstu, var teikt, ka tādas kā sporta direktora. Un manā skatījumā, tāpat tādiem mērķiem un uzdevumiem jābūt kādiem, pirmais: vispār ir nodrošināt spēļu pieredze U13 vecuma futbolistiem, tā ir spēļu pieredze, jo treniņu procesu ar treniņu procesu futbolistus nodrošina klubi vai akadēmijas un futbola federācija vai reģionāli centri, ir jānodrošina tieši spēļu pieredze. Un manā skatījumā U13 vecuma posms, tas ir vesels posms, kad tas organizētu, un spēļu skaits varētu būt ap 22 un 26 spēlēm gadā. Tāpat nodrošināt spēļu pieredzi, tas ir galvenais mērķis. Otrais tas ir, noskaidrot komandu spēka līmeni, sadalījumam nākamajai sezonai, lai veidotu konkurētspējīgu vides sacensības. Jo, esmu pamanījis, ka ļoti bieži, varbūt futbolistu attīstīšana nebija labā, jo komandu pa spēka sadalījumu nebija vienlīdzīgs, bet bija dažāds un komandas, kuras ir gatavas labas un futbolisti ir gatavi labāk. Pieņemsim, tas ir akadēmijas klubi, kas varētu būt pārāk liela rezultāta starpība gan nevienai, gan otrai komandai neatnes tas attīstīšanas rezultātu un neveido konkurētspējīgo vidi. Tāpēc, pirms pirmās sezonas, kad sāksies U13, tas ir vajadzīgs arī, lai sadalītu komandas, saprastu, kādas ir komandas, un sadalīt viņus nākamajām sezonām pēc spēka sadalīšanas. Tas ir otrais, un trešais tas ir, arī nodrošināt spēļu organizāciju, lai varētu veikt pirmo futbolistu loku atlase reģionālajām izlasēm, jo Reģionu izlašu treneri, viņi var caur tām spēlēm atlasīt futbolistus. Jā, un šis ir tāds mans viedoklis, izlašu kontekstā un kāpēc tas ir arī svarīgi tāpēc, ka izlases treneri, izlases selekcionāri, viņi skatās uz futbolistu individuālām prasmēm. Viss, kas ir vajadzīgs futbolistam, jo mēs bērnu un jauniešu futbola gatavojam, pirmkārt, futbolistus, lai futbolisti progresētu. Un, lai komanda progresētu, tas jau pakārtotais, jo komandu komanda, tā ir vide, kurā attīstās futbols, tāpēc mums ir svarīgi redzēt tieši caur tādu individuālu sagatavošanas prizmu, caur to individuāli sagatavošanas kontekstā. Nu tādi trīs punktus būtu no manas puses, kas. Kas man liekas ļoti svarīgas.

03:07 Vai spēļu prakse tas ir draudzības spēles vai čempionāts?

T15S: Jā, draudzības spēle. Mana skatījumā, ir trīs veidi, tas ir pārbaudes mācību spēles, un es, vienmēr par to, lai klubi organizētu, pārbaudes – mācību spēles un es speciāli sava darba uzsveru vārdu, uzsveru, akcentu uz vārdu mācību, jo kādreiz mēs saucam vienkārši par pārbaudes spēlēm, bet it kā mēs kaut ko pārbaudām. Jā, protams, mēs daudz ko pārbaudām, bet īstenība šajā vecumposmā, tas ir jebkura spēle, tas ir, tas ir, man tā ir mācību stunda, ka skolā. Mēs gribam ar spēlētājiem apmācīt vai nu pilnveidot, vai kaut ko attīstīt. Tāpēc es vienmēr

rekomendēju klubiem organizēt pārbaudes mācību spēles. Kuru mēs īstenojam futbolistu, nu tādu kā attīstīšanu un tās pārvaldes mācību spēles var organizēt klubi un klubi to arī dara. Varbūt gadu tas varētu būt tādas spēles, kādas no 8 līdz 12. Nu šajā vecumposmā U13, ja mēs runājam par U13. Arī turnīra, turnīrs tas ir labi. Es rekomendē šajā vecuma posmā, lai būtu viens iespējams, starptautiskais turnīrs un varbūt šo U13 vecuma posmu starptautisku turnīru labāk uzsākt varbūt starptautisku, bet mājās, Latvijas Republikā. Varbūt, ja komanda ir gatava, ja futbolisti ir gatavi, uzņemt lielāku, varbūt nosacīti tādu sportisko stresu. Tad varētu būt arī starptautiskie turnīrs ar izbraukšanu, bet tāds tuvais, vai Igaunija vai Lietuva, kur nav pagaidām vēl tāda liela presinga, liela stresa un tā, bet to arī var audzēt klubi. Ja mēs runājam par čempionātu, to organizē vai Latvijas Futbola federācija vai reģionālais nodibinājums – centrs. Tāpēc es uz čempionātu skatos drusciņ citādāk. Bet man liekas, ka visas tās trīs sadaļas būtu labi apvienot kopā, bet ir jāskatās arī pēc individuāli. Vai kāda komanda, atkal saku komanda, bet vai futbolisti īstenībā, ir gatavi, pieņemsim, vairāk mācību spēlēm, starptautiskajam turnīram, čempionātam, nu tas ir, tās ir atkarīgs no reģionu, pilsētas, no akadēmijas, no kluba.

05:34. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T15S: Jā, tas ir viens no labākajiem jautājumiem, man ļoti patika šis jautājums ļoti svarīgs. Protams, ka futbolistam ir svarīgs vesels komplekss, jo futbols, kā cilvēks tas ir, nu ļoti sarežģīts mehānisms. Ļoti daudz sastāvdaļu, fiziskās īpašības, tehnika, psiholoģija, taktika, personība. Protams, runājot par taktiku, arī negribas, daudz runāt par komandas taktiku, un galvenais ir individuāla taktika šajā vecumā, bet uzsāktu, es gribu tomēr caur fiziskajām īpašībām un kas ir svarīgāks. Manā skatījumā tā ir, pirmkārt, veiklība. Veiklība un trīs galvenie veiklības sastāvdaļas – koordināciju, motoru adaptācijā un līdzsvars. Līdz ar to arī ceturto – trāpīgums, bet uz tiem pirmo otru trešais jā likt vislielākais akcents, jo veiklībā vēl ir saistīta ļoti, ļoti cieši ar tehniku. Es sava darbā vienmēr lieto vārdus tehniskais bērns ir veikls bērns, un veikls bērns ir tehniskais bērns. Un tajā arī veiklībā ietilpst ļoti daudz mobilitāti, vispār spēlētāju gatavību kustībai, biomotoru kustībām. Un virzienu maiņu par to es arī drusciņ vēl pateikšu, jā, tāvad veiklība manā skatījumā ir pirmā. Un vēl, ja mēs runājam par U13 vecumu, kad nav vēl pubertātes. Kad sākas pubertāte, tad drusciņ arī paradās spēks, jo mainās orgāni, sāka augšanas procesi un veiklībā, var pasliktināties tāpēc, ka vienkārši, tas bērns, tas jauniets, viņš adaptēs jaunajai ķermeņa masai, tāpēc ar veiklību varam nodarboties U13 vecumā, kad pubertāte visbiežāk vēl nesāks U13 vecumā, bet sāksies U14 vai U15 vecumā, tas ir atkarīgs no jauno indivīdu. Tāpēc veiklība. Un otrais tas ir ātrums, bet kāds ātrums. Manā skatījumā tas ir reakcijas ātrums. Kurš, pirmkārt, saistīts ar lēmuma pieņemšanu kā tādu. Un otrais ir starta ātrums, kurš ir vairāk saistīts ar virziena maiņu. Un šeit atkal tas viss kopā iet ar veiklību un

motoru adaptāciju ar futbolista mobilitāti. Un par distances ātrumu es runātu vēlāk. Tieši tāpēc, pieņemsim, maza, mazākais, varbūt, skaitliskais sastāvs vecumposmā U13 labāks, jo tur ir mazāk distances ātrumu, vairāk starta ātrumu. Ja tā. Un nākamais tas ir tehnika. Un manā skatījumā tā ir individuāla bumbas kontrole, kas tajā ietilpst: bumbas vadīšanā, jeb driblings, angļiski sakot, un skrējieni ar bumbu. Tad, kad ir maza pieskārienu, bet vajag ātrāk pārvarēt telpu, bet tomēr akcents lielākais būs uz bumbas vadīšanu, kurā iesaistītā tempa maiņa, vairāk pieskārieni, gan ar labo kāju, gan ar kreiso kāju. Kā arī pie tehnikas ļoti svarīgi ir pagriezieni ar bumbu, tas darbs ar korpusu, arī mācīties, pagriezties gan tehniski, gan arī izmantot savu ķermeni. Māņkustības un spēle viens pret viens gan uzbrukumā, gan aizsardzībā, bet tomēr ar lielāko akcentu uzbrukumā. Tas ir tā, un, runājot par tehniku, šajā vecumposmā, mēs joprojām runājam vairāk par individuālu tehniku. Jā, mums ir arī tā sauktā grupas tehnika – mēs un bumba. Primārais, es un bumba un otrs, pakārtoties, mēs un bumba, jo mēs esam komanda, mums vajag arī pilnveidot tehniskas iemaņas, arī komandu. Bet tomēr individuāla tehnika ir primārā. Runājot par taktiku, arī tā individuālā taktika, tā ir primārā. Grupas taktika, caur komandas taktiku, es runātu mazāk, vairāk par tādu kā komandas organizēšanos, par komandas organizāciju, bet sarežģītā komandas taktika neiet šajā vecuma posmā, jo vēlreiz atkārtosu, mūsu uzdevums sagatavot individuāli stipru futbolistu komandas kontekstā, nevis otrādi.

10:10. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

T15S: Es teiktu, ka, citu valstu pieredzi man pagaidām nav, teikšu godīgi, es nevarēšu atsaukties, lai tās viedoklis būtu pamatots. Tāpēc es tā nu atzišos, bet mana skatījumā pētot, kolēģi šeit, Latvijā, un piedalītos vairāk sarunās, man liekas, ka es tomēr sāksu ar to, ka mana pieredze, kā arī izlases trenerim šajā vecumposmā U13 ir tāda, ka tas ir pirmais vecums, kad mēs sākam atlasīt jau tādu pirmo loku, es saskaros ar to, kad komanda spēlē U13 čempionātu futbolā 11 pret 11, kā čempionāta pirmais pusgads ir diezgan tukšs, un es pateikšu, ko es domāju zem vārda tukšs, tā kā futbolistiem vajag ilgstoši, pusgadu, pat vairāk kādus mēnešus 10, vispār pielāgoties tam formātam. Tāpēc, ka tur ir daudz tādas liekas skriešanas, un ko nozīmē liekas skriešana. Tas ir daudz dažādas distances bez bumbas, kad futbolisti ir tik tālu, viens no otra atrodas un notiek daudzas tādas distances, skriešanas, distances ātrumu vai daudzas tādas. Īsts izturības, kas ir īstenība, tikai pakārtotais uzdevums, jo vēlreiz atkārtosu, veiklība un ātrums, starta ātrums ir galvenie šajā vecuma posmā. Un pārāk daudz telpās, ja un pārāk daudz distances, vēlreiz, es teikšu, tādas liekas skriešanas, ko nozīmē, liekas, bez tehniski – taktiskas darbības. Tāpēc es arī sajūtu to, kā no izlases trenera skatu punkta un no Futbola akadēmiju sporta direktora skatupunkta, ka būtu labāk, ja tas pirmais čempionāts, viņam tāds pārējais

22. pielikuma turpinājums

čempionāts, uz tā sauksim lielo futbolu, būtu formāts 9 pret 9, jo manā skatījumā, viens būtu vairāk starta ātruma, nevis distances ātruma, vairāk mobilitātes, mobilitāte tas nozīmē parejas no uzbrukuma uz aizsardzību, un no aizsardzības uz uzbrukuma. Protams, formātā 9 pret 9 būs vairāk tehniskās – taktiskas darbības. Tieši to, ko mēs gribam. Nevis galvenais komandai sasniegt rezultātu, bet katram futbolistam biežāk būt ar bumbu, un nu jā, bumbu to pieņem un darboies ar bumbu. Kā es jau teicu pirms tam, kas ir vajadzīgs tehnikas pilnveidošanai. Vairāku virzienu maiņas, tas ir ļoti svarīgi futbolistiem. Tāpat arī ar šo formātu ir iespēja mācīt spēlēt gan ar trijiem aizsargiem, gan ar četriem aizsargiem, gan ar vienu, diviem, trim centrālajiem pussargiem, gan ar vienu, diviem, trijiem uzbrucējiem. Tas ir arī svarīgi futbolistiem. Nu tā kā spēļu formāts 9 pret 9, ļauj futbolistam mācīties tādu dažādību šajā vecuma posmā, tāpēc man tā liekas, ka tomēr formāts 9 pret 9 būtu labāks un piemērotāks un mazāk būtu stresa situācijas futbolistiem. Es arī pamanīju caur izlases prizmu, ka viņam ir pārāk daudz stresa, lieka stresa, kā varbūt, ja viņa spēlē futbolu 11 pret 11, un no kura mēs varam izvairīties.

14:07. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T15S: Priekšrocības es esmu jau pateicis iepriekšējā jautājumā. Trūkumu es domāju, ka varētu būt tikai organizācijas ziņa, jo nu sabiedrība pierāda, ka mums sākas 11 pret 11 futbols. Un varbūt treneriem, kluba vadība, no sākuma varētu uztraukties par tieši organizāciju, ka drusciņ citādāks laukums varētu būt, citādāki vārti. Varbūt sastāvu varēja, tad tu varēja izmantot 11 futbolistus, 11 pret 11 formātā un futbolā 9 pret 9, tad ir 9 futbolisti, un treneri varētu pārdzīvot par to, ka vairāki futbolisti varētu nepiedalīties spēlē. Bet man liekas, ka tomēr, ja tu spēlē futbolu 9 pret 9 un tur ir vairāk tehniskās–taktiskās darbības, un futbolisti, kuri ir spēļu rotācijā, vienalga izies uz laukumu, un pēc tam dabūs vairāk kontakta ar bumbu. Un tāpēc man liekas, ka tas ir tīri organizācijas jautājums, jo kaut kādai mīnusu sistēmai 9 pret 9 es pagaidām neredzu.

15:31. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts sējā vecumā (godalgotas vietas)?

T15S: Nu jā, zem vārda rezultātā, ir ļoti daudz visādu padziļinājumu. Protams, ka jebkurai darbībai ir svarīgs rezultāts kā tāds, bet ko, kad katram ir svarīgi saprast, ko nozīmē rezultāts un no manas pieredzes, rezultāts – tas ir futbolistu sagatavošana, par to mēs runājam pirms tam. Tāpēc mums ir jāskatās, ka pedagogiem, pirmkārt, ar kādu futbolu komanda sasniedz rezultātu katrā spēlē un ļoti labi, ja mēs individuāli, katrs treneris, katrs kluba vadītājs, skatīsies kādu pievienoto vērtību, šai spēlei. Jo pārsvarā, treneris skatās uz komandas sasniegšanas, tas nozīmē uz rezultātu, uz tablo, kas tur ir, vai uzvara, vai zaudējums, vai neizšķirts, bet tas ir tikai aisberga virsotne. Futbolista sagatavošana tur slēpjas zem tā. Zinu, ka

es gribētu vērst uzmanību, nevis uz rezultāta sasniegšanu uz tablo – tas ir skaitliski uzvara vai zaudējums, vai neizšķirts. Tomēr man liekas, ka U13 vecuma posmā mēs varam runāt jau par rezultātu, lai arī futbolistus apmācīt, ka ir tāds rezultāts, bet neuzsvērt ļoti daudz uzmanības. Un, no otras puses, rezultāts viņš ir, varētu būt svarīgs, skaitliskais rezultāts, varētu būt svarīgs, lai saprastu, kā nākotnē sadalīt komandas pēc viņu spēka ranga. Tur tas arī ir svarīgākais, minēja pirmo jautājumu sarunas sākumā, futbolistiem svarīgi, lai konkurētspējīga vide būtu, lai sacenstos ar piemērotu pretinieku apmēram tādā pati līmenī. Līmeni, ka tu pats, lai nebūtu pārāk lielas starpības. Tās tāds rezultāts mums varbūt palīdzēs saprast, kā kāds čempionāta sadalījums varētu būt nākamajā sezonā. Jā, bet varbūt, var neuztvert, nepievērš lielu būtību tieši godalgotajām vietām. Un varbūt pat neapbalvot, varbūt apbalvot. Tas ir atkarīgs varbūt no reģiona un individuālas pieejas. Bet nu šie cipari, ir tikai matemātika un vajadzīga tikai, lai palīdzētu apmācīt futbolistus.

Respondenta ar kodu – “T17” intervijas transkripcija

RTU stadions, 28.01.2025., plkst. 17:00

00:03. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T17: Nu Latvijas jaunatnes čempionāts U13, tas ir pirmais posms, kad visi Latvijas klubi, sporta skolas, satiekas elites, meistarības un attīstības līmenī. Līdz šim, viņi piedalās tikai reģionālajās sacensībās vai nu turnīros, un tas nav tā, kā stabili visu gadu, šeit mēs runājam par sezonu, kurš ilgst no aprīļa līdz novembrim. Mērķis ir spēlētāju sagatavošana lielajam futbolam, tas ir tas posms, kad viņa pāreja no 9 uz 9 uz 11 pret 11.

01:02. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecumā U13?

T17: U13 jākoncentrējas vairāk uz ātrumu, uz ātruma izturības izpausmēm. Bet nē izturību, kā tādu. Viņiem jābūt slodzei nosacīti piemērotai vecumam.

01:28. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

T17: Esošā brīdī, ja mēs runājam par elites, iespējams, viņiem būtu piemērots 11 pret 11 formāts, jo viņi, tie bērni, kuri dzimuši gada sākumā ir atlasīti. Bet, ja mēs paņemsim arī attīstības grupas, tas ir trešā pēc spēka, tad formātam 11 pret 11 neviens no bērniem, nav gatavs ne fiziski, ne psiholoģiski. Iespējams, gada sākumā 9 pret 9 visiem un pēc tam elites grupa pāriet uz 11 uz 11 sākot ar jūniju, bet meistarības un attīstības grupas turpina spēlēt 9 pret 9 līdz 14 gadiem.

02:40. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T17: Pirmā priekšrocība tas būtu, piemērot vienādos spēļu apstākļus viesiem, neskatoties uz fizisko sagatavotību. Un otrais tas ir trūkumi, tas varētu būt infrastruktūras tikai jautājums, ne visi klubi var atļauties spēlēt 9 pret 9, ieņemot visu futbola laukumu.

03:16. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts sāējā vecumā (godalgotas vietas)?

T17: Šajā vecumā, ka godalgotas vietas tas varētu būt turnīri. Kur tu pavasarī uzvar, vasarā zaudē, rudenī atkal uzvar. Bet, ja mēs runājam par gadu kopumu un griezumā nav svarīgi.

Respondenta ar kodu – “T14V” intervijas transkripcija

Skonto halle, 03.02.2025., plkst. 16:00

00:02. Jautājums: Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupai?

T14V: Manuprāt, čempionāta mērķis 13 gadu vecumā ir iepazīties ar laukumu un pašu futbola spēli, pilnu laukumu, noteikumiem un pozīcijām un spēlētāju skaitu. Īsta futbola spēle un pirmā pieredze un iepazīšanās ar spēli un sporta veidu, kas viņiem patīk, un kurā viņi nāca trenēties kopš bērnības. Tas ir viens no svarīgākajiem futbolista attīstības posmiem, zelta laikmets.

01:01. Jautājums: Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?

T14V: Es domāju, ka ir jāattīsta izpratne par spēli, lielās laukuma ģeometrijas pamati un mijiedarbības principi grupās. Bet arī, ja ņemam vērā fiziskās īpašības, tad izturība, ātrums, spēks. Mūsdienu futbols kļūst par mūsdienīgu jaunu sporta veidu (desmitcīņa – nepieciešamas visas fiziskās īpašības augstā līmenī), kam svarīgs ir treniņu process un spēles pieredze ar pareizu slodzi un pareizo devu noteiktos sensorajos periodos. Tehniskās prasmes: Šajā vecumā spēlētāji turpina attīstīt tādas tehniskos pamatprincipus kā driblings, piespēles, bumbas saņemšana, sitieni pa vārtiem un piespēles. Ir svarīgi, lai spēlētāji iemācītos strādāt ar abām kājām un apgūtu dažādas tehnikas dažādās spēles situācijās. Spēles taktiskā izpratne: Spēlētāji sāk izprast sarežģītākus taktiskos principus, piemēram, pozicionālo spēli, pāreju starp uzbrukumu un aizsardzību un pareizu vietas sadalījumu laukumā. Īpašs uzsvars tiek likts uz komandas (grupas, linijas) spēli: mijiedarbību ar komandas biedriem, viņu kustību un darbību izpratni. Fiziskā sagatavotība: šajā vecumā turpiniet trenēt izturību, spēku, ātrumu un koordināciju. Svarīgi ir arī attīstīt lokanību un līdzsvaru, kas veicina labāku bumbas kontroli un efektīvāku spēli. Uz attīstību raugieties arī caur pubertātes prizmu.

02:35. Jautājums: Kāds, spēlēs formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc? Varbūt tev ir kaut kāda citu valstu pieredze?

T14V: Domāju, ka Latvijas realitātē formātam vajadzētu būt 11 uz 11. Jo mēs jau nozagām čempionātu no U16. Varbūt ideāls variants būtu rudens–ziemas čempionāts 9x9 (septembris–februāris) pārejas posmā 12 uz 13. Bet U13 vecumā būtu jāiepazīstina ar futbolu 11 uz 11, jo U15 jau futbols 70 % bērnu mūsu reāliju dēļ beigsies. 2 gadi U14–15 futbolam ir ļoti maz, un tas arī nogalina bērnu sapni spēlēt futbolu. Bērni nāk spēlēt, jo redz futbolu televīzijā, sapnis spēlēt 11x11, bet mūsu realitātē tas ir tikai 2 gadi un, ja bērns ir mazāk talantīgs, vai vēl nobriedis, vai traumas, neiekļūst izlasē, viņš var nespēlēt šos divus gadus. Citās valstīs U13 spēlē kā 9 uz 9 un 11 uz 11, bet jāatzīmē, ka 60–70 % valstu čempionāts notiek rudenī pavasarī

24. pielikuma turpinājums

un šis vecums U13 ir 12 gadus veci bērni, un viņi sāk spēlēt šajā formātā U13 rudenī, tāpēc tas ir faktiski ir mūsu U12 vecums.

03:55. Jautājums: Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?

T14V: Priekšrocība ir vairāk pieskārienu pie bumbas, bet, manuprāt, tas neatspoguļo realitāti, jo laukuma izmērs ir mazāks un spēlētāju skaits ir mazāks, jebkurš samazinājums radīs slodzi pārējiem spēlētājiem. Trūkumi: neatspoguļo reālo futbolu. Futbols 9 pret 9 ir small side game, kas ir tuva futbolam un rada lielāku spēlētāju blīvumu, tiek pievienota ofsaida situācija, laukums paliek mazs, vairāk spēlētāju uz vienu kvadrātmetru nekā futbolā 8 pret 8 un milzīga atšķirība salīdzinājumā ar futbolu 11 pret 11. Neatspoguļo 11 pret 11 spēles realitāti.

05:01. Jautājums: Vai nepieciešams rezultāts šajā vecumā (godalgotas vietas)?

T14V: Ņemot vērā mūsu realitāti, mums ir jāsāk jau no agra vecuma spēlēt kaut kādā sacensību režīmā, jo jau tagad ir valsts izlases, kas kvalificējas valsts čempionātiem, un spēlētājiem ir jānāk ar zināmu pieredzi, spēlējot par rezultātiem. Tāpat lūdzu pievērst uzmanību tam, ka nekādā gadījuma nevajag organizēt U13 čempionātu formātā 9 pret 9 uz rezultātu, ar vietām tabulā un pārejām uz citām līgām (Meistarībā, Attīstībā un Elitē) man tīrais absurds spēlēt small side game 9 pret 9 un pēc tam izklūt vai neiekļūt U14 čempionātam 11 pret 11. Izrādās atņemta iespēja vispār spēlēt karjerā futbolā 11 pret 11, tādējādi visu gadu spēlēt Meistarībā, un iespējams pat neaiziet uz Elite U15. Varbūt iedalīt U13 sacensības uz Elite un Grassroots līmeņus. Tā ir ļoti plaša diskusiju tēma.

Kodu saturs pa jautājumiem un izteicieniem

Kodu saturs pa jautājumiem un izteicieniem	Atsauču skaits
1. Kādi mērķi ir Latvijas jaunatnes čempionātam U13 grupā?	92
Apgūt jaunas zināšanas futbolā	1
Attīstīt ātrumu	2
Attīstīt fizisko sagatavotību	2
Attīstīt koordināciju	1
Attīstīt lokanību	1
Pilnveidot tehnisko sagatavotību	8
Attīstīt psiholoģisko sagatavotību	1
Pilnveidot taktisko sagatavotību	10
Attīstīt veiklību	2
Futbolistu attīstība	8
Nekoncentrēties uz fizisko sagatavotību	1
Nekoncentrēties uz rezultātu	1
Nodrošināt spēļu pieredzi	1
Noskaidrot čempionāta uzvarētāju	3
Sacensību rīkošana	2
Sagatavoties futbolam 11 pret 11	6
Vispārēja attīstība	2
2. Kādas spēlētāju īpašības jāattīsta vecuma grupā U13?	108
Aerobās	1
Aizsardzības un uzbrukuma taktika	4
Anaerobās	1
Ātrums	9
Eksplozivitāte	1
Grupas taktika	4
Individuāla taktika	5
Izturība	4
Izturību nevajag vai mazāk	4
Koordinācija	3
Līdzsvars	2
Lokanība	1
Māņkustības	1
Motoru adaptācija	2
Speciālas sagatavošanas	1
Spēks	3
Spēks nevajag	1
Taktika	3
Tehnika	11
Trāpīgums	1

Kodu saturs pa jautājumiem un izteicieniem	Atsauču skaits
Veiklība	5
3. Kāds spēles formāts būtu piemērotāks vecumam U13 un kāpēc?	93
11 pret 11	9
11 pret 11 ar saīsinātu laukumu	4
11 pret 11 nav piemērots U13	10
9 pret 9	17
Igaunijā 8 pret 8	1
Lietuvā 11 pret 11	1
Multi formāti	1
U13 vecumā Eiropā izmantoti dažādi formāti	3
Zviedrijā 9 pret 9	2
4. Nosauciet priekšrocības un trūkumus formātā 9 pret 9 ieviešanai U13 vecuma grupā?	51
11 pret 11 ātrāk specializējamies futbolam 11 pret 11	1
9 pret 9 mīnusu nav	3
9 pret 9 P biežāks kontaktu ar bumbu un sadarbība grupās	4
9 pret 9 P futbols būs intensīvs	1
9 pret 9 P laukuma izmērs, nav tik liels pieaugums	1
9 pret 9 P nevajag tik daudz izmantot garās piespēles	1
9 pret 9 P trīs pilnvērtīgas spēļu fāzes	1
9 pret 9 P vairāk atbilst mācības mērķiem U13	1
9 pret 9 P vairāk tehniskās–taktiskās darbības	1
9 pret 9 P vajag ātrāk domāt	1
9 pret 9 P vienādi spēļu apstākļi visiem	1
9 pret 9 T spēlētāju skaits mazāk nekā 11 pret 11	1
9 pret 9 T vienu gadu mazāk spēlētu 11 pret 11	1
9 pret T laukuma sagatavošanas spēlei	4
Iesēdies prātā, kā jāspēlē 11 pret 11	2
Jāpiemeklē labākais formāts	1
Kluba nekompetence un slinkums	1
Treneru ambīcijas spēlēt 11 pret 11	1
5. Papildu	74
Absurds spēlēt 9 pret 9 uz rezultātu un noteikt vietas 11 pret 11 LJČ	1
Godalgotas vietas varētu būt turnīri	1
Jā nespiež rezultāts tu vari attīstīt spēlētājus	2
Jāspēlē sacensību režīma	1
Prevalē rezultāts, nevis attīstība	1
Rezultātam ir jābūt, bet ne pirmajā vietā	9
Rezultāts atkarīgs no vides	2
Rezultāts ietekme uz spēlētāju atrašanos klubā	2
Rezultāts ir ne tikai uzvaras	1
Rezultāts ir vajadzīgs	2
Rezultāts nav vajadzīgs	3
Rezultāts nav vajadzīgs līdz U15	1
Skaitliskais rezultāts, lai sadalītu komandas pēc ranga	1
Spēlētājiem jāskaidro kāpēc nespēlē uz rezultātu	1

Kodu saturs pa jautājumiem un izteicieniem	Atsauču skaits
Sportiskajam principam ir jābūt	2
Sports ir sacensība	4
Treneri skatās uz rezultātu	1
Vecāki nesaprot jā nebūtu rezultāta	2
Zem rezultāta, ļoti daudz padziļinājumu	1
FizS	4
PsihS	1
Sporta direktors	15
Sporta treneris	28
Stažs mazāk par 15	14
Stažs vairāk par 15	36
TakS	13
TehS	12
Vadītājs	4